

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000-2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Utgiftskapitler: 1400-1471, 2422 og 2465

Inntektskapitler: 4400-4471, 5322 og 5621

Forord

Miljøverndepartementets St.prp. nr. 1 består av 3 deler

I Del 1 presenteres hovedutfordringene og hovedelementene i miljøvernpolitikken og viktige prioriteringer for Miljøverndepartementet i år 2001. Videre gis det en kort oversikt over miljøvernpolitiske satsninger på andre departementers budsjetter og av miljøprofilen i skatte- og avgiftsopplegget. I tillegg omtales fornyelse i offentlig sektor.

I Del 2 presenteres miljøvernforvaltningens mål med omtale av status og virkemidler for miljøforvaltningens resultatområder 1-11. Under Del 2 gis det en oversikt over Miljøverndepartementets budsjett fordelt på resultatområdene. Sammenhengen til budsjettkapitlene som fremkommer i Del 3, gjenspeiles under virkemiddelomtalen på det enkelte resultatområdet.

I Del 3 presenteres Miljøverndepartementets budsjettforslag fordelt på programkategorier, kapitler og poster.

Nedenfor gis det en innledende omtale av de 3 delene. Omtalen fokuserer spesielt på formålet med inndelingen av miljøvernpolitikken i resultatområder. Samtidig gis det en samlet oversikt over miljøvernforvaltningens viktigste virkemidler og aktører i gjennomføringen av miljøvernpolitikken.

Under hovedutfordringene og hovedelementene i Del 1 gis det en kort omtale av viktige faktorer som ligger bak utviklingen i miljøtilstanden og hva Regjeringen vil vektlegge for å møte miljøutfordringene. Regjeringen legger også i år fram en egen stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Framstillingen av miljøprofilen i statsbudsjettet, satsninger på andre departementers budsjetter gis derfor bare en meget kort omtale i Miljøverndepartementets budsjettproposisjon. Hvert departement gjør rede for sine satsinger i sin egen budsjettproposisjon.

Formålet med inndelingen av miljøvernpolitikken på resultatområder som presenteres i del 2, er knyttet til at miljøvernproblemene er komplekse og årsakene til miljøproblemene er sammensatte. De favner ofte mer enn en sektor i samfunnet, og kildene til en miljøbelastning kan være mange. Av de 11 områdene utgjør resultatområdene 1-8 de miljøvernpolitiske resultatområdene med utgangspunkt i miljøutfordringene. Resultatområdene 9 og 10 omhandler miljøvernforvaltningens forvaltningsansvar for plandelen av plan- og bygningsloven og kart- og geodatapolitikken på nasjonalt nivå. Under resultatområde 11 omtales fellesoppgaver og miljøvernpolitisk arbeid som går på tvers av resultatområdene. De 11 resultatområdene er som følger:

1. Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold
2. Friluftsliv
3. Kulturminner og kulturmiljøer
4. Overgjødsling, oljeforurensning og akutte utslipp
5. Helse og miljøfarlige kjemikalier
6. Avfall og gjenvinning
7. Klima, luftforurensning og støy
8. Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene
9. Regional planlegging
10. Kart og geodata
11. Områdeovergripende virkemidler og fellesoppgaver

Inndelingen i resultatområder gjør det mulig å sortere og samle alle de ulike problemstillingene i ulike typer kategorier eller temaområder på en praktisk måte. Hvert resultatområde inneholder dermed enten ett miljøvernpolitisk tema eller et knippe av temaer som er så beslektet at de bør omtales i sammenheng. Resultatområde-inndelingen tilrettelegger også for en effektiv struktur for målformuleringer og resultatoppfølging, både i forhold til andre sektorer og internt i miljøvernforvaltningen. Samtidig skal inndelingen i resultatområder sikre konsistens gjennom klare definisjoner og tydelige avgrensninger mellom de ulike temaområdene. Det er gitt en definisjon og avgrensning av hvert resultatområde i del 2.

Det enkelte resultatområdet retter fokus mot de viktigste miljøutfordringene og synliggjør Regjeringens miljøvernpolitiske satsing. Dette gjenspeiles gjennom strategiske mål, nasjonale mål og sektorvise arbeidsmål.

- *Strategiske mål* uttrykker en ønsket tilstand på overordnet nivå i et langsiktig perspektiv
- *Nasjonale resultatmål* er fastsatt på bakgrunn av de strategiske målene, og skal være mer konkrete, tidsbestemte og etterprøvbare, og vise hva slags resultat som skal oppnås på nasjonalt nivå. De nasjonale resultatmålene representerer dermed det øverste operative nivå i målhierarkiet.
- *De sektorvise arbeidsmålene* avledes fra de nasjonale målene, og vil sammen med disse danne en helhetlig struktur ved at de ulike sektorenes arbeidsmål skal kunne aggregeres til nasjonale mål.

Målene utgjør grunnlaget for innsatsen både nasjonalt, lokalt og innenfor den enkelte sektor i miljøvernpolitikken.

Miljøverndepartementet har utarbeidet arbeidsmål og resultatindikatorer i tilknytning til de nasjonale målene under hvert av resultatområdene.

Resultatområdeinndelingen benyttes gjennomgående i hele miljøvernforvaltningens styresystem, og er utgangspunkt for planlegging, rapportering, budsjett og regnskapsføring.

I tilknytning til Miljøverndepartementets budsjettforslag, som presenteres i Del 3, er det viktig å gi en samlet oversikt over miljøvernforvaltningens viktigste virkemidler og aktører i arbeidet med å ivareta Regjeringens miljøvernpolitikk for en økologisk bærekraftig utvikling.

Foruten å initiere, utvikle og gjennomføre egne tiltak gjennom egnede virkemidler, har departementet en viktig rolle som pådriver ovenfor sektormyndighetene både nasjonalt og internasjonalt. Miljøverndepartementet har også ansvar for å samordne Regjeringens arbeid med å fastsette de miljøvernpolitiske nasjonale og sektorvise målene, sørge for at det etableres et system for resultatrapportering og invitere til bred lokal forankring og deltakelse i miljøvernarbeidet.

Miljøvernforvaltningen forvalter en rekke økonomiske og administrative virkemidler. Disse kan brukes separat, men vil oftest bli brukt i kombinasjon, både med miljøvernforvaltningens egne virkemidler og sammen med andre sektorer, for å oppnå en best mulig effekt. Statsbudsjettet legger grunnlaget for gjennomføringen av de administrative virkemidlene, men budsjettet inneholder samtidig ulike typer bevilgninger som bl.a. tilskudd, erstatnings- og tilsynsordninger som skal sikre nasjonale interesser i miljøvernpolitikken.

Foruten å forvalte egne virkemidler, deltar miljøvernforvaltningen på en rekke arenaer både nasjonalt og internasjonalt for å bidra til en effektiv miljøvernpolitikk samlet sett. I denne sammenheng har miljøvernforvaltningen en rekke ressurskrevende oppgaver og roller på et komplekst og sammensatt område. En sektorovergripende miljøvernpolitikk krever at miljøvernensyn blir integrert i rammevilkårene for alle sektorer i samfunnet, og internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å kunne møte de globale utfordringene.

Sentrale administrative virkemidler er bl.a. forvaltningen av en rekke lover, regler og instruksjoner som har betydning for miljøvernsektoren som for eksempel forurensningsloven, viltloven, naturvernloven, kulturminneloven og genteknologiloven. Da en del av miljøproblemene henger sammen med måten vi disponerer arealer på, er også plan- og bygningsloven et sentralt virkemiddel i gjennomføringen av miljøvernpolitikken. Bruken av avtaler benyttes også på enkelte områder som supplement eller alternativ til andre virkemidler. Dette er aktuelt der miljøvernforvaltningen står overfor avgrensede miljøproblemer som skyldes få aktører, eller hvor det er behov for helt nye teknologiske løsninger.

Dokumentasjon gjennom bl.a. forskning, miljøovervåking og miljøstatistikk er stadig viktigere i arbeidet med å forbedre beslutningsgrunnlaget i miljøvernpolitikken. Det er også av stor betydning å øke tilgjengeligheten på informasjon om miljøet og miljøvernarbeidet, bidra til kommunikasjon, samt invitere til lokal forankring og deltakelse for å påvirke holdningene i samfunnet og skape aksept, forståelse og engasjement for miljøvernarbeidet. Informasjon og kommunikasjon brukes dels som selvstendige virkemidler, dels for å forsterke effekten av andre.

Den statlige miljøvernforvaltningen er delt inn i tre nivåer; departement, direktorat og fylkesmannsembetene.

Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren er departementets sentrale rådgivende og utøvende organer innenfor forurensningssaker, naturforvaltning og kulturminneforvaltning. Statens kartverk er statens fagmyndighet på kartområdet og Norsk Polarinstitutt er den sentrale statsinstitusjon for kartlegging, praktiske og miljørettede undersøkelser i Arktis og Antarktis og departementets sentrale rådgiver i polarspørsmål.

Den regionale miljøvernforvaltning er lagt til fylkesmennene som skal påse at nasjonale miljømål omsettes til regionale og lokale mål og tiltak. Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene har en sentral rolle i den løpende oppfølging av kommunene og sektorene i miljøvernarbeidet. Fylkesmannen forvalter dessuten deler av lovverket på miljøvernområdet.

Nedenfor vises Miljøverndepartementets underliggende etater på sentralt og regionalt nivå knyttet opp arbeidet med de ulike resultatområdene. Mørke markeringer viser de resultatområdene som etatene arbeider mest med.

Miljøverndepartementet har i tillegg et overordnet ansvar for miljøvernforvaltningen på Svalbard, med sysselmannen som regionalt apparat. Etater som Statens strålevern, Sjøfartsdirektoratet og SND utfører også oppgaver innenfor miljøvernområdet styrt av Miljøverndepartementet. Når det gjelder kulturminnevern ivaretar fylkeskommunen oppgaver på regionalt nivå.

Innhold

Del I	11	Resultatområde 5: Helse- og miljøfarlige kjemikalier	56
Innledning.....	13		
1	15	Resultatområde 6: Avfall og gjenvinning	61
Oversiktstabeller.....	15		
2	20	Resultatområde 7: Klimaendringer, luftforurensning og støy	64
Hovedutfordringer og hovedelementer i miljøvernpolitikken	20		
2.1 Hovedutfordringer.....	20	13.1 Klimaendringer	64
2.2 Hovedelementer i den nasjonale miljøvernpolitikken	20	13.2 Nedbryting av ozonlaget	67
2.3 Viktige miljøvernpolitiske initiativ og resultater	23	13.3 Langtransporterte luftforurensninger	68
		13.4 Lokal luftforurensning	71
		13.5 Støy	72
3	26	Resultatområde 8: Internasjonalt miljøvern-samarbeid og miljøvern i polarområdene	73
Viktige prioriteringer for 2001 for Miljøverndepartementet.....	26		
4	28	14.1 Internasjonalt miljøvern-samarbeid.	73
Budsjettmessige satsinger på andre departementers områder	28	14.2 Miljøvern i polarområdene	80
		14.3 Radioaktiv forurensning	83
5	30	Resultatområde 9: Regional planlegging	85
Fornyelse av offentlig sektor	30		
Del II		Resultatområde 10: Kart og geodata	90
Omtale av Miljøverndepartementets mål og virkemidler	33		
6	35	Resultatområde 11: Områdeovergrepene virkemidler og fellesoppgaver ...	93
Innledning til del II	35		
7	36	Del III	
Resultatområde 1: Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold	36	Miljøverndepartementets budsjettforslag for 2001	99
		<i>Programkategori 12.10 Fellesoppgaver, forskning og administrasjon</i>	<i>100</i>
8	44	Kap. 1400 Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)	100
Resultatområde 2 Friluftsliv	44		
9	47		
Resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer	47		
10	53		
Resultatområde 4: Overgjødning og oljeforurensning	53		

Kap. 4400 Miljøverndepartementet (jf. kap. 1400)	101	(jf. kap. 1441)	141
Kap. 1401 Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	101	Kap. 1442 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 4442)	142
Kap. 1406 Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 4406)	103	Kap. 4442 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 1442)	144
Kap. 4406 Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 1406)	104	Kap. 1443 Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning	145
Kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 4410)	105	Kap. 2422 Statens miljøfond.....	146
Kap. 4410 Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 1410)	108	Kap. 5322 Statens miljøfond, avdrag	146
<i>Programkategori 12.20 Biomangfold, friluftsliv og kulturminner</i>	109	Kap. 5621 Statens miljøfond, renteinntekter.	147
Kap. 1422 Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	109	<i>Programkategori 12.50 Regional planlegging, areal og kartpolitikk</i>	148
Kap. 1425 Vilt- og fisketiltak (jf. kap. 4425) ..	110	Kap. 1463 Regional og lokal planlegging.....	148
Kap. 4425 Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf. kap. 1425) ...	116	Kap. 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	149
Kap. 1426 Statens naturoppsyn (jf. kap. 4426)	119	Kap. 2465 Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	150
Kap. 4426 Statens naturoppsyn (jf. kap. 1426)	121	<i>Programkategori 12.60 Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene</i>	154
Kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)	121	Kap. 1470 Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)	154
Kap. 4427 Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 1427)	129	Kap. 4470 Internasjonalt arbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 1470)	157
Kap. 1429 Riksantikvaren (jf. kap. 4429).....	130	Kap. 1471 Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)	158
Kap. 4429 Riksantikvaren (jf. kap. 1429).....	135	Kap. 4471 Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 1471)	159
<i>Programkategori 12.30 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet</i>	137	Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2001, kapitlene 1400-1471, 2422 og 2465, 4400-4471, 5322 og 5621	162
Kap. 1441 Statens forurensningstilsyn, (jf. kap. 4441)	137		
Kap. 4441 Statens Forurensningstilsyn			

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Oversikt over antall årsverk pr. 01.03.2000 under Miljøverndepartementet	19	Tabell 13.5	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 7 underområde støy	72
Tabell 4.1	Miljøverntiltak i statsbudsjettet 2001 (i mill. kr)	29	Tabell 14.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 8 underområde Internasjonalt miljøvernssamarbeid	74
Tabell 6.1	Miljøverndepartementets regnskap og budsjett fordelt på resultatområder i årene 1999, 2000 og 2001 (i 1000 kr) ...	35	Tabell 14.2	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 8 underområde Miljøvern i polarområdene	81
Tabell 7.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold	37	Tabell 14.3	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 8 underområde Radioaktiv forurensning	84
Tabell 8.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 2 Friluftsliv	45	Tabell 15.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 9 Regional planlegging	86
Tabell 9.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer	49	Tabell 16.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 10 Kart og geodata	91
Tabell 10.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning	54	Tabell 17.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 11 Område overgripende virkemidler og fellesoppgaver	94
Tabell 11.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier	57	Tabell 18.1	Driftstilskudd til frivillige miljøvernorganisasjoner (i 1000 kr)	102
Tabell 11.2	Liste over prioriterte kjemikalier som omfattes av det nasjonale resultatmål 1 (Prioritetslisten)	58	Tabell 18.2	Avgifter i 2001:	118
Tabell 12.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 6: Avfall og gjenvinning	61	Tabell 18.3	Samlede refusjoner fra Viltfondet i 2001:	118
Tabell 13.1	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 7, underområde Klimaendringer	64	Tabell 18.4	Samlede refusjoner fra Statens fiskesfond i 2001:	119
Tabell 13.2	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 7, underområde Nedbryting av ozonlaget	67	Tabell 18.5	Garantifullmakter under kap. 1442 post 70	144
Tabell 13.3	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 7, underområde Langtransporterte luftforurensninger	69	Tabell 18.6	Kartverkets basisproduksjon (i mill. kr)	151
Tabell 13.4	Mål- og indikatorstabell for resultatområde 7 underområde Lokal luftkvalitet	71	Tabell 18.7	Kartverkets salgs og oppdragsvirksomhet (i mill. kr) ..	151
			Tabell 18.8	Kartverkets driftsinntekter (i mill. kr)	152
			Tabell 18.9	Kartverkets økonomiske nøkkeltall	152
			Tabell 18.10	Kartverkets kapitalbalanse (i mill. kr)	153
			Tabell 18.11	Kartverkets gjeld og egenkapital	153

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2000-2001)

FOR BUDSJETTERMINEN 2001

Utgiftskapitler: 1400-1471, 2422 og 2465

Inntektskapitler: 4400-4471, 5322 og 5621

*Tilråding fra Miljøverndepartementet av 15. september 2000,
godkjent i statsråd samme dag.*

Del I
Innledning

1 Oversiktstabeller

Utgifter:

Utgifter under programkategori 12.10 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1400	Miljøverndepartementet (jf kap. 4400)	123 455	123 156	124 729	1,3
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	33 425	36 994	34 879	-5,7
1406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf kap. 4406)	285 494	282 890		-100,0
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf kap. 4410)	225 835	221 713	313 930	41,6
	Sum kategori 12.10	668 209	664 753	473 538	-28,8

Utgifter under programkategori 12.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	8 550	12 679	11 709	-7,7
1425	Vilt- og fisketiltak (jf kap. 4425)	88 996	90 500	82 645	-8,7
1426	Statens naturoppsyn (jf kap. 4426)	60 131	64 065	71 937	12,3
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf kap. 4427)	309 999	280 701	408 738	45,6
1429	Riksantikvaren (jf kap. 4429)	180 623	179 199	194 151	8,3
	Sum kategori 12.20	648 300	627 144	769 180	22,6

Utgifter under programkategori 12.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1441	Statens forurensningstilsyn, (jf kap. 4441)	634 292	581 715	639 870	10,0
1442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 4442)	80 249	54 587	71 910	31,7
1443	Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning	54 203	92 808	41 933	-54,8
2422	Statens miljøfond	36 558	151 200	62 000	-59,0
	Sum kategori 12.30	805 302	880 310	815 713	-7,3

Utgifter under programkategori 12.50 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1463	Regional og lokal planlegging	59 619	68 393	28 852	-57,8
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	315 292	326 977	318 030	-2,7
2465	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	22 176	12 000	12 000	0,0
	Sum kategori 12.50	397 088	407 370	358 882	-11,9

Utgifter under programkategori 12.60 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)	68 221	68 513	73 607	7,4
1471	Norsk Polarinstitut (jf kap. 4471)	128 176	117 286	112 619	-4,0
	Sum kategori 12.60	196 397	185 799	186 226	0,2

Inntekter:*Inntekter under programkategori 12.10 fordelt på kapitler:*

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
4400	Miljøverndepartementet (jf. kap. 1400)	1 647	1 347		-100,0
4406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf kap. 1406)	12 621	8 587		-100,0
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf kap. 1410)		5 868	5 868	0,0
	Sum kategori 12.10	14 268	15 802	5 868	-62,9

Inntekter under programkategori 12.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf kap. 1425)		90 500	82 645	-8,7
4426	Statens naturoppsyn (jf kap 1426)	9	491	206	-58,0
4427	Direktoratet for naturforvaltning (jf kap. 1427)	13 692	11 336	11 607	2,4
4429	Riksantikvaren (jf kap. 1429)	6 527	4 598	4 736	3,0
	Sum kategori 12.20	20 228	106 925	99 194	-7,2

Inntekter under programkategori 12.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
4441	Statens Forurensningstilsyn (jf kap. 1441)	61 383	56 377	57 671	2,3
4442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf kap 1442)	1 274		500	
5322	Statens miljøfond, avdrag	7 833	5 000	5 000	0,0
5621	Statens miljøfond, renteinntekter	631	5 000	5 000	0,0
	Sum kategori 12.30	71 121	66 377	68 171	2,7

Inntekter under programkategori 12.60 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
4470	Internasjonalt arbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 1470)			1 285	
4471	Norsk Polarinstitut (jf kap. 1471)	37 014	23 218	29 373	26,5
	Sum kategori 12.60	37 014	23 218	30 658	32,0

Utgifter fordelt på postgrupper:

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
01-01	Driftsutgifter	994 289	990 337	811 570	-18,1
11-23	Varer og tjenester	357 289	347 213	415 919	19,8
24-24	Driftsresultat	1 797	-4 000	-4 000	0,0
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	148 328	131 030	144 530	10,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskaper	186 362	194 060	205 722	6,0
60-69	Overføringer til kommuner	190 782	158 743	161 125	1,5
70-89	Overføringer til private	798 590	797 993	807 673	1,2
90-99	Utlån, avdrag m.v.	37 858	150 000	61 000	-59,3
Sum under departementet		2 715 296	2 765 376	2 603 539	-5,9

Inntekter fordelt på postgrupper:

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
01-29	Salg av varer og tjenester m.v.	129 257	103 654	102 578	-1,0
50-91	Skatter, avgifter og andre overføringer	13 375	108 668	101 313	-6,8
Sum under departementet		142 631	212 322	203 891	-4,0

Oversikt over bruk av stikkordet kan overføres.

Det foreslås å knytte stikkordet "kan overføres" til de postene som er vist i tabellen nedenfor.

Dette er poster hvor det knytter seg stor usikkerhet til utbetalingsår, og for å kunne sikre utbetaling av tilsagn om tilskudd gitt i 2000 og tidligere år, må postene tilføyes stikkordet "kan overføres".

Under Miljøverndepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2000	Forslag 2001
1410	60	Kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold		4 000
1425	60	Tilskudd til kommunal fiskeforvaltning	1	4 500
1425	61	Tilskudd til kommunale vilttiltak		5 000
1425	65	Fallvilt	35	8 000
1425	70	Tilskudd til fiskeformål	288	11 000
1425	71	Tilskudd til viltformål	752	21 145
1426	70	Tilskudd til naturoppsyn	228	500
1427	60	Kommunal naturforvaltning	11 040	2 012
1427	70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål		96 700

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2000	Forslag 2001
1427	73	Forebyggende tiltak mot rovviltskader og omstillingstiltak	3 379	40 000
1427	74	Tilskudd til friluftslivstiltak	131	4 670
1427	76	Tilskudd til kulturlandskapstiltak	59	1 500
1427	77	Tilskudd til naturinformasjonssentra		5 400
1427	78	Friluftsrådernes landsforbund og interkommunale friluftsråd		3 300
1429	60	Regionale kulturminnetiltak		8 000
1429	72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer	4 092	83 684
1429	73	Brannsikring og beredskapstiltak	672	6 453
1429	75	Internasjonalt samarbeid	2	900
1441	63	Tilskudd til kommunale avløpstiltak		129 613
1442	70	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal agenda 21	1	51 925
1470	70	Tilskudd til AMAP		2 200
1470	71	Internasjonale organisasjoner	71	30 885
1470	72	Miljøverntiltak i nordområdene	1	8 000
1470	75	Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak	74	7 581
2422	90	Statens miljøfond, lån		61 000

Tabell 1.1 Oversikt over antall årsverk pr. 01.03.2000 under Miljøverndepartementet

Kapittel	Betegnelse	Ant. årsverk
1400	Miljøverndepartementet	254
1406	Miljøverndepartementet ved Fylkesmannsembetene	363
1427	Direktoratet for naturforvaltning	168
1429	Riksantikvaren	123
1441	Statens forurensningstilsyn	292
2465	Statens kartverk	631
1471	Norsk polarinstitutt	119
Sum		1 950

2 Hovedutfordringer og hovedelementer i miljøvernpolitikken

2.1 Hovedutfordringer

Redusert biologisk mangfold, økt konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren og spredning av helse- og miljøfarlige kjemikalier påvirker menneskenes helse og miljø negativt. Det er også en trussel overfor selve livsgrunnlaget på jorda. Den ujevne globale fordeling av materiell levestandard er urettferdig, men også en trussel mot miljøet. De rike land har et hovedansvar for å redusere sin belastning på miljøet til et nivå som gir alle mennesker i verden mulighet til å nyte godt av like gode livsvilkår. Det må samarbeides med utviklingslandene om å skape en økonomisk utvikling som er bærekraftig og rettferdig i alle deler av verden.

Vi står også overfor betydelige utfordringer for å sikre den nasjonale og lokale miljøkvaliteten i Norge. To eksempler er luftforurensning og støy. I tillegg til å påføre mange mennesker store plager og redusert livskvalitet i mange byer og tettsteder, innebærer disse belastningene store kostnader for samfunnet knyttet til bl.a. sykefravær og behandling.

Miljøvernpolitikk dreier seg også om hvordan vi skal legge forholdene til rette for å utvikle et samfunn der folk får mulighet til friluftsliv og naturopplevelser og for å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer som skaper identitet og visdom å bygge samfunnet videre på.

Det er en nær sammenheng mellom globale, regionale og lokale miljøutfordringer. Samme kilde er ofte årsaken til miljøproblemer på alle disse nivåene, og de globale miljøproblemene skyldes summen av lokale miljøpåvirkninger. Dette må møtes gjennom lokal handling og endring. Det ligger et potensiale for bedre livskvalitet og en mer bærekraftig utvikling i å tilrettelegge for et mer miljøvennlig lokalsamfunn. Kommunene har en viktig rolle i dette arbeidet som må foregå i et samspill med innbyggerne, næringslivet og med frivillige organisasjoner. Kommunene har gjennom tilslutning til Fredriksstad erklæringen uttrykt vilje til å arbeide med lokal Agenda 21.

Veksten i produksjon og forbruk pr. innbygger, veksten i befolkningen og endringer i befolkningens familiestruktur og alderssammensetning er hovedfaktorer bak menneskenes økte belastning på miljøet. Teknologi og handel er to andre helt avgjørende faktorer, som begge kan virke både positivt og negativt i forhold til miljøet. Teknologisk endring kan, under de rette ram-

mevilkår, innebære økt miljøeffektivitet og redusere miljøbelastninger pr. produsert enhet. Men framgang i miljøeffektivitet er ikke nødvendigvis nok til å redusere den samlede miljøbelastningen, for eksempel har trafikkveksten mer enn oppveid økt miljøeffektivitet gjennom ny og forbedret motorteknologi og renere drivstoff. En videreføring av dagens forbruksvekst vil ikke automatisk føre til økt velferd. Utfordringen ligger i å søke løsninger som er mer økologisk bærekraftige samtidig som de er svar på menneskelige behov. Denne utfordringen stiller krav om en effektiv integrasjon av miljøvern i alle sektorer. Det er den generelle virkemiddelbruken i form av avgifter og reguleringer fra myndighetene, samt krav fra forbrukerne og offentlige innkjøpere, som til syvende og sist gjør det lønnsomt for bedrifter og forbrukere å bli mer miljøeffektive, slik at sammensetningen og nivået på vare- og tjenesteproduksjonen endres i mer miljøvennlig retning. En avgjørende faktor er menneskelige verdier, slik de kommer til uttrykk gjennom markedsatferd og politiske beslutninger.

Det markedsøkonomiske system fremmer effektivitet og god ressursutnytting bare hvis prisene og andre rammebetingelser gjenspeiler de virkelige kostnadene som samfunnet har knyttet til de ulike aktiviteter. Bedriftene står overfor klare markedspriser og andre vilkår på bruk av arbeidskraft og kapital. Dette stimulerer bedriftene til en kritisk vurdering av bruken av slike ressurser. Utslipp av klimagasser og helse- og miljøfarlige kjemikalier, tap av biologisk mangfold ved arealinngrep og rovdrift på naturressursene, og lokal luftforurensning og støy, er kostnader som markedsaktørene ikke vil ta hensyn til dersom ikke samfunnet korrigerer prismekanismene ved å ta i bruk skatter, avgifter og andre virkemidler slik at aktørene blir stilt overfor rammebetingelser som ivaretar miljøhensyn på en tilstrekkelig måte. Utfordringene blir å videreutvikle virkemiddelbruken slik at markedsaktørene tilpasser seg i mer miljøvennlig retning og slik at vi kan nå våre miljøvernpolitiske målsetninger til lavest mulige kostnader for samfunnet.

2.2 Hovedelementer i den nasjonale miljøvernpolitikken

Kort tid etter fremleggelsen av Statsbudsjettet, legger Regjeringen frem stortingsmeldingen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Vi henviser til denne stortingsmeldingen når det gjelder en samlet oversikt over miljøtilstand, miljømål og resultater sett i forhold til

målene på miljøfeltet, samt forslag til justeringer i virkemiddelbruken.

Regjeringen vil at Norge skal være et foregangsland i miljøvernpolitikken. I et mer langsiktig perspektiv er det spesielt viktig å redusere utslipp som påvirker klimaet, å verne om det biologiske mangfoldet og å begrense bruken av helse- og miljøfarlige stoffer. Dette gjelder både nasjonalt og internasjonalt. Å sikre kulturminner, tilrettelegge for et aktivt friluftsliv, rovdyrpolitikken og redusere lokal luftforurensning og støy, vil stå sentralt i det nasjonale arbeidet. Det er særlig viktig å sikre allemannsretten, da den er en sentral forutsetning for at kommende generasjoner skal få et nært forhold til naturen. Nærhet til natur og kulturminner gir bedre forståelse for miljøutfordringene og kan skape et godt grunnlag for miljøvennlige holdninger.

Ambisjonene og virkemidlene i miljøvernpolitikken må vedlikeholdes og styrkes, og miljøvernpolitikken må forankres bedre lokalt og integreres på alle politikkområder, slik at miljøhensyn blir grunnleggende i beslutnings- og utviklingsprosessene i samfunnet. Det må legges til rette for å utvikle samarbeid/partnerskap mellom myndigheter, næringslivet og frivillige organisasjoner på alle nivåer. Regjeringen legger derfor opp til en gjennomgripende integrering av miljøansvar i de ulike sektorene. Gjennom sektorvise miljøhandlingsplaner skal departementene sette nye arbeidsmål og redegjøre for virkemidler og tiltak. Slike miljøhandlingsplaner er utarbeidet av Forsvarsdepartementet, Samferdselsdepartementet, Fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet. I år vil dette bli fulgt opp av sektorvise miljøhandlingsplaner for Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Landbruksdepartementet. De planene som hittil er fremlagt må betraktes som førstegenerasjons planer. I arbeidet videre vil det bli lagt vekt på utarbeide et bedre grunnlag for å kunne vurdere hva som er en kostnadseffektiv byrdefordeling mellom ulike sektorer for tiltak innenfor de ulike resultatområdene i miljøvernpolitikken. Utarbeiding og bruk av tiltaksanalyser vil her være sentralt. Arbeidet med slike analyser vil foregå i nært samarbeid mellom sektormyndighetene og miljøvernmyndighetene. Når systemet er ferdig utviklet, er målet at de sektorvise miljøhandlingsplanene, sammen med resultatoppfølgingssystemet, skal utgjøre et integrert system for virkemidler, tiltak og overvåking/kontroll som skal muliggjøre effektiv og målrettet styring i miljøvernpolitikken. Før arbeidet med å

revidere de eksisterende miljøhandlingsplanene eventuelt settes i gang, skal det gjennomføres en grundig evaluering av dagens ordning.

Statlig virksomhet utgjør en relativt stor andel av samfunnets samlede ressursbruk. Et annet viktig ledd i det miljørelaterte arbeidet er å gjøre statens egen virksomhet og innkjøp mer miljøvennlig slik at staten virker som en drivkraft for et bedre miljø. Prøveprosjektet "Grønn stat" ble etablert i 1998. Formålet er å få til en systematisk utprøving av hvordan man kan integrere miljøhensyn i statens egen drift og å få dokumentert virkningene av dette som et grunnlag for å vurdere hvordan arbeidet skal videreføres. En miljøtilpasning av statlig virksomhet er ikke bare et ledd i miljøvernpolitikken, men også et ledd i arbeidet med å fornye, omstille og effektivisere forvaltningen.

Regjeringen vil, ved å legge fram en egen stortingsmelding om biologisk mangfold ta et nytt miljøvernpolitisk grep for å sikre samhandling mellom sektorene i staten. Stortingsmeldingen vil redegjøre for statens innsats i regi av 14 departementer. Meldingen identifiserer hovedutfordringene og konkretiserer behovet for ny innsats på tvers av sektorgrensene i form av ny politikk og tiltak for samhandling mellom departementene. I tillegg redegjør hvert departement for politikk og tiltak for oppfølging av hovedutfordringene i egne kapitler. Stortingsmeldingen tar utgangspunkt i felles utfordringer knyttet til blant annet vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, internasjonalt samarbeid, effektiv og samordnet virkemiddelbruk, bruk av genteknologi og genressurser, styrket kunnskapsgrunnlag, forventninger til kommunene, arealbruk, utnyttning av biologiske ressurser og spredning av fremmede arter.

Norges forpliktelse i henhold til Kyotoprotokollen er at klimagassutslippene i perioden 2008-2012 ikke skal være mer enn 1% høyere enn i 1990. Regjeringen legger vekt på at utformingen av virkemiddelbruken på klimaområdet skal tilstrebe kostnadseffektivitet både nasjonalt og globalt. Det er også viktig å påvise framgangen i å nå våre forpliktelser innen 2005, slik Kyotoprotokollen krever. Regjeringen legger opp til at Norge skal ta i bruk Kyotomekanismene for å redusere de samlede kostnadene ved å oppfylle våre forpliktelser. I tråd med bestemmelsene i Kyotoprotokollen vil bruk av disse fleksible gjennomføringsmekanismene være et supplement til nasjonale tiltak. Utformingen av de norske virkemidlene vil skje i lys av utfallet av internasjonale forhandlinger... Regjeringen vil også videreutvikle virkemidlene for å få utløst flere

kostnadseffektive nasjonale tiltak. Etablering av et kvotesystem vil kunne gi incentiver til at betydelige nasjonale utslippsreduksjoner til moderate kostnader blir realisert. Regjeringen vil i 2001 legge fram en stortingsmelding om et nasjonalt kvotesystem for klimagasser.

En bedre lokal forankring av miljøvernpolitikken er en forutsetning for å utløse det potensielle som ligger i bærekraftig bruk av ressursene og for å dempe konfliktene mellom sentrale miljøvernmyndigheter og lokalsamfunnet. Dette er en avgjørende forutsetning for at miljøvern skal ha støtte i befolkningen i framtida. Regjeringen vil derfor i større grad forankre miljøvernpolitikken i de lokaldemokratiske prosesser. I planleggingsprosessene må nasjonale interesser gjøres tydeligere på et tidlig tidspunkt, og det vil bli lagt vekt på se lokal forankring av beslutningsprosessene og lokale prioriteringer i sammenheng med de nasjonale målene. Kommunene vil i økende grad få ansvaret for forvaltning av verneområder.

Regjeringen vil rette spesiell oppmerksomhet mot utviklingen i byer og tettsteder. Her bor $\frac{3}{4}$ av landets befolkning, og andelen er økende. Byveksten medfører press på arealer og andre ressurser. Trafikk og annen aktivitet skaper miljøproblemer som støy og luftforurensning. Det er derfor en viktig del av miljøvernpolitikken å legge til rette for at service og næringsliv, boliger og transportsystemer utvikles innenfor rammen av en bærekraftig utvikling. Samtidig må det sikres kvalitet i omgivelsene og sunne livsvilkår for befolkningen.

Regjeringen vil understreke at det er viktig at den enkelte får mulighet til å velge miljøvennlig, at miljøvernpolitikken i størst mulig grad er forankret lokalt, og at allmennhetens tilgang til naturen må sikres. Dette krever bedre tilgang på god miljøinformasjon, bl.a. ved miljømerking, utvikling av miljøvennlige alternativer, og innsyn og åpenhet i miljøvernforvaltningen, bl.a. gjennom å utvikle og vedlikeholde systemer for miljøinformasjon på Internett. Myndighetene har også et ansvar for at de frivillige organisasjonene får medvirke i utviklingen av miljøriktige løsninger. Regjeringen vil legge opp til en slik arbeidsform i arbeidet fremover.

Regjeringen ser det som viktig å arbeide videre med å vri skatte- og avgiftssystemet i mer miljøvennlig retning. Hensikten med miljøavgifter er å påvirke atferden i mer miljøvennlig retning, ikke å øke det totale skatte- og avgiftsnivået. Økt bruk av grønne skatter og avgifter er i samsvar med prinsippet om at «forurenseren skal betale», noe som både er rettferdig og gir en kostnadseffektiv tilpasning på tvers av sektorene. Det vil belønne forbrukeren som velger miljøvennlig, og det vil fremme valg av miljøeffektive løsninger i næringslivet. Miljøavgifter gir rom for å redusere andre skatter og avgifter som har negativ effekt på verdiskapningen i samfunnet. På denne måten vil det økonomiske systemet arbeide for og ikke mot miljøet.

Utrekninger og planlegging etter plan- og bygningsloven (PBL) har stor betydning for utviklingen av samfunnet i en bærekraftig retning. Regjeringen legger vekt på at PBL blir videreutviklet slik at den gir økt forutsigbarhet for næringslivet, gir befolkningen økt mulighet til innflytelse og folkevalgte et beslutningsunderlag som gjør at det kan tas tilstrekkelig hensyn til miljø og helse. Kommunene har primæransvaret for at disse hensynene blir ivaretatt. Regjeringen vil legge vekt på at statlige etater bidrar på et tidlig nok tidspunkt i planleggingen.

Miljøproblemene kjenner ingen landegrenser. I en stadig voksende og mer globalisert økonomi, må derfor det internasjonale miljøvernssamarbeidet på alle nivåer utbygges og styrkes. Globale og regionale miljøproblemer kan bare løses gjennom internasjonale avtaler og forpliktende samarbeid mellom landene. Regjeringen vil at Norge skal være en pådriver og aktiv deltaker i arbeidet for å styrke det internasjonale samarbeidet på miljøområdet og i forhold til bærekraftig utvikling.

Norsk miljøvernpolitikk utformes og gjennomføres innenfor rammen av internasjonalt samarbeid og internasjonale avtaler og forpliktelser. Også på miljøvernområdet er EU, gjennom EØS-avtalen, vår viktigste samarbeidspartner. Regjeringen vil legge vekt på å utnytte de samarbeidsmulighetene EØS-avtalen gir til å påvirke den videre utviklingen av miljøvernpolitikken og det tilhørende regelverket i EU. Regjeringen vil fortsatt prioritere ekspert samarbeidet for å komme tidligst mulig inn i regelutformingsprosessene, slik at hensyn til norske interesser i størst mulig grad blir ivaretatt. Regjeringen vil også legge vekt på tosidige kontakter med formannskapslandet og andre sentrale medlemsland. Det ligger også et potensiale i å utvikle kontaktene med Europaparlamentet, som er tillagt større innflytelse i Amsterdamtraktaten.

EØS-avtalen berører ikke bare sentralforvaltningen, men også kommunene, partene i arbeidslivet og frivillige organisasjoner. Regjeringen ønsker størst mulig engasjement og medvirkning i EØS-arbeidet og vil derfor trekke slike institusjoner og organisasjoner inn i det løpende EØS-arbeidet.

Regjeringen vil i samsvar med bl.a. EUs politikk, sikre at ved utarbeidelsen av politikk og lovforslag skal samtlige konsekvenser, herunder miljø- og helsemessige konsekvenser klarlegges før saken legges frem for Stortinget. Regjeringen vil legge økt vekt på offentlighet i den statlige planleggingen.

Miljøarbeidet i EU vil være avgjørende for miljøsituasjonen i våre nærområder. EUs samarbeidsavtale med Russland og "Den nordlige dimensjon" er særskilt viktig i denne forbindelse. EU er også vår nærmeste samarbeidspartner i andre internasjonale miljøprosesser.

Andre sentrale samarbeidsprogrammer som vil bli prioritert er ECE-samarbeidet om langtransporterte luftforurensninger av sur nedbør og miljøgifter, UNEPs arbeid med en global konvensjon om miljøgifter, og OSPAR i forhold til havforurensning samt nordsjø samarbeidet der Norge skal være vertskap for den 5. nordsjøkonferanse i 2002.

Regjeringen legger stor vekt på å føre en effektiv og konsistent miljøvernpolitikk både nasjonalt og internasjonalt. Regjeringen vil derfor legge til grunn sentrale, internasjonalt anerkjente prinsipper for å sette mål og for å velge og utforme virkemidler i miljøvernpolitikken. Mål og ambisjoner skal bl.a. fastsettes på grunnlag av føre-var-prinsippet, naturens tålegrense og internasjonale avtaler. Valg av virkemidler skal forankres i prinsippet om at forurenseren skal betale, og at miljøproblemene skal forebygges og løses til lavest mulige kostnader for samfunnet. Effektive måter å integrere miljøvernpolitikken på i den enkelte sektor vil derfor stå sentralt.

2.3 Viktige miljøvernpolitiske initiativ og resultater

Miljøvernpolitikken har gitt resultater i form av reduserte utslipp og andre miljøbelastninger, og på enkelte områder er også selve miljøtilstanden blitt forbedret. Det gjelder særlig kampen mot forurensning og utslipp fra produksjonsprosessene. På de fleste områder er det imidlertid slik at selv om miljøinnsatsen og effekten av denne har økt, så går utviklingen totalt sett fortsatt i feil retning. De inngrepsfrie områdene går raskt tilbake, selv om vi verner flere og større områder. Den samme utviklingen gjør seg gjeldende innen kulturminnevernet og innen avfallsområdet. Selv om gjenvinningen øker blir det totalt sett en økning i mengden avfall levert til sluttbehandling fordi total mengde avfall øker betraktelig.

Nedenfor omtales sentrale miljøvernpolitiske saker som er tatt opp eller avsluttet de siste par år. Deretter gis det en kort oversikt over en del viktige resultater som er oppnådd.

Kyotoprotokollen under Klimakonvensjonen ble vedtatt 11. desember 1997. Som oppfølging av St.meld. nr. 29 (1997-98) Norges oppfølging av Kyotoprotokollen og St.prp. nr. 54 (1997-98) Grønne skatter ble CO₂-avgiften utvidet, og det ble innført en sluttbehandlingsavgift for avfall. På initiativ fra Stortinget ble det nedsatt et utvalg som skulle utrede et nasjonalt kvotesystem for klimagasser. Utvalget avga sin innstilling 17. desember 1999, og Regjeringen har startet opp arbeidet med en stortingsmelding om den nasjonale klimapolitikken. Norge har også vært en pådriver i det internasjonale arbeidet for å få på plass et godt regelverk for bruk av fleksible mekanismer, slik at reelle utslippsreduksjoner, innsyn, gode rapporteringsmekanismer og sanksjonsmuligheter sikres. Dette engasjementet vil bli videreført fram mot den sjette partskonferansen (COP 6) under klimakonvensjonen som avholdes i Haag i november 2000. På kort sikt er det Regjeringens overordnede prioritet å bidra til at utfallet av COP 6 blir godt nok til at det blir mulig for et tilstrekkelig antall land å ratifisere Kyotoprotokollen slik at den kan tre i kraft så raskt som mulig.

Under arbeidet med å videreutvikle FNs konvensjon om biomangfold, har Norge fått gjennomslag for at vitenskapskomiteen skal utrede etableringen av en vitenskapelig utredningsmekanisme om biologisk mangfold på linje med FNs klimapanel, og deltar i et prøveprosjekt for å vurdere partenes tiltak for å følge opp sine forpliktelser. Under det 5. partsmøtet under konvensjonen om biologisk mangfold har Norge vært en pådriver og en aktiv part i flere sammenhenger. Dette gjelder bl.a. for å videreutvikle og konkretisere hva bestemmelser i konvensjonen om tilgang til genressurser og rettferdig fordeling av godene basert på utnyttelse av genetiske ressurser skal innebære. Videre var Norge aktiv i arbeidet knyttet til oppretting av et eget arbeidsprogram for tørre områder.

Forhandlingene om en protokoll om handel med og transport av genmodifiserte organismer ble sluttført i januar 2000. Norge har spilt en aktiv rolle i forhandlingene. Cartagenaprotokollen om genmodifiserte organismer (GMO) vil utgjøre et viktig juridisk bindende rammeverk for forvaltningen av genmodifiserte organismer. Protokollen ble åpnet for undertegning i Kenya i mai 2000, og 68 land har per 30.05.00 undertegnet (oppdateres

før fremleggelse). Protokollen er den første internasjonale avtalen som operasjonaliserer føre-var prinsippet. Avtalen gir det enkelte land rett til å nekte import av GMO med bakgrunn i vurderinger av konsekvenser for helse- og miljø. Videre ble globale merkeregler for GMO fastsatt.

Det har blitt igangsatt en rekke tiltak for å bli kvitt de høyest prioriterte miljøgiftene. Bl.a. er det vedtatt en PCB-forskrift for å sikre innsamling av PCB-holdige produkter. For å sikre tilstrekkelig reduksjon i utslippene av høyt prioriterte tungmetaller, vil SFT på bakgrunn av en bred kartlegging gjennomgå og foreta nødvendige innstramninger i konsesjonene til bedrifter innenfor metallurgisk industri. Fordi barn er mer sårbare for farlige kjemikalier enn voksne, har Miljøverndepartementet fastsatt en strategi for å bedre barns beskyttelse mot farlige kjemikalier. Regjeringen har gitt prioritet til arbeidet med å bedre beslutningsgrunnlaget for arbeidet med opprydning i forurensede fjord- og havneområder, herunder vurdering av ulike tilnærmingssåter, ambisjonsnivåer og dermed kostnadsnivåer. Regjeringen tar sikte på å gi Stortinget en bred presentasjon av arbeidet på dette området i 2001, bl.a. for å avklare ambisjonsnivåer for opprydningen.

Norge har vært aktiv i framforhandlingene og bidrar nå til en effektiv internasjonal gjennomføring av to regionale avtaler om begrensninger av produksjon, bruk og utslipp av utvalgte persistente organiske forbindelser og tungmetallene bly, kvikksølv og kadmium. Avtalene representerer en svært viktig utvidelse av det europeiske samarbeidet om reduksjon av de grenseoverskridende luftforurensningene. Norge deltar aktivt i arbeidet med en ny global konvensjon om regulering av organiske miljøgifter i regi av UNEP, og går inn for ytterligere regulering av en rekke farlige kjemikalier. Norge har også vært med å fremforhandle en global konvensjon om bedre informasjon og forhåndssamtykke ved eksport av farlige kjemikalier.

Regjeringen har vedtatt en forskrift som innfører produsentansvar for oppladbare batterier. Dette innebærer innsamling og forsvarlig behandling av denne produkttypen, samt økt innsamling og kontroll med miljøgiften kadmium. Nikkelkadmium-batterier (en type oppladbart batteri) er det største bruksområdet for dette stoffet. For forbrukerne betyr ordningen at kasserte oppladbare batterier kan leveres vederlagsfritt til forhandlere.

Kommisjonen for beskyttelse av det marine miljøet i det nordøstlige Atlanterhav (OSPAR) har vedtatt strategier for innen år 2020 å stanse

utslipp av miljøgifter og å redusere radioaktive utslipp til et nivå som ikke gir skade på miljøet utover det som skyldes tidligere utslipp. På årets kommisjonsmøte ble det vedtatt en ny prioritetsliste for farlige stoffer og fattet vedtak vedrørende reprosseringsanlegg for radioaktivt avfall. Norge har hatt ansvar for å ferdigstille en handlingsplan for å eliminere forurensning i Arktis. Handlingsplanen skal godkjennes av Arktisk Råds utenriksministtermøte i oktober 2000. Miljøvernministeren er formann i Barentssamarbeidet frem til august 2001. Det er utarbeidet en handlingsplan for formannskapsperioden.

En ny luftmålestasjon ble åpnet i Ny-Ålesund i 2000. Stasjonen er blant de viktigste for internasjonale målinger av klimagasser og langtransporterte luftforurensninger.

Ambisiøse mål for luftkvaliteten i byer og tettsteder er fastsatt. Viktige tiltak er vurdering av virkemidler for å redusere utslippene fra vedfyring og redusere antall biler som benytter pigdekk, samt å legge til rette for satsing på kollektivtilbudet.

Miljøverndepartementet fastsatte 22. mars 2000 en forskrift om kvaliteten på bensin og autodiesel til bruk i motorvogner. Denne forskriften tar sikte på å begrense utslipp til luft av en rekke forskjellige komponenter som er helse- og miljøskadelige. Forskriften stiller krav til kvaliteten på bensin og autodiesel til bruk i motorvogner. Kravene i forskriften er i overensstemmelse med EUs direktiv 98/70EF om kvaliteten på bensin og diesel som forventes å bli inkludert i EØS-avtalen på et senere tidspunkt. For å stimulere til at de forventede EU-kravene (2005-kravene) kan oppnås på et tidligere tidspunkt, ble det 01.01.2000 innført en differensiering av svovelavgiften på autodiesel med 25 øre pr. liter relatert til disse kravene.

Et nytt mål for å redusere støyplagen i Norge er fastsatt. Den samlede støyplagen - målt med støyplageindeksen SPI - skal reduseres med 25% innen 2010. Det vil være behov for å iverksette flere virkemidler og tiltak, særlig innen samferdselssektoren, for å kunne oppnå støymålet. Det er satt i gang et arbeid for å utvikle en nasjonal støymodell for årlig beregning av støyplagen på tvers av de ulike støykildene.

Det er oppnådd enighet om en ny protokoll om svovel (SO₂), nitrogenoksider (NO_x), flyktige organiske forbindelser (VOC) og ammoniakk (NH₃) under Konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning ("Gøteborgprotokollen"). Norge undertegnet protokollen 1. desember 1999, og Regjeringen la fram en

proposisjon for Stortinget om samtykke til ratifikasjon i inneværende stortingsperiode. Regjeringen vil komme nærmere tilbake til oppfølging av forpliktelsene i protokollen, bl.a. i LTP 2002-2005 og senere meldinger

Regjeringen opprettet i 2000 et 5-årig program for økt gjenvinning av våtorganisk avfall og slam – Orio. Programmet vil bidra til at miljøproblemene forårsaket av våtorganisk avfall og slam reduseres og at næringsstoffene og det organiske materialet utnyttes og føres tilbake til naturens kretsløp. Programmet vil bidra til at flere produkter basert på dette avfallet kommer på markedet, og at det blir økt omsetning av disse produktene. Miljøvernforvaltningen har samlet sett et viktig samfunnsansvar når det gjelder produksjon, forvaltning og formidling av geodata, miljødata og kulturminnedata. Århus-konvensjonen om tilgang på miljøinformasjon, allmenn deltagelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettsmidler i saker som angår miljøet, ble undertegnet på "Miljøvern for Europa"-konferansen i Århus i juni 1998. Det vurderes nå hvordan konvensjonen skal implementeres i norsk rett, bl.a. ved lovutvalget for miljøinformasjon.

Det er satt i gang flere tiltak for å gi bedre miljøinformasjon. I 1998 ble det opprettet en informasjonsside på Internett ("Miljøstatus i Norge") som gir informasjon om miljøutfordringene og hvordan miljøvernarbeidet skjer. Opplegg for forvaltning av geografisk informasjon er i gang i alle fylker og videreføring i 2001 vurderes. I tillegg er det nedsatt et utvalg (Miljøinformasjonsutvalget) som skal vurdere hvilke rettigheter og plikter de ulike aktørene har til å gi miljøinformasjon, bl.a. i lys av Grunnlovens § 110 b) som gir borgerne en slik rett. Bedre tilgang på informasjon om helse- og miljøfarlige kjemikalier er en forutsetning for at enkeltmennesker og små og mellomstore bedrifter skal velge mindre farlige kjemikalier, og dermed bidra til å redusere den omfattende bruken. Miljøverndepartementet vurderer derfor å opprette et åpent informasjonssystem på Internett der produsentene frivillig kan legge ut informasjon om innholdet av kjemikalier i sine produkter, slik at informasjonen blir lettere tilgjengelig for private og yrkesmessige brukere. Bruken av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i arbeidet med geodata, miljødata og kulturminnedata blir fulgt opp gjennom "Strategi for IT i miljøvernforvaltningen" og i Regjeringens handlingsplan eNorge.

Lokal Agenda 21 er kommunenes redskap for å arbeide for en bærekraftig utvikling i bred forstand. Fredrikstaderklæringen gir uttrykk for

hvordan norske kommuner ønsker å følge opp sitt ansvar i forhold til Agenda 21. Halvparten av kommunene og i alle fylkeskommunene og en rekke sentrale organisasjoner har sluttet seg til erklæringen. Det er inngått avtale med Sametinget om samisk knutepunkt for lokal Agenda 21. Nasjonale myndigheter sammen med Kommunenes Sentralforbund støtter arbeidet slik at potensialet for bærekraftig handling i husholdningene, næringslivet og i offentlig virksomhet kan bli utløst. Det er gitt tilskudd til frivillige organisasjoners arbeid med lokal Agenda 21. Regjeringen legger opp til økt lokal medvirkning i planlegging og forvaltning etter naturvernloven. Dette er i samsvar med Regjeringens målsetning om at miljøvernpolitikken i større grad skal ha lokal forankring. Det er utarbeidet et eget rundskriv der dette er lagt til grunn. Samordnede planleggingsprosesser vil bli mer vanlig i verneplanarbeidet i tiden som kommer. Regjeringen vil legge forholdene til rette for at kommunene kan overta forvaltningen av verneområder. Dette innebærer at kommunene kan bruke sin kompetanse og lokalkunnskap til å forvalte verneområdene i kommuner som ønsker det innenfor de rammer som vernevedtaket setter. Ca. 100 kommuner har søkt om å få tildelt slikt forvaltningsansvar.

Tiltaksplanen for å bedre allmennhetens tilgang til kyst- og strandstrekninger er fulgt opp gjennom brev til kommuner og fylker om innskjerping av dispensasjonspraksis i 100-meterbeltet langs sjøen. Verneplanen for Oslofjorden vil bli videreført og starter opp i Vestfold i 2000. Det er utgitt en håndbok for kommunenes behandling av saker vedrørende ferdselshindrende stengsler mv. (friluftslovens §13.) Det er etablert en ordning med juridisk bistand til kommuner som vil ta opp arbeidet med allemannsretten i strandsonen. Det er etablert et eget strandsoneprojekt i Direktoratet for naturforvaltning og et kystsonenettverk for fylkene fra svenskegrensen t.o.m. Rogaland for å øke kompetansen og bidra til større likhet i praktiseringen av relevante bestemmelser. Regjeringen vil om kort tid vedta vern av Bjørnøya i tråd med det forslaget som er omtalt i St.meld. nr. 9 1999-2000 Svalbard.

Regjeringen har et omfattende arbeid i gang for å følge opp stortingsflertallets mål og retningslinjer knyttet til en balansert forvaltning av de store rovdirene. Det pågår et omfattende arbeid for å følge opp rovviltmeldingen fra 1997, der Stortinget har lagt til grunn at det skal sikres levedyktige bestander av alle de fire store rovviltartene i Norge, samtidig som vi skal ha et aktivt jordbruk med muligheter til å utnytte bei-

teresursene i utmarka. Regjeringen foretok i mai i år en avgrensning av området i Norge der ulv skal få etablere par og familiegrupper. Forslaget ble lagt til grunn for forvaltningen av ulv i beitesesongen 2000 og samtidig sendt på høring med sikte på endelig behandling høsten 2000. Regjeringen fremmet forslag til endringer i viltloven våren 2000, der det bl. a. ble lagt opp til en klarere forankring i lovverket av prinsippet om en differensiert forvaltning av de store rovdyrene. Forslaget ble vedtatt av Stortinget i vår. I tiden fremover satses det på en styrket og mer effektiv forvaltning, bl.a. med en sterkere satsning på bestandsovervåking, skadedokumentasjon og statsansatte jegere. Det skjer også en økt satsing over Miljøverndepartementets budsjett på tiltak i bufeholdet for å unngå rovviltskader.

Våren 1999 ble det oppnevnt et offentlig utvalg som skal utrede strategier, mål og virkemidler i kulturminnepolitikken. Forslag til endringer i kulturminneloven, jf. Ot.prp. nr. 50 (1998-99), som tar sikte på å styrke vernet av nasjonalt viktige kulturminner og kulturmiljøer, ble vedtatt av Stortinget i 1999. Som en oppfølging av lovendringene er det gjort endringer i forskriften om faglig ansvarsfordeling etter kulturminneloven.

Nasjonalt bygningsregister er etablert og satt i drift i 2000. Nasjonalt bygningsregister er en sammenkopling av bygningsdelen av GAB-registeret med data fra de over 510 000 SEFRAK-registrerte bygningene. Gjennom registeret er en oversikt over eldre bebyggelse i Norge gjort offentlig tilgjengelig. Et felles register for automatisk fredete kulturminner for hele landet har også blitt en realitet i 2000 og opplysningene ligger nå samlet i en og samme database. Etter planen skal databasen koples mot GAB-registeret innen 2003. Dette er del av arbeidet med å samle de mange ulike databasene med kulturminne- og miljøinformasjon i en overordnet kulturminnebase.

Regjeringen har satt økt fokus på ulovlig handel med kulturgjenstander og har i Ot.prp. nr. 75 (1999-2000) foreslått ratifikasjon av UNIDROT konvensjonen om tilbakeføring av stjålne og ulovlig utførte kulturgjenstander. Regjeringen har også lagt fram forslag til endringer i kulturminneloven i tilknytning til ratifikasjonen. Dessuten er det satt i gang arbeid med sikte på ratifikasjon av UNESCO konvensjonen om tiltak for å forby og forhindre ulovlig import av kulturgjenstander mv.

For å styrke beslutningsgrunnlaget for det biologiske mangfoldet, ble det i 1998 iverksatt kommunal kartlegging og verdiklassifisering av det biologiske mangfoldet. Pr. juli 2000 har totalt ca 160 kommuner fått tilskudd gjennom dette

utviklingsprogrammet. Ytterligere ca 80 kommuner vil sette i gang kartlegging i løpet av 2001. Prosjektet pågår fram til 2004.

Statens miljøfond ble etablert i 1998 som en låneordning med formål om å sikre finansiering av prosjekter som bidrar til å redusere utslipp av klimagasser og andre miljøskadelige utslipp. I løpet av 2000 forventes det å være gitt tilsagn for hele totalrammen på 250 mill. kr og et rapporteres etter prosjektene som hittil er finansiert bidrar til utslippsreduksjonene i størrelsesorden 600 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Gjennom miljøbyarbeidet som avsluttes i 2000, er det framkommet kunnskap og erfaringer om hvordan byer og tettsteder kan utvikles i en mer bærekraftig retning. Resultatene følges opp gjennom samarbeidsforum for storbyutvikling.

3 Viktige prioriteringer for 2001 for Miljøverndepartementet

Miljøverndepartementets budsjettforslag for 2001 er på 2 603,5 mill. kr. Sammenlignet med saldert budsjett for 2000 innebærer dette en nedgang på 5,9%. Nedgangen skyldes i hovedsak større tekniske endringer. Fra og med 2001 samles alle driftsutgifter til fylkesmennenes virksomhet på Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett. Samtidig er det foretatt en omlegging av budsjetteringsrutinene for Statens Miljøfond. Når budsjettet korrigeres for de to endringene, vil forslaget for 2001 være over 80 mill. kr høyere enn 2000-budsjettet.

Kulturminneforvaltning

Regjeringen vil styrke arbeidet med istandsetting, vedlikehold og skjøtsel for å løse de mange presserende oppgavene innen kulturminneforvaltningen. Satsingen vil omfatte tiltak som har en positiv effekt i forhold til både eiere av fredete kulturminner og lokalsamfunnene, samt tiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget for en målrettet og effektiv forvaltning. Konkret ønsker Regjeringen å følge opp tiltak på høyt prioriterte kulturminner innenfor verdensarven, fredete bygninger og anlegg, kystkultur og fartøyvern, stavkirkene og kirkene for øvrig.

Friluftsliv

Regjeringen er svært opptatt av at allemannsretten sikres og vil arbeide aktivt for å bedre allmenhetens tilgang til kyst- og strandsonen. Bevilg-

ningene til sikring av viktige friluftsområder, særlig langs kysten, foreslås økt. Strandsoneprosjektet vil fortsette i samarbeid med berørte fylkesmenn og kommuner.

Biologisk mangfold og rovviltforvaltning

I 2001 vil Regjeringen gjennomføre et omfattende oppfølgingsarbeid. Siktemålet er at rovviltforvaltningen skal bli mer fleksibel og balansert. Det vil bli lagt vekt på å effektivisere og videreutvikle skadedokumentasjonsarbeidet, og fortsette oppbyggingen av et statlig jegerkorps. Satsingen på bestandsovervåking av store rovdyr, samt arbeidet med å prøve ut og ta i bruk tiltak i bufe- og tamreinholdet for å unngå rovviltskader, vil bli videreført. Regjeringen tar også sikte på å slutføre evalueringen av regionale rovviltneemnder, og gjennomføre en evaluering av kjerneområdet for jerv i Sør-Norge med sikte på en styrket og mer effektiv rovviltforvaltning. Området foreslås styrket i budsjettet.

I forvaltningen av utnyttbare viltressurser vil Regjeringen foreta endringer for å styrke kommunenes ansvar og myndighet. I tillegg til overvåking vil det bli gjennomført tiltak for å styrke bestanden av fjellrev i Norge.

Villaksforvaltning

Regjeringen vil foreta en betydelig styrking av arbeidet med å bevare de ville laksebestandene. Det er derfor lagt opp til økt satsing på bevaringstiltak, og etablering av et eget forskningsprogram for villaksen. I 2001 vil det også bli lagt frem et konkret forslag til nasjonale laksevassdrag og fjorder.

Klimatiltak

Regjeringen ønsker mer kunnskap om klimautviklingen i Norge og våre nærområder, og vil derfor øke klimaforskningen innen teknologi, natur og samfunn. Dette gjelder også arktisk klimaforskning. I tillegg vil arbeidet med å videreutvikle teknologi for CO₂-fri gasskraftproduksjon prioriteres.

Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Regjeringen gir høy prioritet til arbeidet med å redusere helse- og miljøbelastningen fra farlige kjemikalier. Konkret vil Regjeringen videreutvikle og intensivere innsatsen for å bidra til at miljøstandardene som gjelder EØS-området heves, og

at det vedtas internasjonalt rettslig bindende avtaler på regionalt og globalt nivå. Nasjonalt prioriteres arbeidet med tiltak for å redusere utslippene i Norge, utvikling og oppfølging av regelverk, informasjonstiltak og utvikling av ny kunnskap.

I tillegg vil Regjeringen prioritere arbeidet med å sikre opprydding i fjorder og havneområder som er svært forurenset av tidligere tiders utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier. I 2001 tas det sikte på å gi Stortinget en bred presentasjon av arbeidet på dette området.

By- og tettstedsutvikling

Regjeringen vil rette fokus mot å bedre samordningen av den samlede statlige ressursinnsatsen i tettstedene når det gjelder arealplanlegging og utvikling av det fysiske bymiljøet. På den måten forventes det å oppnå synergieffekter gjennom bedre og forenklede løsninger. Det vil dessuten bli arbeidet videre med å utarbeide regionale planer for lokalisering, som skal avløse den midlertidige etableringsstoppen for kjøpesentre utenfor byer og tettsteder. Det vil også bli satt igang en tverrdepartemental satsing hvor målsettingen er å stimulere tilflytting og tilbakeflytting til distriktene. Miljøverndepartementets bidrag i denne satsingen vil i hovedsak være knyttet til styrking av lokalt kulturminnevern og ivaretagelse av stedsidentitet.

Kommunalt miljøvernarbeid og lokal Agenda 21

Regjeringen vil styrke det kommunale miljøvernarbeidet ved å gi kommunene økt myndighet på miljøvernområdet. Myndighet og ansvar bør ligge på det nivået i forvaltningen som har best forutsetning for å ivareta dem på en effektiv og god måte. Det vil derfor bli foretatt en vurdering av hvilke områder kommunene bør ha myndighet på, og hvilke områder de bør bidra til å nå miljømål der virkemidlene er nasjonale. Erfaringer fra tidligere forsøksprosjekter med delegering av myndighet, og fra arbeidet med LA 21 i kommunene, vil inngå i grunnlaget for vurderingen. Grunnlaget vil også omfatte kommunenes egne ønsker om lokale virkemidler og kompetanse på miljøvernområdet. Regjeringen vil invitere kommunesektoren til en åpen dialog om disse spørsmålene.

Regjeringen vil fortsette å stimulere kommunenes arbeid med lokal Agenda 21, og vektlegge bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi for å utvikle kompetanse og miljø-

vennlig praksis lokalt. I oktober 2001 vil det bli holdt en nasjonal konferanse for lokal Agenda 21, som ledd i Norges markering av Rio +10.

Miljøovervåking og miljøinformasjon

Regjeringen prioriterer miljøovervåking høyt. Arbeidet med å overvåke helse- og miljøfarlige kjemikalier, klimaet på Svalbard og radioaktiv forurensning langs norskekysten skal følges opp, mens Regjeringen ønsker å styrke overvåkingsaktiviteten rettet mot radioaktiv forurensning i hav- og landområdene i nord. Regjeringen anser at faren for radioaktiv forurensning både fra militær og sivil virksomhet i nord vil vedvare i de kommende årene. Regjeringen vil også videreføre både det statlig-kommunale programmet for kartlegging og verdiklassifisering av biologisk mangfold, og bestandsregistrerings- og overvåkingsprogrammet for store rovdyr.

Meldinger, handlingsplaner og lovforslag

Regjeringen vil i 2001 legge frem et lovforslag om ny miljøvernlov for Svalbard som vil gi en samlet regulering av alle miljøvernområder. En vil videre legge frem et forslag til ny verneplan for øygruppen. Disse tiltakene vil være sentrale med hensyn til å oppfylle Regjeringens ambisiøse miljømålsettinger for Svalbard.

Regjeringen vil legge frem en stortingsmelding om friluftspolitikken i vårsesjonen 2001. Det vil bli lagt vekt på å styrke det enkle og tradisjonelle friluftslivet basert på allmennhetens rett til fri ferdsel, særlig i strandområdene.

Regjeringen tar også sikte på å legge frem en stortingsmelding om biologisk mangfold for perioden 2001-2005. Meldingen vil inneholde både felles- og sektortiltak som skal styrke bærekraftig bruk og bevaring av biologisk mangfold i Norge.

4 Budsjettmessige satsinger på andre departementers områder

For å nå målet om en bærekraftig utvikling må miljøhensyn integreres i alle deler av samfunnet. Dette stiller krav både til utformingen av den overordnede økonomiske politikk og til politikken på de enkelte sektorer. Samtidig må tiltak og virkemidler på enkeltsektorene samordnes på en slik måte at de samlede effektene trekker i retning av lavere miljøbelastning og redusert ressursforbruk.

Nedenfor gis en kort oversikt over utgifter til Regjeringens miljøvernpolitiske satsinger i 2001. En mer omfattende presentasjon av Regjeringens samlede miljøvernpolitikk vil bli gitt i stortingsmeldingen "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" som legges fram senere i høst. Mens budsjettproposisjonen presenterer tiltak og virkemidler på Miljøverndepartementets område, legger stortingsmeldingen hovedvekten på det sektorovergripende perspektivet.

I denne meldingen vil også hovedpunkter i miljøhandlingsplanene for Landbruksdepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Nærings- og handelsdepartementet bli presentert.

Hvert departement gjør i tillegg rede for sine miljøsatser for 2001 i sine egne budsjettproposisjoner, jf. nedenfor.

Omfanget av myndighetenes arbeid på miljøvernområdet kan ikke måles utelukkende gjennom størrelsen på de enkelte departementers budsjetter. Arbeid for et bedre miljø omfatter også beslutninger som ikke har direkte konsekvenser for utgiftssiden i budsjettene. Dette kan være å hindre miljøskadelige inngrep i naturen, innføring av reformer og regelendringer som skal gjøre det lettere å ta miljøhensyn i offentlig og privat planlegging og avgiftsordninger som skal stimulere til mindre miljøbelastende ressursforbruk. Mindre endringer i bevilgningene til miljøverntiltak fra år til år innebærer dermed ikke nødvendigvis endrede prioriteringer eller vektlegging, men kan være uttrykk for at tiltak startes opp eller avsluttes, eller at kostnadene ved å gjennomføre enkelttiltak reduseres. Også budsjettekniske endringer vil kunne påvirke den tallmessige framstillingen av miljøprofilen, jf. fotnoter til tabell 4.1.

Prioriterte miljøverntiltak i 2001 vil blant annet være: Fortsette arbeidet med miljøtiltak langs riksvegene, blant annet på grunnlag av støykrav i grenseverdiforskriften etter forurensningsloven, samt tiltak for å bedre kollektivtrafikkens framkommelighet. Samarbeidet med Russland om miljøvern og atomsikkerhet i nordområdene vil bli styrket, særlig i lys av forliset med atomubåten "Kursk" i sommer. Arbeidet med miljøtilpasninger i landbruket vil bli videreført og intensivert. Innsatsen for å få til omlegging av energibruk og energiproduksjon fortsetter, blant annet gjennom opprettelse av et nytt forvaltningsorgan. Under forutsetning av Stortingets tilslutning, vil et slikt organ kunne opprettes medio 2001. I den sammenheng vil Regjeringen legge fram en Odelstingsproposisjon med forslag til endringer i

Energiloven. Dette vil gjøre det mulig å samle midler til omleggingsarbeidet i et nytt energifond som skal forvaltes av det nye organet, som skal overta det arbeidet som i dag utføres av NVE og nettselskapene. Bistand på miljøområdet skal opprettholdes på et høyt nivå.

Tabell 4.1 gir en samlet oversikt over departementenes bevilgninger til miljøtiltak. Miljøverntiltak defineres som tiltak der

- utgiftene i sin helhet benyttes til miljøforbedringer,
- miljøhensynet er avgjørende for at tiltaket/prosjektet gjennomføres, eller

- utgiftene skal motvirke negative miljøeffekter av sektorpolitiske tiltak for øvrig (forebyggingstiltak)

Tallene i tabellen inneholder betydelig skjønn og må tolkes med varsomhet. Mange tiltak har flere begrunnelser og skal bidra til å oppfylle ulike mål, noe som kan gjøre det vanskelig å skille ut miljøelementet på en entydig måte. For eksempel vil satsing på jernbane og annen kollektivtransport være begrunnet både i miljøhensyn og i behov for bedre framkommelighet, kapasitetsøkninger, ønsket standardforbedring mv.

Tabell 4.1 Miljøverntiltak i statsbudsjettet 2001 (i mill. kr)

Departement:	Vedtatt budsjett 2000	Forslag 2001
Arbeids- og administrasjonsdepartementet ¹⁾	7,0	6,5
Barne- og familiedepartementet	4,2	4,1
Finans- og tolldepartementet	12,5	8,4
Fiskeridepartementet	333,2	342,6
Forsvarsdepartementet	571,4	564,0
Justisdepartementet	54,2	54,5
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	325,2	335,6
Kommunal- og regionaldepartementet ²⁾	157,0	97,0
Kulturdepartementet	410,7	415,3
Landbruksdepartementet ³⁾	1045,2	1020,0
Miljøverndepartementet ⁴⁾	2406,2	2244,6
Nærings- og handelsdepartementet	248,2	235,9
Olje- og energidepartementet ⁵⁾	454,6	414,7
Samferdselsdepartementet ⁶⁾	3437,6	3562,3
Sosial- og helsedepartementet	109,7	122,3
Utenriksdepartementet ⁷⁾	1450,0	1495,0
Sum alle departementer	11026,9	10930,2

1) Tallene omfatter ikke Statsbygg/rehabilitering av verneverdige statlige bygninger. Enøk-tiltak i regi av Statsbygg er tatt med.

2) Kommunal- og regionaldepartementet har gjort en snevrere avgrensning av miljøverntiltak i 2001-budsjettet enn i 2000-budsjettet. I 2001-budsjettet er tiltak under regional- og distriktspolitikken holdt utenfor. Dette beløpet utgjør 68 mill. kr. i budsjettet for 2000.

3) Reduksjonen på Landbruksdepartementets budsjett kommer av at driftsbevilgningen til Fylkesmannen er overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Miljødelen av denne bevilgningen utgjør i 2000 56,9 mill.kr.. Når en tar hensyn til denne endringen, øker miljøandelen i Landbruksdepartementets budsjett med 30 mill. kr i forhold til budsjettet for 2000.

4) Hovedårsaken til reduksjonen på Miljøverndepartementets budsjett er at driftsbevilgningen til Fylkesmannen er overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett. Samtidig er det foretatt en omlegging av budsjetteringsrutinene for Statens Miljøfond.

5) Tilsagnsfullmakt for post 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon er foreslått økt med 50 mill. kr til 150 mill. kr i 2001. Legges denne til, vil OEDs tall vise en svak økning fra 2000 til 2001.

6) Forhandlinger med NSB BA om statlig kjøp av persontransporttjenester (post 1351) var ikke avsluttet da budsjettet gikk i trykken. Det legges derfor foreløpig til grunn en videreføring av dette beløpet i 2000-budsjettet.

7) Norsk bistandspolitikk bygger på standarder som er fastsatt i OECD/DAC. Definisjonen av miljøverntiltak avviker noe fra Miljøverndepartementets.

Tabellen viser at departementenes samlede utgifter til miljøverntiltak ligger noe under tilsvarende tall for 2000. En del av denne nedgangen kan tilskrives budsjetekniske endringer, jf. fotnoter over.

På Samferdselsdepartementets område er det totalt sett en økning i de miljørelaterte utgiftene. Økningen er blant annet knyttet til spesielle miljøtiltak langs eksisterende vei, som følge av nye støykrav i grenseverdiforskriften til forurensningsloven og til tiltak for å begrense utslipp av kjemikalier fra lufthavnene. Det er også en sterk økning av bompengefinansierte kollektivtrafikktiltak langs eksisterende riksveger.

Økningen på Utenriksdepartementets område skyldes i første rekke større bevilgninger til atom-sikkerhetstiltak i Russland og Øst-Europa og til miljørettet bistand.

Veksten på Sosial- og helsedepartementets budsjett skyldes økte bevilgninger til Statens strålevern.

Av Landbruksdepartementets miljøsatsing er 600 mill. kr knyttet til jordbruksavtalen. Målet med satsingen er å redusere forurensing og stimulere til vern av kulturlandskap, biologisk mangfold, tilgjengelighet til kulturminner og økologisk produksjon. Satsingen på økologisk landbruk økes med 17 mill. kr. Arbeidet med utforming av miljøprogram med miljøplan på det enkelte bruk er satt i gang. Det vil bli gjennomført et prøveopplegg i 2001, med sikte på iverksetting fra 2003. Jordvernet vil bli styrket for å sikre ressursgrunnlaget for framtidig landbruksproduksjon.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 29 (1998-99) ba Stortinget Regjeringen om å vurdere ulike ordninger for å forsere utviklingen av "CO₂-fri" gasskraftteknologi, og å legge fram konkrete forslag for Stortinget. Offentlig støtte til forskning på renseteknologi for gasskraftverk har til nå ligget under Forskningsrådets KLIMATEK-program. I budsjettet for 2001 legger Regjeringen opp til å øke bevilgningen til videreutvikling av renseteknologi for gasskraftverk med i alt 20 mill. kr over Miljøverndepartementets og Olje- og energidepartementets budsjetter.

Reduksjonen på Finansdepartementets område skyldes at siste og avsluttende avsetning til et risikoavsetningsfond for miljølån under Den nordiske investeringsbank ble bevilget i 2000.

– For en mer detaljert beskrivelse av miljøverntiltak på andre departementers budsjetter, vises det til omtale i det enkelte departements budsjettproposisjon. Denne omtalen omfatter en beskrivelse av utfordringer knyttet til miljø-

og ressursforvaltningen på departementets ansvarsområde

- en beskrivelse av hvilke mål som er satt for departementets arbeid med disse utfordringene
- en rapport om resultater som er oppnådd i 1999
- en beskrivelse av tiltak i forslaget til budsjett for 2001 som er rettet mot å ivareta ressurs- og miljøhensyn

5 Fornyelse av offentlig sektor

Miljøvernforvaltningen arbeider løpende med organisasjonsutvikling. Dette arbeidet er forankret i sentrale styringsdokumenter. Rapportering av framdrift for de viktigste prosjektene og tiltakene vil bli gjennomført med utgangspunkt i programområdene for fornyelse av offentlig sektor. Prosjektene som er under planlegging, er av ulikt omfang og varighet. Miljøverndepartementet vil spesielt se på oppgavefordeling innenfor og mellom forvaltningsnivåene. Målet er å sikre en riktigere myndighets- og oppgavefordeling mellom stat og kommune på miljøvernområdet.

Miljøverndepartementet er overordnet myndighet for Statens Kartverk, Statens forurensningstilsyn, Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren og Norsk Polarinstitut. Statlig miljøvernarbeid regionalt ivaretas av Fylkesmannens miljøvernnavdeling, og sysselmannen på Svalbard. Etater som Statens strålevern, Sjøfartsdirektoratet og SND utfører også oppgaver innenfor miljøvernområdet styrt av Miljøverndepartementet.

Organisasjonsendringer

Miljøverndepartementet gjennomførte en større organisasjonsgjennomgang i 1997. Samme år ble det også foretatt en direktoratsgjennomgang av organiseringen i Direktoratet for naturforvaltning, Statens forurensningstilsyn og Riksantikvaren

Miljøverndepartementet har etter dette videreført organisasjonsutviklingsarbeidet som en kontinuerlig endringsprosess. Kompetanse-kvalitets- og effektivitetsutvikling blir sentrale elementer i den videre utvikling av departementet som organisasjon. Miljøverndepartementet vil styrke kulturminneforvaltningen, og oppretter en egen avdeling for kulturminner og kulturmiljø fra 1.1.2001. Omorganiseringen gjennomføres uten å øke årsverksrammen for departementet. Utover

dette er det kun planlagt organisasjonsendringer av mindre omfang.

Direktoratet for naturforvaltning etablerte ny organisasjonsstruktur i 1997. Omstillingsarbeidet skjer nå som fortløpende endringsarbeid knyttet til styringsdialogen med Miljøverndepartementet samt i form av egeninitiert endringsarbeid.

Det er ikke planlagt organisasjons- og strukturendringer av større omfang - utover en vurdering av innføring av elektronisk arkiv og bemanningen ved arkivet.

Statens forurensningstilsyn innførte ny organisasjonsstruktur i 1998. Organisasjonsutviklingsarbeidet videreføres med satsing på områdene kvalitet, ledelse kompetanse og arbeidsmiljø/HMS. Statens forurensningstilsyns strategiske plan vil bli revidert i løpet av 2001.

Riksantikvaren gjennomførte en omorganisering med virkning fra 01.01.1999. Det er ikke planlagt organisasjonsendringer av større omfang.

Som ledd i Regjeringens program for fornyelse av offentlig sektor, vil departementet vurdere Statens kulturminneråds og Statens naturforvaltningsråds plass i den fremtidige miljøvernforvaltning, i lys av at direktoratene langt på vei har tatt over de oppgavene som rådene ble opprettet for å dekke. En vil komme tilbake til Stortinget med saken.

Omstillingsarbeidet i Statens kartverk tar utgangspunkt i den teknologiske utviklingen som innebærer store krav til rask omstilling. I tillegg medfører markedsorientering av virksomheten behov for tiltak på organisasjonsutviklingsområdet. Salg av produkter og tjenester, samt samfinansiering med brukerne utgjør pr. i dag ca. 30% av Kartverkets totalbudsjett. Landdivisjonen er plan-

lagt nedbemannet med 20 årsverk i 2000. Dette har skjedd delvis gjennom naturlig avgang - dels gjennom at medarbeidere har sluttet med en form med sluttoppgjør regulert i egen "Omstillingssavtale" i Kartverket.

For tiden er det i gang en organisasjonsutviklingsprosess med sikte på å skille ut salgs- og oppdragsbasert virksomhet fra Landdivisjonen til en egen enhet. Den nye enheten vil bli opprettet og være i funksjon fra 01.01.2001. For den gjenværende delen av Landdivisjonen pågår det en særskilt organisasjonsutviklingsprosess. Det forventes at begge disse prosessene kan medføre større bemanningsendringer, bl.a. i form av ytterligere bemanning.

Stortinget vedtok i 1993 å flytte Norsk polarinstitutt til Tromsø. Flyttingen ble sluttført i 1999. Flyttingen omfattet hele Polarinstituttets virksomhet i Oslo. Norsk polarinstitutt har foretatt en reorganisering av strukturen i Forskningsavdelingen, hvilket innebærer en overgang fra seksjonssinndeling til inndeling i programmer for forskning. Reorganiseringen har ikke medført noen bemanningsmessige endringer.

Når det gjelder fylkesmannens miljøvernavdelinger vises til arbeidet med omstilling i fylkesmannsembetene. Direktoratet for naturforvaltning og Statens forurensningstilsyn er involvert i dette arbeidet.

Årsverksoversikt

Det vises til samlet årsverksoversikt pr. 01.03.2000 i kap. 1 Oversiktstabeller, fordelt på Miljøverndepartementet og underliggende etater.

Del II
Omtale av Miljøverndepartementets mål og
virkemidler

6 Innledning til del II

Tabell 6.1 Miljøverndepartementets regnskap og budsjett fordelt på resultatområder i årene 1999, 2000 og 2001 (i 1000 kr)

Resultatområde	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Budsjettforslag 2001	Endring siste år i %
1. Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold	536 858	525 006	491 341	-6,4 %
2. Friluftsliv	54 021	70 730	79 726	12,7 %
3. Kulturminner og kulturmiljøer	156 171	153 771	172 762	12,4 %
4. Overgjødsling, oljeforurensning og akutte utslipp	205 756	204 928	220 328	7,5 %
5. Helse- og miljøfarlige kjemikalier	83 905	115 291	106 371	-7,7 %
6. Avfall og gjenvinning	380 505	353 919	335 181	-5,3 %
7. Klima, luftforurensning og støy	135 317	253 621	205 652	-18,9 %
8. Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene	205 649	157 884	161 531	2,3 %
9. Regional planlegging	115 141	87 750	63 936	-27,1 %
10. Kart og geodata	341 433	337 163	332 300	-1,4 %
11. Områdeovergripende virkemidler og fellesoppgaver	500 541	505 313	434 410	-14,0 %
Sum	2 715 296	2 765 376	2 603 539	-5,9 %

Tabell 6.1 viser planlagt disponering av Miljøverndepartementets budsjett innenfor det enkelte resultatområde på tvers av ulike programkategorier og kapitler. Tabellen inneholder regnskapstall for 1999 og planlagt disponering av budsjettene for 2000 og 2001. Pga. flere budsjettomlegginger av teknisk art er ikke endringene som fremgår av tabellen nødvendigvis et resultat av reduksjoner eller økninger på resultatområdet. I omtalen nedenfor fokuseres det på de reelle endringene, i tillegg til at også større tekniske endringer nevnes. For omtale av endringene fra 1999 til 2000 vises det til fjorårets budsjettproposisjon.

Regjeringens største budsjettmessige satsinger i 2001 skjer innenfor områdene biologisk mangfold, friluftsliv, kulturminner og klimaforskning – budsjettert på henholdsvis resultatområde 1, 2, 3 og 7. Pga. nevnte tekniske endringer fremkommer ikke satsingene på resultatområdene 1 og 7 eksplisitt av tabellen.

Regjeringen prioriterer høyt å bevare vårt biologiske mangfold. I dette arbeidet er barskogvern, rovvilt- og villaksforvaltning helt sentrale områder. Dersom det justeres for overføringen av driftsutgiftene til fylkesmennenes miljøvern avdeling til Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 1406 post 01), øker budsjettområdet reelt

sett i 2001, jf. resultatområde 1 i tabellen. Økningen skyldes igangsetting av et eget forskningsprogram for villaks, en betydelig økning i avsatte midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader og rovviltforvaltning, samt oppfølging av barskogvernet. For å kunne finansiere dette reduseres bl.a. bevilgningene til kalking og lokale fisketiltak noe.

Innenfor friluftsområdet er Regjeringen spesielt opptatt av at allemannsretten sikres, og øker derfor i 2001 bevilgningene til sikring av viktige områder, særlig langs kysten. Dette er årsaken til økningen på resultatområde 2 på nærmere 13%. På resultatområde 3 skyldes økningen at Regjeringen trapper opp innsatsen for å bedre vedlikeholdsnivået for kulturminner og kulturmiljøer. Tiltak vil bli gjennomført ifm. høyt prioriterte kulturminner innenfor fredete bygninger og anlegg, kystkultur og fartøyvern, stavkirkene og kirkene for øvrig, samt verdensarven. Når det gjelder sistnevnte vil fokus bli rettet mot Bryggen i Bergen.

Resultatområde 4 Overgjødsling, oljeforurensning og akutte utslipp øker i 2001 med over 15 mill. kr. Årsaken er at utbetalingene til kommunale avløpstiltak antas å stige med 50 mill. kr i 2001. I motsatt retning trekker bl.a. omleggingen

av budsjetteringsrutinene for Miljøfondet (jf. kap. 2422) og samlingen av fylkesmennenes driftsutgifter på Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett.

I 2001 øker Regjeringen innsatsen for å sikre opprydding i fjorder og havneområder, jf. omtale under kap. 1441 post 39. Til tross for dette reduseres bevilgningen til resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier noe. Dette skyldes først og fremst endring av budsjetteringsrutinene for Miljøfondet, men også avviklingen av ordningen med tilskudd til utvikling av mer miljøeffektive produkter og bygg påvirker beløpet. Heller ikke på resultatområde 6 Avfall og gjenvinning har reduksjonen sitt utspring i reell nedprioritering av området, men tekniske omlegginger – dvs. Miljøfondet og miljøvernavdelingens driftsutgifter.

Regjeringen øker bevilgningene til klimaforskningen med nærmere 11 mill. kr. Forskningen favner om områdene natur, samfunn og teknologi – herunder utvikling av CO₂-fri gasskraftproduksjon og arktisk klimaforskning. I tabellen fremgår ikke dette pga. tekniske endringer (Miljøfondet). I tillegg økes bevilgningen til arktisk klimaforskning med over 3 mill. kr. Denne føres på resultatområde 8. Regjeringen ønsker også å styrke overvåkingsaktiviteten rettet mot radioaktiv forurensning i hav- og landområdene i nord, da faren for radioaktiv forurensning anses å være relativt stor. Satsingene gjenspeiler seg i tabellen under resultatområde 8 Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene.

Størsteparten av den tilsynelatende store reduksjonen i 2001-budsjett for resultatområde 9 Regional planlegging skyldes i hovedsak samling av fylkesmennenes driftsutgifter på Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett. Det øvrige skyldes bl.a. noe reduserte bevilgninger til Statens Kartverk. Dette påvirker også fordelingen på resultatområde 10 Kart og geodata.

Reelt sett har 2001-budsjettet på resultatområde 11 Områdeovergripende virkemidler og fellestopp-gaver gått ned med omtrent 14 mill. kr. Reduksjonen kommer hovedsakelig av reduserte bevilgninger til lokal agenda 21-arbeidet. Den øvrige reduksjonen som fremkommer i tabell 6.1 skyldes overføringen av miljøvernavdelingens driftsutgifter.

7 Resultatområde 1: Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold

Definisjon og avgrensning

Biologisk mangfold utgjør - sammen med tilgang på ren jord, rent vann og ren luft - grunnlaget for menneskets eksistens. I tillegg er biologisk mangfold avgjørende for samfunnets verdiskapning og menneskenes livskvalitet og velferd. Med biologisk mangfold menes mangfoldet av liv, dvs. planter, dyr og mikroorganismer, deres arvestoff og de samfunn de danner i samspill med hverandre og det ikke levende miljøet (vann, luft, jord og stein).

Produksjon av oksygen via fotosyntesen, vannhusholdning, dannelselse av jordsmonn og miljøets evne til å dempe effektene av miljøbelastninger er eksempler på livsbærende prosesser og økologiske tjenester som mennesket er avhengig av for å overleve. Bruk av arvemateriale, arter eller biologiske prosesser dekker menneskenes grunnleggende behov for bl.a. mat, medisiner, klær, hus og brensel. Dette gir også grunnlag for store deler av samfunnets verdiskapning, f.eks. i form av uttak av råvarer som fisk og tømmer og som kilde til produksjon og salg av medisiner og bioteknologiske produkter. Mulighet for friluftsliv, rekreasjon og lek og opplæring i naturen bidrar til økt livskvalitet og velferd. Mangfoldet av liv på jorda er et forsikringsfond for framtidige generasjoners produksjonsgrunnlag og livsmiljø, bl.a. som råvare for framtidige medisiner og genteknologi. I tillegg har mangfoldet av arter, naturtyper og landskap store estetiske og kulturelle verdier for mange mennesker.

Resultatområdet omfatter bevaring av biologisk mangfold gjennom bærekraftig bruk, vern og restaurering. Hovedårsakene til tap av biologisk mangfold er knyttet til arealbruk (fysiske inngrep og arealbruksendringer), forurensning, overbeskatning og spredning av fremmede organismer (også genmodifiserte). Resultatområdet omfatter derfor også arbeidet med å motvirke negative miljøeffekter på det biologiske mangfoldet av disse påvirkningene, med unntak av forurensning som dekkes av resultatområde 4-8. Bevaring av verdifulle geologiske forekomster og ulike landskapskvaliteter inngår også i resultatområdet. Forvaltning av gamle kulturmarker må sees i sammenheng med resultatområde 3. I tillegg dekker resultatområdet internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølging av konvensjoner og andre internasjonale prosesser og avtaler for å sikre bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Tabell 7.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
1. Et representativt utvalg av norsk natur skal vernes for kommende generasjoner.	1.1. Slutføre de 14 gjenværende fylkesvise verneplanene i løpet av år 2005. 1.2. Videreføre arbeidet med å gjennomføre verneplan for barskog. 1.3. Gjennomføre nasjonal-parkplanen gjennom å opprette 36 nye og utvide 14 eksisterende verneområder innen 2010. 1.4. Verne marine områder av nasjonal verdi i hver av de naturgeografiske regionene langs kysten. 1.5. Sikre at verneområder forvaltes i tråd med verneformålet.	- Antall gjennomførte fylkesvise verneplaner. - Antall km² produktiv skog vernet. - Antall nye verneområder etablert. - Antall marine verneområder i hver region. - Andel verneområder hvor forvaltningen er i tråd med verneformålet.
2. I truede naturtyper skal inngrep unngås, og i hensynskrevende naturtyper skal viktige økologiske funksjoner opprettholdes.	2.1. Utarbeide rikspolitiske retningslinjer (RPR) for biologisk mangfold innen 2003. 2.2. I samarbeid med berørte parter legge til rette for at bruk av arealer og naturtyper skjer i tråd med nasjonalt resultatmål 2. 2.3. Begrense motorferdsel i utmark og vassdrag med sikte på å minimalisere påvirkningen på naturmiljø ved at omfanget av slik ferdsel ikke overstiger 1999-nivå.	- Indikatorer foreløpig ikke utarbeidet. - Bortfall av areal i inngrepsfrie områder, jf. database inngrepsfrie områder. - Antall inngrep / omdisponeringer i hensynskrevende naturtyper. - Antall nye snøscootere. - Totalt antall dispensasjoner gitt.
3. Kulturlandskapet skal forvaltes slik at kulturhistoriske og estetiske verdier, biologisk mangfold og tilgjengelighet opprettholdes.	3.1. I samarbeid med berørte parter legge til rette for utvikling av hensiktsmessige forvaltningsmåter og virkemidler for verdifulle kulturlandskap, samt legge til rette for at alle sektorer tar hensyn til kulturlandskapet i sin virksomhet.	- Antall forvaltnings- og skjøtselsplaner for verdifulle kulturlandskap. - Areal (dekar) verdifulle kulturlandskap som omfattes av forvaltnings- og skjøtselsplaner. - Areal (dekar) som får tilskudd til bevaring av biologisk mangfold i kulturlandskapet fra Direktoratet for naturforvaltning. - Antall og areal av verdifulle kulturlandskap i "Nasjonal-registrering" som er i "god hevd".
4. Høsting og annen bruk av levende ressurser skal ikke føre til at arter eller bestander utryddes eller trues.	4.1. Sikre at forvaltningen av de utnyttbare vilt- og fiskeresursene som hoved-regel baseres på driftsplaner utarbeidet i samarbeid mellom rettighetshavere, kommuner og brukere innen 2006. 4.2. Sikre at beskatningen av villaksen er tilpasset bestandssituasjonen.	- Antall driftsplaner som er lagt til grunn for forvaltningen.

Tabell 7.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
5. Menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene, skal ikke skade eller begrense økosystemenes funksjon	5.1. Forebygge negative effekter av tilsiktede og utilsiktede introduksjoner, samt forebygge introduksjoner av miljøskadelige organismer. 5.2. Håndtere reguleringen av utsetting, herunder omsetning av genmodifiserte organismer slik at det ikke oppstår skade på miljø og helse.	- Antall kjente innførsler som kan forårsake skade på miljøet. - Antall økosystemer som er signifikant endret i sammensetning og produktivitet som følge av introduksjoner.
6. Truede arter skal opprettholdes på eller gjenoppbygges til livskraftige nivåer.	6.1. Sikre levedyktige bestander av de store rovdyrene. 6.2. Sikre de ville laksebestandene. 6.3. I samarbeid med berørte parter redusere antall truede og sårbare arter.	- Antall familiegrupper av ulv. - Antall reproduserende bjørnebinner. - Antall reproduserende jervetisper. - Antall dyr av gaupe. - Antall truede og sårbare bestander. - Antall rødlistearter knyttet til: – elvedelta – skogsbiotoper – beite- og slåtteeenger – villmarkspregete områder
7 Arbeidsmål som dekker alle de nasjonale resultatmålene 1-6.	7.1. Styrke omfanget og tilgjengeligheten av kunnskap om biologisk mangfold. 7.2. Samordne Norges arbeid med internasjonal gjennomføring av konvensjonen om biologisk mangfold. 7.3. Samordne nasjonal oppfølging av konvensjonen om biologisk mangfold og andre relevante avtaler.	- Antall kommuner som har kartlagt og verdiklassifisert biologisk mangfold og gjort dette tilgjengelig i operative GIS-systemer. - Antall kommuner der lokale data inngår i fylkesvis og nasjonalt tilgjengelig data. - Antall pågående / igangsatte overvåkingsaktiviteter i henhold til "Plan for overvåking av biologisk mangfold". Kvalitativ vurdering av arbeidet. - Kvalitativ vurdering av arbeidet. - Kvalitativ vurdering av arbeidet.

Strategisk mål

Naturen skal forvaltes slik at arter som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander, og slik at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes og gjør det mulig å sikre det biologiske mangfoldets fortsatte utviklingsmuligheter.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål og resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 7.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens

gens resultatindikatorer innenfor resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Det er foreslått et nytt nasjonalt resultatmål 7 knyttet til jordvern.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1 Slutføre de 14 gjenværende fylkesvise verneplanene i løpet av år 2005

Arbeidet med å gjennomføre de fylkesvise verneplanene blir videreført. Kystverneplaner for Nordland og Troms og verneplaner for sjøfugl i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag vil bli fulgt opp i samsvar med St.meld. nr 43 (1998-99) "Vern og bruk i kystsona", jf Innstilling S. nr 168 (1999-2000).

Arbeidsmål 1.2 Videreføre arbeidet med å gjennomføre verneplan for barskog

Gjennomføringen av verneplanene for barskog har hatt høyere kostnader enn antatt. Slutføringen av planen er utsatt fra 2000 til 2002, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) for Miljøverndepartementet. Det tas sikte på at verneplan barskog for Nord Norge slutføres i 2000. Verneplanene for henholdsvis Midt Norge og Øst Norge planlegges slutført i 2001 og 2002.

Arbeidsmål 1.3 Gjennomføre nasjonalparkplanen gjennom å opprette 36 nye og utvide 14 eksisterende verneområder innen 2010

Pr. 01.09.00 er det slutført to verneplaner i landsplanen (utvidelse av Jostedalsbreen nasjonalpark og verneplan Setesdal/Vesthei/Ryfylkeheiane). Dette innebærer at vernearealet er økt til 7,4% av fastlandsarealet. Pr. 01.09.00 er det autorisert 7 nasjonalparksentra.

Arbeidsmål 1.4 Verne marine områder av nasjonal verdi i hver av de naturgeografiske regionene langs kysten

St.meld. nr 43 (1998-99) "Vern og bruk i kystsona" ble lagt fram i 1999. Arbeidet med marine verneområder gjennomføres i tråd med retningslinjene i stortingsmeldingen, jf. Innstilling S. nr 168 (1999-2000). Det er lagt opp til et nært samarbeid

mellom miljøvern- og fiskerimyndighetene og med organisasjonene på fiskeri- og miljøsidene.

Arbeidsmål 1.5 Sikre at verneområder forvaltes i tråd med verneformålet

Områder vernet i medhold av naturvernloven skal forvaltes i tråd med verneformålet slik at verneverdiene opprettholdes. Alle landets kommuner har fått tilbud om å overta forvaltningsansvar for naturreservater, naturminner og landskapsvernområder. Ca 100 kommuner ønsker å overta forvaltningsansvar. Det er utarbeidet nytt rundskriv om saksbehandlingsrutiner etter naturvernloven. Direktoratet for naturforvaltning vil i løpet av 2000 ha utarbeidet en håndbok til hjelp i forvaltningen bl.a. når det gjelder lovgivning, fortolkning av verneforskrifter, forvaltningsplaner m.m.

Arbeidsmål 2.1. Utarbeide rikspolitiske retningslinjer (RPR) for biologisk mangfold innen 2003

Direktoratet for naturforvaltning utreder spørsmålet i samarbeid med relevante sektorer, og vil levere en utredning

Arbeidsmål 2.2 I samarbeid med berørte parter legge til rette for at bruk av arealer og naturtyper skjer i tråd med nasjonalt resultatmål 2

Direktoratet for naturforvaltning har de siste årene kartlagt utstrekning av inngrepsfrie og villmarkspregede områder. Det finnes nå data som angir status for slike områder i 1900, 1940, 1994 og 1998. Dataene finnes på internettssidene til Miljøstatus i Norge og på Direktoratet for naturforvaltnings hjemmesider. Denne kartleggingen utgjør nå en viktig del av grunnlaget for arealplanlegging og -disponering i deler av landet.

Miljøforvaltningen har ikke systematiske data for inngrep og omdisponeringer av arealer i hensynskrevende naturtyper. Det er iverksatt et kartleggingsarbeid som vil bli et sentralt redskap for kommunenes arbeid med arealplanlegging og disponering.

Arbeidet med å rullere Samlet plan for vassdrag vil bli igangsatt. Supplering av verneplanene for vassdrag og avklaring av annen pulje med nasjonale laksevassdrag vil foregå som en integrert del av rulleringen.

Arbeidsmål 2.3. Begrense motorferdsel i utmark og vassdrag med sikte på å minimalisere påvirkningen på naturmiljø ved at omfanget av slik ferdsel ikke overstiger 1999-nivå

Det totale antall snøscootere har i perioden 1993 til 1999 økt fra 37 741 (31.12.93) til 46 648 (31.12.99). På landsbasis ble det for sesongen 1997/98 totalt gitt ca. 10 000 kommunale dispensasjoner fra forbudet mot motorferdsel i utmark og vassdrag på vinterføre. Antall dispensasjoner har holdt seg noenlunde stabilt de senere år. Antall kommunale dispensasjoner fra forbudet mot barmarkskjøring i utmark og vassdrag har de seinere år variert mellom ca. 1 500 og 1 800 totalt. En del kommuner unnlater å rapportere antall dispensasjoner.

Ved å kople kommunale planprosesser og planvedtak med lokal motorferdselpolitikk vil Regjeringen prøve om formålet med motorferdselloven blir bedre oppfylt. Dette vil øke bevisstheten rundt de verdier som blir berørt ved bruk av motorkjøretøy i utmark. Direktoratet for naturforvaltning har invitert 8 kommuner til å delta i en treårig forsøksordning. Forsøksordningen vil ikke bare berøre motorferdselloven, den skal også gi grunnlag for å vurdere om plan- og bygningsloven bør endres for å gi bedre styring av motorferdsel i utmark.

Det er vedtatt nye regler i lov om fritids- og småbåter som setter et generelt forbud mot bruk av vannscootere og liknende. Lovendringen trer i kraft 1. januar 2001 og innebærer at vannscootere kun kan benyttes i områder som er avsatt til formålet der bruken ikke medfører fare eller kommer i konflikt med miljøinteresser.

Arbeidsmål 3. 1 I samarbeid med berørte parter legge til rette for utvikling av hensiktsmessige forvaltningsmåter og virkemidler for verdifulle kulturlandskap, samt legge til rette for at alle sektorer tar hensyn til kulturlandskapet i sin virksomhet

I den sektorvise miljøhandlingsplanen for landbruket og i stortingsmeldingen om biologisk mangfold skal kulturlandskapsinteressene innarbeides. Likeledes vil det bli fokusert på kulturlandskapsverdier i forhold til den kommende WTO-runden.

Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren er i ferd med å utvikle en kulturlandskapsstrategi som grunnlag for å bedre miljøvernforvaltningens arbeid med kulturlandskap.

Prosjektet "Tilstandsovervåking og resultatkontroll i jordbrukets kulturlandskap (3Q)" ble

igangsatt i 1998 i samarbeid med Landbruksdepartementet. Over tid skal dette prosjektet gi opplysninger om utviklingstendenser i jordbruket innenfor følgende fire temaområder; biologisk mangfold, kulturminner, tilgjengelighet og arealbruk.

Arbeidsmål 4.1 Sikre at forvaltningen av de utnyttbare vilt- og fiskeressursene som hovedregel baseres på driftsplaner utarbeidet i samarbeid mellom rettighetshavere, kommuner og brukere innen 2006

Arbeidet med å styrke den lokale vilt- og fiskeforvaltningen inngår nå som en ordinær arbeidsoppgave for Direktoratet for naturforvaltning. Målet er at utnyttbare vilt- og fiskeressurser innen 2006 skal forvaltes lokalt gjennom et nært samarbeid mellom kommuner, rettighetshavere og brukergrupper.

Arbeidsmål 4.2 Sikre at beskatningen av villaksen er tilpasset bestandssituasjonen

Reguleringer av laksefisket baseres i dag på kunnskap om bestandsstørrelsene, faglig skjønn og erfaringer. Det skal utvikles et system for å regulere beskatningen basert på gytemål og prognoser for innsiget av laks. Kvoteregulering vil bli utredet og skal utprøves som reguleringsform. Det er avsatt særskilte midler til disse formålene.

Arbeidsmål 5.1 Forebygge negative effekter av tilsiktede og utilsiktede introduksjoner, samt forebygge introduksjoner av miljøskadelige organismer

Regelverket dekker i dag import av planter og dyr, og produkter i seg selv. Det eksisterer likevel en del gråsoner bl.a. innen og mellom regelverket i ulike sektorer. Organiseringen av det videre arbeidet med å forebygge negative effekter av introduksjoner i relevante sektorer presenteres i stortingsmelding om biologisk mangfold, som ferdigstilles i løpet av våren 2001.

Arbeidsmål 5. 2 Håndtere reguleringen av utsetting, herunder omsetning av genmodifiserte organismer slik at det ikke oppstår skade på miljø og helse

Av 32 omsøkte produkter i EU/EØS er 18 godkjent i EU. Norge har sagt nei til 5 produkter, hvorav 3 inneholder antibiotikaresistensgener. Disse er mais, oljeraps og sikorisalat, samt to vaksiner mot henholdsvis rabies og pseudorabies. Det er pr. august 2000 ikke innført GMO som kan med-

føre endringer i norske økosystemer. Revisjonen av EUs utsettingsdirektiv (90/220) vil sannsynligvis bli avsluttet i løpet av 2000. EU vil da nærme seg norsk lovgivning på området.

Arbeidsmål 6.1 Sikre levedyktige bestander av de store rovdypene

Det var i april 2000 påvist seks familiegrupper av ulv i Skandinavia. Av disse hadde en tilhold i Sverige, to i Norge og tre på tvers av riksgrensen. Dette er samme antall familiegrupper som ble registrert i Skandinavia de to foregående vintrene. Den skandinaviske ulvbestanden har imidlertid vist årlig vekst på 25–30%, og utviklingen i bestanden følges nøye gjennom et forskningssamarbeid mellom Norge og Sverige. For de andre rovviltartene regner en med at det i landet finnes gjennomsnittlig 26–55 bjørner, nærmere 200 jerv og minst 500–600 gaupe.

Bestanden av gaupe på landsbasis og bestanden av jerv fra Nord-Trøndelag og nordover vurderes som levedyktige på dagens bestandsnivå. I Sør Norge er det registrert 9 jerveynglinger, derav 7 innenfor kjerneområdet, jf. Rovviltmeldingens bestandsmålsetting. Samtidig har tap av bufe og tamrein grunnet jerv økt på landsbasis. Bestandsmålene for bjørn i kjerneområdene som omfatter den skandinaviske bjørnebestanden (dvs. utenfor Finnmark) er ikke oppfylt. Når bestanden av ulv i Sør-Skandinavia har nådd et nivå på minst 8–10 familiegrupper, vil felling i større grad enn tidligere bli benyttet som virkemiddel ved forvaltning av arten.

Regjeringen legger stor vekt på at rovvilt skal forvaltes på en slik måte at lokale interesser blir ivarettatt. Det er derfor en målsetting å videreutvikle lokale forvaltningsmodeller. Arbeidet med bestandsovervåking fortsetter og er et viktig verktøy for forvaltningstiltak. Overvåkingen vil bli videreutviklet i løpet av 2000.

Arbeidsmål 6.2 Sikre de ville laksebestandene

Arbeidet med å bevare de ville laksebestandene vil bli videreført og styrket i henhold til forslagene i St.meld. nr 8 (1999-2000) og St.meld. nr. 33 (1999-2000). Forslag til nasjonale laksevassdrag og laksefjorder vil bli lagt fram i løpet av 2001. Det er avsatt midler til en tiltaksplan for styrking av villaksbestandene og havbruksnæringen, bedring av det faglige grunnlaget for reguleringene i laksefisket og styrking av lakseforskningen. Det vil bli fastsatt en ny handlingsplan for bekjempelse av lakseparasitten G. salaris.

Arbeidsmål 6.3 I samarbeid med berørte parter redusere antall truede og sårbare arter

I den nasjonale rødlista for 1998 er 290 arter plassert i kategorien direkte truet og 545 arter som sårbare. Videre er 906 arter plassert i kategorien hensynskrevende, dvs. arter som på grunn av tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak. 458 arter er plassert i kategorien "bør overvåkes", fordi disse artene er i tilbakegang (regnes ikke som truet). I tillegg har vi 757 arter som kategoriseres som sjeldne. Denne kategorien er noe "usikker" fordi det ikke dreier seg om truede arter, men arter som for eksempel er på grensen av sitt utbredelsesområde.

Bestandssituasjon for fjellreven i Norge er svært alvorlig. Stortinget har bedt Regjeringen skissere tiltak, tidspunkt og finansieringsordning som sikrer at fjellreven forblir en del av vår fauna. I tillegg til overvåking vil det, dersom forholdene ligger til rette for det, i 2001 bli iverksatt tiltak som omfatter innfanging og avl for seinere utsetting. Prosjektet finansieres over kap. 1427 post 01.

Arbeidsmål 7.1 Styrke omfanget og tilgjengeligheten av kunnskap om biologisk mangfold

Pr. september 2000 har ca. 165 kommuner fått tilskudd til kartlegging av biomangfold. Innen 2004 skal alle kommuner ha gjennomført kartlegging av det mest verdifulle mangfoldet. Hoveddelen av utgiftene bæres av kommunene men det gis et engangstilskudd fra kap. 1410 post 60 Kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold.

Arbeidsmål 7.2 Samordne Norges arbeid med internasjonal gjennomføring av konvensjonen om biologisk mangfold

Miljøverndepartementet samordner arbeidet under biokonvensjonen med relevante departementer. I februar år 2000 ble det gjennomført et vitenskapsmøte og i mai 2000 et partsmøte. Etter nesten 4 års forhandlinger ble 130 land enige om en GMO protokoll under Konvensjonen om biologisk mangfold. På partsmøte i mai ble protokollen signert av 70 land. Protokollen trer i kraft etter at 50 land har ratifisert den. Norge spilte en aktiv rolle i forhandlingene og fikk gjennomslag for å inkludere føre-var prinsippet i 2 operative artikler. Importland har fått klare rettigheter til å nekte import av GMO som er i strid med nasjonalt lovverk – i Norge genteknologiloven. På partsmøtet ble det videre fattet vedtak om å iverksette arbeidsprogram som omfatter urfolks ret-

tigheter. Det er også satt i gang arbeid for å sikre rettferdig fordeling av godene ved uttak av biologiske ressurser under konvensjonen. Norge gjennomførte en FN-konferanse i samarbeid med bl.a. Biokonvensjonens sekretariat i september 1999 (Trondheimskonferansen 2000). Resultatene fra konferansen utgjorde et viktig grunnlag for flere vedtak under konvensjonen (vedtatt på partsmøte i mai).

Arbeidsmål 7.3 Samordne nasjonal oppfølging av konvensjonen om biologisk mangfold og andre relevante avtaler

En rekke av forpliktelsene under biokonvensjonen, herunder kartlegging, overvåkning, arealbruk, høsting av biologiske produkter, genteknologi og spredning av fremmede organismer, følges opp løpende. Innsatsen vil bli ytterligere styrket ved bedre samordning av tiltak gjennom Handlingsplan for biologisk mangfold som ferdigstilles våren 2001.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 491,3 mill. kr. Finansieringen dekkes i hovedsak av Direktoratet for naturforvaltnings budsjetttramme jf. kap. 1427, samt fagkapitlene 1425 og 1426, men også kapitlene 1400, 1401, 1410, 1422, 1429 og 1441 inneholder budsjettmidler som bidrar til finansieringen av resultatområdet i år 2001. Fylkesmannen har også ansvar for store oppgaver under resultatområde 1. Det vises til nærmere omtale av disse under kap. 1406. Midler til lønn og drift for disse oppgavene budsjetteres fra og med 2001 på kap. 1510 Fylkesmannsembetene, under Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett.

Et viktig økonomisk grunnlag for forvaltningen av vilt og fisk er refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond. Ved behandlingen av Ot.prp. nr. 37 (1999-2000) om endringer i viltloven våren 2000, sluttet Stortinget seg til forslag om endringer i forvaltningen av de utnyttbare viltressursene som innebærer at kommunenes ansvar og virkemidler styrkes. Endringene har virkning for kommunene innenfor følgende områder; kommunale fellingsavgifter og kommunale viltfond, kommunal håndtering av fallvilt m.v. av hjortevilt og bever, omlegging av erstatningsordning for hjorteviltskader på innmark og endring av viltfondets finansiering av kommunale drift. Det vises til nærmere beskrivelse av endringene i Ot.prp. nr.

37 (1999-2000), jf. Innst. O. nr. 80 (1999-2000) samt omtalen under kap. 1425/4425.

For å sikre og utvikle fiskebestandene, bedre forvaltningen og innhente ny kunnskap gis det tilskudd til lokale og sentrale tiltak, samt tilskudd til kommunal vilt- og fiskeforvaltning.

Når det gjelder de store rovdyrene legges det vekt på å gjennomføre en balansert og differensiert forvaltning. Et forslag til avgrensning av områder der ulv skal få etablere par og familiegrupper, er ute til høring med sikte på endelig behandling i løpet av høsten 2000. Felling av rovvilt er et virkemiddel som effektiviseres bl.a. gjennom oppbygging av et statlig jegerkorps. Det utbetales erstatninger for rovviltskader på bufe og tamrein. I tillegg disponeres midler til forebyggende tiltak og omstillingstiltak for å begrense rovviltskader, samt til bestandsregistrering av de 4 store rovdyrartene. Innenfor rovdyrforvaltningen er informasjon også et viktig virkemiddel. For å redusere konflikter i forhold til jaktrettshavere, har departementet i samarbeid med aktuelle organisasjoner, utredet mulighetene for å etablere en prøveordning der staten tilbyr seg å leie jaktrett innenfor reviområder for familiegrupper av ulv. En slik prøveordning kan først iverksettes etter at forvaltningssoner for ulv er fastsatt og etter at det er foretatt en kartlegging av interessen blant berørte grunneiere. Inntekter og utgifter knyttet til en prøveordning med leie av jaktrett, vil bli budsjettet over kap. 1427. Regjeringen vil komme tilbake til saken ved revideringen av statsbudsjettet for 2001.

Det gis tilskudd til kalking av vann og vassdrag for å bedre situasjonen for fiskebestandene og annet liv i vassdragene.

Det utbetales erstatning til berørte eiere og rettighetshavere for eventuelle økonomiske tap ved vernevedtak etter naturvernloven, Det avsettes midler til forvaltning og skjøtsel av verneområder, herunder oppsyn og informasjon mv. Oppgavene løses av SNOs eget felpersonell, av deltidsengasjert personell hos fylkesmennene eller gjennom tilskudd til eller kjøp av tjenester fra kommuner, frivillige organisasjoner mv. Det gis tilskudd til etablering og drift av nasjonalparksentre.

Det gis tilskudd til kartlegging av biomangfold i kommunene som del av det 5-årige statlig kommunale programmet for kartlegging og verdiklassifisering av biologisk mangfold. Programmet bidrar til å styrke beslutningsgrunnlaget for bevaring av biologisk mangfold. Pr. august 2000 har 160 kommuner fått tilskudd. Programmet er pr. 2000 i rute.

Naturvernloven, viltloven, laks- og innlandsfiskloven, genteknologiloven samt plan og bygningsloven er miljøforvaltningens viktigste juridiske virkemidler innen resultatområdet. Friluftsløven har betydning for arealforvaltning og naturbruk. Vernearbeidet etter naturvernloven skjer i det alt vesentlige gjennom tematiske fylkesvise verneplaner, nasjonalparkplanen og verneplan for barskog. Områder med særlig store natur- og kulturverdier kan også fredes etter kulturminneloven, eventuelt i kombinasjon med naturvernloven og plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel for å få til bærekraftig arealbruk og arealplanlegging. Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag skal bidra til å opprettholde verneverdiene i de vernede vassdragene. Lokal forankring av miljøpolitikken er en forutsetning for at miljøvernet i fremtiden skal sikres støtte. Regjeringen legger stor vekt på lokal forankring av miljøvernpolitikken og vil videreføre arbeidet med å gi kommuner og fylkeskommuner mer ansvar i planlegging og forvaltning av verneområder og i gjennomføringen av rovviltpolitikken. Lov om statlig naturoppsyn har som mål å ivareta nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet. Loven har lagt grunnlaget for etablering av Statens naturoppsyn (SNO).

Motorisert ferdsel i utmark og vassdrag reguleres av motorferdselloven og nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark.

Framstilling og bruk av genmodifiserte organismer (GMO) er regulert i genteknologiloven i samsvar med prinsippet om bærekraftig utvikling. Forvaltningen i Miljøverndepartementet skjer i samråd med andre berørte departementer.

Faglig koordinering av nye søknader fra EU om omsetning av GMO er lagt til Direktoratet for naturforvaltning. Regelverket i EU er i rask utvikling. Kontroversielle tema er godkjenning og merking av genmodifiserte produkter og patent på bioteknologiske oppfinnelser. Det arbeides med forslag om å endre genteknologiloven for å regulere kloning av virveldyr.

Arbeidet med lokal Agenda 21 vil kunne gi vesentlige bidrag for å sikre bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold på lokalt nivå. Miljøvernmyndighetene vil prioritere rådgiving og utarbeidelse av veiledningsmateriell, bidra til nettverksbygging og etablering av lokale og regionale arenaer for å fremme LA 21-prosesser i lokalsamfunnene.

FNs konvensjon om biologisk mangfold har som hovedmålsettinger vern av biologisk mangfold, bærekraftig bruk av biologiske ressurser og

likeverdig fordeling av fordelene med utnyttelse av genetiske ressurser. Partslandene har bl.a. forpliktet seg til å utarbeide nasjonale strategier og handlingsplaner for vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold, og å integrere bevaring og bærekraftig bruk av biologisk mangfold i relevante sektorielle eller tverrsektorielle planer, programmer og politikk. Som en oppfølging av dette ferdigstilles Handlingsplan om biologisk mangfold som legges fram for Stortinget i form av en egen stortingsmelding i løpet av våren 2001. Planen legger spesiell vekt på å bidra til samhandling mellom alle berørte sektorer. Norge vil bidra aktivt til en videreutvikling og operasjonalisering av konvensjonen bl.a. gjennom å følge opp vedtak innenfor forskjellige sektorer. Det er utarbeidet internasjonale arbeidsprogram for biologisk mangfold i skog, jordbruk, ferskvann, tørre områder og marine systemer, en GMO-protokoll er undertegnet av 70 land og det er satt i gang en prosess for å ivareta urbefolkningsgruppens kunnskaper om biologisk mangfold. Norge spiller en aktiv rolle i utviklingen av EUs regler for merking og godkjenning av genmodifiserte organismer (GMO). Internasjonalt samarbeid om bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold finner også sted gjennom en rekke andre internasjonale og regionale konvensjoner, avtaler og organisasjoner, f.eks. Ramsarkonvensjonen om våtmarker, Washingtonkonvensjonen om internasjonal handel med truede plante- og dyrearter (CITES), miljøvernssamarbeidet under Arktisk Råd (AEPS), Oslo-Pariskonvensjonen, Nordsjøkonferansen, Nordisk ministerråd, OECD og Verdens naturvernunion (IUCN).

Bærekraftig bruk og vern av skog, inkludert genetiske ressurser, vil bli fulgt opp gjennom deltakelse i det internasjonale skogforum (IFF), og gjennom arbeidsprogrammet for biologisk mangfold i skog under konvensjonen om biologisk mangfold, samt i andre fora. Videre blir arbeidet med plantegenetiske ressurser for mat og landbruk, som har stor betydning både for miljø- og matvareforsyning og -sikkerhet, fulgt opp gjennom deltakelse i FAOs gruppe for plantegenetiske ressurser.

Gode kulturlandskapsdata er vesentlig for å innarbeide kulturlandskapsverdiene i arealplanleggingen. I samarbeid med Landbruksdepartementet er det satt i gang et overvåkingsprogram som skal gi oversikt over tilstand og endring i jordbrukets kulturlandskap.

Et forslag til nasjonal overvåking av biologisk mangfold er utarbeidet. Overvåkingen vil bli gradvis implementert gjennom arbeidet med de sek-

torvise miljøhandlingsplanene, stortingsmelding om biologisk mangfold og den nasjonale samordning av miljøovervåking som ivaretas av samordningsgruppe for overvåking.

Miljødata, geografiske data og kunnskap om biologisk mangfold må gjøres tilgjengelig for beslutningstakere på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. En effektiv geodataforvaltning og lett tilgjengelige kartdata om områder av verdi for biologisk mangfold, friluftsliv og vilt- og fiskeresurser vil gi en betydelig samfunnsgevinst gjennom kvalitativt bedre og kostnadsbesparende arealplanprosesser.

Miljøverndepartementet prioriterer forvaltningsrelatert FoU på hensynskrevende arter og leveområder, samt kunnskapsoppbygging som grunnlag for overvåking. Forskning på effekter av menneskelig virksomhet står sentralt. Innen gen-teknologi er det særlig behov for forskning knyttet til langsiktige skadevirkninger.

Forskning på disse temaområdene ivaretas gjennom NINA-NIKUs instituttforskning og flere av Forskningsrådets programmer. Programmene "Biologisk mangfold, dynamikk, trusler og forvaltning", "Landskap i endring" og "Marine ressurser og miljø" er sentrale. Det arbeides for at forskningens resultater skal bli lettere tilgjengelig for allmennheten og beslutningstakerne. Departementet ønsker også i større grad å bruke informasjon/ kommunikasjon og folkelig deltakelse som et viktig strategisk virkemiddel for å nå målene i resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

8 Resultatområde 2 Friluftsliv

Definisjon og avgrensning

Mulighet til friluftsliv for alle er et viktig grunnlag for god livskvalitet, bl. a. i form av bedre helse og økt trivsel. Naturopplevelse bidrar til økt interesse for og kunnskap om naturen. Dette skaper økt miljøbevissthet i befolkningen - et viktig grunnlag for den respekt og ydmykhet som kreves for en god og framtidsrettet forvaltning av den norske naturarven.

Resultatområdet omfatter ivaretagelse av befolkningens muligheter for friluftsliv gjennom sikring av arealer og rettigheter til ferdsel og opphold, tilrettelegging for bruk av disse arealene og stimulering til miljøvennlig friluftsliv. Areal for friluftsliv, grunnlaget for høstingsaktiviteter som bærplukking, jakt, fiske o.l. og den kulturhistoriske dimensjonen ved friluftsliv ivaretas også gjennom arbeidet på resultatområdene 1, 3 og 9. Andre miljøkvaliteter av betydning for friluftsliv ivaretas gjennom resultatområdene 1, 3, 4, 6 og 7. Friluftsliv i polare områder dekkes av resultatområde 8.

Strategisk mål

Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen for øvrig.

Tabell 8.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 2 Friluftsliv

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
1. Friluftsliv basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen.	1.1. Stimulere til utøvelse av miljøvennlig friluftsliv i samarbeid med frivillige organisasjoner.	Statistikk om folks deltagelse i: - Dagsturer og overnattings-turer til fots, på ski og med båt uten motor. - Nærområdebruk i byer og tettsteder. - Bærplukking, fritidsfiske og jakt.
2. Barn og unge skal gis mulighet til å utvikle ferdigheter i friluftsliv.	2.1. Barn og unge skal mestre trygg og miljøvennlig ferdsel i utmark.	- Kunnskap om allemannsrett og allemannsvett og/eller fjellreglene og sjøvettreglene innen fylte 16 år, i et utvalg kommuner. - Antall deltakere under 16 år på skikurs, turorientering og/eller "Naturvettene" i et utvalg kommuner.
3. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting fremmes og naturgrunnlaget bevares.	3. 1. Framtidige behov for kjøp, båndlegging og avtalt flerbruk av naturområder skal framgå av vedtatte kommunale planer i fem utvalgte fylker innen år 2004. 3.2. Alle viktige friluftslivsområder, (dvs. skjærgårdsparker og tilsvarende samt viktige (by)marker), skal innen år 2005 omfattes av opplegg som gir tilfredsstillende tilretteleggings- og skjøtselsnivå. 3.3. Utnyttbare vilt- og ferskvannsfiskeressurser skal være tilgjengelige for allmennheten.	- Omfang av områder planlagt for slik bruk. - Andel av friluftsområder med slikt forvaltningsopplegg. - Andel av utnyttbare områder (dvs. fiskevann, fiskeførende elvelengde, jaktterreng o. l.) i et utvalg av kommuner med kortsalg for fiske og småviltjakt
4. Ved boliger, skoler og barnehager skal det være god adgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grønnstruktur med gode forbindelser til omkringliggende naturområder.	4.1 I samarbeid med berørte parter legge til rette for at minst 30 % av boliger, skoler og barnehager i et utvalg byer og tettsteder har trygt og tilgjengelig rekreasjonsareal innen 500 meters avstand og i tilknytning til en sammenhengende grønnstruktur.	- Andel slike bygninger med rekreasjonsarealer og grønnstrukturtilknytning innen 500m.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål og resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 8.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 2 Friluftsliv.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1. Stimulere til utøvelse av miljøvennlig friluftsliv i samarbeid med frivillige organisasjoner

Landsomfattende undersøkelser om friluftsliv er blitt gjennomført en rekke ganger siden 1970. Det er i gang et samarbeid med Statistisk sentralbyrå om et langsiktig opplegg for resultatmåling på dette feltet.

Arbeidsmål 2.1. Barn og unge skal mestre trygg og miljøvennlig ferdsel i utmark

Folk flest har en del kunnskap om og ferdigheter i friluftsliv. Barn og unge får viktig opplæring gjennom foreldre og venners turliv, og ikke minst gjennom skolen og organisasjonenes innsats. Undersøkelser viser at kunnskap og ferdighet øker med målrettet stimulering og at grunnlaget for gode friluftslivsvaner i voksen alder legges i barndommen.

Arbeidsmål 3. 1. Framtidige behov for kjøp, båndlegging og avtalt flerbruk av naturområder skal framgå av vedtatte kommunale planer i fem utvalgte fylker innen år 2004

I samarbeid med kommunene har fylkesmennene og Direktoratet for naturforvaltning kartlagt det framtidige behovet for sikring av friluftslivsområder gjennom kjøp og båndlegging av arealer på kysten fra svenskegrensen til og med Hordaland.

Arbeidsmål 3.2. Alle viktige friluftslivsområder, (dvs. skjærgårdsparker og tilsvarende samt viktige (by)marker), skal innen år 2005 omfattes av opplegg som gir tilfredsstillende tilretteleggings- og skjøtselnivå

Det er utarbeidet helhetlige forvaltningsplaner som bl.a. angir behovet for tilrettelegging og skjøtselnivå for en overveiende del av friluftsliv-

sområdene i Oslofjorden, skjærgårdsparkene på Sørlandet og Vestkystparken.

Arbeidsmål 3.3. Utnyttbare vilt- og ferskvannsfiskeressurser skal være tilgjengelige for allmennheten

Organiseringen av fiskemulighetene varierer mellom kommuner og fylker. Aktiviteten er imidlertid økende på dette feltet. F.eks. var det i 1997 46% av kommunene som gjennomførte eller hadde planer om felleskort for hele kommunen, mens det i 22% av kommunene var gjennomført eller forelå planer for felleskort med andre kommuner.

Antallet jegere som har løst jegeravgiftskort har vist en klar økning i de senere år. Omkring 190 000 personer betalte jegeravgift i 1999/2000. I jegerregisteret er det registrert omkring 335 000 personer. Ca. 227 000 personer betalte fiskeravgift i 1999. Arbeid med bedring av allmennhetens adgang til jakt og innlandsfiske vil i økende grad skje ved at rettighetshaverne utarbeider driftsplaner for sine høstbare vilt- og fiskeressurser, jf. arbeidsmål 4.1 under resultatområde 1.

Arbeidsmål 4.1 I samarbeid med berørte parter legge til rette for at minst 30 % av boliger, skoler og barnehager i et utvalg byer og tettsteder har trygt og tilgjengelig rekreasjonsareal innen 500 meters avstand og i tilknytning til en sammenhengende grønnstruktur

Kunnskap om planlegging, sikring og tilrettelegging av arealer for friluftsliv samkjøres med Miljøbyenes arbeid for å ivareta grønnstrukturen i kommunal arealplanlegging.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 79,7 mill. kr. Finansieringen dekkes i hovedsak av Direktoratet for naturforvaltnings budsjetttramme jf. kap. 1427, samt kapitlene 1425 og 1426. Videre inneholder også deler av Miljøverndepartementets budsjettkapitler 1400, 1401, 1410 og 1422 budsjettmidler som bidrar til finansieringen av resultatområdet i år 2000. Fylkesmannen har også oppgaver under resultatområde 2. Det vises til nærmere omtale av disse under kap. 1406. Midler til lønn og drift for disse oppgavene budsjetteres fra og med 2001 på kap. 1510 Fylkesmannsembetene, under Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett.

Statlig midler til sikring av regionalt og nasjonalt viktige friluftslivsområder er et nødvendig virkemiddel der arealpresset og konfliktpoten-

sialet er stort. Statlige midler er også viktig for å motivere kommunene til å realisere vedtatte planer for bevaring av grønnstruktur og tilrettelegging for friluftsliv. Slik medvirkning gir svært god effekt da midlene utløser betydelige kommunale egenandeler.

Staten bidrar til finansiering av driftsordninger for de sikrede områdene i samarbeid med kommunene.

Det gis driftsstøtte til Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), Den Norske Turistforening og Norges Jeger- og Fiskerforbund og Friluftsrådernes Landsforbund. Det gis tilskudd til stimulerings tiltak i regi av de frivillige organisasjonene. Disse midlene vil være knyttet til aktivitetsrettede prosjekter med formål å stimulere nye grupper, især barn og unge, til friluftslivsutøvelse.

Det gis også tilskudd til frivillige organisasjoner til tilrettelegging for fritidsfiske og jakt.

I tillegg til plan- og bygningsloven er friluftsløven, lakse- og innlandsfiskeloven og viltloven de viktigste juridiske virkemidlene. Miljøverndepartementet har utgitt et rundskriv om friluftsløven som gir oversikt over kommunenes oppgaver med å fremme allmennhetens friluftsinnteresser.

Til tross for byggeforbudet i 100-metersbeltet og "Rikspolitiske retningslinjer for Oslofjorden" har utbyggingen i strandsonen fortsatt på grunn av en liberal utbyggingspraksis og dispensasjoner. Dette har ført til at allmennhetens adgang til strandsonen er sterkt begrenset i mange av kommunene langs Oslofjorden. Det foreslås å gjennomføre tiltak som vil føre til sikring av mange av de mest verdifulle friluftsområdene, samt vern av de mest verdifulle naturområdene. I budsjettet for 2000 ble det vedtatt 2 mill. kr til oppstart av dette arbeidet under kap. 1427, post 30 og for 2001 økes forslaget til bevilgning under posten med 10 mill. kr.

Innføring av adferdsregler for skjærgårdsparkene, mål og retningslinjer for tilrettelegging i fjellet, generelle prinsipper for naturvennlig tilrettelegging, samt informasjon om rettigheter og plikter knyttet til naturbruk, forventes å øke kvaliteten på områder der friluftsliv utøves. Slike tiltak vil også kunne forebygge skader på biologisk mangfold. Samordnede driftsordninger langs kysten er likeledes et viktig tiltak for å vedlikeholde intensivt brukte friluftslivsområder. Informasjon om allemannsretten er et viktig virkemiddel for å fremme hensynsfull ferdsel i naturen og for å demme opp for en utvikling med mer naturbelastede friluftslivsformer og kommersialisering. Miljøverndepartementet samarbeider med andre

myndigheter for å øke sikkerhet og miljøbevissthet blant fritidsbåtkbrukerne. Gjennom Norges Jeger- og Fiskerforbunds «Fritidsfiskeprosjekt» arbeides det med stimulering til fritidsfiske i befolkningen generelt og overfor barn, ungdom, kvinner og funksjonshemmede spesielt.

For å fremme human, sikker og etisk forsvarlig jaktutøvelse legges det stor vekt på holdninger i den obligatoriske jegeropplæringen. Forskningsprogrammene «Miljøbetinget livskvalitet» og «Bruk og forvaltning av utmark» har frambragt ny og forvaltningsrelevant kunnskap for resultatområdet. Denne forskningen vil bli videreført innenfor det nye programmet "Landskap i endring", der det i programplanen blant annet fokuseres på betydningen av natur- og kulturmiljø for livskvalitet og trivsel, og på effekter av miljøendringer for livskvalitet, og for barn og unges utvikling. Store deler av miljøforskningsgruppa ved Østlandsforskning er nå en del av NINA-NIKU. Dette vil bl.a. føre til at friluftsliv- og natur-/kulturmiljørelatert forskning vil bli bedre integrert.

Departementet ønsker også i større grad å bruke informasjon/kommunikasjon og deltakelse som et viktig strategisk virkemiddel for å nå målene i resultatområde 2 Friluftsliv.

9 Resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer

Definisjon og avgrensning

Vern og forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer handler om å ta vare på kulturarven. Kulturarven er en kunnskaps- og bruksressurs, og et viktig grunnlag for menneskets livskvalitet. Stabilitet og historisk sammenheng i de fysiske omgivelsene bidrar til trygghet og identitetsfølelse, samtidig som kulturarven representerer store opplevelsverdier og estetiske kvaliteter.

Den stående bygningsmassen med tilhørende infrastruktur representerer store samfunnsmessige verdier. Mer enn 40% av landets realkapital er investert i bygninger og anlegg. På årsbasis er ca. 40% av aktiviteten innenfor bygg- og anleggsvirksomheten knyttet til eksisterende bygningsmasse, og bygg- og anleggsvirksomheten bidrar med ca. 40% av den totale avfallsmengden i samfunnet. Det er en utfordring å finne flere bruksmuligheter for eksisterende bygningsmasse bl.a. for å redusere total avfallsmengde og energibruk, samt utvikle metoder for vedlikehold, rehabilitering og gjenvinning. Gjennom kulturminnene kan vi sikre og utvikle kunnskap, og på den måten

bidra til å finne svar på nye problemstillinger og utfordringer i arbeidet med å utvikle et bærekraftig samfunn.

Resultatområdet omfatter bevaring av kulturminner, kulturmiljøer og landskapets kulturhistoriske innhold gjennom vern, bærekraftig bruk og vedlikehold. Arbeidet dekker kulturminner og kulturmiljøer som fredes etter kulturminneloven, samt sikring av kulturhistoriske verdier og kvaliteter i våre fysiske omgivelser, bl.a. gjennom tilfredsstillende forvaltning og innarbeiding i det ordinære kommunale planapparatet og i forbindelse med arbeidet med by- og tettstedsutvikling. Resultatområdet inkluderer også fartøyvern. I tillegg dekker resultatområdet internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølging av konvensjoner og andre internasjonale avtaler for å sikre kulturminner og kulturmiljøer. Virkninger av luftforurensning på kulturminner dekkes av resultatområde 7.

Strategisk mål

Mangfoldet av kulturminner og kulturmiljø skal forvaltes og ivaretas som bruksressurser, og som grunnlag for opplevelse og videreutvikling av fysiske omgivelser. Et representativt utvalg av kulturminner og kulturmiljøer skal tas vare på i et langsiktig perspektiv som kunnskapsressurser og som grunnlag for opplevelser.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål og resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 9.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1 Styrke omfanget og tilgjengeligheten av forvaltningsrettet kunnskap om kulturminnene

Det årlige tapet av kulturminner og kulturmiljøer er beregnet til ca. 1%. Dette skyldes både økt

press på arealene med påfølgende fysiske inngrep og manglende kunnskap om hvor kulturminnene finnes. Kommuner, fylkeskommuner og andre sektorer som har innvirkning på forvaltning av kulturminner, må i større grad bygge opp kunnskap om de kulturminnene de påvirker gjennom sin virksomhet, for å kunne ta hensyn til disse verdiene i sin planlegging. Det må bli lettere for utbyggere og andre tiltakshavere å skaffe seg opplysninger om det er kulturminner på eiendommen, slik at de kan innrette seg etter dette tidlig i planprosessen. Det pågår arbeid med å samle ulike kulturminnedatabaser for å gi bedre tilgjengelighet for aktuelle brukere. I 2000 ble data om alle bygninger eldre enn fra 1900 tilgjengelige i Nasjonalt bygningsregister. Det tas sikte på at Register for økonomisk kartverk skal koples med GAB-registreringen innen 2003. Riksantikvarens interne registre over vedtaksfredete og automatisk fredete kulturminner fra middelalder og nyere tid skal oppdateres og utvikles for bruk for forvaltningen over Internett og norsk kulturminnebase skal være satt i drift i løpet av 2002.

Arbeidsmål 1.2 I samarbeid med berørte parter skal stedenes egenart og kulturhistoriske innhold ivaretas, og estetiske kvaliteter i stedsformingen innen kommunal planlegging og byutviklingspolitikk skal vektlegges

Det pågår arbeid med redskaps- og kunnskapsutvikling med særlig fokus på steds kvalitet, byforming og synliggjøring av kulturminner. I den forbindelse utvikles prinsipper for bruk, vern, omforming og nybygging i eksisterende kulturmiljø. Det skal iverksettes undersøkelser mht. kommunenes bruk av kommunedelplan for å sikre kulturminner og kulturmiljø. Likeledes vil kommunenes bruk av stedsanalyse som planverktøy bli belyst. Det er også satt i gang et utviklingsprosjekt (Hedmark fylkeskommune) med sikte på å utvikle metoder for mer aktiv bruk av fylkesplanlegging i kulturminnearbeidet.

Tabell 9.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
1. Det årlige tapet av kulturminner og kulturmiljøer som følge av fjerning, ødeleggelse eller forfall skal minimeres, og skal innen år 2008 ikke overstige 0,5% årlig.	1.1. Styrke omfanget og tilgjengeligheten av forvaltningssrettet kunnskap om kulturminnene. 1.2. I samarbeid med berørte parter skal stedenes egenart og kulturhistoriske innhold ivaretas, og estetiske kvaliteter i stedsformingen innen kommunal planlegging og byutviklingspolitikk skal vektlegges. 1.3. I samarbeid med berørte parter legge til rette for økt bevissthet i kommunene om betydningen av og muligheten for fortsatt bruk og ombruk fremfor rivning og utbygging. 1. 4. I samarbeid med andre sektorer utvikle virkemidler (eksisterende og nye) for vern av kulturminner og kulturmiljøer.	- Antall kommuner med tilgang til kulturminneregistrene. - Antall arealbrukende sektorer med tilgang til kulturminneregistrene. - Antall kommuner med vedtatt kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljø. - Antall kommuner med kulturminnefaglig kompetanse. - Antall kommuner som bruker stedsanalyse som plan-verktøy. - Mengde bygningsavfall fra rivning og rehabilitering. - Antall statlige sektorer med egen kulturminnefaglig kompetanse.
2. Det representative utvalget av kulturminner og kulturmiljøer skal bevares i en tilstand som tilsvarer 1998-nivå, og fredete bygninger og anlegg skal ha ordinært vedlikeholdsnivå innen år 2010.	2.1. Forebygge og redusere inngrep i fredete kulturminner. 2. 2. I samarbeid med bl.a. lokale myndigheter og eiere legge til rette for å bedre tilstanden for verneverdige kulturminner og kulturmiljøer. 2. 3. De norske World Heritage-områdene skal forvaltes i tråd med UNESCOs retningslinjer.	- Antall dispensasjoner. - Andel verneverdige kulturminner og kulturmiljøer som har ordinært vedlikeholdsnivå. - Antall utarbeidede forvaltningssplaner for fredete kulturminner. - Formelt vern etablert. - Rutinemessig revidering av tilstand er gjennomført og dokumentert.
3. Den geografiske, sosiale, etniske og tidsmessige bredde i varig vernede kulturminner og kulturmiljøer skal bedres, slik at svakt representerte og manglende hovedgrupper er representert med flere objekter innen år 2004 (i forhold til 1998-nivå).	3.1. Utvikle et sett hovedgrupper av kulturminner og kulturmiljøer som et nødvendig grunnlag for å bedre representativiteten. 3.2. Utvikle kriterier for prioritering og vern av kulturminner. 3.3. I samarbeid med berørte parter arbeide for at andre sektorer tar større ansvar for spor etter egen virksomhet. 3.4. Gjennomføre fredninger i samsvar med sektorvise verneplaner.	- Kvalitativ vurdering av arbeidet. - Kvalitativ vurdering av arbeidet. - Antall ferdigstilte sektorvise verneplaner. - Antall fredninger i henhold til plan.

Arbeidsmål 1.3 I samarbeid med berørte parter legge til rette for økt bevissthet i kommunene om betydningen av og muligheten for fortsatt bruk og ombruk fremfor riving og utbygging.

Riksantikvaren gjennomfører systematisk oppfølging av regionale myndigheter, bl a gjennom regionale samlinger. Etter initiativ fra Aust-Agder fylkeskommune deltar Riksantikvaren i et kompetanseutviklingsprosjekt rettet mot politikere og ansatte i kommunene. Riksantikvaren samarbeider med relevante forskningsmiljøer for å styrke kompetansen på dette området. Dessuten samarbeider Riksantikvaren med Statens bygningstekniske etat om å formidle kunnskap om dette til kommunene.

Arbeidsmål 1.4 I samarbeid med andre sektorer utvikle virkemidler (eksisterende og nye) for vern av kulturminner og kulturmiljøer

Erfaringene fra samarbeid med landbrukssektoren er gode og legges til grunn for det videre arbeidet, herunder arbeidet med sektorvise miljøhandlingsplaner. Det er gjennomført et arbeid med å skaffe oversikt over virkemidler i andre sektorer som kan ha særlig effekt på vern av kulturminner. Innsamlet materiale vil bli brukt i drøftinger om virkemiddelutvikling med relevante sektorer.

Arbeidsmål 2.1 Forebygge og redusere inngrep i fredete kulturminner

Bedret tilgjengelighet til kulturminneregistrene er viktig for å nå dette målet. Dessuten vil endringene i kulturminneloven som Stortinget vedtok i 2000, gi et sterkere vern av nasjonalt viktige kulturminner. I tillegg skal det satses på informasjon overfor kommuner, grunneiere og tiltakshavere.

Arbeidsmål 2.2 I samarbeid med bl.a. lokale myndigheter og eiere legge til rette for å bedre tilstanden for verneverdige kulturminner og kulturmiljøer

I løpet av år 2000 blir det utarbeidet en oversikt over tilstanden på en del nasjonalt viktige kulturminner. Oversikten skal oppdateres løpende. Riksantikvaren utvikler et system for tilstands- overvåking av fredete bygninger og anlegg som grunnlag for fylkeskommunens vernearbeid.

Arbeidsmål 2.3 De norske World Heritage-områdene skal forvaltes i tråd med UNESCOs retningslinjer

Det er fire norske verdensarvområder; Urnes stavkirke, Bryggen i Bergen, Røros Bergstad og Hjemmeluft helleristingsfelt i Alta. I henhold til UNESCOs retningslinjer skal det foretas oppfølgende rapportering om verdensarvområdenes tilstand og utvikling hvert 6. år. Alle de fire områdene er blitt evaluert og det pågår arbeid med å følge opp evalueringene. I 2000 ble det satt i gang et istandsettingsprosjekt for Bryggen i Bergen, istandsettingsarbeider i Røros Bergstad ble videreført og det ble startet arbeid med en forvaltningsplan for Urnes stavkirke. Forvaltningsplan for bergkunsten i Alta vil foreligge ved årsskiftet 2000-2001.

Arbeidsmål 3.1 Utvikle et sett hovedgrupper av kulturminner og kulturmiljøer som et nødvendig grunnlag for å bedre representativiteten

Et første utkast til hovedgrupper vil foreligge ved utgangen av år 2000.

Arbeidsmål 3.2 Utvikle kriterier for prioritering og vern av kulturminner

Prioriteringskriterier vil foreligge ved utgangen av år 2000.

Arbeidsmål 3.3 I samarbeid med berørte parter arbeide for at andre sektorer tar større ansvar for spor etter egen virksomhet

I arbeidet med de sektorvise miljøhandlingsplanene blir det lagt vekt på å få sektorene til å utvikle tiltak som kan fremme bevaring av sektorenes egne kulturminner.

Arbeidsmål 3.4 Gjennomføre fredninger i samsvar med sektorvise verneplaner

I løpet 2000 har innsatsen særlig vært konsentrert om gjennomføring av Verneplan for fyr og Verneplan for NSB. Alle fredningsforslagene knyttet til disse verneplanene er sendt på høring.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 172,8 mill. kr. Økningen gir uttrykk for en sterkere prioritering av kulturminnevern som et første viktige skritt i en langsiktig satsing. Finansierin-

gen dekkes i hovedsak av Riksantikvarens budsjetttramme jf. kap. 1429, men også kapitlene 1400, 1401, 1410 og 1422 inneholder budsjettmidler som bidrar til finansieringen av resultatområdet i 2001.

De viktigste kulturminnene og kulturmiljøene sikres gjennom fredning etter kulturminneloven. I arbeidet med å sikre verdifulle kulturlandskap og kulturmiljøer er også fredning etter naturvernloven og bevaring etter plan- og bygningsloven sentrale virkemidler. I 2000 vedtok Stortinget endringer i kulturminneloven som tar sikte på å styrke vernet av nasjonalt viktige kulturminner og kulturmiljøer. I samråd med Kulturdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet gjorde Miljøverndepartementet i 2000 vedtak om endringer i forskriftene til kulturminneloven om faglig ansvarsdeling bl.a. når det gjelder inngrep i automatisk fredete kulturminner. Endringen innebærer at myndighet til å dispensere fra automatisk fredet kulturminner er flyttet fra de arkeologiske landsdelsmuseene til Riksantikvaren. Endringen trer i kraft 1. januar 2001. Med dette er det etablert et klarere skille mellom utøving av forvaltningsmyndighet og forskning.

Et helhetlig og sektorovegripende kulturminneforvaltning forutsetter oversikt over kjente kulturminner, kulturmiljøer, arealbruk, samt gjennomføring av faglige vurderinger av sannsynlig kulturminnelokaliteter. Tilgjengelige oversikter, samkjørt med kartverk og IT-baserte planleggingsverktøy, vil ha en konfliktforebyggende effekt og lette kommunenes og kulturminnemyndighetenes arbeid med plansaker. Godt utbygde registre er også et nødvendig grunnlag for prognosedannelser, utvelgelse av verneverdige objekter og områder, miljøovervåking og miljøstatusrapportering.

Regjeringen oppnevnte våren 2000 et offentlig utvalg som skal utrede strategier, mål og virkemidler i kulturminnepolitikken. Utvalget legger fram sin utredning innen utgangen av 2001.

Regjeringen ønsker i større grad å bruke informasjon, kommunikasjon og folkelig deltakelse som et viktig strategisk virkemiddel for å nå resultatmålene i resultatområde 3.

Riksantikvaren skal bidra til bedre forankring av kulturminnevernarbeidet i lokalsamfunn, blant eiere og i næringslivet. Det blir lagt vekt på å få kommunene til å ivareta kulturminneinteressene bl.a. gjennom faglig utviklingsarbeid og opplæringsvirksomhet, gjennom samarbeidsprosesser med kommunene i konkrete plansaker, gjennom by- og tettstedsarbeidet og arbeidet med lokal Agenda 21. Kommunikasjon og tillitsbyggende arbeid blir vektlagt. Måltrettet innsats mot

barn og unge gjennom skole og frivillige organisasjoner forventes dessuten å føre til større kunnskap og forståelse for kulturminnene.

For å sikre en bærekraftig forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer er det et stort behov for kulturminnefaglig kompetanse innenfor bygningsfagene, bl.a. utvikling av kunnskap om bruk av tradisjonelle materialer og gamle håndverksteknikker. Riksantikvarens istandsettingsprosjekter er kompetansehevende for så vel forvaltning som for utførende håndverkere, og er et viktig bidrag til kunnskapsoppbyggingen.

Det er viktig med en aktiv, målrettet innsats mot beslutningstakere i stat og kommune for å få flere til å ta ansvar for det verdi- og kunnskapspotensialet som kulturminnene representerer. Dette krever en systematisk oppbygging av kulturminnefaglig kompetanse innenfor mange sektorer og nivåer i forvaltningen.

Riksantikvaren koordinerer kulturminneforvaltningens FoU-arbeid. FoU-satsinger er viktige for en faglig utvikling og oppbygging av NIKU. Utbygging av kontaktnett mot andre forskningsmiljøer, særlig universiteter og høyskoler og oppbygging og sikring av forskningskompetanse er prioritert i FoU-arbeidet. Gjennom Norges forskningsråd støttes forskningsprogrammene "Kulturminner og miljø" og "Bruk og forvaltning av kulturmiljø og naturressurser".

Internasjonalt samarbeid om bevaring av kulturminner skjer gjennom arbeid i nordiske fora, i norsk-russisk samarbeid, innen Europarådet, EU/EØS systemet og innenfor UNESCO. Det legges vekt på å bidra til at kulturminnenes kunnskaps-, opplevels- og bruksverdier styrkes gjennom støtte til gjennomføring av forpliktelser i tråd med internasjonale avtaler og konvensjoner. I samarbeid med Europarådet arrangerer Norge en internasjonal konferanse i Oslo høsten 2000 om frivillige organisasjoners rolle i kulturminnearbeidet. Formålet med konferansen er å stimulere utviklingen av frivillige organisasjoner på kulturminnefeltet i sentral og øst-europeiske land. Det legges stor vekt på de frivillige organisasjonenes funksjon som konsoliderende for demokrati som politisk styringsprinsipp ved at de gjøres kjent med disse prinsippene i hverdagslivet.

Det er inngått avtale med UNESCO om tre års forlengelse av prøveperioden for Det nordiske verdensarvkontoret i Oslo (NWHO).

Kulturminner og kulturmiljøer utgjør også en viktig ressurs i bistandsarbeidet. Riksantikvaren skal være fagsenter for kulturminnevern i bistandsarbeidet og skal i samarbeid med NORAD sørge

for at kulturminneinteressene blir ivare tatt i norske bistandsprosjekter. Det vises for øvrig til omtale under resultatområde 8.

Med virkning fra 1. januar 2001 etableres det en egen avdeling for kulturminner og kulturmiljø i Miljøverndepartementet. Dette vil bidra til et sterkere strategisk grep og økt fokus på de utfordringer som ligger på feltet. Etableringen skjer gjennom omdisponering av eksisterende rammer i forvaltningen. Etableringen må også ses som en integrert del av regjeringens oppfølging av den økte innsatsen Stortinget har bedt om. Det vises til omtale foran under pkt. 1.5 Fornyelse av offentlig sektor.

Sterkere satsing på kulturminnevern – oppfølging av Stortingets anmodning.

Bakgrunn

Gjennom hele nittitallet har det vært en utvikling med en stadig sterkere oppmerksomhet rettet mot kulturminnene og måten vi forvalter vår fysiske kulturarv på; både fra sittende regjeringer, i Stortinget og i befolkningen. Samtidig har fagfeltet utviklet seg i retning av å bli en stadig mer integrert del av en samlet miljø- og ressursforvaltning.

Ettersom kunnskap, oversikt og dokumentasjon på feltet har blitt bedre, har det over tid vokst fram en erkjennelse av at det er behov for å styrke innsatsen i forvaltningen av kulturminnene. Kulturminneforvaltningen står overfor store utfordringer med hensyn til å redusere tapet av kulturminner og samtidig forvalte kulturminnene i et samfunn som er i stadig endring. Denne utviklingen og disse perspektivene har de siste årene nedfelt seg i Miljøverndepartementets budsjetter og i flere andre sentrale politikkdokumenter på miljøområdet:

- St.meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling
- St.meld. nr. 8 (1999-2000) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.
- St.prp. nr. 1 Miljøverndepartementets budsjettproposisjon
- Ot.prp. nr. 50 (1998-99) Om lov om endringer i kulturminneloven

Alle disse dokumentene uttrykker ambisiøse mål for kulturminneforvaltningen og inneholder en rekke konkrete forslag for økt innsats som krever oppfølging. Dette er forslag som alle har fått bred politisk tilslutning i Stortinget og Stortinget har bl.a. bedt om følgende:

- opprettelsen av et offentlig utvalg for å utrede mål og virkemidler innen kulturminnefeltet
- en egen opptrappingsplan for kulturminnevernet i forbindelse med budsjettet for 2001
- forslag til forbedrede støtteordninger og andre incitamenter for å sikre et bedre og mer effektivt vern i forbindelse med statsbudsjettet for 2001
- at det høsten 2000 fremmes en proposisjon om opprettelse av et eget kulturminnefond

Disse tiltakene henger nøye sammen og oppfølgingen av dem må derfor ses i sammenheng og vurderes i forhold til hverandre. De berører også prinsipielle problemstillinger som står sentralt i mandatet for det regjeringsoppnevnte utvalget som skal utrede mål og virkemidler innenfor innen kulturminneforvaltningen (kulturminneutvalget). Utvalget skal levere sin rapport i desember av 2001.

Statusbeskrivelse og behovsanalyse

En statusbeskrivelse og behovsanalyse utarbeidet av Riksantikvaren sommeren 2000 inneholder tre hovedkomponenter og en rekke innsatsområder under hver av disse. Hovedkomponentene er:

- Kostnader til å sette i stand kulturminner (ta igjen forsømt vedlikehold).
- Vedlikeholdskostnader for å unngå ny/videre skadeutvikling.
- Bred satsing på ulike tiltak for å motvirke tap, bedre representativiteten av det som er vernet, formidling av verdier knyttet til kulturminner mv.

Med utgangspunkt i de nasjonale resultatmålene er totalkostnaden i et 20-årsperspektiv beregnet til om lag 9 mrd. kr. Ulike statlige aktørers andel av dette er anslått til rundt 4 mrd. kr. Analysen viser at det vil være behov for en bevilgningsvekst i en opptrappingsperiode, mens det på sikt vil være mulig å trappe ned innsatsen til et ordinært drifts- og vedlikeholdsnivå. De beregnede kostnadene kommer i tillegg til dagens bevilgning.

Sentrale innsatsområder i Riksantikvarens materiale er:

- fredete bygninger og anlegg, kulturmiljøer, verdenskulturminnene, by- og tettstedsutvikling, kirkene, forvaltning av middelalderke kirkesteder, brannsikring av historiske trebyer og kirke, ruiner, tekniske og industrielle kulturminner, fartøyvern, kulturminner under vann (marinarkeologi), sikring av bergkunst,

- kulturlag i middelalderbyer, etterreformatoriske kulturlag,
- styrket beslutningsgrunnlag, kompetansebehov, miljøovervåkning og databaseutvikling, informasjon,
 - skattemessige og andre økonomiske virkemidler, økonomiske incentiver for styrket vern, økt utgiftsdekking til arkeologiske undersøkelser i forbindelse med mindre private tiltak),
 - økt bemanning i regional kulturminneforvaltning, styrking av forvaltningsmuseene, økt bemanning i direktorat og regional kulturminneforvaltning.

Behovsanalysen og forslag til tiltak tar utgangspunkt i en totalgjennomgang av hele feltet og det er ikke foretatt prioriteringer mellom de ulike innsatsområder og tiltak. Problemstillingene og forslag til tiltak som er tatt opp i behovsanalysen, er dessuten svært kompliserte og sammensatte og forutsetter bl.a. en betydelig ressursinnsats og deltagelse fra andre samfunnssektorer og private. Videre forutsettes det systematiske grunnlagsinvesteringer innenfor informasjon og kompetanseoppbygging.

Regjeringen trenger noe mer tid til å vurdere materialet og foreta nødvendige prioriteringer før det legges fram et mer konkret forslag til opptrappingsplan. Det er bl.a. nødvendig å foreta en nærmere avklaring av de ulike aktørers rolle, ansvar og muligheter for deltagelse i forhold til en slik opptrapping. For å sikre en effektiv utnyttelse og gode resultater av de ressurser som settes inn, er det viktig at en opptrappingsplan bygger på realistiske forutsetninger. Regjeringen viser også til kulturminneutvalgets arbeid. Regjeringen ønsker derfor å legge til rette for en prosess hvor oppfølgingen av utvalgets rapport kan fases inn i opptrappingsplanen på en best mulig måte. Dette tilsier også en noe lenger utredningsfase før en legger frem en samlet opptrappingsplan for kulturminnefeltet. Regjeringen vil derfor komme tilbake med et mer konkret forslag til opptrappingsplan i budsjettet for 2002. Dette vil også omfatte forslag til forbedrede støtteordninger og andre incitament for å sikre et bedre og mer effektivt vern og opprettelse av et eventuelt kulturminnefond.

Prioriteringer i budsjettet for 2001

Kulturminner og kulturmiljø er et prioritert område og Regjeringen viser til at det er en rekke presserende oppgaver innen kulturminneforvalt-

ningen hvor behov og ansvar er erkjent. Dette dreier seg til dels om områder som allerede er prioritert og hvor det pågår konkrete tiltak. Regjeringen anser det som viktig å prioritere en slutføring av slike prosjekter. Innenfor den foreslåtte økningen av budsjettet som det er funnet rom for i 2001, legges det opp til en prioritering av følgende områder:

- Fredete bygninger og anlegg
- Verdensarven, særlig Bryggen i Bergen
- Kystkultur og fartøyvern
- Stavkirkene
- Middelalderruiner
- Forvaltning av fornminner, herunder arkeologiske undersøkelser
- Tiltak for å fremme bærekraftige og attraktive tettsteder i distriktene
- Kompetansebygging og utdanning.

Den endelige fordelingen av den økte budsjettsatsingen for 2001, jf. kap. 1429, må vurderes nærmere i lys av en ytterligere konkretisering av behovet. Budsjettøkningen for 2001 er derfor teknisk plassert på kap. 1429 post 72.2 som sikrer nødvendig fleksibilitet for bruk av midlene på de prioriterte områdene ovenfor.

For så vidt gjelder istandsetting og vedlikehold av kulturminner i offentlig eie forutsettes dette i betydelig grad ivaretatt gjennom sektormyndighetenes selvstendige ansvar. Dette følger av det miljøansvaret den enkelte sektor har for utviklingen på sitt området og som er grunnlaget for arbeidet med de sektorvise miljøhandlingsplanene. Som del av det videre arbeidet vil Regjeringen derfor arbeide for at hensynet til kulturminneverdiene får en større plass i sektormyndighetens politikkutforming på en rekke områder

10 Resultatområde 4: Overgjødning og oljeforurensning

Definisjon og avgrensning

Utslipp av partikler, næringssalter og olje kan føre til skader på økosystemet. Store utslipp av partikler og næringssalter kan føre til nedslamming og overgjødning (eutrofipåvirkning). Dette medfører dårlig vannkvalitet både i ferskvann og saltvann, som igjen kan forårsake fiskedød, tap av biologisk mangfold, redusert rekreasjonsverdi knyttet til bading og annet friluftsliv, samt redusere vannets egnethet for bruk til drikkevann, fiskeoppdrett, vanning av jordbruk-

sarealer m.m. Utslipp av olje og kjemikalier fra skipsfarten og petroleumsvirksomheten kan skade organismer og økosystemer i havet, på sjøbunnen, i strandsonen og i jordsmonnet. De viktigste effektene er giftighet for organismer, hindret opptak av livsviktige gasser og næringsstoffer og tap av isolerende og vannavstøtende egenskaper hos fugler. Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere utslippene av partikler, næringssalter (nitrogen og fosfor) og olje til vannforekomstene. Beredskap mot akutt olje- og kjemikalieforurensning, dekkes også av dette resultatområdet. Utslippene av næringssalter og partikler kommer i hovedsak fra kommunale avløp, landbruk, fiskeoppdrett og industri. Utslippene av olje kommer fra landbasert virksomhet, skipsfart og petroleumsvirksomhet. Resultatområdet omfatter internasjonalt havmiljøarbeid, slik som oppfølging av bl.a. Nordsjødeklarasjonene, OSPAR-konvensjonen, Lon-

donkonvensjonen og konvensjoner innen FNs skipsfartsorganisasjon (IMO), såvel som relevante EU direktiver.

Strategisk mål

Det skal sikres en vannkvalitet i ferskvannsforkomster og i marine områder som bidrar til opprettholdelse av arter og økosystemer, og som ivaretar hensynet til menneskers helse og trivsel.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål og resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 10.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene og miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning

Tabell 10.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Resultatindikatorer
1. Utslippene av næringssaltene fosfor og nitrogen til eutrofi-påvirkede deler av Nordsjøen skal være redusert med omtrent 50% innen 2005 regnet fra 1985.	Utslipp fra kommunal avløpssektor skal være i samsvar med kravene i EUs avløpsdirektiv.	- Antall anlegg med gjennomført primær-, sekundær- og tertiær rensing vurderes mot det antall anlegg som skal ha de ulike rensetyperne.
2. Operasjonelle utslipp av olje skal ikke medføre uakseptabel helse- eller miljøskade. Risikoen for miljøskade og andre ulemper som følge av akutt forurensning skal ligge på et akseptabelt nivå (Merknad: Det arbeides med kriterier/ tidsramme for dette målet)	2.1. For nye felt skal det som hovedregel etableres løsninger som innebærer 0-utslipp, og for eksisterende felt skal det innen 2005 etableres løsninger for 0-utslipp eller minimale operasjonelle utslipp av miljøskadelige forbindelser til sjø fra petroleumsvirksomheten. 2.2. Skipsfartens utslipp av olje skal reduseres innen utgangen av 2005. 2.3. Risikoen for miljøskade som følge av akutte oljeutslipp fra skipsvrak skal reduseres til et akseptabelt nivå innen år 2005. ¹⁾ 2.4. Det skal til enhver tid være et akseptabelt beredskapsnivå sett i forhold til risikoen for miljøskade og andre ulemper som følge av akutt forurensning. ¹⁾	- Mengde utslipp av olje i vann fra petroleumsvirksomheten. - Mengde olje rapportert fra akutte utslipp fra skip. - Antall vrak som medfører fare for miljøskade som følge av mulig akutte utslipp. - Antall og mengde akutte utslipp av olje. - Antall godkjente private og kommunale beredskapsplaner.

¹⁾ Miljøverndepartementet jobber med en nærmere presisering av målene under 2.3 og 2.4, og vil komme tilbake til dette i budsjettet for 2002.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1. Utslipp fra kommunal avløpssektor skal være i samsvar med kravene i EUs avløpsdirektiv. Miljøverndepartementet vil innen utgangen av 2000 ha gjort en gjennomgang av den kommunale avløpssektoren for å få kartlagt hva som må gjennomføres av tiltak for å oppfylle kravene innen 2005, som er direktivets frist.

Arbeidsmål 2.1. For nye felt skal det som hovedregel etableres løsninger som innebærer 0-utslipp, og for eksisterende felt skal det innen 2005 etableres løsninger for 0-utslipp eller minimale operasjonelle utslipp av miljøskadelige forbindelser til sjø fra petroleumsvirksomheten.

Det ble i 1999 registrert et utslipp på 2 425 tonn olje sammen med det produserte vannet fra operasjonelle utslipp fra petroleumsvirksomheten. Operatørene har gjennomført utredninger som beskriver mulige tiltak for å vurdere hvordan nullutslippsfilosofien kan innføres på de enkelte felt. Utredningene er overlevert SFT og omfatter muligheter og konsekvenser ved gjennomføring av ulike tiltak. Miljøvernmyndighetene vil, basert på St.meld. nr. 58 (1996-1997), nullutslippsrapporten og operatørenes utredninger, utarbeide en strategi for hvordan nullutslipp kan oppnås for aktivitetene boring/brønnoperasjoner, produksjon og rørledninger.

Arbeidsmål 2.2. Skipsfartens utslipp av olje skal reduseres innen utgangen av 2005.

Det er de ulovlige utslippene fra skipsfarten som utgjør hovedutfordringene. Gjennom SFTs system for overvåking ble det identifisert 101 ulovlige utslipp fra skip i 1999 som i mengde anslås å være 223 m³. Dette er på nivå med det som er observert gjennom hele 90-tallet. Det finnes ingen indikasjon på hvor store de reelle tallene er. I 1999 var det ingen skipsulykker i norsk område som ga større akutte utslipp av olje.

Arbeidsmål 2.3. Risikoen for miljøskade som følge av akutte oljeutslipp fra skipsvrak skal reduseres til et akseptabelt nivå innen år 2005.

Nærmere 2600 skipsvrak er kartlagt, hvorav ca. 30 av skipsvrakene er antatt å representere høy risiko for oljeforurensning langs norskekysten. Av de seks vrakene med høyest risiko ble fire vrak i havneområdet i Narvik undersøkt nærmere

i 1999. Undersøkelsen viste betydelige oljemengder i et av vrakene, mens det var lite eller ubetydelige oljemengder i de øvrige. Sommeren 2000 ble de øvrige to vrakene, beliggende i henholdsvis Bø i Vesterålen og Borre i Vestfold, undersøkt. Videre arbeide med de undersøkte vrakene vil skje ut i fra en samlet vurdering av resultatene fra undersøkelsene i 1999 og 2000. I 2001 tas det sikte på å få fjernet skipsvraket Boiky, som ligger utenfor Skogsøya i Vesterålen.

Arbeidsmål 2.4. Det skal til enhver tid være et akseptabelt beredskapsnivå sett i forhold til risikoen for miljøskade og andre ulemper som følge av akutt forurensning.

Alle operatørselskapene på norsk sokkel må etablere en akseptabel beredskap mot akutt oljeforurensning basert på miljø- og beredskapsanalyse før oppstart av lete- eller produksjonsvirksomhet. På landsiden har 85% av alle aktuelle bedrifter godkjente beredskapsplaner. Alle høyrisikobedrifter er dekket. Kommunene ivaretar sitt beredskapsansvar gjennom interkommunalt samarbeid. Totalt er landet inndelt i 34 interkommunale samarbeidsområder (regioner). 32 av disse har godkjente beredskapsplaner. Gjennom SFTs system for overvåking ble det identifisert 534 akutte utslipp av olje i 1999 som i mengde anslås å være 1 850 m³. Det har de siste 5 årene vært en svak økning i mengde utslipp. For den statlige oljevernberedskapen foretas det en full gjennomgang om dagens materiellressurser er riktig dimensjonert basert på den miljørisiko skipsfarten representerer.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 220,3 mill. kroner over Miljøverndepartementets budsjett for 2001. Finansieringen dekkes hovedsakelig over Statens forurensningstilsyns budsjetttramme, jf. kap. 1441 og 1443, men også kap. 1442 og 1410 inneholder budsjettmidler som skal bidra til finansiering av resultatområdet i 2001.

Gjennom lov om kommunale vass- og kloakkavgifter, med tilhørende forskrift, er kommunen gitt mulighet til å dekke sine kostnader på avløpssektoren gjennom gebyrer.

Innen kommunal avløpssektor og fiskeoppdrett benyttes utslippstillatelser/pålegg om rensing, i medhold av forurensningsloven, samt bruk av forurensningsgebyr for å sikre gjennomføring av påleggene. Avrenning fra landbruket reguleres av miljøvernmyndighetene bl.a. gjennom for-

skrifter om husdyrgjødsel, bakkeplanering og silopressaft. Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning skal i medhold av forurensningsloven ha en tilfredsstillende beredskap. Den offentlige beredskapen (kommunal og statlig) er derfor i prinsippet et supplement til den private beredskapen. I praksis håndterer imidlertid den statlige beredskapen, under ledelse av Statens forurensningstilsyn, akutte oljeutslipp fra skipsfarten.

Beredskapen for petroleumsvirksomheten er basert på miljøvernmyndighetenes felles regelverk med sikkerhetsmyndighetene (Oljederektoratet og Statens helsetilsyn). Internkontroll, som også omfatter beredskap, er gjennomført hos alle operatørselskaper. Operasjonelle utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten reguleres gjennom forurensningsloven, mens sjødyktighetsloven regulerer utslipp fra skip. I arbeidet med å redusere operasjonelle utslipp fra petroleumsvirksomheten er det oppfølging av nullutslippsmålet fra St.meld. nr. 58 (1996-97) som er viktigst. I det internasjonale arbeidet på området vedtok OSPAR (konvensjonen om beskyttelse av det marine miljø i det Nordøstlige Atlanterhav) i 2000 et nytt regelverk som regulerer bruk av oljebaserte og syntetiske borevæsker, utslipp av oljeholdig borekaks, og bruk og utslipp av kjemikalier i petroleumsvirksomheten.

I 1998 ble Nordsjøen opprettet som spesielt område under MARPOL 73/78 konvensjonens vedlegg om oljeforurensning fra skip. Dette betyr strengere utslippskrav enn de generelle reglene for utslipp av olje fra skip. FNs skipsfartsorganisasjon (IMO) arbeider nå med en revisjon av det generelle MARPOL-regelverket, både med sikte på forenkling og eventuell skjerpelse som ledd i en oppfølging av Erika-ulykken uten for Frankrike. Parallelt med IMO-prosessen arbeider EU med en skjerping og utvidelse av sitt regelverk med sikte på å redusere risikoen for ulykker i fremtiden.

EUs nylig vedtatte rammedirektiv for vannressursforvaltning setter krav til en helhetlig forvaltning og at det skal utarbeides miljømål for vassdrag og sjøområder på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Miljøverndepartementet vil legge vesentlig vekt på at arbeidet med fastsetting av miljømål for kommunenes vannforekomster kommer i gang. Formålet med fastsetting av miljømål er at kommunene får bedre oversikt over tilstand og bruk av egne vannforekomster, å gi økt lokal interesse, engasjement og aktivitet innen vannres-

sursforvaltningen, samt få et godt styringsredskap for langsiktig planlegging, forvaltning og prioritering av tiltak.

Som grunnlag for konsekvensutredninger i offshorevirksomheten er det behov for økt kunnskap om langtidseffekter av utslipp til sjø. Miljøverndepartementet samarbeider med Olje- og energidepartementet, Fiskeridepartementet, Norges forskningsråd og industrien for å samordne og øke innsatsen for å bedre kunnskapsgrunnlaget.

11 Resultatområde 5: Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Definisjon og avgrensning

Kjemikalier finnes i alle produkter og inngår i de fleste industriprosesser. En rekke av kjemikaliene kan skade mennesker og/eller miljø. De farligste kjemikaliene, som f.eks. PCB og dioksiner, kan forårsake skader selv i små konsentrasjoner. Helse- og miljøfarlige kjemikalier (f.eks. ftalater i plast og azofargestoffer i tekstiler) kan fremkalle sykdommer som kreft eller allergier, skade forplantningsevnen eller arvestoffet. Flere kjemikalier (miljøgiftene) brytes svært langsomt ned og hopper seg opp i næringskjedene, noe som kan representere en alvorlig trussel mot det biologiske mangfoldet, matforsyning og helsen for kommende generasjoner.

Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere bruk og utslipp av miljøgifter og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier til jord, luft og vann. Utslippene av slike kjemikalier kommer fra produksjon av råstoff og ferdigvarer i industrien, fra bruk av produkter (f.eks. vaskemidler, maling, batterier og tekstiler) i husholdningene og i næringslivet, samt fra transport- og landbrukssektoren. I tillegg omfatter resultatområdet forurensning forårsaket av tidligere tiders virksomhet, feilaktig avfallsdisponering og nedlagte gruver. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølgingen av OSPAR-konvensjonen, Nordsjødeklarasjonene og miljøgiftsprotokoller under FNs økonomiske kommisjon for Europa (ECE) og FNs miljøprogram UNEP. Ozonnedbrytende kjemikalier, drivhusgasser og kjemikalier som medfører grenseoverskridende og lokale luftforurensninger dekkes av resultatområde 7 Klimaendringer, luftforurensning og støy.

Tabell 11.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Nasjonale resultatmål:	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål:	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer:
1. Utslipp av enkelte miljøgifter (jf. prioritetslisten i tabell 11.2) skal stanses eller reduseres vesentlig innen år 2000, 2005 og 2010.	1.1. For de bruksområder som faller innenfor miljøvernforvaltningens myndighets-område ¹⁾ , sikre stans eller reduksjon i utslipp av kjemikaliene på listen i henhold til fristene i det nasjonale målet.	Se statusbeskrivelse for arbeidsmål 1.1.
2. Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres i den hensikt å stanse utslippene innen en generasjon (25 år, dvs. ca 2020).	2.1. Målet skal operasjonaliseres nærmere gjennom internasjonalt arbeid.	Målet må operasjonaliseres nærmere før resultatindikatorer kan utformes.
3. Risiko for at utslipp og bruk av kjemikalier forårsaker skade på helse og miljø, skal reduseres vesentlig.	3.1. For de kjemikalier og bruksområder som faller innenfor miljøvernforvaltningens myndighetsområde 1), sikre vesentlig reduksjon i risikoen for at utslipp og bruk fører til skade på helse og miljø.	Se statusbeskrivelse for arbeidsmål 3.1.
4. Forurensset grunn, vann og sedimenter forårsaket av tidligere tiders virksomhet, feildisponering av avfall og lignende, skal ikke medføre fare for alvorlige forurensningsproblemer.	4.1. Miljøvernmyndighetene skal påse at de ansvarlige sikrer at forurensset grunn forårsaket av tidligere tiders virksomhet ikke medfører fare for spredning av alvorlig forurensning eller helseskade.	Se statusbeskrivelse for arbeidsmål 4.1.

1) Miljøvernmyndighetene har ansvaret for kjemikaliers påvirkning på miljøet generelt. I tillegg har miljøvernmyndighetene ansvaret for kjemikaliers påvirkning av forbrukeres helse, mens påvirkning på arbeidstakeres helse er arbeidsmyndighetenes ansvar. Miljøvernmyndighetenes ansvar er videre avgrenset i forhold til kjemikalienes bruksområder. Eksempler på bruksområder som faller utenfor miljøvernmyndighetenes ansvarsområde er plantevernmidler, legemidler, veterinærprodukter, kosmetikk, næringsmidler og en rekke bekjempningsmidler. Til slutt er altså ansvaret begrenset i forhold til enkelte egenskaper ved kjemikalier. Brann- og eksplosjonsfare knyttet til kjemikalier faller utenfor miljøvernmyndighetenes ansvarsområde.

Strategisk mål

Utslipp og bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier skal ikke føre til helseskader eller skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse. Konsentrasjonene av de farligste kjemikaliene i miljøet skal bringes ned mot bakgrunnsnivået for naturlig forekommende stoffer, og tilnærmet null for menneskeskapte forbindelser.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 11.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene og miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål innenfor resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Tabell 11.2 Liste over prioriterte kjemikalier som omfattes av det nasjonale resultatmål 1 (Prioritetslisten)

Reduseres vesentlig innen 2000 og søkes stanset innen 2005:	Reduseres vesentlig senest innen 2010:
Høyklorerte, kortkjedede parafiner	Brommerte flammehemmere
PCB	1,2 Dikloretan (EDC)
Pentaklorfenol	Dioksiner og furaner
Nonylfenol og nonylfenoletoksilater*	Heksaklorbenzen
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater *	Klorerte alkyl benzener (KAB)
Enkelte tensider	Muskxylener
	Tetrakloreten (PER)
	Triklorbenzen
	Triklloreten (TRI)
	PAH
	Tributyltinnforbindelser
	Trifenyltinnforbindelser
	Bly
	Kadmium
	Kobber
	Kvikksølv
	Krom
* stanses innen 2000	

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1. For de bruksområder som faller innenfor miljøvernforvaltningens myndighetsområde, sikre stans eller reduksjon i utslipp av kjemikaliene på prioritetslisten i henhold til fristene i det nasjonale målet

De samlede utslippene av kjemikaliene på listen er vesentlig redusert de siste årene. Dette er i stor grad et resultat av at miljøvernmyndighetene har innført sterke virkemidler som bruksbegrensninger og konsesjonskrav for bl.a. bly, dioksiner, PAH, kadmium og krom. Hvert av kjemikaliene har en rekke bruksområder, og for de fleste av kjemikaliene er det allerede tatt i bruk virkemidler overfor viktige kilder. Miljøvernmyndighetene vurderer ulike virkemidler og tiltak for hvert av de resterende bruksområdene som faller innenfor miljøvernforvaltningens myndighetsområde. For å bidra til at det nasjonale målet nås, har miljøvernmyndighetene i 2000 bl.a. fastsatt endret forskrift om PCB, bidratt til innføring av miljøavgifter på løsemidlene triklloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), og gjennomført et samarbeid med produsenter og importører for å redusere utslippene av nonyl- og oktylfe-

noler. Statens forurensningstilsyn har gjennomført en kartlegging av tungmetallutslippene fra metallurgisk industri, og vil foreta nødvendige innstramminger i konsesjonen for å redusere utslippene av bl.a. bly, kadmium, krom, kobber og kvikksølv fra denne bransjen. Nærmere oversikt over den samlede reduksjonen i utslippene av kjemikaliene på listen vil bli gitt i Stortingsmeldingen "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" for 2000-2001.

Arbeidsmål 2.1 Utslipp og bruk av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø skal kontinuerlig reduseres i den hensikt å stanse utslippene innen en generasjon

Målet om å stanse utslipp som utgjør en alvorlig trussel innen en generasjon skal operasjonaliseres nærmere innenfor OSPAR-samarbeidet. Innen 2003 skal det fastsettes tiltak for å stanse utslippene av stoffene som nå er prioritert for tiltak på OSPARs prioritetsliste. Norge leder arbeidet med å etablere et felles rapporteringssystem for utslipp av stoffene som bl.a. kan benyttes i rapporteringen til den 5. nordsjøkonferansen.

Arbeidsmål 3.1. For de kjemikalier og bruksområder som faller innenfor miljøvernforvaltningens myndighetsområde, sikre vesentlig reduksjon i risikoen for at utslipp og bruk fører til skade på helse og miljø

Miljøvernmyndighetene arbeider for at stadig mindre helse- og miljøfarlige kjemikalier skal inngå i produksjon, produkter og avfall, og at kjemikalier skal brukes på en måte som minimerer faren for helse- og miljøskade. For å redusere den omfattende bruken av kjemikalier i ulike bransjer, ble substitusjonsplikten fra 1.1.2000 gjort rettslig bindende på kjemikalieområdet. Plikten betyr at alle virksomheter som bruker helse- og miljøfarlige kjemikalier i sin drift, produksjon og i sine produkter må vurdere om de kan gå over til mindre farlige kjemikalier. Videre har miljøvernmyndighetene igangsatt et samarbeidsprosjekt med maling- og lakkbransjen for å få til redusert og riktigere bruk av kjemikalier i denne bransjen. Andre aktuelle tiltak beskrives under punkt om Virkemidler. Nærmere oversikt over reduksjon i risikoen for at utslipp og bruk av farlige kjemikalier fører til skade på helse og miljø vil bli gitt i Stortingsmelding "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" for 2000-2001.

Arbeidsmål 4.1. Miljøvernmyndigheten skal påse at de ansvarlige sikrer at forurenset grunn forårsaket av tidligere tiders virksomhet ikke medfører fare for spredning av alvorlig forurensning eller helseskade

I St.prp. nr. 1 (1999-2000) ble det skissert fem hovedområder for Miljøverndepartementets arbeid med forurenset grunn og forurensede sedimenter: 1) Det er et mål å avslutte de mest alvorlige sakene, dvs. steder hvor det er behov for snarlige undersøkelser og tiltak, i løpet av 2005. 2) Miljøtilstanden på hovedtyngden av de steder som krever undersøkelser bør søkes avklart i løpet av 2005. 3) Forurenset grunn som først blir et problem når det graves, bør søkes løst lokalt, og det settes i gang et arbeid med sikte på enklere saksbehandling og økt lokalt ansvar. 4) Det skal utarbeides en plan for marine sedimenter, og parallelt med dette startes undersøkelser på noen prioriterte områder. 5) Informasjon om hvor forurenset grunn befinner seg skal gjøres lettere tilgjengelig for innbyggerne i den enkelte kommune, utbyggere og andre som har økonomiske interesser i fast eiendom.

Av de om lag 100 stedene som ble angitt i St.meld. nr. 8 (1999-2000) med behov for snarlige

tiltak, er det gjennomført nødvendige tiltak ved 10. Undersøkelser og tiltak foregår ved alle de resterende stedene, og miljøproblemene på disse stedene forventes å være løst innen 2005. Det er i tillegg kommet 5 nye områder med behov for snarlig tiltak. Det gjenstår om lag 500 saker hvor det er behov for å undersøke om forurensningen er så alvorlig at det kreves tiltak. De som er ansvarlige etter forurensningsloven må utrede miljøtilstanden og behovet for forurensningsbegrensende tiltak. Det er også en rekke lokaliteter med forurensning i grunnen som ikke representerer noe problem med dagens bruk av berørte arealer og resipient. I 1999 var det ca. 1300 slike kartlagte lokaliteter. Disse sakene vil være mest hensiktsmessig å håndtere lokalt, og det arbeides med å tilrettelegge for at lokale myndigheter skal kunne få nødvendig myndighet og tilgang til nødvendig informasjon for å kunne overta dette ansvaret.

Statens forurensningstilsyn arbeider med å konkretisere alternative ambisjonsnivåer for det videre arbeidet med opprydding i forurensede sedimenter og konsekvensene av dette. Dette sees i nær sammenheng med arbeidet med å avklare betydningen av ulike kilder og videre innsats for å redusere tilførsel fra disse. Regjeringen tar sikte på å gi Stortinget en bred presentasjon av arbeidet med opprydding i forurensede fjorder og havneområder i 2001, bl.a. for å avklare ambisjonsnivået for opprydding.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 106,4 mill. kr. Finansieringen dekkes i hovedsak over Statens forurensningstilsyns budsjett kap. 1441 samt kapitlene 1442, 1443 og 1410.

En stor andel av mengden helse- og miljøfarlige kjemikalier som tilføres miljøet i Norge stammer fra utslipp i andre land, og føres til Norge via luft- og havstrømmer. I tillegg innføres en rekke kjemikalier via produkter produsert utenfor Norge. Miljøtilstanden i Norge er altså i stor grad avhengig av internasjonale avtaler. Utviklingen av EUs kjemikalierregelverk er av spesielt stor betydning for Norge, både fordi det i så stor grad påvirker tilførselene via luft-, hav- og produktstrømmer, og fordi det påvirker utslippene også i Norge. Regjeringen vil derfor videreutvikle og intensivere innsatsen for å påvirke utviklingen av EUs kjemikalierregelverk, samt utviklingen av det regionale og globale miljøsamarbeidet på kjemikalieområdet, jf. St.meld. nr. 33 (1999-2000). Miljøverndepartementet vil i 2001 gi høy prioritet

til deltakelse i det internasjonale arbeidet på dette området og vil bl.a. bidra til en ambisiøs tolkning av målet om å stanse utslipp av kjemikalier som utgjør en alvorlig trussel mot helse og miljø innen en generasjon (generasjonsmålet) innenfor OSPAR, bidra til en effektiv gjennomføring av ECE-konvensjonene om organiske miljøgifter og tungmetaller, og bidra til at det vedtas en global konvensjon om organiske miljøgifter som strengt regulerer produksjon og bruk av de farligste miljøgiftene. Innenfor EU-arbeidet vil Miljøverndepartementet bl.a. gi prioritet til arbeidet for å bidra til større framgang i arbeidet med å risikovurdere de eksisterende kjemikaliene, dvs. de kjemikaliene som var på markedet før 1981, da lovgivning som regulerer de nye kjemikaliene ble innført.

Nasjonalt vil Miljøverndepartementet prioritere arbeidet med å gjennomføre konkrete tiltak for å redusere utslippene i Norge, utvikling og oppfølging av regelverk, informasjonstiltak i tillegg til utvikling av ny kunnskap. I tillegg vil Miljøverndepartementet prioritere gjennomføring av undersøkelser og tiltak i områder med forurensede fjordområder.

Bedre kunnskap og dokumentasjon gjennom overvåkning er en grunnleggende forutsetning for at Norge skal få gjennomslag for sine synspunkter i det internasjonale arbeidet. Miljøverndepartementet vil derfor prioritere forsknings-, utrednings- og overvåkningsaktiviteten på dette området. Spesielt vil det bli gitt prioritet til tiltak som gir økt kunnskap innen områder som har høy prioritet i nordisk og internasjonalt samarbeid, og på områder der det er mangelfull kunnskap om prosesser som er særegne for norske forhold. Videre vil det bli lagt vekt på å bidra til utvikling av ny miljøstatistikk på kjemikalieområdet.

Overfor de høyest prioriterte stoffene i Norge skal det benyttes sterke virkemidler som direkte reguleringer, strenge konsesjonskrav overfor industrien og kontroll. Miljøgiften PCB har vært forbudt siden 1980, men det finnes fortsatt store mengder PCB i produkter som fortsatt er i bruk. Det er nylig vedtatt en ny forskrift om forbud mot fortsatt bruk av PCB-holdige kondensatorer i lysarmaturer etter 2005, og mot fortsatt bruk av PCB-holdige strømgjennomføringer etter 2010. Miljøverndepartementet vil derfor prioritere informasjon om PCB-holdige produkter, og kon-

troll med at den nye forskriften etterleves. For å sikre stans i utslippene av nonyl- og oktylfenoler vurderer Miljøverndepartementet å innføre forbud mot disse stoffene fra 2001. Statens forurensningstilsyn vil på bakgrunn av en gjennomført kartlegging av tungmetallutslippene fra metallurgisk industri, foreta nødvendige innstramminger i konsesjonene for å redusere utslippene av bl.a. bly, kadmium, krom, kobber og kvikksølv fra denne bransjen. De klorerte løsemidlene trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER) er belagt med miljøavgifter. For å hindre utslipp av TRI til miljøet er det innført en refusjonsordning for TRI-holdig avfall som blir levert til gjenvinning eller destruksjon, mens det ikke er en slik ordning for PER. PER, som brukes av renserier, blir i overveiende grad allerede gjenvunnet av den enkelte renseri-bedrift. Slik internt gjenvunnet PER er ikke avgiftsbelagt. Miljøvirkningen av en refusjonsordning for PER vil derfor bli minimal og Miljøverndepartementet vil av den grunn ikke foreslå en slik refusjonsordning. Overfor de øvrige kildene og stoffene på listen utredes nå ulike virkemidler.

Det vil også gis høy prioritet til tiltak som bidrar til å redusere den samlede risikoen knyttet til bruk av kjemikalier, jf. resultatmål 3. Det er særlig stort behov for å bedre tilgangen på informasjon om helse- og miljøfarlige kjemikalier i produkter. Miljøverndepartementet utreder derfor videre muligheten for å opprette et åpent informasjonssystem som skal bedre tilgangen på informasjon om helse- og miljøfarlige kjemikalier. Systemet skal eventuelt baseres på at produsenter og importører frivillig legger ut informasjon om sine produkter, og skal bidra til en mer effektiv innsamling og formidling av informasjon om kjemikalier i produkter.

Miljøverndepartementet vil videreføre arbeidet med forurenset grunn og sedimenter innenfor de fem hovedområdene beskrevet under status for arbeidsmål 4.1. Opprydding av forurensete sedimenter byr på store teknologiske og ressursmessige utfordringer. Det er derfor viktig også å få gjennomført tiltaksrettede undersøkelser og oppryddingstiltak for å få prøvd ut og utvikle teknologiske løsninger. På denne måten kan det skaffes viktige erfaringer som kan bidra til økt fremdrift i arbeidet med opprydding i andre forurensete områder. Det foreslås derfor å øke bevilgninger til oppryddingstiltak, jf. kap. 1441 post 39.

12 Resultatområde 6: Avfall og gjenvinning

Definisjon og avgrensning

Avfall er etterlatenskaper fra vår produksjon og vårt forbruk. Sluttbehandling av avfall er kilde til globale og lokale miljøproblemer. Metanutslipp fra deponier anslås å utgjøre om lag 7% av de samlede norske utslippene av klimagasser. I tillegg medfører avfallsbehandlingen utslipp av helse- og miljøskadelige kjemikalier, støv, forurensete komponenter, tungmetaller, næringssalter og forsøpling.

Resultatområdet omfatter arbeidet med å redusere miljøskadelige utslipp forårsaket av avfall (inkl. spesialavfall), gjennom å redusere avfallsmengdene, øke gjenvinningen og sørge for en forsvarlig sluttbehandling av avfallet og mindre forsøpling. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, særlig arbeidet med EU-direk-

tiver og oppfølgingen av Baselkonvensjonen. Resultatområdet omfatter ikke kjernefysisk avfall, eller avfall av sprengstoff, eksplosiver mv.

Strategisk mål

Avfallsproblemene skal løses slik at avfallet gir minst mulig skade og ulempe for mennesker og naturmiljø, samtidig som avfallet og håndteringen av dette legger minst mulig beslag på samfunnets ressurser.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 12.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 6 Avfall og gjenvinning.

Tabell 12.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 6: Avfall og gjenvinning

Nasjonale resultatmål:	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål:	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer:
1. Utviklingen i generert mengde avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten.	1.1 Miljøvernforvaltningen skal gjennom virkemidler for riktige prising, kostnads- og ansvarsfordeling for avfall-håndtering, samt tilskudd og kunnskapsformidling, bidra til å stimulere til en avfalls-generering som er vesentlig lavere enn den økonomiske veksten.	- Total mengde avfall generert pr. år sett i forhold til økonomisk vekst målt i BNP.
2. Basert på at mengden avfall til sluttbehandling skal reduseres i tråd med hva som er samfunnsøkonomisk og miljømessig fornuftig nivå, tas det sikte på at mengden avfall til sluttbehandling innen 2010 skal være om lag 25 % av generert avfallsmengde.	2.1 Miljøvernforvaltningen skal gjennom forvaltning av forurensningsloven, konsesjonspraksis, krav til kommuner og næringslivet bidra til rammebetingelser som gjør at mengden avfall til sluttbehandling innen 2010 skal være maksimalt 25% av generert mengde avfall pr. år.	- Andel av totalt generert mengde avfall som går til sluttbehandling.
3. Praktisk talt alt spesialavfall skal tas forsvarlig hånd om, og enten gå til gjenvinning eller være sikret tilstrekkelig nasjonal behandlingskapasitet.	3.1 Miljøvernforvaltningen skal gjennom forvaltning av forurensningsloven og forskrift om spesialavfall bl.a. bidra til at praktisk talt alt spesialavfall tas miljømessig forsvarlig hånd om, og bidra til å sikre tilstrekkelig nasjonal behandlingskapasitet.	- Mengde spesialavfall med ukjent disponering. - Mengde spesialavfall som eksporteres til sluttbehandling.

Statusbeskrivelse.

Arbeidsmål 1.1. Miljøvernforvaltningen skal gjennom virkemidler for riktigere prising, kostnads- og ansvarsfordeling for avfallhåndtering, samt tilskudd og kunnskapsformidling, bidra til å stimulere til en avfallsgenerering som er vesentlig lavere enn den økonomiske veksten

Utviklingen i avfallsmengden påvirkes av en rekke drivkrefter i samfunnet, bl.a. den økonomiske utviklingen. Miljøvernforvaltningen har få virkemidler som direkte regulerer avfallsmengdene. Imidlertid vil virkemidler som er innført for å sikre økt gjenvinning eller forsvarlig sluttbehandling av avfall også stimulere til avfallsreduksjon. Avgiften på sluttbehandling av avfall som ble innført i 1999, har som mål å prise miljøkostnadene fra sluttbehandling av avfall og dermed stimulere til avfallsreduksjon og gjenvinning av denne avgiften. Det er satt i gang et prosjekt for å oppdatere miljøkostnadsanslagene knyttet til ulike typer avfall og ulike behandlingsformer. Kunnskap om miljøkostnadene er en viktig forutsetning for å sikre riktig prising og dermed riktige incentiver til avfallsreduksjon og gjenvinning. Videre er det gitt støtte til Miljøfyrtårn-ordningen som er et miljøledelsessystem for små og mellomstore bedrifter som oppfyller spesifiserte bransjekrav, hvor bl.a. avfallsreducerende tiltak inngår. I tillegg er det gitt støtte til et program for miljøvennlig produktdesign for å påvirke materialvalg, mulighet for reparasjon og levetid for produkter. Også tilskudd til Norsas, Grip og stiftelsen Miljømerking har bidratt til avfallsreducerende tiltak. Avfallsmengdene øker fortsatt, men utviklingen er i ferd med å flate ut, jf. omtale i stortingsmelding om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" for 2000-2001.

Arbeidsmål 2.1. Miljøvernforvaltningen skal gjennom forvaltning av forurensningsloven, konsesjonsspraksis, krav til kommuner og næringslivet bidra til rammebetingelser som gjør at mengden avfall til sluttbehandling innen 2010 skal være maksimalt 25% av generert mengde avfall pr år

Det er etablert returordninger for ulike avfallstyper, bl.a. for elektriske og elektroniske produkter, dekk, blybatterier, bilvrak og forskjellige typer emballasje. Miljøvernmyndighetene forvalter regelverk og driver tilsyn med disse. Avtalene med næringslivet om avfallsreduksjon, innsamling og gjenvinning av emballasjeavfall er evaluert i år. Evalueringen vil bli nærmere omtalt i Stort-

ingsmeldingen om Regjeringens Miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Også miljøvernforvaltningens løpende regulering og tilsyn med avfallsbehandlingsanlegg er viktig for å sikre gjenvinning. For ytterligere å legge til rette for økt gjenvinning av våtorganiske avfall opprettet Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet våren 2000 et 5-årig program for økt gjenvinning av våtorganisk avfall og slam – Orio. Gjenvinningsandelen av avfallet øker stadig jf. omtale i Stortingsmelding om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" for 2000-2001.

Arbeidsmål 3.1. Miljøvernforvaltningen skal gjennom forvaltning av forurensningsloven og forskrift om spesialavfall, herunder oppdatering av lister over spesialavfall, samt veiledning til kommunene og næringslivet bidra til at praktisk talt alt spesialavfall skal tas miljømessig forsvarlig hånd om, og bidra til å sikre tilstrekkelig nasjonal behandlingsskapasitet

Miljøvernforvaltningens løpende arbeid med regulering og tilsyn med alle som håndterer spesialavfall er viktig for å sikre høy innsamling og forsvarlig behandling av spesialavfall. Fra 1. juli 2000 ble det fastsatt en ny forskrift som innfører produsentansvar for oppladbare batterier. Forskriften sikrer at batteriene kan levers vederlagsfritt i retur hos forhandler og importør/produsent har ansvar for å sikre miljømessig forsvarlig behandling av batteriene, herunder nikkelkadmi-umet i batteriene. I 2000 ble refusjonsordningen for spillolje utvidet for å sikre økt innsamling av spillolje, jf. omtale under kap. 1441 post 76. Videre vil pågående arbeid med å endre listene over spesialavfall, på bakgrunn av endringer i EU's lister over farlig avfall, bidra til å sikre at miljøskadelig avfall tas særskilt hånd om.

Virkemidler

Avfallspolitikken gjennomføres gjennom et samspill av en rekke ulike virkemidler; lover og forskrifter, avgifter, tilskuddsordninger, bransjeavtaler og informasjonstiltak, samt kombinasjoner av disse. Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 335,2 mill. kr, som bevilges over kap. 1441 Statens forurensningstilsyn, kap. 1442 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet, og i noen grad over kap. 1410 Miljøforskning.

Det viktigste økonomiske virkemidlet på avfallsfeltet er en avgift på sluttbehandling av avfall. Ved at sluttbehandling av avfall blir vesentlig dyrere, stimuleres det til avfallsreduksjon og at avfall i større grad går til materialgjenvin-

ning eller energiutnyttelse. Avgiften videreføres uten endringer utover alminnelig prisjustering i 2001, jf. St.prp. nr. 1 (2000-01) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Det vises til omtale i stortingsmelding om "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" for 2000-2001. Sommeren 2000 (endelig referanse og formelt vedtak foreligger p.t. ikke) ble det vedtatt et nytt direktiv om bilvrak i EU. Direktivet gir produsenter og importører av kjøretøyer ansvar for å sørge for innsamling og håndtering av bilvrakene. Et slikt "produsentansvar" for bilvrakene skiller seg på vesentlige punkter fra det norske offentlige pante- og avgiftsbaserte systemet. Det vil bli vurdert om det er ønskelig å legge om dagens norske ordning i samsvar med direktivet. Ved en eventuell omlegging vil det trolig være behov for overgangsordning er for kjøretøyer som det er innbetalt vrakpantavgift for.

Innsamling og ombruk eller materialgjenvinning av drikkevareemballasje stimuleres gjennom en miljøavgift. Avgiften reduseres i takt med økende returandel. I tillegg ilegges en grunnavgift på engangsemballasje til drikkevarer. Ordningen videreføres i 2001 jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Innsamling og gjenvinning av øvrig emballasje er regulert gjennom avtaler med næringslivet. Avtalene er fortsatt under evaluering. Nærmere redegjørelse for evalueringen og forslag til endring i virkemidler er inntatt i Stortingsmeldingen om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand for 2000-2001.

Innsamling og gjenvinning av brukt smørolje (spillolje) stimuleres gjennom en avgift på smørolje og avgiftsrefusjon ved levering av spillolje til godkjent innsamler. Refusjonsordningen ble i 2000 utvidet til også å omfatte spillolje som ikke stammer fra avgiftspliktig smørolje, men med fortsatt unntak for spillolje som stammer fra skip i utenriksfart. Erfaringene så langt tyder på at det vil bli samlet inn mer spillolje enn tidligere. Over kap. 1442, post 70 Tilskudd til kompetanseoppbygging og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og Lokal Agenda 21, gis driftstilskudd til ulike spesifiserte virksomheter og noe tilskudd til prioriterte områder innenfor miljøvennlig produksjon og avfall mv.

Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), og forskrifter gitt i medhold av den er de sentrale juridiske styringsverktøyene på avfallsfeltet.

Kommunene har en sentral rolle i avfallshåndteringen. De har ansvar for å samle inn og behandle forbruksavfall, de håndhever forsøplingsforbudet og har plikt til å lage avfallsplan til å beregne full kostnadsdekning ved fastsettelse av avfallsgebyrene, og de oppfordres til å differensiere gebyrene. De har også plikt til å sørge for innsamling av spesialavfall fra mindre virksomheter og innsamling av elektronisk avfall, samt innsamling og forsvarlig behandling av KFK-holdige kuldemøbler. Næringslivet har ansvar for at produksjonsavfall blir levert til godkjente behandlingsanlegg dersom det ikke blir gjenvunnet eller brukt på annen måte. Deler av produksjonsavfallet reguleres gjennom konsesjoner hvor det bl.a. stilles krav til bedriften om en plan for avfallsreduksjon. Det har i økende grad blitt lagt vekt på at næringslivet har ansvar for avfall fra egne produkter. I tråd med dette er det tatt i bruk virkemidler for å sikre innsamling og gjenvinning av ulike avfallstyper, blant annet for elektriske og elektroniske produkter, dekk, blybatterier og forskjellige typer emballasje. Sluttbehandlingsanlegg for avfall er konsesjonspliktige, og det stilles strenge krav til rensing av utslipp fra deponi og forbrenningsanlegg.

Ansvarsfordelingen mellom kommuner og næringsliv vurderes endret gjennom en endring av forurensningslovens avfallsdefinisjon, jf. nærmere omtale av dette i St.meld. nr. 8 (2000-01).

Miljøverndepartementet har sammen med de øvrige eierne (Næringslivets Hovedorganisasjon, Kommunenes Sentralforbund, og Handels- og servicenærings Hovedorganisasjon) i Norsas AS, Norsk kompetansesenter for avfall og gjenvinning besluttet å overdra selskapet til andre interessenter. Hensynet til de ansatte, virksomheten som sådan og eiernes interesser skal vektlegges i overdragelsesprosessen, som vil innebære at det offentlige eierskapet i Norsas AS opphører. Bakgrunnen for dette er den sterke utviklingen på avfallsfeltet de senere årene, og at Norsas AS i stor grad har utført de oppgavene de var tiltenkt ved opprettelsen. Gjennom en rekke nye virkemidler og tiltak er det både for spesialavfall og annet avfall etablert nye anlegg, ny infrastruktur, nye organisasjoner og omfattende kompetanse i næringslivet og i kommunene. Aktørene på avfallsfeltet bør derfor i fremtiden hovedsakelig selv finansiere og organisere informasjon og kompetanse på området, jf. kap. 1442 post 70 og kap. 4442 post 90.

13 Resultatområde 7: Klimaendringer, luftforurensning og støy

Resultatområdet omfatter følgende underområder:

- Klimaendringer
- Nedbryting av ozonlaget
- Langtransporterte luftforurensninger
- Lokal luftkvalitet
- Støy

13.1 Klimaendringer

Definisjon og avgrensning

Utslipp av klimagasser vil på sikt kunne føre til at gjennomsnittstemperaturen ved jordoverflaten øker. En slik temperaturøkning vil kunne endre nedbørsmønstre og vindsystemer, forflytte klimasoner og heve havnivået. Disse endringene vil kunne få svært alvorlige effekter på naturlige økosystemer og på samfunnsforhold. Resultatområdet omfatter arbeidet med å redusere utslipp og øke opptak av alle klimagasser, herunder bl.a. karbondioksid (CO₂), metan (CH₄) og lystgass

(N₂O). Størsteparten av utslippene av klimagasser nasjonalt kommer fra bruk av fossil energi til ulike formål, som transport og stasjonær forbrenning. I tillegg er det betydelige utslipp fra industrielle prosesser, petroleumssektoren og fra avfallsfyllinger. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølging av Klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen.

Strategiske mål

Konsentrasjonen av klimagasser skal stabiliseres på et nivå som vil forhindre skadelig, menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 13.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 7, underområde klimaendringer.

Tabell 13.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 7, underområde Klimaendringer

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
	1.1. Lede det norske arbeidet med å videreutvikle Klima-konvensjonen og Kyoto-protokollen til å bli miljø- og kostnadseffektive instrumenter for å begrense utslippet av klimagasser og øke opptaket.	- Status for de internasjonale forhandlingene og landenes oppfølging av avtalene, herunder registrering av antall land som har ratifisert protokollen.
2. Klimagassutslippene i forpliktelsesperioden 2008-2012 skal ikke være mer enn 1% høyere enn i 1990	2.1. Lede det nasjonale arbeidet med å videreutvikle og implementere virkemiddelbruken for å begrense utslippene av klimagasser i Norge med sikte på å utløse kostnadseffektive tiltak. 2.2. I samarbeid med energimyndighetene redusere de utslippsmessige konsekvensene av bruk og produksjon av energi.	- Utvikling i nasjonale klimagassutslipp. - Styrken i virkemiddelbruken overfor klimagasser. - Utviklingen og implementeringen av kvotesystem og eventuelle andre nye virkemidler - Omfang av utnyttelse av lokale og nye fornybare energikilder.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1: Lede det norske arbeidet med å videreutvikle Klima-konvensjonen og Kyotoprotokollen til å bli miljø- og kostnadseffektive instrumenter for å begrense utslippet av klimagasser og øke opptaket

Pr. 13. januar 2000 har 84 land signert Kyotoprotokollen. Avtalen er ratifisert av 22 u-land, mens ingen i-land ennå har gjort dette. Det gjenstår betydelig arbeid omkring sentrale problemstillinger som må være avklart før et tilstrekkelig antall land vil ratifisere Kyotoprotokollen slik at den kan tre i kraft. Protokollen trer i kraft når minst 55 parter har ratifisert, herunder i-land som står for minst 55% av i-landenes CO₂-utslipp i 1990. De uavklarte spørsmålene omfatter bl.a. utforming av regler og retningslinjer mv for Kyoto-mekanismene (Den grønne utviklingsmekanismen - CDM, felles gjennomføring og internasjonal kvotehandel), regler som skal sikre at landene overholder forpliktelsene (compliance) og tolkninger av formuleringer i Kyotoprotokollen omkring opptak av klimagasser. Det forventes at den sjette partskonferansen under Klimakonvensjonen i Haag i november 2000 vil kunne gi betydelige avklaringer rundt disse spørsmålene.

Arbeidsmål 2.1: Lede det nasjonale arbeidet med å videreutvikle og implementere virkemiddelbruken for å begrense utslippene av klimagasser i Norge med sikte på å utløse kostnadseffektive tiltak

Utslippene av klimagasser i 1998 var 56,2 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Dette er 8% mer enn utslippene i 1990. Utslippsveksten for klimagassene samlet i Norge forventes å fortsette dersom ikke ytterligere tiltak settes i verk. Kvoteutvalgets utredning inneholder fremskrivninger som viser at samlede klimagassutslipp vil kunne øke (fra 1990-nivå) med om lag 28% fram mot 2010, og CO₂-utslippene med drøye 40%, uten nye utslippsbegrensende tiltak. Petroleums- og transportsektoren vil stå for en betydelig del av denne utslippsveksten. Regjeringen arbeider med å utvikle et kvotesystem. Den legger opp til at dette systemet vil bli hovedvirkemiddelet for å overholde Kyotoforpliktelsen fra 2008.

Arbeidsmål 2.2: I samarbeid med energimyndighetene redusere de utslippsmessige konsekvensene av bruk og produksjon av energi

Utslipp av CO₂ fra stasjonær energibruk svarer for om lag 10–15% av de samlede CO₂-utslippene.

Med en fortsatt vekst i energibruken og eventuell utbygging av gasskraftverk vil de nasjonale CO₂-utslippene kunne øke betydelig framover. Regjeringen legger opp til en energipolitikk som skal underbygge en ambisiøs miljøvernpolitikk. Vi må forberede oss på en fremtid der energi, og særlig elektrisitet, blir et knappere og mer verdifullt gode. Miljøvernmyndighetene vil i samarbeid med energimyndighetene arbeide for å redusere utslipp av klimagasser fra energibruk og produksjon. Økt satsing på energieffektivisering og utnyttelse av fornybare og lokale energikilder er sentrale tiltak i denne sammenheng.

Virkemidler

Resultatområde 7, underområdene klimaendringer og langtransporterte luftforurensninger er planlagt finansiert med totalt ca. 80 millioner kr over Miljøverndepartementets budsjett for 2001. Finansieringen dekkes over kap. 1410, kap. 1470 og kap. 1471. CO₂-avgiften som ble innført i 1991, er Norges hovedvirkemiddel i klimapolitikken. Det er siden 1991 gjort flere endringer i avgiftsgrunnlaget og av avgiftssatsene. Det henvises til Finansdepartementets avgiftsproposisjon for en nærmere oversikt over satsene for CO₂-avgiften.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 29 (1997-98) Norges oppfølging av Kyotoprotokollen, Kyotomeldingen og St.prp. nr. 54 (1997-98) Grønne skatter å be Regjeringen nedsette et bredt offentlig utvalg av fagpersoner for å utrede et nasjonalt kvotesystem for klimagasser med utgangspunkt i Kyotoprotokollen. Utvalgets mandat bygger på Stortingets retningslinjer i Innst. S. nr. 247 (1997-98). Ifølge mandatet skal kvotesystemet i alle fall omfatte de industrielle virksomheter som i dag ikke er ilagt CO₂-avgift. Utvalget ble også bedt om å vurdere hvordan andre sektorer eventuelt kan inkluderes. Utvalget fremmet sin innstilling 17. desember 1999. Regjeringen vil følge opp dette arbeidet med en egen Stortingsmelding.

I St.prp. nr. 29 (1998-99) Om energipolitikken ble det fremmet mål for energipolitikken om en omlegging av energiproduksjon og -bruk. Det blir lagt vekt på å stimulere til bruk av vannbårne oppvarmingssystemer og øke utnyttelsen av fornybare og lokale energikilder, herunder spillvarme fra industrien og avfallsbaserte brensler. Fylkeskommunene og kommunene ble tildelt en viktig rolle i energiplanleggingen regionalt og lokalt i samarbeid med e-verkene og de regionale enøksentrene. En samordning av energiplanleggingen med kommunal arealplanlegging er en

viktig forutsetning for å styrke bruken av fjernvarme og nærvarmesystemer basert på fornybare og lokale energikilder. Utvikling av klimaplaner gjennom Lokal Agenda 21 vil bidra til å fremme samspillet mellom forvaltning, næringsliv og organisasjoner på regionalt og lokalt nivå. Gjennom de regionale LA 21-knutepunktene er det skapt nye møteplasser for de ulike aktørene som kan bidra til realisering av prosjekter lokalt. Stortinget sluttet seg til dette da Energimeldingen ble behandlet.

Klimakonvensjonens partsmøte i Buenos Aires i 1998 vedtok en arbeidsplan som skal forberede beslutninger om utformingen av de såkalte Kyotomekanismene på den sjette partskonferansen i Haag i november 2000. Regjeringen har lagt opp til at Norge aktivt skal ta i bruk Kyotomekanismene for å oppfylle forpliktelsen under Kyotoprotokollen, samt medvirke aktivt til utforming av et godt regelverk internasjonalt. Dette må bl.a. sikre reelle utslippsreduksjoner, åpenhet om tiltakene, tilstrekkelige rapporteringsrutiner, kontroll og sanksjonsmuligheter. Protokollen slår fast at de fleksible mekanismene skal komme som et supplement til nasjonale tiltak. Norsk næringsliv vil bli involvert i bruken av de fleksible mekanismene.

For å skaffe erfaring med felles gjennomføring, har Norge de senere årene, både gjennom Verdensbanken, bilateralt med land i Øst-Europa og utviklingsland, inngått avtaler om klima- og energipolitisk samarbeid. Avtalene er inngått med følgende land: Mexico, Polen, Costa Rica, Burkina Faso, Slovakia, Kina, India og Sør-Afrika. De erfaringene som er høstet så langt vil komme til nytte i forbindelse med den videre utformingen av regler og retningslinjer for samarbeid om felles gjennomføring og den grønne utviklingsmekanismen under Kyotoprotokollen.

Kyotomeldingen viser til at det er et betydelig potensiale for relativt rimelige utslippsreducerende tiltak i norsk landbasert industri. Utslipp av klimagasser faller innenfor forurensningslovens virkeområde. I påvente av et nasjonalt kvotesystem vurderer Statens forurensningstilsyn hvordan utslippene av klimagasser fra landbasert industri mest hensiktsmessig kan reduseres.

For å gjennomføre IPPC-direktivet¹ vedtok Stortinget 26. oktober 1999, på bakgrunn av forslag² fra Regjeringen, å endre en bestemmelse i forurensningsloven slik at loven gir adgang til å

sette vilkår til effektiv utnyttelse av energien i en konsesjonspliktig virksomhet uavhengig av om energiutnyttelsen har betydning for utslipp fra den enkelte virksomhet. Konkret vil krav til effektiv energiutnyttelse i hovedsak være aktuelt overfor bedrifter med store utnyttbare energimengder i form av spillvarme.

Norges store gassressurser og gode muligheter for deponering av CO₂ gir et godt grunnlag for arbeidet med å drive fram teknologier for CO₂-fjerning fra gasskraftproduksjon. I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 29 Om energipolitikken ba Stortinget Regjeringen vurdere ulike ordninger for å forsere utviklingen av CO₂-fri gasskraftteknologi, og å legge fram konkrete forslag for Stortinget. Offentlig støtte til forskning på renseteknologi for gasskraftverk har til nå ligget under Forskningsrådets KLIMATEK-program. I budsjettet for 2001 legger Regjeringen opp til en betydelig økning av bevilgningen til KLIMATEK. Den økte satsingen skal gå til en opptrapping av støtten til videreutvikling av teknologi for CO₂-fri gasskraftproduksjon.

Arbeidet med utvikling og utprøving av slike teknologier krever imidlertid langsiktig innsats. Opptrappingen i 2001 må sees i forhold til et mer langsiktig arbeid for å drive fram teknologier for å redusere CO₂-utslippene fra kraftproduksjon. Det skal blant annet arbeides videre med å vurdere ulike ordninger for å drive fram slik teknologi, både når det gjelder å evaluere dagens ordninger på området, og i forhold til hva som er kritiske faktorer for å komme videre når det gjelder kommersiell utvikling av slike anlegg. Det legges opp til å ha kontakt med relevante forskningsmiljøer og leverandørindustrien i denne prosessen, jf. også budsjettproposisjonen for Olje- og energidepartementet, kap. 1830 (Forskningsformål).

Regjeringen vil også styrke den naturvitenskapelige klimaforskningen slik at kunnskapen om klimautviklingen i Norge og våre nærområder styrkes. En slik satsing er også et viktig grunnlag for økt forskningsinnsats på de næringsmessige, økonomiske og miljømessige konsekvensene av klimaendringer i Norge. For å få bedre kunnskap om de miljømessige virkningene av klimaendringer i Arktis spesielt, vil Regjeringen legge til rette for aktiv norsk deltakelse i et nytt større program under Arktisk Råd.

¹ Rådsdirektiv 96/61/EF om integrert forebygging og begrensnings av forurensning (Integrated Pollution Prevention and Control)

² Ot.prp.nr. 59 (1998-99) Om lov om endring i lov av 13.mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven)

Informasjon vil også være et viktig virkemiddel for å skape oppmerksomhet om Regjeringens politikk på klimaområdet.

13.2 Nedbryting av ozonlaget

Definisjon og avgrensning

Ozonlaget beskytter mennesker, planter og dyr mot skadelig ultrafiolett stråling. Svekkelse av ozonlaget, kan det få alvorlige konsekvenser for livet på jorda. For sterk ultrafiolett stråling kan føre til hudkreft og øyeskader, svekke immunforsvaret hos mennesker og dyr og redusere planktonveksten i havet og planteveksten på landjorda. Siden midten av 1980-tallet har det i vårmånedene funnet sted en gradvis menneskeskapt svekkelse av ozonlaget over Antarktis. I de siste årene har det funnet sted en markert svekkelse av ozonlaget også over arktiske områder. En mer moderat svekkelse er også registrert over midlere breddegrader i vårmånedene. Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere utslippene

av alle ozonreduserende stoffer, herunder bl.a. klorfluorkarbon (KFK), hydroklorfluorkarbon (HKFK), metylbromid og halon. De viktigste kildene til utslipp av ozonreduserende stoffer er industri og private husholdninger (kjølemedier/brannslukningsmidler). Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølging av Montrealprotokollen.

Strategiske mål

All produksjon og forbruk av ozonreduserende stoffer skal stanses.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 13.2 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 7, underområde nedbryting av ozonlaget.

Tabell 13.2 Mål- og indikatortabell for resultatområde 7, underområde Nedbryting av ozonlaget

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
	3.1. Lede det norske arbeidet med å videreutvikle Montrealprotokollen til fortsatt å være et miljø- og kostnadseffektivt instrument for å begrense utslipp av ozonreduserende stoffer.	- Status i det internasjonale arbeidet, herunder antall land som har ratifisert og følger opp de ulike endringene av protokollen og landenes oppfølging av sine forpliktelser.
4. Det skal ikke være forbruk av halon, alle typer klorfluorkarboner (KFK), tetraklormetan, metylkloroform og hydrobromfluorkarbon (HBFK).	4.1. Følge opp virkemiddelbruken overfor halon, KFK, tetraklormetan, metylkloroform og HBFK.	- Reell reduksjon av bruk av KFK og halon
5. Forbruket av metylbromid skal være stabilisert fra 1995, og faset ut innen 2005.	5.1. Lede det nasjonale arbeidet med å videreutvikle og implementere virkemiddelbruken for å redusere forbruket av metylbromid i Norge, herunder oppfølging av endringer i EUs ozonforordning.	- Reell reduksjon i produksjon, import, eksport og bruk av metylbromid.
6. Forbruket av hydroklorfluorkarboner (HKFK) skal være stabilisert fra 1995, og faset ut innen 2015.	6.1. Lede det nasjonale arbeidet med å videreutvikle og implementere virkemiddelbruken for å redusere forbruket av HKFK i Norge, herunder oppfølging av endringer i EUs ozonforordning.	- Reell reduksjon i produksjon, import, eksport og bruk av HKFK.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmålene 3.1. – 6.1. Lede det norske arbeidet med å begrense utslipp av ozonreduserende stoffer og forbruket av disse

Pr. 26. juli 1999 har 169 land ratifisert Montrealprotokollen, 132 land har ratifisert endringene til protokollen av 1990, 94 land har ratifisert endringer av 1992, mens kun 18 land, heriblant Norge, har ratifisert endringene av 1997. Norge har oppfylt alle internasjonale forpliktelser og har satt strengere nasjonale utfasingsmål enn forpliktelsene for enkelte av de stoffene som er regulert i Montrealprotokollen. Norges delmål er at forbruket av metylbromid skal reduseres med 50% innen 01.01.2001, 70% innen 01.01.2003 og 100% innen 01.01.2005. Forbruket av HKFK skal reduseres med 35% innen 01.01.2004, 60% innen 01.01.2007, 80% innen 01.01.2010, 95% innen 01.01.2013 og 100% innen 01.01.2015. Norge har ingen produksjon av ozonreduserende stoffer. Når det gjelder metylbromid og HKFK tildeles det begrensede årlige kvoter. I 1998 var forbruket av metylbromid 21,5% under stabiliseringsforpliktelsen og forbruket av HKFK var 13% under stabiliseringsforpliktelsen. Norge har dermed overholdt både Montrealprotokollens forpliktelser og de nasjonale utfasingsmålene.

Virkemidler

Norge har i mange år ligget i forkant av de internasjonale bestemmelsene når det gjelder reduksjon i forbruket av de ozonreduserende stoffene. Bakgrunnen for de gode reduksjonsresultatene for ozonreduserende stoffer i Norge er at det er tatt i bruk en kombinasjon av virkemidler som har virket styringseffektivt, hvor forskrifter, informasjon, frivillige tiltak og samarbeid mellom myndighetene og bransjene har stått sentralt. Alle de ozonreduserende stoffene i Montrealprotokollen er nå regulert gjennom forskrifter.

Det blir i dag bare gitt tillatelse til import av metylbromid og HKFK til Norge. Unntak er import av KFK i ferdigprodusert astmaspray og små mengder KFK, tetraklormetan og metylkloroform til analyser som er godkjent som essensiell bruk i Montrealprotokollen til og med 1999.

Det nasjonale arbeidet er nå rettet mot kontroll av at bestemmelsene overholdes, overvåkning av miljøsituasjonen og oppfølging av de endringene i Montrealprotokollen som ble vedtatt høsten 1997. Norge har satt i verk en lisensieringssordning for import og eksport av ozonreduserende

ende stoffer slik de nye kravene i Montrealprotokollen la opp til fra 1. januar 2000.

13.3 Langtransporterte luftforurensninger

Definisjon og avgrensning

Forsuring forårsaket av tilførsler av svoveldioksid (SO₂), nitrogenoksider (NO_x) og ammoniakk (NH₃) er en av de største truslene mot biologisk mangfold i Norge, særlig i ferskvann. Den mest synlige effekten er skadene på fiskebestanden, særlig i Sør-Norge jf. resultatområde 1. Utslipp av flyktige organiske forbindelser (VOC) og nitrogenoksider (NO_x) gir bakkenært ozon som ved høye konsentrasjoner kan gi helseskader, skader på vegetasjon, avlinger og materialer. Tilførsel av nitrogen og ammoniakk kan medføre overgjødning, jf. resultatområde 4. Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere utslippene av svovel, nitrogenoksider, ammoniakk og flyktige organiske forbindelser. I tillegg omfatter det arbeidet med å forbedre miljøtilstanden, som for eksempel kalking. Mer enn 90% av nedfallet av svovel og nitrogenoksider i Norge kommer fra andre land. De viktigste utslippskildene er industrielle prosesser og bruk av fossile brensler til energiproduksjon og transport. Petroleumsvirksomhet, transport og bruk av løsemidler er de viktigste kildene til utslippene av VOC, mens landbruket er hovedkilden til utslipp av ammoniakk. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, bl.a. oppfølging av Konvensjonen om langtransporterte grenseoverskridende luftforurensninger.

Strategiske mål

Utslippene av svovel, nitrogenoksider, flyktige organiske forbindelser og ammoniakk skal reduseres, slik at påvirkningen av naturen holdes innenfor kritiske belastningsgrenser (naturens tålegrense), og slik at menneskets helse og miljøet ikke skades.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 13.3 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 7, underområde langtransporterte luftforurensninger.

Tabell 13.3 Mål- og indikatortabell for resultatområde 7, underområde Langtransporterte luftforurensninger

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
	7.1. Lede det norske arbeidet under Konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning.	- Andel av økosystemer i hhv. Norge og hele avtaleområdet som beskyttes mot overskridelse av tålegrenser for forsuring, bakkenært ozon og overgjød-sling.
8. Utslippene av svoveldioksid (SO ₂ -utslippene) skal maksimalt være 22 000 tonn i 2010, som tilsvarer 58% reduksjon i forhold til nivået i 1990.	8.1. Lede arbeidet med å utvikle og implementere ytterligere virkemidler.	- Utvikling i nasjonale utslipp. - Andel av utslippene som omfattes av virkemidler og styrken på virkemidlene (kr/enhet utslipp) overfor ulike sektorer.
9. Utslippene av nitrogenoksider (NO _x -utslippene) skal maksimalt være 156 000 tonn i 2010, som tilsvarer 29% reduksjon i forhold til nivået i 1990.	9.1. Lede arbeidet med å utvikle og implementere ytterligere virkemidler.	- Utvikling i nasjonale utslipp. - Andel av utslippene som omfattes av virkemidler og styrken på virkemidlene (kr/enhet utslipp) overfor ulike sektorer.
10. Utslippene av flyktige organiske forbindelser (VOC-utslippene) fra hele fastlandet og norsk økonomisk sone sør for 62. breddegrad skal reduseres med 30% ift. 1989-nivå snarest mulig. I tillegg skal VOC-utslippene maksimalt være 195 000 tonn i 2010, som tilsvarer 35% reduksjon ift. nivået i 1990	10.1. Lede arbeidet med å utvikle og implementere ytterligere virkemidler.	- Utvikling i nasjonale utslipp. - Andel av utslippene som omfattes av virkemidler og styrken på virkemidlene (kr/enhet utslipp) overfor forskjellige sektorer.
11. Utslippene av ammoniakk (NH ₃ -utslippene) skal maksimalt være 23 000 tonn i 2010, som tilsvarer utslippsnivået i 1990.	11.1. Lede arbeidet med å utvikle og implementere ytterligere virkemidler.	- Utvikling i nasjonale utslipp. - Andel av utslippene som omfattes av virkemidler og styrken på virkemidlene (kr/enhet utslipp) overfor forskjellige sektorer.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 7.1.: Lede det norske arbeidet under Konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning

Norge er avhengig av omfattende utslippsreduksjoner i Europa for å løse miljøproblemene som forårsakes av langtransportert luftforurensning. 1. desember 1999 undertegnet Norge, sammen med 26 andre land, en ny protokoll om reduksjon av forsuring, overgjød-sling og bakkenært ozon under ECE-konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning. Protokollen regulerer landenes utslipp av svoveldioksid (SO₂), nitrogenoksider (NO_x), ammoniakk (NH₃) og flyktige organiske forbindelser (VOC).

Norges forpliktelser i henhold til den nye protokollen er reflektert i de nasjonale målene. Fra 1985 og fram til i dag har områder med forsuringsskader i Norge blitt redusert med mer enn 30%. Med den nye protokollen vil områder med overskridelser av tålegrenser for forsuring bli redusert med ytterligere 50-60%. Likevel vil tålegrensene være overskredet på ca. 7-8% av arealet i Norge i 2010. Miljøeffektene av protokollen i Norge og i Europa som helhet er nærmere omtalt i St.prp. nr. 87 (1999-2000) Om samtykke til ratifikasjon av en protokoll av 30. november 1999 til konvensjonen om langtransportert grensekryssande luftureining av 13. november 1979, som gjeld reduksjon av forsuring, overgjød-sling og bakkenært ozon.

Arbeidsmålene 8.1.-11.1.Lede arbeidet med å utvikle og implementere ytterligere virkemidler overfor utslipp av svoveldioksid, nitrogenoksider, ammoniakk og flyktige organiske forbindelser

Utslippene av SO₂ ventes fram mot 2010 å holde seg stabilt på dagens nivå. Norge vil med dette overholde den internasjonale forpliktelsen for SO₂ fra 1994. De viktigste nasjonale virkemidlene for reduksjon av svovelutslippene er svovelavgiften, krav til svovelinnholdet i mineraloljer og krav om regulering gjennom utslippstillatelser etter forurensningsloven. I tråd med Stortingets vedtak i forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 54 (1997-98) Grønne skatter ble det for 1999 fastsatt en SO₂-avgift på 3 kr pr. kg SO₂ for anvendelser som tidligere var fritatt for avgift. Denne avgiften ble fra 1. juli 2000 økt til kr 6 pr. kg SO₂.

FNs sjøfartsorganisasjon IMO vedtok høsten 1997 egne regler om utslipp av bl.a. NO_x og SO₂ til luft fra skip. Våren 2000 vedtok IMO å etablere Nordsjøen som såkalt SO_x-kontroll-område. Dette innebærer at skip i dette område kun kan benytte drivstoff med et svovelinnhold på maksimalt 1,5% vektenheter. Det er for 2000 vedtatt miljødifferensiering av tonnasjesskatten i forhold til utslippene av bl.a. NO_x og SO₂.

Framskrivninger viser at NO_x-utslippene forventes redusert med 11% i perioden 1990-2010. Ut fra disse utslippsfremskrivningene ventes Norge gjennom en skjerping av virkemiddelbruken over tid å overholde den internasjonale forpliktelsen for NO_x fra 1988. Foreløpige utslippstall viser imidlertid at utslippene av NO_x i 1999 var nærmere 1% over det Norge er forpliktet til. For NO_x-utslippene er dagens virkemiddelbruk utformet med utgangspunkt i St.meld. nr. 41 (1994-95) Om Norges politikk mot klimaendringer og utslipp av nitrogenoksider (NO_x). Det er bl.a. gjennomført en fem-årig tilskuddsordning over Nærings- og handelsdepartementets budsjett for å utløse tiltak på skip i kysttrafikk. I tillegg tas lav-NO_x-brennere i bruk ved installering av nye gassturbiner der slik teknologi er kommersielt tilgjengelig. Utslippene av NO_x fra kjøretøy er regulert gjennom kjøretøyforskriftene til vegtrafikkloven. Kravene er skjerpet i tråd med utviklingen av EUs regelverk på området. Det er for 2000 innført differensiert årsavgift på tunge kjøretøy etter utslippene av bl.a. NO_x.

Utslipp av VOC fra lasting av olje på sokkelen blir nå regulert gjennom utslippstillatelser etter forurensningsloven. Norge har implementert et EU-direktiv om å redusere VOC-utslippene fra lagring og distribusjon av bensin fra terminaler til

bensinstasjoner. Utslippene av ammoniakk i Norge har økt med om lag 17% i perioden 1990-1998. Økningen skyldes i hovedsak økte utslipp av ammoniakk fra landbruket og fra personbiler med tre-veis katalysator. Det er ventet at utslippene vil endre seg forholdsvis lite fram mot 2010.

Virkemidler

Resultatområde 7, underområde langtransporterte luftforurensninger og klimaendringer er planlagt finansiert over Miljøverndepartementets budsjett for 2001 med 80 mill. kr. Se virkemiddelomtalen under underområde klimaendringer.

Regjeringen vil videreføre Norges aktive bidrag til det omfattende internasjonale samarbeidet knyttet til forskning, utredning og kartlegging av luftforurensningsproblemer og oppfølging av eksisterende avtaler. Etter hvert vil det også være aktuelt å utvikle nye avtaler. Forskningsprogrammer under Norges forskningsråd, samt Miljøverndepartementets program «Naturens tålegrenser», er sentrale for å frambringe grunnlag for slike nye avtaler.

Norge deltar aktivt i arbeidet med å videreutvikle IMO's regelverk om utslipp av bl.a. NO_x og SO₂ fra skip.

For å oppfylle forpliktelsen om 30% reduksjon i VOC-utslippene raskest mulig i forhold til 1989, fokuseres det spesielt på tiltak for å redusere utslippene fra lasting av råolje. Det er allerede installert anlegg for å gjenvinne VOC ved lasting av olje på Sture-terminalen. Teknologi som skal gjenvinne VOC ved lasting av olje på sokkelen er i ferd med å bli tatt i bruk på de første skipene. Innføring av best tilgjengelig teknologi på bøyelasteskipene ventes å redusere VOC-utslippene med opptil 80 000 tonn årlig, og dette vil være det desidert viktigste enkelttiltaket for å oppfylle Norges reduksjonsforpliktelser. Det ble våren 1998 startet opp forhandlinger med oljeindustrien om reduserte utslipp av VOC fra lasting av råolje på sokkelen med sikte på inngåelse av en tidsavgrenset avtale. Det var meningen at avtalen senere skulle erstattes av krav hjemlet i forurensningsloven. I desember 1999 ble det klart at det ikke var mulig å oppnå enighet om en avtale oljeselskapene samlet sett så seg i stand til å undertegne. Miljøverndepartementet har på denne bakgrunn bedt Statens forurensningstilsyn regulere VOC-utslippene ved lasting av råolje på norsk kontinentalsokkel gjennom utslippstillatelser hjemlet i forurensningsloven. Regjeringen vurderer også ytterligere VOC-tiltak.

Regjeringen er i ferd med å vurdere virkemidler og tiltak overfor utslipp av NO_x slik at utslippsforpliktelsen i NO_x-protokollen av 1988 overholdes.

13.4 Lokal luftforurensning

Regjeringen vil videre, på bakgrunn av de forpliktelser Norge har påtatt seg under den nye protokollen om reduksjon av forsurening, overgjødning og bakkenært ozon (Gøteborgprotokollen), vurdere hvilke virkemidler som på en mest mulig styrings- og kostnadseffektiv måte kan bidra til at Norge overholder forpliktelsene, også i den nye protokollen under konvensjonen om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning. Oppfølgingen av Gøteborgprotokollen vil bli sett i sammenheng med de klimapolitiske virkemidlene. Miljøverndepartementet vil komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag til oppfølging. Det vises også til at Miljøverndepartementet i september 2000 la fram St.prp. nr. 87 (1999-2000) Om samtykke til ratifikasjon av en protokoll av 30. november 1999 til konvensjonen om langtransportert grensekryssende luftforurensning av 13. november 1979, som gjelder reduksjon av forsurening, overgjødning og bakkenært ozon.

Definisjon og avgrensning

Lokale luftforurensninger gir betydelige helse- og trivselsproblemer i en rekke byer og tettsteder i

Norge. I de største byene blir en stor del av befolkningen utsatt for konsentrasjoner av luftforurensning som øker risikoen for fremskyndet død og helseplager, som f.eks. luftveisinfeksjoner, lungesykdommer og kreft.

Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere helseskadelige utslipp av de stoffene som gir redusert luftkvalitet lokalt. Hovedkildene til slike utslipp er vegtrafikk og vedfyring, men andre kilder bidrar også. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, med utvikling og oppfølging av EU-direktiver som det mest sentrale.

Strategiske mål

Lokale luftforurensningsproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 13.4 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 7, underområde lokal luftkvalitet.

Tabell 13.4 Mål- og indikatortabell for resultatområde 7 underområde Lokal luftkvalitet

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
12. Døgnmiddelkonsentrasjonen av svevestøv (PM ₁₀) skal innen 2005 ikke overskride 50 mg/m ³ mer enn 25 dager pr år og innen 2010 ikke mer enn 7 dager pr. år.	12.1.-15.1. Miljøvernmyndighetene skal bidra til å nå de nasjonale målene for luftkvalitet ved å sørge for reduserte utslipp fra store stasjonære kilder og miljømessig forbedret kvalitet på drivstoff og fyringsolje.	- Utslipp av svevestøv (PM ₁₀), nitrogendioksid (NO ₂), svoveldioksid (SO ₂) og benzen fra store stasjonære kilder.
13. Timemiddelkonsentrasjonen av nitrogendioksid (NO ₂) skal innen 2010 ikke overskride 150 mg/m ³ mer enn 8 timer pr. år		
14. Døgnmiddelkonsentrasjonen av svoveldioksid (SO ₂) skal innen 2005 ikke overskride 90 mg/m ³ .		
15. Årsmiddelkonsentrasjonen av benzen skal innen 2010 ikke overskride 2 mg/m ³ . som bybakgrunnsverdi.		

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 12.1.-15.1.: Miljøvernmyndighetene skal bidra til å nå de nasjonale målene for luftkvalitet ved å sørge for reduserte utslipp fra store stasjonære kilder og miljømessig forbedret kvalitet på drivstoff og fyringsolje

Utslipp fra store, stasjonære kilder bidrar i dag i svært liten grad til overskridelse av de nasjonale resultatmålene. Det er mulig at svevestøvutslipp fra ferrosilium-industri på enkelte ensidige industristeder kan utgjøre et problem. Miljøvernmyndighetene vil undersøke dette nærmere og evt. stille krav til ytterligere rensing for å sikre at målene nås.

Virkemidler

Budsjettmidler til faglige utredninger, forskning og miljøovervåkning utgjør et viktig og nødvendig grunnlag for arbeidet med lokal luftkvalitet, og blir dekket under kap. 1441 og 1410. Resultater fra miljøovervåkning brukes videre i beregningsmodeller, tiltaksutredninger og dose-respons sammenhenger. Budsjettmidlene brukes også til utvikling av verktøy og metoder.

Forskrift om grenseverdier for lokal luftforurensning og støy av 30. mai 1997 setter krav til gjennomføring av tiltak i de områder som er sterkest belastet av lokal luftforurensning. Forskriften er under revisjon, bl.a. for å sikre implementering av nye EU-direktiv i norsk rett. Videre skal forskrift om svovelinhold i ulike oljeprodukter av 20. juni 1995 revideres på bakgrunn av et nytt EU-direktiv på området.

Plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel i forbindelse med lokal luftforurensning, fordi den kan brukes til å påvirke lokaliseringen av utslippskildene, og til å regulere utnyttelsen av omkringliggende arealer. Rikspolitiske ret-

ningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging skal legges til grunn for all planlegging og utøvelse av myndighet i kommuner, fylkeskommuner og hos statlige myndigheter.

13.5 Støy**Definisjon og avgrensning**

Støy medfører helseproblemer og andre former for redusert livskvalitet, bl.a. søvnproblemer, fysiologiske virkninger og stress, samt reduserte muligheter til å konsentrere seg og kommunisere med andre. Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere de støyproblemer som gir negative helse- og trivselseffekter. Dette inkluderer også lyd som går via bygninger o.l. (strukturlyd) og vibrasjoner. Sentralt står også arbeidet med å fremme stillhet som miljøkvalitet. Hovedkilden til støyplager er vegtrafikk, men en rekke andre kilder bidrar også. Resultatområdet omfatter også internasjonalt arbeid, med utvikling og oppfølging av EU-direktiver som det mest sentrale.

Strategisk mål

Støyproblemer skal forebygges og reduseres slik at hensynet til menneskenes helse og trivsel ivaretas.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 13.5 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 7, underområde støy.

Tabell 13.5 Mål- og indikatortabell for resultatområde 7 underområde støy

Nasjonale resultatmål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
16. Støyplagen skal reduseres med 25% innen 2010 i forhold til 1999.	16.1 Miljøvern-myndighetene skal bidra til å nå det nasjonale målet for støy ved å sørge for å redusere støyplagene fra industri, motorsport, skytebane og enkelte produkter.	- Støyplage (SPI) for industri, motorsport, skytebaner og enkelte produkter.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 16.1.: Miljøvernmyndighetene skal bidra til å nå det nasjonale målet for støy ved å sørge for å redusere støyplagene fra industri, motorsport, skytebane og enkelte produkter

Industriestøy er den nest største kilden til støyplage – etter vegtrafikkstøy. Støyplagene fra skytebaner, motorsport og produkter er vesentlig mindre. Miljøvernmyndighetene vil undersøke støyutslippene og støyplagen fra de ulike kildene nærmere, og vurdere aktuelle virkemidler for å redusere denne støyplagen.

Virkemidler

Budsjettmidler til faglige utredninger, forskning og miljøovervåkning utgjør et viktig og nødvendig grunnlag for arbeidet med støy, og blir dekket under kap. 1441 og 1410. Miljøovervåking er innhenting av utslippstall og andre miljødata og brukes bl.a. i beregningsmodeller, tiltaksutredninger og resultatrapportering. Budsjettmidlene brukes videre til utvikling av verktøy og metoder for å følge opp støyutslipp og støyplage. Forskning og miljøovervåking vil være sentralt i tiden fremover for å kunne bygge opp en nasjonal støymodell for beregning av støyplagen på tvers av kilder. Det er videre et klart behov for kompetanseoppbygging i de støyfaglige miljøene og i høyere utdanning.

Forskrift om grenseverdier for lokal luftforurensning og støy av 30. mai 1997 setter krav til gjennomføring av forbedringstiltak i de områder som er sterkest belastet av støy. Støy fra bl.a. industri, motorsport og nye skytebaner reguleres av forurensningslovens konsesjonssystem. Produktkontrollen hjemler støykrav til produkter, og er benyttet til å gi forskrifter om bl.a. leketøy, fritidsbåter med mer.

Plan- og bygningsloven er et viktig virkemiddel i forbindelse med støy, fordi den kan brukes til å påvirke lokaliseringen av støykildene, og til å regulere utnyttelsen av omkringliggende arealer. Rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging skal legges til grunn for all planlegging og utøvelse av myndighet i kommuner, fylkeskommuner og hos statlige myndigheter. Retningslinjer for henholdsvis vegtrafikkstøy, skytebaner og arealbruk i flystøysoner gitt i medhold av loven skal legges til grunn for planleggingen.

EU-kommisjonen legger i høst fram et forslag til rammedirektiv for utendørsstøy. Fokus er i

første rekke på kartlegging, informasjon og etablering av felles måleenhet og målemetoder.

14 Resultatområde 8: Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene

Resultatområdet omfatter følgende underområder:

- Internasjonalt miljøvernssamarbeid
- Miljøvern i polarområdene
- Radioaktiv forurensning

14.1 Internasjonalt miljøvernssamarbeid

Definisjon og avgrensning

Internasjonalt samarbeid er en viktig del av miljøvernarbeidet fordi hovedkildene til miljøskader i Norge i mange tilfeller finnes i andre land. I våre nærområder har miljøproblemene ofte en direkte og umiddelbar betydning for miljøtilstanden i Norge. På regionalt og globalt nivå er utviklingen internasjonalt helt avgjørende for norsk miljøtilstand. Dette gjelder bl.a. klimaendringer, reduksjon av ozonlaget, sur nedbør, miljøgifter og tap av biologisk mangfold. Globaliseringen av verdensøkonomien og Norges tilknytning til EU-systemet gjennom EØS og til Verdens handelsorganisasjon (WTO), fører også til at nasjonal miljøvernpolitikk i økende grad påvirkes av konkurransehensyn og økonomiske og politiske forhold og beslutninger i andre land og innenfor internasjonale organisasjoner. Det er også et selvstendig mål, ut over de direkte effektene på norsk miljøtilstand, å bidra til bærekraftig utvikling og bedring av miljøtilstanden i våre nærområder og i u-landene.

Resultatområdet omfatter bilateralt miljøvernssamarbeid med land i Øst-Europa, i hovedsak Russland, samt prosjektsamarbeid med de tre baltiske landene. Det generelle samarbeidet med land i Sentral- og Øst-Europa samordnes innenfor rammen av Miljø for Europa-prosessen. Samarbeidet i nærområdet foregår innenfor rammen av bl.a. Nordisk Ministerråd, Barentsrådet og Arktisk Råd. Resultatområdet omfatter også bilaterale miljøvernavtaler med u-land og integrering av miljøhensyn i norsk bistand. Resultatområdet omfatter videre ivaretagelse av norske interesser innenfor det generelle internasjonale miljøvernssamarbeidet, og arbeidet med miljø- og utviklingsproblemer innenfor organisasjoner knyttet til FN-systemet, og innenfor Verdens handelsorgan-

isasjon (WTO), OECD, EFTA/EØS og Nordisk Ministerråd. Internasjonalt arbeid rettet mot de enkelte miljøutfordringene, dekkes under de øvrige resultatområdene.

Strategiske mål

Internasjonalt miljøvernssamarbeid skal bidra til å skape kontroll over globale miljøproblemer, redusere miljøskader i Norge som skyldes aktiviteter og utslipp i andre land, sikre en bærekraftig utvikling og bedring av miljøtilstanden i våre nærområder og i u-landene, og sikre at internasjonale avtaler og regelverk gir rammebetingelser

som ikke svekker den nasjonale miljøvernpolitikken

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 14.1 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 8, underområde internasjonalt miljøvernssamarbeid.

Tabell 14.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 8 underområde Internasjonalt miljøvernssamarbeid

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
1. Samarbeidet i Norden, i Norges nærområder og i den arktiske regionen skal bidra til å bedre miljøsituasjonen og sikre natur- og kulturminne-verdiene i disse områdene, og til å redusere og forebygge grenseoverskridende forurensning som kan påvirke miljø, helse eller nærings-virksomhet i Norge.	1.1. Bidra til at de nordiske finansieringsinstitusjonene (NEFCO og NIB) og norske bedrifter øker sitt engasjement i Nordvest-Russland samt fortsetter sin støtte til prosjekter i Baltikum. 1.2. Bidra til effektiv implementering og oppfølging av Handlingsplanen for natur- og kulturmiljøbeskyttelse på Grønland, Island og Svalbard. 1.3. Bidra til oppfølging av en sektorovergripende strategi for et bærekraftig Norden. 1.4. Bidra i oppfølgingen av nytt handlingsprogram for det nordiske miljøssamarbeidet for perioden 2001-2004 1.5. Bidra til oppfølging av arbeidet under Arktisk Råd 1.6. Være pådriver i Barents-samarbeider under norsk formannskap.	- Antall prosjekt i Nordvest-Russland og Baltikum med økonomisk støtte fra NEFCO og NIB. - Antall prosjekter med norsk samarbeids-partner. - Igangsatte prosjekter i oppfølgingen av Handlingsplanen. - Oppfølging av strategien - Oppfølging av handlingsprogrammet - Igangsatt og videreutviklet aktivitet i de enkelte arbeidsgruppene. Implementering av handlingsplanen for å eliminere forurensning i Arktis bl.a. for utvalgte miljøgifter. Samarbeid med flere land og andre sektorer om implementering av tiltak under handlingsplanen. - Lokalt og regionalt engasjement og arbeid. Utarbeide og iverksette info.plan. Gjennomføring av planlagte møter, inklusive ministermøte høsten 2001.

Tabell 14.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 8 underområde Internasjonalt miljøvernssamarbeid

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
2. Samarbeid og bistand skal bidra til å gjøre myndigheter og næringsliv i Russland og i de baltiske republikkene bedre i stand til å få forsvarlig kontroll over landenes egne miljøproblemer, og til å integrere Russlands miljøvernforvaltning i regionalt samarbeid.	2.1. Bidra til gjennomføring av tiltak i russisk industri (bl.a. ved nikkelverket i Petsjenga) slik at grenseoverskridende forurensning av svovel, tungmetaller og organiske miljøgifter reduseres. 2.2. Bidra til å styrke miljøkompetansen i forvaltning og industri i Nordvest-Russland. 2.3. Bidra til økt fokus på biomangfold og kulturminner i Nordvest-Russland. 2.4. Bidra til at nordlige marine økosystemer ikke påføres langvarige eller irreversible skader.	- Påvist reduksjon av forurensning fra industri og annen forurensende virksomhet - Antall deltakere og antall avholdte kurs i miljøforvaltning og miljøstyring. - Påvist økonomiske og miljømessige gevinster i bedrifter som har gjennomført Program for Renere produksjon. - Økt antall vernede områder som er viktige for biologisk mangfold. Antall registrerte og restaurerte kulturminner. - Standarden på russisk oljevernberedskap i nord. - Russisk tilslutning til standarder vedtatt under OSPAR.
3. Norge skal arbeide for at EØS-regelverket ikke svekker norske miljøvernregler eller mulighetene for å skjerpe disse, og at EØS-regelverket tar nødvendige hensyn til norsk vernnivå og norske naturforhold.	3.1 Påvirke politikkutformingen på miljøområdet i EU. 3.2. Sikre en effektiv gjennomføring i norsk lovverk av EUs rettsakter som anses som relevante og akseptable.	- Antall norske synspunkter/merknader sendt/ overbrakt EU - Antall gjennomførte/ innlemmede rettsakter innenfor overvåkningsorganets (ESA) frister.
4. Norge skal arbeide for at rammebetingelsene for handel og miljø innenfor WTO bidrar til en bærekraftig utvikling.	4.1. Bidra til at miljøkonsekvenser analyseres og miljøhensyn integreres i WTO-forhandlingene og i regelverket.	- Evaluering av resultatene fra kommende forhandlingsrunde.
5. Globale og regionale samarbeidsorganer skal utvikles til effektive redskaper for bærekraftig utvikling, oppnåelse av globale og regionale miljømål og effektiv oppfølging av internasjonale miljøkonvensjoner.	5.1 Medvirke til at OECD integrerer miljøvernhensyn i sitt arbeid og utarbeider analyser og retningslinjer som kan fremme en bærekraftig utvikling 5.2. Videreutvikle det regionale samarbeidet innenfor "Miljø for Europa"-prosessen med spesiell vekt på gjennomføring av Århuskonvensjonen. 5.3. Bidra til FN reform innenfor området globale miljøspørsmål.	- Fortløpende kvalitativ vurdering. - Evaluere i forbindelse med forberedelsene til neste miljøvernministermøte i 2002. - Fortløpende kvalitativ vurdering.

Tabell 14.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 8 underområde Internasjonalt miljøvernssamarbeid

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
6. Miljøhensyn skal integreres i norsk utviklingsarbeid. Miljørettet bistand og annet samarbeid med utviklingsland skal bidra til å styrke miljøvernforvaltningen og bedre miljøtilstanden i samarbeidslandene og til å forebygge globale miljøproblemer.	6.1. Bidra til en videre-utvikling og gjennomføring av det bilaterale miljøvern-samarbeidet mellom Norge og henholdsvis Indonesia, Kina og Sør-Afrika. 6.2. Bidra aktivt i oppbyggingen av de fem fagsentrene for miljøbistand.	- Statusgjennomgang av miljøvernssamarbeidet på de årlige møtene. - Gjennomføring av årsprogram jfr. avtale med NORAD. - Gjennomføring av utvekslingsordningen mellom miljøvernforvaltningen og NORAD.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 1.1.: Bidra til at de nordiske finansieringsinstitusjonene (NEFCO og NIB) og norske bedrifter øker sitt engasjement i Nordvest-Russland samt fortsetter sin støtte til prosjekter i Baltikum

Etableringen av miljøfondet i Det nordiske miljøfinansieringsselskapet (NEFCO) har medført at antallet nordisk finansierte miljøprosjekter i Russland har økt betydelig. NEFCO har engasjert seg bl.a. innenfor renere teknologi, energieffektivisering og vann- og avløps-sektoren og behandling av radioaktivt avfall. Miljøfondet benyttes alene eller i kombinasjon med ordinære investeringsmidler. Fra norsk side vil det bli arbeidet for at prosjekter som bidrar til reduksjon av klimagasser og miljøgifter skal prioriteres og at norske bedrifter skal ta større del i denne type nordiske investeringstiltak.

Arbeidsmål 1.2.: Bidra til effektiv implementering og oppfølging av Handlingsplanen for natur- og kulturmiljøbeskyttelse på Grønland, Island og Svalbard

Handlingsplanen for natur- og kulturmiljøbeskyttelse på Grønland, Island og Svalbard ble vedtatt av Nordisk Miniserråd i 1999. Videre oppfølging av handlingsplanen vil bli prioritert i 2001.

Arbeidsmål 1.3.: Bidra til oppfølgingen av den sektorovergripende strategien for et bærekraftig Norden

Arbeidet med en strategi for et bærekraftig Norden ble påbegynt i 1999, ferdigstilt i 2000 og vil følges opp i 2001. Strategien har et 20 års perspektiv og er delt opp i 4 års handlingsprogrammer. Integrasjon av miljøvernshensyn i sektorpolitikken er et hovedelement i dette arbeidet. Det

blir derfor avgjørende at de ansvarlige sektorer bidrar til oppfølging av strategien. Strategien bygger bl.a. på konklusjonene fra EU-toppmøte i Cardiff i 1998 om en bærekraftig utvikling i EU. Strategien vil også være sentral for det pågående miljøvernssamarbeidet i Barentsregionen, Arktis og Østersjøregionen.

Arbeidsmål 1.4.: Bidra i oppfølgingen av nytt handlingsprogram for det nordiske miljøssamarbeidet for perioden 2001 – 2004

I 2000 ble det utarbeidet et nytt handlingsprogram for det nordiske samarbeidet på miljøområder for perioden 2001-2004. Det nordiske miljøvernssamarbeidet konsentreres om felles nordiske miljøspørsmål, miljøtiltak i nærområdene og saker som de nordiske landene ønsker å føre fram i regionale og andre internasjonale organer. Det rapporteres årlig om status og resultater for det nordiske miljøvernssamarbeidet i St.meld. nr. 30 Nordisk samarbeid.

Arbeidsmål 1.5.: Bidra til oppfølging av arbeidet under Arktisk Råd

Norge vil lede arbeidet med implementering av handlingsplanen for eliminering av forurensning i Arktis fram til Arktisk Råds ministermøte i 2002 og vil prioritere gjennomføringen av Arctic Climate Impact Assessment (ACIA) for perioden 2000-2004. Andre viktige oppgaver er oppfølging av arbeidet med å beskytte de nordlige havområder, videreutvikling av naturvernssamarbeidet og integrering av miljøperspektivet i Arktisk Råds program for bærekraftig utvikling. Det vil også bli lagt vekt på å få til tettere samarbeid og kontakt med andre internasjonale og regionale fora, sær-

lig Barentsrådet, Nordisk Ministerråd, EU og FNs miljøprogram (UNEP).

Arbeidsmål 1.6.: Være pådriver i Barentssamarbeidet under norsk formannskap

Miljøvernministrene i Barentsrådet vedtok i 1994 et handlingsprogram med hovedvekt på forurensning, biologisk mangfold, renere produksjon, utvikling av russisk regional miljøvernforvaltning og NGO-samarbeid. Senere er kulturminner og Lokal Agenda 21 også blitt sentrale samarbeidsområder.

Norge overtok formannskapet i Barentsrådet-miljø i juni 1999 og vil inneha vervet frem til høsten 2001 hvor det vil bli avsluttet med et ministtermøte i Finnmark. Fra norsk side vil det bli lagt særlig vekt på å støtte opp om folk-til-folk og kommune-til-kommune samarbeidet, i tråd med prinsippene i Lokal Agenda 21. Samarbeid med urbefolkningsgruppene i regionen vil bli prioritert. Det legges vekt på å forankre tiltakene lokalt og regionalt, påvirke andre sektorer Barentspolitikken slik at miljødimensjonen tydeliggjøres. Tiltak som berører befolkningens helse, kulturelle bånd og naturgrunnlag skal prioriteres. Det legges stor vekt på å knytte kontakten til EUs arbeid med den nordlige dimensjon og å få frem betydningen av Barentsregionen i den europeiske kulturarven.

Arbeidsmål 2.1.: Bidra til gjennomføring av tiltak i russisk industri (bl.a. nikkerverket i Petsjenga) slik at grenseoverskridende forurensning av svovel, tungmetaller og organiske miljøgifter reduseres

Det er gjennomført seminarer for russiske miljøvernmyndigheter i forurensningskontroll og miljøsertifiserings-systemet ISO 14000, samt i samarbeid med NEFCO, startet opp et prosjekt for kartlegging og reduksjon av utslipp av PCB i Russland. Arbeidet vil bli videreført i år 2001 med hovedvekt på tiltak som har betydning for lokalbefolkningens helsesituasjon. Tiltak som også bidrar til reduksjon av klimagasser og miljøgifter vil ha spesiell oppmerksomhet.

Nikkerverket Petsjenganikkel er fortsatt en sentral kilde til forurensningene på norsk side av grensen. Norske myndigheter har gjennom flere år forsøkt å oppnå en modernisering av nikkerverket for å redusere de store utslippene, kfr. også tekst under kap. 1470 post 73 – Miljøtiltak ved nikkerverkene på Kola.

Arbeidsmål 2.2.: Bidra til å styrke miljøkompetansen i forvaltning og industri i Nordvest-Russland

Det er en stor utfordring for Norge å bidra til å bygge opp kompetanse, organisasjon og virkemidler i russisk forvaltning og næringsliv. Programmet for styrking av miljøadministrasjonen i Murmansk fylke (EMP-Murmansk) drives av Svanhovd miljøsenter i Finnmark. Arbeidet vil bli videreført i 2001.

Til nå er det gjennomført 31 programkurs for renere produksjon i Nordvest-Russland med over 800 deltakere fra mer enn 250 bedrifter. Mer enn 1000 lønnsomme miljøforbedringstiltak er gjennomført. To opplæringsprogrammer i finansieringsmetoder er avholdt og 12 investeringsprosjekter fra disse er så langt godkjent for finansiering av NEFCO. Det er videre avholdt 17 introduksjons- og markedsføringsseminarer samt 3 seminarer for oppdatering av russiske lærerkrefter. Det er etablert et senter for renere produksjon i Moskva, Arkhangelsk, Murmansk og Karelen. Programmet drives i økende grad med russiske forelesere og rådgivere fra disse sentrene. Programmet vil bli videreført i 2001. Nye innsatsområder vil være samarbeid om undervisning i renere produksjon på tekniske høyskoler, systematisering av kunnskap om renere produksjon i bedrifter, utvikling av organisasjoner med tanke på sertifisering etter ISO-standarder for kvalitet og miljø og videreutvikling av investeringsprosjekter.

Arbeidsmål 2.3.: Bidra til økt fokus på biomangfold og kulturminner i Nordvest-Russland

Det er gjennomført en analyse av behov for å utvikle et nettverk av vernede områder i Russland som oppfølging av det all-arktiske samarbeidet. I samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark samarbeides det med russiske miljøvernmyndigheter om forvaltning/overvåkning av det felles verneområdet i Pasvik. I år 2001 vil det bli lagt vekt på at kunnskap som er fremkommet gjennom kartlegging og overvåkning gjøres tilgjengelig og benyttes av miljøvernforvaltningen.

Når det gjelder samarbeidet om kulturminnevern blir arbeidet med registrering av skoltessamiske kulturminner og registrering av bergkunst nå ferdigstilt. I år 2001 blir det viktigste prosjektet å bidra til vern av natur og kulturminne på øya Solovki i Kvitsjøen som var et religiøst senter fra 1400-tallet frem til 1920. Samarbeidet om vern av viktige områder for biologisk mangfold og kulturminner i Nordvest Russland fortsetter i år 2001.

Arbeidsmål 2.4.: Bidra til at nordlige marine økosystemer ikke påføres langvarige eller irreversible skader

Arbeidet med å forberede et miljøovervåkingssystem for radioaktivitet og andre miljøgifter i de nordlige havområder (MONRA) er startet. Det faglige grunnlaget for overvåkingsprogrammet blir ferdigstilt i 2001-2002. Norsk-russisk samarbeid om oljevernberedskap viser at det er behov for faglig og materiell bistand til den russiske part spesielt med tanke på kommende aktiviteter på russisk sokkel. Et prosjekt for å utarbeide beredskapsplan for Pechorahavet startes opp. Det er samtidig startet opp et prosjekt for OSPAR-tilpasning av russisk regelverk mht. nasjonal overvåkning av offshore-virksomhet, miljøgifter og radioaktivitet. Prosjektet har som mål å øke muligheten for russisk tilslutning til standarder under OSPAR, samt bidra til kompetanseutvikling i forvaltningen.

Arbeidsmål 3.1.: Påvirke politikkutformingen på miljøområdet i EU

Regjeringen følger kontinuerlig med i utformingen av politikken i Kommisjonen og Rådet. For tiden arbeider Kommisjonen med et 6. miljøhandlingsprogram. I dette prioriteres integrasjon av miljøhensyn i sektorene på følgende områder: landbruk, transport, energi, industri og turisme, nye virkemidler som avgifter, frivillige avtaler, fysisk planlegging og implementering og håndheving av lovgivning. Videreutvikling av regelverk for genmodifiserte produkter, vannressursforvaltning og forbedret luftkvalitet er også prioritert. Det vil bli utarbeidet en strategi for bærekraftig utvikling til møtet i Det europeiske råd i juni 2001. Denne vil være Fellesskapets bidrag til Rio+10. En handlingsplan for den nordlige dimensjon ble vedtatt av Det europeiske råd i juni 2000. Kommisjonen vil også utarbeide et regelverk for ansvar ved miljøskader og for miljøinformasjon og allmenn deltakelse i beslutningsprosesser. Regjeringen vil prioritere å øve innflytelse på de saker som er viktig for Norge, som for eksempel på klimaområdet og på områder hvor Norge har et regelverk som tar bedre hensyn til helse, miljø og sikkerhet (kjemikaliefeltet og genteknologien).

Arbeidsmål 3.2.: Sikre en effektiv gjennomføring i norsk lovverk av EUs rettsakter som anses som relevante og akseptable

Det legges stor vekt på å sikre en rask og effektiv gjennomføring i norsk lovverk av EUs rettsakter som anses som relevante og akseptable. Denne avklaringen skjer gjennom tidlig og gjentatt behandling i EØS-spesialutvalget for miljø hvor de berørte fagdepartementer deltar. På miljøområdet er det for tiden ingen uavklarte saker med ESA. De vanskeligste saksområdene for Norge mht. EU-lovgivningen er fortsatt genteknologi- og kjemikalieområdet.

Arbeidsmål 4.1.: Bidra til at miljøkonsekvenser analyseres og miljøhensyn integreres i WTO-forhandlingene og i -regelverket

Pågående forhandlinger i Verdens Handelsorganisasjon (WTO) som omfatter områdene landbruk, tjenester og intellektuelle eiendomsrettigheter vil kunne gi virkninger for både miljøtilstanden og valg av virkemidler i miljøvernpolitikken. Norge legger vekt på at miljøhensyn skal integreres i WTO-forhandlingene og i handelsregelverket, for å sikre at handelssystemet bidrar til bærekraftig utvikling. Det legges videre vekt på at miljøkonsekvenser blir vurdert både mht. miljøtilstanden og virkemiddelbruk for de sektorer som blir ytterligere liberalisert.

Arbeidsmål 5.1.: Medvirke til at OECD integrerer miljøvernens hensyn i sitt arbeid og utarbeider analyser og retningslinjer som kan fremme en bærekraftig utvikling

OECD har de siste årene arbeidet aktivt for å styrke den tverrfaglige integrering av miljøhensyn i organisasjonens samlede virksomhet. Bærekraftig utvikling er nå nedfelt som en sentral målsetting for hele OECD. Et tverrsektorielt tre-årig prosjekt for bærekraftig utvikling ble igangsatt i 1998 og vil munne ut i en rapport til et møte for finans- og miljøvernministre i 2001. Samtidig vil det bli fremlagt en miljøstrategi som er under utarbeidelse i miljøkomiteen. Norge har gjennom formannsvervet i miljøkomiteen (1997-2000) spilt en aktiv rolle i denne prosessen.

Arbeidsmål 5.2.: Videreutvikle det regionale samarbeidet innenfor Miljø for Europa-prosessen med spesiell vekt på gjennomføring av Århus-konvensjonen

Arbeidet innenfor Miljø for Europa-prosessen foregår i en bred samarbeidsprosess som involverer ECE-landene, internasjonale organisasjoner (særlig OECD, ECE, UNEP, WHO og Europarådet), internasjonale finansieringsinstitusjoner (særlig EBRD, Verdensbanken og NEFCO) og ikke-statlige organisasjoner. Det blir lagt vekt på å styrke eksisterende konvensjonsarbeid, utarbeide nye konvensjoner og protokoller, styrke miljøvernforvaltningen og finansiering av miljøvernprosjekter i de øst-europeiske landene, og å styrke offentlighetens deltagelse i beslutningsprosesser som kan påvirke miljøet. Spesiell vekt vil i denne perioden bli lagt på miljøvernproblemer i de tidligere sovjetrepublikkene og i Balkanstatene. Det ble holdt ministermøte for de sentral-europeiske og sør-øst-europeiske land i Budapest i juni 2000, og et ministermøte for landene i den tidligere Sovjetunionen i Almaty i oktober 2000. Norge spilte en aktiv rolle i forberedelsene. Et miljøministermøte for samtlige land i ECE-regionen vil bli holdt i Kiev i 2002.

Regjeringen legger vekt på at Århus-konvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmen deltagelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettsmidler i saker vedrørende miljøet kan tre i kraft så snart som mulig. Regjeringen ser det som viktig å spille en pådriverrolle slik at flest mulig land får ratifisert og implementert konvensjonen på en rask og effektiv måte, for å sikre mennesker rett til miljøinformasjon og deltagelse.

Arbeidsmål 5.3.: Bidra til FN-reform innenfor området globale miljøspørsmål

Den globale politikktutforming på miljøområdet er forankret i et antall forhandlingsprosesser med FNs miljøprogram, UNEP, som en sentral aktør. Norge har deltatt aktivt i drøftelsene av FN-reform på miljøområdet og legger særlig vekt på styrking av UNEP og bedre koordinering mellom de ulike konvensjonssekretariatene. Spørsmålet om endringer i den "institusjonelle arkitekturen" på miljøsidene vil bli et viktig tema i forberedelsen til 10-års gjennomgangen av UNCED i 2002 (Rio +10). Det årlige uformelle ministermøtet som drøfter aktuelle globale miljø saker ble holdt i Bergen i september 2000. Møtet var vellykket og la et godt grunnlag for de videre forberedelsene til Rio+10. FNs Kommisjon for bærekraftig utvikling

(CSD) vil være et sentralt forum for disse forberedelser. Utviklingslandenes situasjon, klimaproblemene, Agenda 21, energi og miljøinformasjon vil bl.a. stå sentralt i arbeidet fram mot 2002.

Arbeidsmål 6.1.: Bidra til en videreutvikling og gjennomføring av det bialterale miljøvern samarbeidet mellom Norge og henholdsvis Indonesia, Kina og Sør-Afrika.

Regjeringen legger stor vekt på å få til en bedre miljøintegrering i norsk bistand. Strategien for miljørettet utviklingssamarbeid 1997-2005 følges opp med bruk og videreutvikling av norsk miljørettet bistandskompetanse innen områdene:

- utvikling av bærekraftige produksjonssystemer,
- vern og bærekraftig bruk av biologisk mangfold,
- redusert forurensning av jord, luft og vann,
- kulturminnevern og forvaltning av naturmiljøets kulturelle verdier.

Miljøverndepartementet har samarbeidsavtaler med miljøvernmyndighetene i Indonesia, Kina og Sør-Afrika. Disse avtalene er viktige virkemidler for å bidra til styrking av miljøforvaltningen i samarbeidslandet samtidig som de har medvirket til å etablere en nær miljøpolitisk dialog om sentrale internasjonale miljøpolitiske emner.

Arbeidsmål 6.2.: Bidra aktivt i oppbyggingen av de fem fagsentrene for miljøbistand

Gjennom avtale mellom NORAD, Miljøverndepartementet og miljøvern direktoratene er det opprettet fem fagsentre for å styrke den miljørettede bistanden. Det vil bli lagt særlig vekt på å styrke mottakers miljøforvaltning gjennom institusjonssamarbeid og kompetanseoverføring. Fagsentrene vil bidra med miljøanalyser til NORADs strategiarbeid, gjennomganger av bilateralt utviklingsarbeid og kompetanseoppbygging. Det er etablert en utvekslingsordning mellom NORAD og miljøvernforvaltningen for gjensidig kompetanseutvikling.

Virkemidler

Resultatområde 8 – underområdene internasjonalt miljøvern samarbeid, miljøvern i polarområdene og radioaktiv forurensning – er planlagt finansiert med totalt ca. 161,5 mill. kr over Miljøverndepartementets budsjett for 2001.

Driften av det bilaterale miljøsamarbeidet med Russland og Baltikum finansieres over kap. 1470 post 01, mens prosjektsamarbeidet og støtte til NEFCOs miljøutviklingsfond finansieres med midler fra kap. 0197 post 70 – Tilskudd til atom-sikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa på Utenriksdepartementets budsjett. Årlig bevilgning til NEFCOs grunnkapital deles mellom Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet.

Miljøverndepartementets viktigste virkemiddel i samarbeidet med Russland er den bilaterale miljøkommisjonen. Under denne er det fem arbeidsgrupper (forurensning, biologisk mangfold, kulturminner, havmiljø og radioaktivitet) og to programmer (renere produksjon og miljøforvaltning). Det regionale miljøvernssamarbeidet mellom Finnmark fylke og Murmansk oblast rapporterer også til miljøvernkommisjonen som møtes årlig og vedtar arbeidsprogrammene for toårsperioder.

Arbeidet under den bilaterale miljøkommisjonen utgjør også det viktigste bidraget fra norsk side til Barentssamarbeidet på miljøområdet. Norge har formannskapet i Barentsrådet-miljø i perioden sommer 1999 til høsten 2001. Det er opprettet en egen embetsgruppe med representanter for medlemslandene og det avholdes møter med alle observatør-landene, NGOer og andre aktører. Norges formannskap avsluttes med et ministermøte i Finnmark i slutten av august 2001. Informasjon sees på som et viktig virkemiddel under det norske formannskapet for Barentsrådet-miljø.

Arktisk Råd ble formelt opprettet 19. september 1996 i Ottawa av de fem nordiske land, Russland, USA og Canada. I tillegg møter som faste medlemmer, men uten stemmerett, representanter fra The Inuit Circumpolar Conference, Samerådet og The Association of Indigenous Minorities of the North, Siberia and the Far East of the Russian Federation. Hovedformålet med Arktisk Råd er å fremme samarbeid, koordinering og samhandling mellom landene i felles arktiske saker på en rekke områder. Sekretariatet for Arktisk Råd roterer blant landene.

På EU/EØS-området er møter med EU-formannskap og med sentrale EU-land, Nordisk Ministerråd og nordiske "frokostmøter" forut for EUs miljøministtermøter de sentrale virkemidler på politisk plan. Norge deltar også i EUs møter på departementsrådsnivå (EPRG) og i ca. 30 ekspertgrupper på miljøområdet. Miljøverndepartementet har lånt ut en person til det svenske miljøverndepartementet for å styrke kontakten mht EUs

miljøarbeid. Alle direktiver behandles i EØS-spesialutvalget for miljø, og det holdes informasjonsmøter med frivillige organisasjoner.

Under Det Europeiske Miljøvernbyrået (EEA) er det for de ulike delområder innen miljøvern blitt etablert europeiske temasentre. Fra norsk side er NILU, NIVA, NINA-NIKU og Havforskningsinstituttet involvert med Statens forurensningstilsyn som nasjonalt kontaktpunkt for EEA-arbeidet.

FNs generalforsamling vedtok i juni 1999 en resolusjon om oppfølging av reformforslagene som foreligger på miljøområdet. De ulike vedtakene og anbefalinger vil måtte følges opp videre sentralt i FN såvel som innenfor rammen av UNEP og Habitat.

Viktige virkemidler for å sikre miljøintegrasjon i norsk bistand er Strategien for miljørettet utviklingssamarbeid, de fem fagsentra som er opprettet i miljøvernforvaltningen og utvekslingsordningen. De bilaterale miljøavtalene mellom Norge og henholdsvis Indonesia, Kina og Sør-Afrika er også et viktig virkemiddel for å styrke utviklingssamarbeidet innen miljøområdet.

Informasjon vil være et viktig virkemiddel for å skape oppmerksomhet om Regjeringens politikk på mange områder under underområdet internasjonalt miljøvernssamarbeid.

14.2 Miljøvern i polarområdene

Definisjon og avgrensning

På Svalbard og i Antarktis forvalter Norge noen av klodens siste store områder med relativt uberørt natur. Verdens uberørte naturområder reduseres raskt i omfang. Slike områder har stor egenverdi, er viktig for bevaring av det biologiske mangfoldet, og har økende betydning både som opplevelsesverdi og som referanseområde for miljøovervåking og miljøvernforskning. Innenfor de norske polarområdene er hovedutfordringen å unngå at utnyttelsen av de levende ressursene i havet, petroleums- og bergverksvirksomhet, eller den raskt økende turismen og forskningsaktiviteten blir en trussel mot det biologiske mangfoldet, de uberørte naturområdene og kulturminnene. Forurensende utslipp fra kilder utenfor polarområdene, som for eksempel klimagasser, ozonreduserende stoffer, miljøgifter og faren for utslipp av radioaktive stoffer, er også en trussel mot miljø og livsgrunnlaget i disse områdene. Resultatområdet omfatter arbeidet med alle miljøutfordringene på Svalbard, Jan Mayen og i

Barentshavet, samt de norske biland i Antarktis og Antarktissamarbeidet.

Strategiske mål

De store, sammenhengende villmarksområdene på Svalbard og i Antarktis skal sammen med kulturminnene sikres mot vesentlige inngrep og påvirkninger. Svalbard skal fremstå som et av de

best forvaltede villmarksområder i verden, og bosetningene skal drives på en miljøforsvarlig måte for å sikre miljø og trivsel. Norge skal arbeide for at Barentshavet bevares som et av verdens reneste havområder, og at ressursutnyttelse foregår innenfor rammen som sikrer at det biologiske mangfoldet opprettholdes på kort og lang sikt.

Tabell 14.2 Mål- og indikatortabell for resulat område 8 underområde Miljøvern i polarområdene

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
7. Utnyttelse av ressursene i Barentshavet skal ikke føre til at arter eller bestander trues eller utryddes.	7.1. Styrke kunnskapen om de marine økosystemene.	- Kvalitet på forskningen. - Igangsatte forsknings- og registreringsprosjekter og framlagte resultater/ publikasjoner.
8. Bestander av arter som i dag regnes som truet eller på annen måte negativt påvirket av arealbruk, høsting og/eller forurensning skal bevares og om mulig gjenoppbygges.	8.1. Overvåke og sikre bestandutviklingen hos utvalgte arter.	- Bestandsstatus for utvalgte arter.
9. Omfanget av sammenhengende villmarksområder på Svalbard skal søkes opprettholdt. Et representativt utvalg av Svalbards natur skal sikres mot vesentlige inngrep og påvirkning gjennom særskilte vernevedtak innen år 2002. Viktige marine naturverdier rundt Svalbard skal sikres.	9.1. Bevare omfanget av villmarkspregende naturområder utenfor verneområdene ved å skjerpe adgangen til å foreta inngrep. 9.2. Innen år 2002 fremme forslag til verneplan som vektlegger vern av biologisk rike landområder. 9.3. Identifisere og verne marine områder med behov for forvaltningstiltak innen år 2005.	- Omfanget av urørt villmark på Svalbard. - Fravær av gjennomløpende "linjeinngrep". - Områdevernets representativitet og vernestatus. - Iverksatte verne- og forvaltningstiltak i marine områder.
10. Et representativt utvalg av kulturminner på Svalbard og Jan Mayen skal søkes bevart som et vitenskapelig kildemateriale og et opplevelsesgrunnlag for fremtidige generasjoner. Tapet av kulturminner som følge av menneskelig virksomhet skal i gjennomsnitt ikke overstige 0,1% årlig.	10.1. Langsiktig kunnskapsoppbygging gjennom bl.a. registrering og dokumentasjon. 10.2. Begrense menneskelige skadevirkninger på kulturminner og kulturmiljøet ved gjennomføring av tiltak iht. kulturminneplanen for Svalbard og miljøhandlingsplanen for Jan Mayen innen hhv. 2002 og 2005.	- Antall og omfang av registre og dokumentasjon. - Gjennomsnittlig, årlig kulturminnetap i %
11. Transport og ferdsel på Svalbard skal ikke medføre vesentlige eller varige skader på vegetasjonen eller forstyrrelse av dyrelivet. Mulighetene for naturopplevelse uforstyrret av motorisert ferdsel skal sikres også i områder som er lett tilgjengelig fra bosetningene.	11.1. Begrense og styre ferdselen på Svalbard. 11.2. Revidere vernebestemmelsene for de eksisterende nasjonalparkene og naturreservatene på Svalbard.	- Omfanget av motorisert ferdsel på Svalbard. - Geografisk utstrekning av snøscooterfrie områder som er tilgjengelige fra bosettingene. - Antall verneområder der vernebestemmelsene er oppgradert i samsvar med behovet.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 14.2 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 8, underområde miljøvern i polarområdene.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 7.1.: Styrke kunnskapen om de marine økosystemene

Naturmiljøet i drivisen og på de arktiske landområdene som omgir Barentshavet er sterkt avhengig av produksjon i det marine økologiske systemet og transporten av næringsstoffer fra havet via sjøfugl til land. Det vil bli lagt vekt på å øke kunnskapen om og forståelsen av grunnleggende økosystemprosesser i Arktis, og spesielt om interaksjoner mellom miljøet på land og miljøet i havet, og kunnskap om bestandsforhold og bestandsutvikling hos pattedyr, sjøfugl og fisk.

Arbeidsmål 8.1.: Overvåke og sikre bestandsutviklingen hos utvalgte arter

En rekke dyrebestander som tidligere var truet som følge av overbeskatning er i dag restituert eller i vekst. Enkelte arter viser imidlertid ikke tegn til restitusjon til tross for vernetiltak. Arbeidet med å sikre truede og sårbare arter og deres leveområder et strengt vern på Svalbard vil bli videre fulgt opp gjennom nye vernetiltak og utvikling av strengere rammer for jakt, fangst og fiske.

Arbeidsmål 9.1.: Bevare omfanget av villmarkspregede naturområder utenfor verneområdene ved å skjerpe adgangen til å foreta inngrep

Bare en liten andel av Svalbards samlede arealer er hittil berørt av tyngre, tekniske naturinngrep og sporskader etter terrenggående kjøretøyer. Samtidig er noen av de biologisk rikeste og mest produktive delene av øygruppen ikke omfattet av vern, eller utilstrekkelig beskyttet. Det generelle regelverket som regulerer adgangen til å foreta inngrep i ikke-vernede områder vil bli styrket, og det vil bli arbeidet for at det skal stilles krav til miljøkonsekvensutredning for alle typer tekniske inngrep utenfor planområdene som omgir bosetningene.

Arbeidsmål 9.2.: Innen år 2002 fremme forslag til verneplan som vektlegger vern av biologisk rike landområder

Det er identifisert en rekke aktuelle nye verneområder på Svalbard – hovedsakelig innenfor de biologisk rikeste landområdene på det sentrale Spitsbergen. Et forslag til konsekvensutredningsprogram har vært til høring og er godkjent av Direktoratet for naturforvaltning. Landarealet av foreslåtte nye verneområder vil ligge i størrelsesorden 2500 km². Forslag til verneplan for Bjørnøya vil bli fremmet i 2000. Det arbeides videre med å identifisere og vurdere fremtidige naturforvaltningstiltak på Jan Mayen.

Arbeidsmål 9.3.: Identifisere og verne marine områder med behov for forvaltningstiltak innen år 2005

I samarbeid med fiskerimyndighetene er det satt i gang et arbeid for å identifisere marine områder rundt Svalbard med behov for særlige forvaltningstiltak. Arbeidet omfatter både en kartlegging av verneverdier, sårbarhet og trusler, og en vurdering av aktuelle virkemidler og tiltak. De faglige rapportene forventes ferdigstillet i løpet av 2001.

Arbeidsmål 10.1.: Langsiktig kunnskapsoppbygging gjennom bl.a. registrering og dokumentasjon

Siden 1976 har det pågått en systematisk registrering av kulturminner, og totalt er det registrert ca. 1 900 enkeltobjekter. Nå foretas registreringer i forbindelse med nye verneområder. Den arkeologiske virksomheten som finansieres over Svalbardbudsjettet vil bli rettet mot overvåkning av hvordan stranderosjonen utvikler seg i forhold til kulturminnene og prioritering av nødgravninger i forhold til dette.

Arbeidsmål 10.2.: Begrense menneskelige skadevirkninger på kulturminner og kulturmiljøet ved gjennomføring av tiltak iht. kulturminneplanen for Svalbard og miljøhandlingsplanen for Jan Mayen innen hhv. 2002 og 2005

Sysselmannen har startet opp arbeidet med implementeringen av en overvåkingsplan for utsatte kulturminner. Videre er det gjennomført informasjonstiltak for høyt prioriterte kulturminnelokaliteter og viktige kulturmiljø. Ytterligere tiltak for de mest sårbare lokalitetene vil bli vurdert.

I 1998 utarbeidet Sysselmannen en plan for bevaring av teknisk-industrielle kulturminner. I

tråd med samfunnssektorenes egenansvar for miljøvernet, vil det bli vurdert å pålegge statselskapene et større egenansvar for å bevare sine kulturminner.

Det vil bli gjennomført istandsettingstiltak på prioriterte fredete fangshytter, ekspedisjonshytter eller bygninger satt opp i forbindelse med mineralutvinning og som finnes utenfor bosettingene de kommende år.

Arbeidsmål 11.1.: Begrense og styre ferdsele på Svalbard

Den nye miljøvernloven blir et viktig virkemiddel for fremtidig regulering av motorferdsele på Svalbard.

Det tas sikte på en skjerping av de generelle aktsomhetsreglene i forhold til naturmiljøet og kulturminnene, lovhjæmmele for fastsettelse av minstehøyde for luftfartøy, og forbud mot landing med luftfartøy utenfor godkjent landingsplass. Det legges videre opp til at støy og sikkerhetsmessige ulemper ved snøscooterkjøring i tettbygd område motvirkes gjennom hensiktsmessig regulering i arealplanen og bruk av trafikkreglene. Det vil også bli vurdert å stille krav om bruk av støysvake scootere.

Arbeidsmål 11.2.: Revidere vernebestemmelsene for de eksisterende nasjonalparkene og naturreservatene på Svalbard

Visse kulturminner og spesielle geologiske forekomster er mye brukt som turistmål. Dette har ført til betydelig slitasje og skader på enkelte steder spesielt i Nordvest-Spitsbergen nasjonalpark.

Vekst i forskning og utdanning øker også presset på de vernede områdene. Det vil bli utarbeidet reviderte vernebestemmelser for nasjonalparkene og naturreservatene i samsvar med de utfordringene man i dag står overfor i de vernede områdene på Svalbard.

Virkemidler

Finansieringen av resultatområde 8, underområde miljøvern i nordområdene, dekkes over Norsk Polarinstituttets budsjetttramme, jf. kap. 1471, men også kap. 1470 inneholder budsjettmidler som skal bidra til finansieringen av dette resultatområdet i 2001.

Et viktig virkemiddel for miljøvernforvaltningen på Svalbard er et uttømmende og strengt regelverk som setter klare rammer for all virk-

somhet på øygruppen, og et effektivt handhevelsesapparat for oppdagelse og straffefølgende av overtredelser. Et forslag til ny miljøvernlov på Svalbard har vært på høring og Miljøverndepartementet arbeider med en lovproposisjon som vil bli lagt fram i 2001. Loven skal sette miljømessige rammebetingelser for all aktivitet på øygruppen.

Andre virkemidler er velordnet registrering og overvåking av sentrale miljøkomponenter samt aktive vernetiltak. Et helhetlig miljøovervåkingssprogram for Svalbard er under etablering og forslag til nye verneområder skal framlegges i 2001.

Et godt kunnskapsgrunnlag basert på forskning er en betingelse for at Norge skal kunne forvalte sine polare territorier på en økologisk forsvarlig måte. Norsk polarforskning er av høy internasjonal kvalitet og også en forutsetning for at Norge skal kunne spille en aktiv rolle i den videre utviklingen av det internasjonale forsknings- og miljøvernssamarbeidet i polarområdene.

Et internasjonalt samarbeid for å beskytte trekkende arter og hindre langtransportert forurensning vil også være et viktig virkemiddel.

Informasjon vil også være et virkemiddel for å spre kunnskap om Regjeringens miljøpolitikk for Svalbard.

14.3 Radioaktiv forurensning

Definisjon og avgrensning

En rekke atomreaktorer, nukleære anlegg og avfallslagre i våre nærområder representerer en reell risiko for ulykker som kan medføre betydelig radioaktiv forurensning av norske områder. Det finnes også flere kilder med regulære utslipp som bidrar til radioaktiv forurensning av norske havområder. Resultatområdet omfatter arbeidet med å forebygge og redusere utslipp og risiko for fremtidige ulykker som kan medføre radioaktiv forurensning som kan påvirke naturmiljøet. Internasjonalt foregår dette arbeidet bl.a. i regi av Londonkonvensjonen og Oslo- og Pariskonvensjonene, samt gjennom felles innsats for å løse atomproblemene i Nordvest-Russland. Strålevern og helsevirkninger av radioaktiv forurensning ligger under Sosial- og helsedepartementets ansvarsområde.

Strategiske mål

Norge skal bidra til å redusere utslipp og risiko for utslipp av radioaktive stoffer som kan føre til forurensning av norsk miljø.

Tabell 14.3 Mål- og indikatortabell for resultatområde 8 underområde Radioaktiv forurensning

Nasjonale mål	Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
12. Samarbeidet med Russland skal bidra til å redusere risikoen for radioaktiv forurensning av norske land- og sjøområder for å unngå mulige konsekvenser for helse, miljø og næringsvirksomhet.	12.1. Styrke russiske myndigheter som har ansvar for radioaktiv forurensning av miljøet. 12.2. Hindre radioaktiv forurensning av miljøet fra avfallslagre og nukleære anlegg i Nordvest-Russland.	- Gjennomførte felles seminar/kurs om miljøkonsekvensutredning. - Atomsikkerhets- og avfallssituasjonen i Nordvest-Russland.
13. Norge skal arbeide for at utslippene av radioaktive stoffer fra reprosesseringsanlegg i våre nærområder skal reduseres betydelig.	13.1. Være pådriver i viktige internasjonale fora som OSPAR- og London-konvensjonene.	- Resultater fra overvåkingsprogrammet for norskekysten. - Reduksjon av utslipp fra Sellafield.
14. Utslipp av radioaktive stoffer fra nasjonale kilder skal begrenses til nivåer som ikke påvirker naturmiljøet.	14.1. Kartlegge kildene og begrense utslippene til nivåer som ikke påvirker naturmiljøet.	- Samlede utslipp av radioaktive stoffer fra nasjonale kilder.

Nasjonale resultatmål, miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Tabell 14.3 viser en oversikt over de nasjonale resultatmålene, miljøvernforvaltningens egne sektorvise arbeidsmål samt miljøvernforvaltningens resultatindikatorer innenfor resultatområde 8, underområde radioaktiv forurensning.

Statusbeskrivelse

Arbeidsmål 12.1.: Styrke russiske myndigheter som har ansvar for radioaktiv forurensning av miljøet

I 1999 ble det startet et arbeid med å bistå russiske myndigheter når det gjelder å utvikle krav og kriterier til miljøkonsekvensutredninger ved godkjenning av prosjekter som skal hindre radioaktiv forurensning i Nordvest-Russland. Arbeidet innbefatter en gjennomgang av russisk lovverk på dette området samt hvilke institusjoner som er ansvarlig i denne prosessen. I løpet av 2000 blir det ferdigstilt en rapport om dette arbeidet der man også vurderer tiltaksprosjekter når det gjelder miljøkonsekvensutredninger, for eksempel "LEPSE", dekommisjonering av avfallslageret RADON samt planer for bygging av et nytt lager for fast radioaktivt avfall. Arbeidet vil bli videreutviklet i år 2001 innenfor de rammer som legges av en reorganisert russisk miljøvernadministrasjon.

Arbeidsmål 12.2.: Hindre radioaktiv forurensning av miljøet fra avfallslagre og nukleære anlegg i Nordvest-Russland

Det er satt i gang en rekke prosjekter under miljøvernsamarbeidet med Russland, herunder norsk/russisk konsekvensvurdering av ulykkescenarier ved atomanleggene i Majak for elvesystemer og nordlige havområder, prosjekt for å vurdere nåværende stråledoser til befolkningen langs Techa-elven som en følge av utslipp fra Majak, en analyse av langsiktige konsekvenser av et større radioaktivt utslipp i de nordlige områder, overvåkning av radioaktiv forurensning av det marine miljø fra utslipp av vann fra renseanlegget for flytende radioaktivt avfall ved RTP Atomflot i Murmansk, og norsk-russisk målenettverk for stråling og radioaktivitet. De fleste prosjektene videreføres i år 2001.

Arbeidsmål 13.1.: Være pådriver i viktige internasjonale fora som OSPAR- og London-konvensjonene

De totale utslippene av radioaktive stoffer til det marine miljø er vesentlig redusert i forhold til tidligere, mens reprosesseringsanlegget i Sellafield i England har imidlertid siden 1994 sluppet ut store mengder av det radioaktive stoffet Technetium-99 som senere er målt i tang og hummer langs norskekysten. I minister-deklarasjonen fra OSPAR-møtet i 1998 ble det satt krav om en umiddelbar og vesentlig reduksjon i utslippene av radioaktive stoffer til det marine miljø. Utslippene i år 2020 skal være så redusert at konsentrasjonene i

miljøet skal være «nær null». Norge har også henvendt seg direkte til britiske myndigheter med anmodning om å redusere utslippene fra Sellafield og samarbeider i OSPAR-sammenheng med Danmark, Irland og andre berørte land for å få stanset utslippene fra Sellafield og andre reprosesseringsanlegg. Det var møte i OSPAR-kommisjonen i juni 2000. Der gjorde man vedtak om å arbeide for en overgang fra reprosesseringsanlegg til direkte lagring av brukt kjernebrensel. De aktuelle landene som dette gjelder, Frankrike og England, har imidlertid reservert seg mot vedtakene. Trykket på britiske myndigheter når det gjelder å stanse utslippene fra Sellafield, vil bli opprettholdt.

Arbeidsmål 14.1.: Kartlegge kildene og begrense utslippene til nivåer som ikke påvirker naturmiljøet

Gjennom det nasjonale overvåkningsprogrammet for radioaktiv forurensning i det marine miljø vil norske myndigheter holde seg løpende orientert om den radioaktive forurensningen langs norskekysten. Overvåkningsprogrammet, som ledes av Statens strålevern, vil også ta for seg utslipp av radioaktive stoffer fra nasjonale kilder. Disse utslippene er marginale i forhold til de tidligere nevnte kildene. En ønsker likevel mer kunnskap om denne virksomheten i arbeidet med å kartlegge kilder og vurdere mulige konsekvenser av utslipp til miljøet. I 2001 vil dette arbeidet bli styrket og i tillegg omfatte overvåking av radioaktiv forurensning av landmiljøet.

Virkemidler

Finansieringen av resultatområde 8, underområde radioaktiv forurensning, dekkes i hovedsak over kap. 1410, mens også på kap. 1470 er det satt av midler til dette underområdet. Finansieringen på kap. 1410 dekker bl.a. en videreføring av overvåkingsprogrammet for radioaktivitet langs norskekysten og oppstartning av et nytt terrestrisk overvåkingsprogram. Midler til prosjektsamarbeidet med Russland kommer fra kap. 0197 post 70 – Tilskudd til atomsikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa over Utenriksdepartementets budsjett.

Gjennom en samarbeidsavtale mellom Miljøverndepartementet og Sosial og Helsedepartementet ved Statens strålevern, ble Strålevernet i 1999 formelt Miljøverndepartementets fagmyndighet på området radioaktiv forurensning av

miljøet. Dette innebærer en sikkerhet for at Miljøverndepartementets nåværende og fremtidige forpliktelser på dette området vil bli ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Det er sannsynlig at Miljøverndepartementets behov for slik ekspertise vil øke i årene fremover bl.a. som følge av ulykken med atomubåten Kursk og fordi det er økende internasjonal fokus på reduksjon av radioaktive utslipp/forurensning for å beskytte miljøet. Det arbeides aktivt med nye kriterier for utslipp og det er økende satsning på forskning av mulige effekter på naturmiljøet som følge av eksponering fra radioaktive stoffer.

15 Resultatområde 9: Regional planlegging

Definisjon og avgrensning

Programområdet omfatter den planlegging og utredning som skjer etter bestemmelsene om planlegging og konsekvensutredning i plan- og bygningsloven. Det som kjennetegner virksomheten er at planleggingen skal være et sentralt virkemiddel for å fremme og sikre den utvikling som kommunene og fylkene ønsker, såvel fysisk og økonomisk som sosialt og kulturelt. Samtidig skal planleggingen ivareta de nasjonale og regionale interesser som bl.a. ligger i å sikre en bærekraftig arealforvaltning. Planleggingen må derfor være sektorovergripende. Ansvaret for planleggingen ligger i hovedsak til kommunestyrene og fylkestingene, men skal skje i nært samarbeid med statlige fagmyndigheter, organisasjoner og innbyggere. Miljøverndepartementet er statlig planmyndighet etter loven og har som oppgave, i samarbeid med andre departementer, å utvikle og formidle nasjonale mål for planleggingen i fylker og kommuner, arbeide med lov og forskrifter, behandle enkeltsaker og, gjennom veiledning og opplæring, sikre riktig bruk av lov og plansystem.

Strategiske mål

Den regionale planleggingen skal bidra til å utvikle et samfunn som ivaretar viktige felles verdier og grunnleggende levekår for ulike grupper innenfor de rammer som en bærekraftig utvikling setter. Åpenhet, innsyn og deltakelse vektlegges i planprosessene. De strategiske målene er nedfelt i St.meld. nr. 29 (1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk.

Tabell 15.1 Mål- og indikortabell for resultatområde 9 Regional planlegging

Nasjonale resultatmål	Resultatindikatorer
1. Planleggingen i kommunene skal samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innenfor kommunens område.	- Antall kommuner med ny / revidert kommuneplan i siste kommunevalgperiode
2. Kommunal arealplanlegging skal skje innenfor rammene for nasjonal politikk, slik den kommer til uttrykk bl.a. i St.meld. nr. 29 (1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk, med særlig vekt på rikspolitiske retningslinjer.	- Politikkkformidling rettet mot fylker / kommuner - Departementets avgjørelse i innsigelsessaker og eventuelle endringer av egengodkjente planer - Antall kommuner som har innført arealinformasjonssystemet Arealis
3. Fylkesplanleggingen skal samordne statens, fylkeskommunenes og hovedtrekkene i kommunenes fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle virksomhet rettet inn mot regional utvikling.	- Fylkesplanen behandler de viktigste nasjonale og regionale utfordringene i vedkommende fylke - Deltakelse fra statlige regionale etater i planlegging og oppfølging - Aktiv dialog mellom fylke og kommuner i planprosessen - Gjennomgående mål og strategier i kommune- og fylkesplan - Regionalt utviklingsprogram (RUP) er integrert i fylkesplanens handlingsprogram
4. Fylkesplanleggingen skal samordne og styre bruk og vern av areal- og naturressurser over kommunegrensene.	- Antall godkjente fylkesplaner eller delplaner med regionale retningslinjer for senterstruktur og bruk av arealer og naturressurser - Arealbruksutviklingen i fylkene - Antall kommuneplaner med arealdel - Antall fylker som har innført arealinformasjonssystemet Arealis
5. Plan- og bygningsloven skal være et effektivt verktøy for samordning mellom sektorer og forvaltningsnivåer underlagt folkevalgt styring.	- Tilgjengelighet til opplæring og veiledning for alle viktige aktører - Framdriften i planlovutvalgets arbeid
6. Alle viktige vedtak etter plan- og bygningsloven skal baseres på kunnskap om konsekvenser for miljø og samfunn.	- Formidling av lov og forskrift om konsekvensutredninger til berørte ansvarlige myndigheter og tiltakshavere - Behandling av enkeltsaker om konsekvensutredninger innenfor oppsatte tidsfrister - Antall fylker og kommuner som tar i bruk konsekvensutredninger i planlegging etter plan- og bygningsloven

Nasjonale resultatmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Forvaltningen av plandelen av plan- og bygningsloven er en oppgave som går på tvers av sektorer, og ansvaret for dette er lagt til Miljøverndepartementet. Det er derfor bare formulert nasjonale resultatmål på dette resultatområdet.

Statusbeskrivelse

Formålet med regional planlegging er å samordne den offentlige innsatsen mellom forvaltningsnivåer, sektorer og næringer. Behovet for slik planlegging er spesielt tydelig når utfordringer i samfunnsutviklingen krever at tiltakene blir satt inn i en annen sektor enn den som vil ha mest nytte av tiltaket. Interessen for og vitaliteten i

regionale planprosesser forutsetter at fylkesting og kommunestyre har et handlingsrom som gjør det meningsfullt å planlegge.

Resultatmål 1. Planleggingen i kommunene skal samordne den fysiske, økonomiske, sosiale, estetiske og kulturelle utvikling innenfor kommunens område

Ansvaret for kommuneplanleggingen ligger i kommunene. Kravet om en bærekraftig utvikling, effektiv næringsutvikling, demokrati og bedre samordning av samfunnsutviklingen, forsterker kravet til kommuneplanen som strategisk plan for utvikling av kommunen. De fleste departementer stiller krav til kommunene på sine områder. Det er viktig at kommuneplanene kan fange opp de relevante sentrale plankrav uten nødvendigvis å

måtte lage egne kommunale planer for de ulike sektorhensyn. Lokal Agenda 21 gir nye perspektiver og angir arbeidsformer av betydning for kommunal planlegging, jf. resultatområde 11. Mange kommuner driver et aktivt utviklingsarbeid når det gjelder kommunal planlegging. Miljøverndepartementet bidrar også, gjennom prosjekter og samarbeid med enkeltkommuner, til å styrke kommuneplanprosessene. Prosjektene omfatter bl.a. samordnet planveiledning fra fylkesnivået (Nordland), mer forutsigbar plan- og byggesaksbehandling (Grenland) og bedre kobling til økonomiplanleggingen i kommuner med omstillingsbehov. Et viktig formål med slike utviklingsprosjekter er å trekke næringslivet sterkere med i planleggingen.

Miljøverndepartementet samarbeider med Kommunal- og regionaldepartementet, Sosial- og helsedepartementet og Kommunenes Sentralforbund om å organisere læring fra utviklingsarbeidene. De ulike aktører samarbeider dessuten om "Arena-prosjektet" som spesielt fokuserer på å bygge opp erfaringsutvikling rundt den strategiske, langsiktige, ikke-fysiske planleggingen i kommunene. På arenaen møtes ulike praktiker-nettverk, representanter for diverse statlig etablerte utviklingsprosjekter og representanter for departementene. Arena-diskusjonene danner grunnlag for konkrete innspill om endringsbehov til planlovutvalgets arbeid.

For å styrke kommunenes arbeid med utvikling av miljøvennlige og attraktive sentra i distriktene har Miljøverndepartementet inngått et samarbeid med seks andre departementer med sikte på å samordne statlige virkemidler for tettstedsutvikling. Et positivt "image" gir stedene konkurransefortrinn i næringssammenheng og er viktig for å trekke til seg nye innbyggere, særlig ungdom og kvinner. Stedsidentitet skapes både gjennom historie, kulturarv, estetiske omgivelser og møteplasser for kulturelle og sosiale opplevelser.

I dag er det ca. 57 kommuner som ikke har vedtatt en egen arealdel til kommuneplanen. Av gjeldende planer ble 123 vedtatt før 1992 og 255 i perioden 1992-99. I tillegg utarbeides det reguleringsplaner, for eksempel ved gjennomføring av større bygge- og anleggsarbeider og ved nærmere avklaring av arealbruken i områder som er avsatt til utbygging i henhold til kommuneplanen. Det arbeides med å få på plass arealplaner i alle kommuner og for revisjon av eldre planer der dette er nødvendig.

Resultatmål 2. Kommunal arealplanlegging skal skje innenfor rammene for nasjonal politikk

Fylkeskommunen og statlige regionale etater har ansvaret for å samarbeide om formidling av nasjonale og regionale mål tidlig i planprosessene. Integrering av bærekraftperspektivet i kommunal planlegging krever samarbeid på tvers av departementene. Fylkeskommunen har veiledningsplikt. Fylkesmannen og Miljøverndepartementet er tilsynsmyndighet.

I det store flertall av plansaker oppnås enighet lokalt og planene egengodkjennes av kommunesstyret, noe som viser at plansystemet fungerer som forutsatt. Departementet overvåker denne prosessen for å skaffe til veie en mer presis oversikt over omfanget av lokale planer og virkningene av disse. Miljøverndepartementet behandler bare de planene der det er konflikt mellom kommunen og fylkeskommunen eller statlige fagmyndigheter (innsigelsessaker). I 1999 fattet departementet vedtak i 31 slike saker. I 63% av sakene ble innsigelsene tatt til følge, mens kommunen fikk helt eller delvis medhold i 37% av sakene. I saker der kommunens vedtak overprøves forutsettes det at fylkeskommunens eller statens standpunkt har forankring i viktige regionale eller nasjonale interesser. Innsigelsene som ble brakt inn for departementet i 1999 var bl.a. knyttet til følgende hensyn: Jordvern, reindriftsnæring, friluftsliv/strandsone, naturvern, kulturminnevern, riksvegtrasé/avkjørselsforhold, forsvarsinteresser, støy/ luftforurensning og rikspolitiske retningslinjer. Gjennom departementets avgjørelser i disse sakene konkretiseres og formidles gjeldende arealpolitikk.

Det pågår et forvaltningsforsøk i Akershus som innebærer at fylkeskommunen har fått delegert myndighet til å fatte vedtak i innsigelsessaker, men med ankemulighet til departementet. Siden forsøkets oppstart i september 1998 har fylkestinget behandlet 11 saker. Syv av disse er brakt inn for departementet av kommunen eller statlige fagmyndigheter. Forsøket vil bli evaluert.

Undersøkelser viser at byggevirkomheten i 100-metersbeltet, særlig i Oslofjord-området, er mer omfattende enn tidligere. Dispensasjonspraksisen i 100-metersbeltet langs sjøen er derfor skjerpet gjennom et eget strandsoneskriv med tilhørende rapporteringssystem. Videre er det etablert et eget kystsonenettverk for fylkene i presområdene, og i Agderfylkene settes det i gang arbeid med rikspolitiske retningslinjer etter samme lest som for Oslofjorden. For at kommunene skal ha et best mulig informasjonsg-

runnlag i sin strandsoneforvaltning vil det bli arbeidet med utvikling av digitale verktøy som kommunene kan nytte i saksbehandling og beslutningsprosess.

For å få bedre kunnskap om arealbruksutviklingen i Norge er det etablert et arealdokumentasjonsprogram. Sentralt er Arealis, et prosjekt for å gjøre areal-, miljø- og planinformasjon bedre tilgjengelig. Prosjektet er et samarbeid mellom sentrale fagmyndigheter, fylkesetater og kommuner. Arealis skal kople sammen databaser med informasjon om arealbruk og arealverdier. Alle fylkene er i gang med dette arbeidet og 57 pilotkommuner deltar.

Som en del av gjennomføringen av Regjeringens handlingsplan for funksjonshemmede, jf. St.meld. nr. 8 (1998-99), gjennomfører Miljøverndepartementet et fireårig utviklingsprogram i samarbeid med Sosial- og helsedepartementet. Hensikten med satsingen er å gjøre tydelig hensynet til funksjonshemmede i all planlegging etter plan- og bygningsloven, med særlig fokus på å bedre tilgjengeligheten for alle i det fysiske utemiljøet. Medvirkning fra funksjonshemmedes interesseorganisasjoner er et sentralt element. Et rundskriv om "Tilgjengelighet for alle" er utarbeidet i samarbeid med andre berørte departementer og sendt til fylker og kommuner. Det pågår ca. 15 forsøks- og utviklingsprosjekter som ledd i å utvikle bedre praksis på området. Organisasjonene er viktige samarbeidspartnere i programmet.

Resultatmål 3. Fylkesplanleggingen skal samordne statens, fylkeskommunenes og hovedtrekkene i kommunenes fysiske, økonomiske, sosiale og kulturelle virksomhet rettet inn mot regional utvikling. Hovedansvaret for fylkesplanleggingen ligger hos fylkeskommunene. Rundskriv T-3/98 "Arbeidet med fylkesplanene" styrker fokus på fylkesplanleggingen som samarbeidsarena og er ment å klargjøre samspillet mellom regionale og sentrale myndigheter. Fylkeskommunene oppfordres til å ta et større ansvar for den regionale utviklingen i samarbeid med kommunene, andre offentlige organer, næringslivet og private organisasjoner i fylket. Fylkesplanene skal i økende grad motivere og forplikte statlige regionale etater til å delta i arbeidet med utvikling i egen region. Gjennom plan- og godkjenningsprosessen skal partene forplikte seg til å følge opp og gjennomføre godkjent fylkesplan, hver på sine ansvarsområder. Når planene sendes inn til sentral godkjenning,

skal man fra regionalt hold tydeliggjøre hva regjeringen forventes å ta stilling til.

Erfaringene fra de innsendte fylkes- og fylkesdelplaner er så langt at:

- samarbeidet på regionalt nivå virker både bredt og godt, hva angår så vel deltakelse som evne og vilje til å finne fram til omforente strategier
- det er et gjennomgående problem at den sentrale godkjenningsbehandlingen gir for lite konkret tilbakemelding i forhold til de spesifikke regionale grep i planen og de problemstillinger som meldes inn ved oversendelse
- saksbehandlingen tar for lang tid

Miljøverndepartementet har engasjert Statskonsult i arbeidet med å vurdere om ordningen med sentral godkjenning av fylkes- og fylkesdelplaner bør avvikes eller opprettholdes. Statskonsults rapport er sendt fylkeskommuner, fylkesmenn og departementer til kommentar. Materialet vil bli vurdert av en interdepartemental styringsgruppe bestående av Nærings- og handelsdepartementet, Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet legger høsten 2000 grunnlaget for en evaluering av fylkesplanarbeidet. Dette vil sikre oppfølging av så vel oppgavefordelingsutvalgets som planlovutvalgets diskusjoner, og bidra til å forenkle norsk offentlig forvaltning.

Resultatmål 4. Fylkesplanleggingen skal samordne og styre bruk og vern av areal- og naturressurser over kommunegrensene

Ansvar for overordnet arealplanlegging på tvers av kommunegrensene ligger hos fylkeskommunene i samarbeid med kommunene og aktuelle statlige etater i fylket. Fylkesplanleggingen bør i større grad ta opp arealspørsmål som ikke kan avklares av den enkelte kommune, som f.eks. store sammenhengende naturområder, store infrastrukturtiltak, hovedtrekkene i utbyggingsmønsteret, herunder store lokaliseringer som utbygging av kjøpesentre med regionale virkninger. Den midlertidige etableringsstoppen for kjøpesentre skal avløses av regionale planer innen februar 2004. Dette krever ekstra innsats fra sentralt nivå for å sikre nødvendig bistand til fylkene, slik at forholdene kan legges til rette for rask planavklaring og sikre et nært samarbeid med kommuner og næringsliv i oppfølgingen av etableringsstoppen. Ti fylker er i gang med å utar-

beide slike planer, og det er etablert nettverk mellom fylkeskommunen, statlige regionale etater, berørte departementer, næringsorganisasjoner og forskningsmiljøer for å utvikle felles kunnskapsgrunnlag og metoder og utveksle erfaringer.

Resultatmål 5. Plan- og bygningsloven skal være et effektivt verktøy for samordning mellom sektorer og forvaltningsnivåer underlagt folkevalgt styring

Det satses hvert år på omfattende opplæring og veiledning ut mot fylkesnivået, som igjen veileder kommunene. Opplæring og politikkformidling om bruken av planloven utvikles i samarbeid med fylkene og søkes tilpasset kunnskap og læringsbehov i det enkelte fylke. Det er viktig at ulike hørings- og klageinstanser har tilstrekkelig med ressurser og kompetanse, slik at disse ikke blir et forsinkende ledd i planprosessene.

Behovet for effektivisering, forenkling og forbedring i lovstruktur, praktisering, og i lovinhold, er viktige hensyn å vurdere i sammenheng med utformingen av regelverket. Det er nedsatt et planlovutvalg for å foreta en samlet gjennomgang av planleggingsbestemmelsene i plan- og bygningsloven og tilstøtende lover. Utvalget er bedt om å levere to delinnstillinger innenfor utvalgets funksjonstid på 4 år. Første delinnstilling forventes å foreligge ved årsskiftet 2000/2001.

Resultatmål 6. Alle viktige vedtak etter plan- og bygningsloven skal baseres på kunnskap om konsekvenser for miljø og samfunn

Bestemmelsene om konsekvensutredninger (KU) stiller krav til at alle tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø, naturressurser og samfunn skal bli utredet før det eventuelt blir fattet planvedtak eller gitt tillatelse til gjennomføring. Siden 1990 er ca. 450 tiltak behandlet etter regelverket. Tiltakshaver og ansvarlig myndighet, dvs. planmyndigheten eller konsesjonsmyndigheten, har ansvaret for utredningen og saksbehandlingen. Miljøverndepartementet kan gi merknader til utredningsprogrammet dersom nasjonale eller regionale hensyn ikke er ivarettatt (erfaringstall 98/99: i ca. 20% av sakene). Miljøverndepartementets saksbehandlingstid er i gjennomsnitt to til tre uker. Evaluering viser at konsekvensutredninger bidrar til at hensynet til miljø blir sterkere ivarettatt og at medvirkning fra berørte og offentligheten og informasjon om konsekvenser blir bedre. Kostnadene ved å gjennomføre utredningen er som forutsatt ved innføringen av bestemmelsen. Reviderte forskrifter av 21. mai

1999 er i samsvar med EU's reviderte direktiv om konsekvensutredninger og innebærer at hensynet til miljø, naturressurser og samfunn blir utredet for noen flere tiltak. Den reviderte forskriften øker offentligheten i avgjørelsen om hva som skal utredes og stiller klarere krav om hvordan resultatene fra KU skal følges opp og evalueres ved gjennomføring av tiltaket.

Det drives et løpende formidlings- og opplæringsarbeid overfor ansvarlige myndigheter (kommuner, fylkeskommuner, departementer og direktorater) og tiltakshavere for å få riktig praksis på plass. Nytt rundskriv forelå i år 2000.

Miljøverndepartementet utarbeider veileder om vurdering av miljøkonsekvenser av stortingsmeldinger, -proposisjoner, forskrifter og andre saker som legges fram for regjeringen eller Stortinget, jf. ny utredningsinstruks av 18. februar 2000.

Prinsipper for konsekvensvurdering og kvalitetskrav i kommunal arealplanlegging er tatt i bruk i en rekke kommuner og erfaringene inngår som grunnlag for planlovutvalgets arbeid. Erfaringene viser bl. a. at konsekvensvurderinger i arealplanleggingen gir økt vekt på bærekraft, mer offentlighet og større forutsigbarhet.

Miljøverndepartementet samarbeider nært med EU-landene, Norden og EU-kommisjonen på området, bl.a. i utvikling av direktivforslag om konsekvensutredninger for planer og programmer, og deltar i aktiviteter innenfor rammen av konvensjonen om konsekvensutredninger i grenseoverskridende sammenheng (FNECE). Miljøverndepartementet har igangsatt bilateralt bistandssamarbeid om utvikling av forvaltningssystemer og regelverk om konsekvensutredninger, i første omgang i Mosambik og Sør-Afrika.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med nærmere 64 mill. kr i 2001, hvorav nærmere 29 mill. kr dekkes over kap. 1463, jf. kapittelomtalen under del 3. Kapitlene 1510, 1400, 1401, 1410, 1425, 1427, 1429, 1441 og 1465 bidrar også med finansiering av resultatområdet.

Plan- og bygningslovens bestemmelser om planlegging og konsekvensutredning er det viktigste virkemidlet på resultatområdet. Et planlovutvalg arbeider med en gjennomgang av plan- og bygningsloven og tilstøtende lover, jf. omtalen under resultatmål 5.

Informasjon, opplæring, veiledning og politikkformidling rettet mot fylker, kommuner og

statlige etater er viktige virkemidler for å høyne kunnskapsnivået og styrke planpraksisen regionalt og lokalt. Dette foregår bl.a. gjennom regionale samlinger, seminarer og foredragsvirksomhet, rettskilderegistret ReSpons, rikspolitiske retningslinjer, veiledninger, publikasjoner som Plannytt og Planjuss samt gjennom den nyopprettede masterutdanning i samfunnsplanlegging ved Høgskolen i Volda. Departementet legger videre opp til et samarbeid med næringslivet, byggebransjen, utdanningsinstitusjoner og organisasjoner om en bedre tilrettelegging av opplæringstiltakene.

Formidling av gode planeksempler, bl.a. gjennom internett og stimulering av nettverk for planleggere, er et sentralt virkemiddel. Samarbeidsforum for storbyutvikling, hvor seks byer og ni departementer deltar, er en viktig arena for politikkformidling og utveksling av erfaringer med planlegging i byområder. Planlovutvalget forventer å gjennomføre en bred offentlig høring og debatt med utgangspunktet i sin første delinnstilling.

Arealovervåking er et viktig virkemiddel for å få bedre kunnskap om arealbruksutviklingen, jf. omtalen av arealdokumentasjonsprogrammet under resultatmål 2.

Fra 2001 vil det bli gjennomført et forsøk over en periode på tre år med en planenhet på direktoratsnivå, med sikte på bedre utnyttelse av de samlede ressurser som miljødirektoratene og departementet bruker ved oppfølging av plan- og bygningsloven.

Det pågår flere forskningsprogrammer som gir verdifull kunnskap til utvikling og implementering av nasjonal politikk og plansystemet etter plan- og bygningsloven. Gjennom Norges Forskningsråd bidrar Miljøverndepartementet til finansiering av programmene. De viktigste samarbeidspartnerne på finansieringssiden er Kommunal- og regionaldepartementet og Samferdselsdepartementet. Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) er en viktig bidragsyter i kraft av å være kompetansesenter for konsekvensutredninger og forskning knyttet til plan- og bygningsloven. NIBR ivaretar også viktige oppgaver knyttet til dokumentasjon, nettverksbygging og formidling. Miljøverndepartementet samarbeider med Kommunal- og regionaldepartementet om å videreutvikle regionale utviklingsprogram og integrere programmene som virkemiddel i fylkesplanleggingen. Utfordringene knyttet til lokal og regional Agenda vil stå sentralt i dette utvikling-

sarbeidet. Departementet tar initiativet til forsøk, utredninger og evalueringer for å bedre grunnlaget for politikkutvikling og planleggingsmetoder.

16 Resultatområde 10: Kart og geodata

Definisjon og avgrensning

Forvaltningsansvaret for den nasjonale kart- og geodatapolitikken er lagt til Miljøverndepartementet. Resultatområdet omfatter etablering og drift av geografisk basisinformasjon. Resultatområdet omfatter også standarder og regelverk og faglig samarbeid med andre land på området, stimulering av norsk næringsutvikling innenfor geografisk informasjonsteknologi (GIT), forskning og utvikling, samt sikring av historisk geografisk informasjon. Kartlegging av polare landområder hører til resultatområde 8.

Strategisk mål

Landet skal ha en tjenlig infrastruktur for lett tilgjengelig geografisk informasjon, dvs. kart og elektronisk baserte tjenester som tilfredsstiller ulike brukergruppers felles behov for geografisk informasjon og posisjonsbestemmelser, herunder et tilfredsstillende grunnlag av målepunkter (geodetisk grunnlag) for kartlegging, oppmåling og satellittbasert stedfesting. Det er viktig å utvikle gode standarder for geodata, tilpasset internasjonalt samarbeid, nasjonale behov og lokal tilpasning.

Kart og annen geografisk informasjon er nødvendige hjelpemidler for planlegging, drift og som beslutningsstøtte i mange sektorer i samfunnet. Det gjelder bl.a. for næringsutvikling, miljø- og ressursforvaltning, planlegging og utbygging, suverenitetshevdelse og beredskap, og for dokumentasjon av eiendomsforhold. Gode kart og posisjonsdata er nødvendig for sikker ferdsel på land, til sjøs, og i luften.

Nasjonale resultatmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Forvaltningen av den nasjonale kart- og geodatapolitikken er en oppgave som går på tvers av sektorer, og ansvaret for dette er lagt til Miljøverndepartementet. Det er derfor bare formulert nasjonale resultatmål på dette resultatområdet.

Tabell 16.1 Mål- og indikatortabell for resultatområde 10 Kart og geodata

Nasjonale resultatmål	Resultatindikatorer
1. Landet skal ha et enhetlig geodetisk grunnlag (grunnlag av målepunkter) tilpasset satellittbasert stedfesting.	- Andel kommuner med ferdig målt landsnett. - Gjenstående km høydegrunnlag. - Gjennomsnittlig oppetid for satellittreferanse-systemet SATREF. - Status for centiposprosjektet.
2. Landet skal ha en tjenlig infrastruktur av nasjonale geografiske databaser.	- Antall brukere av landsomfattende vegdatabase. - Prosentvis andel av felles geodata som gjenstår å etablere for landområdene. - Digitalt eiendomskartverk i prosent av totalt antall eiendommer.
3. Landet skal være dekket av tjenlige trykte og digitale kartserier.	- Ajourholdsfrekvens for trykt hovedkartserie Norge 1:50 000. - Andel trykte sjøkart i moderne kvalitet - Andel autoriserte elektroniske sjøkart for norskekysten etter internasjonal standard i prosent av total.
4. Geografiske data skal være lett tilgjengelige og kunne benyttes effektivt på tvers av sektorer og forvaltningsnivå.	- Utvikling og bruk av nasjonale og internasjonale standarder. - Antall kommuner som deltar i "Geovekst" samarbeidet for felles forvaltning av geodata. - Antall brukere av (oppslag mot) NGIS.

Statusbeskrivelse

Resultatmål 1. Landet skal ha et enhetlig geodetisk grunnlag tilpasset satellittbasert stedfesting

All privat og offentlig oppmåling, kartlegging og navigasjon forutsetter et korrekt geodetisk grunnlag (kartreferanse). Grunnlaget er bygd opp over en rekke år, men har mange steder ikke den nøyaktighet og pålitelighet som kreves for overgang til satellittbaserte løsninger. Nytt landsomfattende overordnet grunnlag basert på internasjonal standard (EUREF89) kom på plass i 1997. Arbeidet med et mer detaljert landsnett skjer i samarbeid med kommuner og andre brukere som samfinansierte prosjekter. Så langt er 46% av kommunene målt ferdig, noe som er godt foran planen. Det gjenstår i tillegg arbeid for den enkelte kommune for å kunne ta grunnlaget i bruk i det daglige arbeidet. Det nasjonale høydegrunnlaget fra 50-tallet er ikke tilpasset bruk av satellitteknologi. Målet er å gjennomføre nødvendige målinger, slik at forbedret grunnlag er på plass innen 2005. Det gjenstår 2 618 km å måle.

Satellittsystemet Global Positioning System (GPS) gir i utgangspunktet posisjoner med nøyaktighet på hundre meter for sivile brukere. Kartverket har etablert en kontrolltjeneste, SATREF, som tilbyr GPS-brukere i Norge økt pålitelighet og nøyaktighet (1-10 m). Denne tjenesten er tilgjengelig på testbasis over det ordinære kringkastingsnettet for FM-radio. Med

digital kringkasting kan tjenesten gi økt nøyaktighet. Kartverket vurderer, sammen med andre nordiske kartverk, en oppgradering (centiposprosjektet) av tjenesten som vil kunne utvide bruken, ikke minst innen kart og oppmåling. Kartverket legger til grunn en minimum oppetid på tjenesten på 98%.

Resultatmål 2. Landet skal ha en tjenlig infrastruktur av nasjonale geografiske databaser

Første versjon av en landsomfattende geografisk veidatabase (VBASE) med alle landets kjørbare veier, ble ferdig i 1999. Arbeidet har foregått i ca. 10 år, i samarbeid med Statens vegvesen og andre dataleverandører. Basen består av ca. 210 000 km veidata for alle typer kjørbare veier fra riksveier til skogsbilveier. Statens vegvesen har uttalt at privat og offentlig transport kan oppnå effektiviseringsgevinster på 1 milliard kroner ved bruk av geografisk informasjonsteknologi med denne type infrastruktur i bunn.

Arbeidet med å etablere grunnleggende geodata for landområdene skjer i nært samarbeid innenfor Geovekst, et samarbeid mellom Statens kartverk, Statens vegvesen, Fylkesmannens landbruksavdelinger, Telenor, de fleste energiverkene og de fleste kommunene om etablering, ajourhold og finansiering av grunnleggende geodata i henhold til felles standard, herunder FKB-standard (Felles Kart Base). Ikke minst for miljø- og land-

bruksforvaltningen er det viktig å få på plass dette grunnlaget for mer effektiv saksbehandling. Med dagens investeringsnivå antas førstegangsetableringen digitalt med FKB-standard å være fullført innen 2012.

Det offentlige eiendomsregisteret består av tre elementer; Grunneiendoms-, adresse- og byggningsregisteret (GAB), Elektronisk grunnbok og digitalt eiendomskartverk (DEK). Arbeidet med digitalt eiendomskartverk er en stor oppgave som har pågått i flere år i samarbeid med den enkelte kommune. Kartverket etablerer først og fremst data utenfor tettbygd strøk. Det er etablert DEK i 234 kommuner utenfor tettbygd strøk i områder dekket av Økonomisk kartverk. Etterhvert som dataene kommer i digital form synliggjøres mangler i datagrunnlaget. Første versjon basert på tilgjengelige data fra Økonomisk kartverk er antatt ferdig i 2005. Eiendomsdata for tettbygde strøk etableres først og fremst av kommunene. Mangelen på boliginformasjon i offentlige registre gjør at vi i dag har ufullstendig statistikk om boliger og husholdninger. Opplysninger om antall bolighenheter har blitt registrert i GAB siden 1984, men dette har bare fanget opp nye bygg. I forbindelse med folke- og boligtellingsen i 2001 vil disse opplysningene også bli hentet inn for eldre blokker, bygårder og andre flerboligbygg. Prosjektet ledes av Statistisk sentralbyrå, med deltakelse fra Statens kartverk som er ansvarlig for GAB-registret og Skattedirektoratet som er ansvarlig for Folkeregistret, jf. Finansdepartementets St.prp. nr. 1 (1999-2000) .

Kartverket samarbeider med Forsvaret og Luftfartsverket om etablering av en database over alle luftfartshindringer, bl.a. høyspentledninger, master o.l. En slik database vil kunne øke sikkerheten i lufta, ikke minst for helikoptertrafikken.

Resultatmål 3. Landet skal være dekket av tjenlige trykte og digitale kartserier

Arbeidet med å dekke Norges fastland med tidsmessige landkart har pågått fra slutten av 50-tallet. Førstegangsproduksjonen av økonomisk kartverk vil etter planen være fullført innen april 2001 med Nordland som siste fylke. Økonomisk kartverk vil da omfatte vel 180 000 km², dvs. alt produktivt areal av betydning, til sammen over 32 000 kartblad. Ajourholdfrekvensen på denne typen kart er i dag på 18 år. "N50", den digitale utgaven av hovedkartserien for Norge 1:50 000, er planlagt ferdig etablert i løpet av år 2000.

Kartene kan ikke uten videre brukes sammen med elektroniske navigasjonshjelpemidler. Bruk

av pålitelige elektroniske sjøkart i kombinasjon med moderne navigasjonssystemer vil øke sikkerheten til sjøs. Bruk av slike systemer vil kunne redusere faren for skader på personer og miljø, redusere materielle kostnader, øke regulariteten, korte ned seilingsruter og styrke næringsgrunnlaget langs kysten. Så langt har Kartverket utgitt 49 av 141 papirkart i moderne kvalitet.

Regjeringen har trappet opp arbeidet med elektroniske sjøkart for norskekysten. Ved utgangen av 1999 var ca. 20% dekket med elektroniske sjøkart etter internasjonal standard ferdige. Sjømåling med laser fra fly vil bli benyttet der denne metoden egner seg. For grunne farvann har den vist seg å være meget effektiv. De samme områdene er svært tid- og ressurskrevende med tradisjonelle metoder. Til tross for at sjøkartlegging er prioritert innenfor rammen av statsoppdraget, vil målet om full dekning vanskelig kunne nås før i 2016. De siste årene har det blitt sendt en sjømålingsekspedisjon til Svalbard hvert år. Dette har, sammen med investeringen i ny teknologi, gitt god framdrift i den aktuelle målesesongen fra juli til september/oktober. Til nå er 35% av samlet areal dekket med tidsmessige målinger. Det er viktig å videreføre denne satsingen de nærmeste årene. De viktigste sjøområdene vil bli målt først.

Resultatmål 4. Geografiske data skal være lett tilgjengelige og kunne benyttes effektivt på tvers av sektorer og forvaltningsnivå

Det er særdeles viktig å få på plass og ta i bruk aksepterte nasjonale og internasjonale standarder, for felles bruk av geografiske data. Norge er aktiv i utvikling og bruk av felles standarder. Norge har formannsvervet og sekretariatet for aktuell teknisk komite i den internasjonale standardiseringsorganisasjonen (ISO). Erfaringene viser at Kartverket har en oppgave som sentral koordinator og bidragsyter i et vellykket standardiseringsarbeid. Miljøvernforvaltningen spesielt, og offentlig forvaltning generelt, skal gjennomføre en planmessig bruk av slike standarder.

Geovekstsamarbeidet omfatter så langt 313 kommuner. Årlig produseres det geodata for en verdi av 75 mill. kr innenfor Geovekstkonseptet.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med totalt 332,3 mill. kr i 2001, hvorav 330,0 mill. kr dekkes over kapitlene 1465 og 2465. Kapitlene 1510, 1425, 1427, 1441 og 1463 bidrar også med finansiering av resultatområdet.

Miljøverndepartementets ansvar innen resultatområdet utøves i all hovedsak av Statens kartverk. Kommunene har også et betydelig ansvar. Kommunenes virksomhet er tradisjonelt knyttet til teknisk kartlegging (målestokk 1:1 000) og GAB-registrering. Kartverket har et tradisjonelt ansvar for å etablere og forvalte nasjonale kartserier og registre, bl.a. hovedkartseriene i målestokk 1:50 000 for henholdsvis sjø og land, økonomisk kartverk (målestokk 1:5000) og landets offisielle register for grunneiendoms-, adresse- og bygningsdata (GAB-registeret). Etablering av databaser og produksjon av kart i digital form har lenge vært den store utfordringen, og vil forbli det i flere år fremover.

Når kart og stedfestet informasjon forvaltes i digital form, er ikke informasjonen lenger knyttet til en bestemt kartmålestokk. Data samlet inn til bruk for et formål, f.eks. lokalt i en kommune, er like godt egnet til bruk i landsomfattende kartserier. For å kunne utnytte innsamlede data på tvers av forvaltningsnivåene, settes det krav til samarbeid om felles dataforvaltning både mellom stat og kommune og mellom de forskjellige statlige deltakerne. Med dette som bakgrunn arbeider departementet med retningslinjer for samarbeidet om etablering og tilgang til geografisk fellesinformasjon. Departementet vil i den forbindelse videreføre prinsippene fra geovekstsamarbeidet, og ser for seg et "Norge digitalt" som for brukerne står fram som en helhetlig digital geografisk infrastruktur på tvers av administrative grenser og etatsorganisering.

Statskonsult er i forlengelsen av dette bedt om å se nærmere på statens egen forvaltning og bruk av geodata, særlig da den framtidige organiseringen av Statens kartverk. Utredningen til Statskonsult skal foreligge i mars 2001.

Departementet har startet arbeidet med en proposisjon for ny lov om eiendomsregistrering. Det arbeides for at proposisjonen vil bli fremmet i vårsesjonen.

Statens kartverk, som et nasjonalt kompetansesenter på geodata, må ha god spisskompetanse og tilstrekkelig breddekompetanse til å ivareta forvaltningen av den nasjonale geodatainfrastrukturen. I neste 5-10 års periode vil oppgavene for statens kartorgan dreies mer i retning av forvaltning av data, og mot ajourhold og kvalitetssikring. Produksjon av data vil ikke lenger være den dominerende oppgaven. Dette betyr en omstilling av kompetanseprofil og kapasitet i Kartverket. Statens kartverk er i gang med en slik omstilling. Den faste bemanningen må gradvis reduseres og bestillerkompetansen må styrkes.

Kartverket er et av Miljøverndepartementets og NORAD's fagsentra for miljøutvikling og deltar jevnlig i norske bistandsprosjekter.

17 Resultatområde 11: Områdeover- gripende virkemidler og fellesopp- gaver

Resultatområdet omhandler miljøvernforvaltningens arbeid som går på tvers av resultatområdene 1-10. Resultatområdet har følgende betydning for resultatoppnåelsen innenfor alle de andre temaområdene.

Definisjon og avgrensning

Resultatområdet omfatter oppgaver og virkemidler som er av tverrgående karakter. Sentrale funksjoner er:

- Bidra til å integrere miljøhensyn i andre politikkområder på en effektiv måte, bl.a. ved hjelp av sektorvise miljøhandlingsplaner og resultatrapportering.
- Ta i bruk områdeovergripende virkemidler (f.eks. lokal Agenda 21), generelle økonomiske virkemidler (f.eks. avgifter og tilskudd) og generelle administrative virkemidler (f.eks. forskning, informasjon, forvaltningspolitisk samarbeid, innhenting og formidling av miljødata samt miljølære i skolen).
- Utføre forvaltningsoppgaver, internt utviklingsarbeid f.eks. innenfor økonomi, personal og IT samt internadministrasjon og andre oppgaver som ikke naturlig kan henføres til de andre resultatområdene.
- Områdeovergripende internasjonalt arbeid omtales under resultatområde 8.

Strategiske mål

- Miljøvernforvaltningen skal innrette virksomheten slik at målene i miljøvernpolitikken nås til lavest mulige kostnader for samfunnet. Styrings- og kostnadseffektivitet skal være grunnleggende for valget av virkemidler.
- Miljøvernpolitikken verdier skal profileres, og miljøvern hensyn skal integreres i alle samfunnssektorer. Kunnskap og tilgjengelighet til miljøinformasjon skal bidra til å styrke forståelsen for å bedre beslutningsgrunnlaget i miljøvernpolitikken.
- Miljøvernforvaltningen skal legge til rette for styrking og fornyelse av miljøvern arbeidet i kommunene og stimulere til bærekraftig prak-

sis lokalt. Arbeidet med lokal Agenda 21 skal fremme samspill mellom myndigheter, næringsliv, frivillige organisasjoner og enkeltmennesker.

Miljøvernforvaltningens arbeidsmål, resultatindikatorer og statusbeskrivelse

Resultatområdet har ikke egne nasjonale mål, men må sees i lys av miljøvernforvaltningens områdeovergripende oppgaver, jf. resultatområdene 1-10.

Tabell 17.1 Mål- og indikatorstabell for resultatområde 11 Område overgripende virkemidler og fellesoppgaver

Miljøvernforvaltningens arbeidsmål	Miljøvernforvaltningens resultatindikatorer
1. Sikre at miljøvernforvaltningen arbeider målrettet, i henhold til overordnede retningslinjer for statsforvaltningen og utnytter ressursene effektivt.	- Kvalitativ vurdering av gjennomførte tiltak innenfor IT, informasjon, økonomi, personalpolitikk og organisasjonutvikling. - Godt gjennomført styringsdialog med ytre etater, Sysselmannen på Svalbard og Norges forskningsråd. - Oppdatert regelverk og jevnlig evalueringer.
2. Sikre et godt beslutningsgrunnlag i miljøvernpolitikken.	- Videreutviklet resultatdokumentasjonssystemet for miljøvernpolitikken. - Etablert og tatt i bruk gode samarbeidsarenaer for utvikling og tilgang til ny kunnskap både internt og i samarbeid med andre myndigheter og Norges forskningsråd.
3. Sikre at miljøvern hensyn blir formidlet, forankret og integrert i alle samfunnssektorer.	- Videreutviklet sektorvis miljøhandlingsplaner og sektorvis miljørapportering. - Ferdigstilt og videreutviklet Stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand til et dokument som egner seg som grunnlag for å utvikle ny politikk. - Integrert miljøvernpolitiske mål i stortingsdokumenter. - Vridt skatte- og avgiftssystemet i mer miljøvennlig retning.
4. Sikre at nasjonale rammebetingelser fremmer lokal handling på miljøvernområdet og stimulere arbeidet med lokal Agenda 21 i kommunene.	- Myndighet og ansvar innen miljøvernområdet er riktig plassert mellom statlig og kommunalt nivå. - Antall kommuner som har sluttet seg til Fredrikstaderklæringen. - Økt kunnskap om bærekraftig praksis, ved kobling av kompetansemiljøer i nettverk. - Utviklet kriterier og rapporteringsopplegg for lokal Agenda 21 arbeidet.
5. Tilrettelegge for økt tilgjengelighet til miljøinformasjon, større åpenhet i miljøvernforvaltningen og sterkere deltakelse i beslutningsprosesser i tråd med prinsippene i Århuskonvensjonen.	- Oppdatert bakgrunnsinformasjon og nyheter på Internett. - Videreutviklet bruk av Internett som redskap for informasjonsformidling. - Antall treff på miljøvernforvaltningens Internett-sider. - Anvendt bruk av IT for å framskaffe, forvalte og presentere beslutningsgrunnlaget.
6. Skape oppmerksomhet og økt bevissthet om lokale, nasjonale og globale miljøutfordringer	- Antall artikler og initierte oppslag i media. - Sammenstilt ny kunnskap om trender og verdier i samfunnet og økt miljøengasjement gjennom nye kommunikasjonskanaler.

Statusbeskrivelse

1. Sikre at miljøvernforvaltningen arbeider målrettet, i henhold til overordnede retningslinjer for statsforvaltningen og utnytter ressursene effektivt.

Det foreligger et strategidokument og overordnede plan- og styringsdokumenter for å lede miljøvernforvaltningen mest mulig målrettet og effektivt. Det arbeides fortløpende med strategi- og organisasjonsutvikling i tråd med fornyelsesarbeidet i staten.

Ledelse- og kompetanseutvikling står sentralt for å sikre effektiv og planlagt bruk av ressursene. Det arbeides kontinuerlig med utvikling av personalressursene og videreutvikling av sentrale personalpolitiske områder. Det arbeides bl.a. med kompetanseplanlegging, og det er iverksatt et lederevalueringssprogram.

Bruk av informasjonsteknologi skal resultere i effektive og bedre arbeidsprosesser. Samarbeidet om dataproduksjon og dataforvaltning skal fortsett styrkes, og arbeidet med å utvikle gode løsninger for informasjonsformidling på Internett videreføres.

Det foreligger et strategidokument som er grunnlaget for videre utvikling av IT-bruken i hele miljøvernforvaltningen. IT-løsningene skal inngå i en samlet arkitektur av informasjonsløsninger som understøtter forvaltningens oppgavekjede.

2. Sikre et godt beslutningsgrunnlag i miljøvernpolitikken.

Et system for resultatdokumentasjon i miljøvernpolitikken er under utvikling. Det legges bl.a. opp til en systematisk innsamling av miljødata og dokumentasjon av resultatene av Regjeringens samlede miljøvernpolitikk gjennom miljøovervåking, miljøstatistikk og sektorvis miljørapportering. Systemet vil gi viktig informasjon for å vurdere utviklingen i miljøet og politikkgjennomføringen innenfor hver sektor samt identifisere behovet for ny politikk.

I Stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand (RM) skal det rapporteres om utviklingen i miljøtilstanden og kildene til miljøproblemene i forhold til de nasjonale resultatmålene samt oppnådde resultater.

Miljøvernforvaltningen har ansvar for utvikling og drift av systemene for dokumentasjon og kvalitetssikring av norsk miljødata. Miljøvernforvaltningen skal sørge for at data som brukes i statlige og sentrale internasjonale rapporter er autoriserte og offisielle norske miljødata. Referansesystemet for miljøinformasjon skal inne-

holde henvisninger til alle miljødata som brukes i RM, "Miljøstatus i Norge" på Internett og internasjonal rapportering.

Miljøverndepartementet samarbeider med Norges forskningsråd for å sikre at kunnskapssproduksjonen blir målrettet, og at resultatene fra forskningen formidles slik at de også kan nyttes av andre beslutningstakere. Det legges stor vekt på å formidle nye forskningsresultater til beslutningstakerne på en god måte, og at forvaltningen får forståelse for i hvilken grad forskningsresultater ligger til grunn for forvaltningens eget arbeid og beslutninger. Nye kunnskapsbehov og resultater av forskningsinnsatsen som finansieres av Miljøverndepartementet, er omtalt under de enkelte resultatområder.

3. Sikre at miljøvern hensyn blir formidlet, forankret og integrert i alle samfunnssektorer.

Miljøprofilen i statsbudsjettet og rapportering om Rikets miljøtilstand omtales i Stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. I tråd med forslagene i St.meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling, arbeides det med sektorvise miljøhandlingsplaner. Miljøhandlingsplaner for Samferdsels- og Forsvarsdepartementet ble utarbeidet i 1998. Fiskeri- og Olje- og energidepartementet utarbeidet tilsvarende planer i 1999. For 2000 vil Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet samt Kultur- og Landbruksdepartementet utarbeide planer. Miljølære er integrert i de nye læreplanene på alle trinn i skoleverket.

I de senere år er flere av forslagene fra Grønn skattekommisjon fulgt opp. CO₂- og SO₂-avgiftene er bl.a. utvidet til å omfatte flere sektorer og anvendelser. En sluttbehandlingsavgift på avfall er innført, og investeringsavgiften er fjernet på enkelte områder for å stimulere til økt produksjon og bruk av fornybare energikilder. Det arbeides kontinuerlig med å vri skatte- og avgiftssystemet i mer miljøvennlig retning.

4. Sikre at nasjonale rammebetingelser fremmer lokal handling på miljøvernområdet og stimulere arbeidet med lokal Agenda 21 i kommunene.

Som et ledd i Regjeringens fornyelsesprogram har Miljøverndepartementet startet et prosjekt med sikte på å få en riktigere myndighets- og oppgaveplassering mellom stat og kommune på miljøvernområdet. Kommunenes egne vurderinger av hvilken myndighet og kompetanse de

ønsker vil bli kartlagt, og ytterligere forsøk med kommunalt miljøvern vil bli vurdert igangsatt. Det vil videre bli foretatt en vurdering av på hvilke områder kommunene bør ha selvstendig myndighet, og på hvilke områder de bør bidra til å nå miljømål der virkemidlene er nasjonale.

Oppfordringen fra Agenda 21 og Rio-konferansen i 1992 har fått sitt norske uttrykk og konkretisering gjennom Fredrikstaderklæringen; om lokalsamfunnets innsats for en bærekraftig utvikling. Halvparten av kommunene, alle fylkeskommunene og en rekke sentrale organisasjoner, bl.a. LO og Den norske kirke, har sluttet seg til erklæringen. Mer enn 50 kommuner arbeider med klima/energiplanlegging.

Knutepunkt for lokal Agenda 21 er i virksomhet i alle fylker, og møteplasser for frivillige organisasjoner, næringsliv og offentlige myndigheter er etablert. Klima/energi, biologisk mangfold, næringsutvikling, barn og unges medvirkning er blant de tema som er satt på dagsorden gjennom felles prosjekter. Samisk knutepunkt for lokal Agenda 21 er i arbeid og dekker alle fylker med samiske interesser. Viktige kompetansemiljøer på bærekraftig utvikling som Stiftelsen Idébanken, GRIPSenter, Prosus og Miljøheimevernet samarbeider i nettverk med Miljøverndepartementet og Kommunenes Sentralforbund, bl a for å mobilisere de viktige aktørene til den nasjonale lokal Agenda 21 konferansen i oktober 2001. Kunnskap, ideer og erfaringer fra kommuner, organisasjoner og næringsliv formidles via eget tidsskrift og hjemmesiden www.agenda21.no. Stiftelsen Idébanken har en sentral rolle i utviklingen av et bredt nordisk kompetansenettverk knyttet til lokal Agenda 21. De frivillige organisasjonene får støtte til prosjekter som bidrar til å sette lokale lag og foreninger i stand til å samarbeide seg i mellom og med kommunen om utviklingen lokalt.

Det er utviklet veiledende kriterier for lokal Agenda 21 arbeidet. Disse vil ligge til grunn for resultatoppfølging/evaluering av innføringen av lokal Agenda 21 i Norge, et arbeid som er startet opp ved Universitetet i Oslo i regi av ProSus.

5. Tilrettelegge for økt tilgjengelighet til miljøinformasjon, større åpenhet i miljøvernforvaltningen og sterkere deltakelse i beslutningsprosesser i tråd med prinsippene i Århuskonvensjonen

Internett er en sentral kanal for informasjonsformidling til alle våre målgrupper med tilgang til Internett. Store mengder informasjon er allerede tilgjengelig på miljøforvaltningens ulike nettsteder. Disse er nå gjort tilgjengelig under én

inngangsside, www.miljo.no, for å bedre tilgjengeligheten for publikum.

Under www.miljo.no er "Miljøstatus i Norge" det sentrale nettstedet når det gjelder fakta og annen informasjon knyttet til tilstand og utvikling for de miljøvernpolitiske resultatområdene. Her vil det være mulig å fortløpende følge utviklingen av miljøtilstanden - og hvordan vi ligger an i forhold til de nasjonale miljømålene gjennom nasjonale nøkkeltall. Dette nettstedet inneholder også annen relevant tilleggsinformasjon knyttet til resultatområdene. For noen av nøkkeltallene er det i tillegg mulig å se hvordan utviklingen er i de enkelte fylker og kommuner.

Norge undertegnet i 1998 FN/ECE-konvensjonen om tilgang til miljøinformasjon, allmenn deltakelse i beslutningsprosesser og tilgang til rettsmidler i miljø saker (Århuskonvensjonen). Departementet vil arbeide for at Århuskonvensjonens prinsipper blir innarbeidet i miljøvernforvaltningens satsing på miljøinformasjon, åpenhet og medvirkning.

Departementet vil tilrettelegge for økt medvirkning fra frivillige organisasjoner gjennom å invitere til høringer, kontaktmøter, deltakelse i utvalg og referansegrupper m.m. Driftsstøtten til organisasjonene er også et virkemiddel for å styrke deres muligheter til aktivitet og deltakelse.

IT-strategien tar utgangspunkt i at publisering på nettet vil være en del av kjerneprosessene i miljøvernforvaltningen framover og dermed være et området i stadig utvikling. Bruken av Internett skal utvikles videre mot publikumsvennlige løsninger som også gir muligheter for dialog.

På Internett har departementet lagt vekt på felles struktur og design for hele miljøforvaltningen. Innsatsen vil heretter bli konsentrert om jevnlig og god oppdatering og produksjon av nyhetsstoff. I tillegg vil departementet fortsatt utgi trykt materiell der dette er hensiktsmessig ut fra en brukerorientert vurdering.

Den interne oppfølgingen av offentlighet-sloven har gitt vesentlig reduksjon i antall avslag om innsyn og også mindre bruk av forhåndsklassifisering.

6. Skape oppmerksomhet og økt bevissthet om lokale, nasjonale og globale miljøutfordringer.

I sin informasjon- og kommunikasjonspolicy har departementet utpekt åtte målgrupper, hvorav pressen står i en særstilling i kraft av sin rolle som videreformidler. Departementets mål er å gi pressen lett tilgang til informasjon, slik at miljø-

saker kan bli framstilt på en innsiktsfull og konstruktiv måte.

Gjennom et systematisk informasjonssamarbeid innen miljøforvaltningen vil departementet satse på en målrettet informasjonsvirksomhet til de ulike målgruppene.

Det arbeides med klarlegging av verdier og trender i samfunnet for å forbedre grunnlaget for kommunikasjon mellom miljøvernforvaltningen og miljøvernpolitikken målgrupper. Miljøverndepartementet samarbeider bl.a. med Norge2000 AS om endringsprosjektet 070605. Formålet med prosjektet er å invitere til debatt om sentrale verdispørsmål og få til handlingsendringer med positiv miljøvirkning. I den sammenheng er det bl.a. etablert en IT-basert kommunikasjonsportal for ide- og erfaringsutveksling.

Virkemidler

Resultatområdet er planlagt finansiert med 434,4 mill. kr over Miljøverndepartementets budsjett

for år 2001. Resultatområdet omfatter innsatsen av områdeovergripende virkemidler og fellesoppgaver på tvers av alle resultatområdene 1-10 på departements-, direktorats- og fylkesmannsnivå, og finansieres av alle deler av miljøvernforvaltningen, jf. kap. 1400/ 1401/ 1410/ 1422/ 1425/ 1426/ 1427/ 1429/ 1441/ 1442/ 1470/ 1471.

Tilskudd til miljøvernorganisasjonene er også et viktig virkemiddel for å styrke medvirkning og engasjementet omkring ulike miljøspørsmål, jf. kap. 1401, post 70. For år 2001 er det totalt avsatt ca. 80,555 mill. kr til miljøovervåking over Miljøverndepartementets budsjett, jf. kap. 1410, postene 21 og 60.

Miljøverndepartementet utvikler og forvalter en rekke lover, regler og instruksjoner som har betydning for miljøsektoren og plansiden, for eksempel plan- og bygningsloven, forurensningsloven med mer.

En effektiv og målrettet organisasjon er et avgjørende virkemiddel for gjennomføring av Miljøverndepartementets mål.

Del III

Miljøverndepartementets budsjettforslag for 2001

Programkategori 12.10 Fellesoppgaver, forskning og administrasjon

Utgifter under programkategori 12.10 fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1400	Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)	123 455	123 156	124 729	1,3
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	33 425	36 994	34 879	-5,7
1406	Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 4406)	285 494	282 890		-100,0
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 4410)	225 835	221 713	313 930	41,6
	Sum kategori 12.10	668 209	664 753	473 538	-28,8

Utgiftene under programkategori 12.10 kan henføres til alle resultatområdene, men hovedvekten budsjetteres på område 11 Område over gripende virkemidler og fellesoppgaver. Det vises til

innledningen i del 2 for redegjørelse av budsjettmessige endringer i 2001 innenfor de ulike resultatområdene.

Kap. 1400 Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	123 455	123 156	124 729
	Sum kap 1400	123 455	123 156	124 729

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter som Miljøverndepartementet har til lønn og godtgjørelser for faste ansatte og vikarer for disse. Bevilgningen dekker også hoveddelen av departementets ordinære driftsutgifter, herunder kjøp av inventar og utstyr,

husleie, deler av reiseutgiftene, arkiv-, IT- og kontortjenester samt en del av de faglige utredninger og det konsulentarbeid som utføres for departementet. Øvrige reiseutgifter, kontortjenester, utredninger, konsulenttjenester og lønn til midlertidig ansatte dekkes over fagkapitlene, jf. kap. 1422, 1442, 1463 og 1470.

Kap. 4400 Miljøverndepartementet (jf. kap. 1400)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
02	Ymse inntekter	608	723	
09	Internasjonale oppdrag	287	624	
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	741		
17	Refusjon lærlinger	13		
	Sum kap 4400	1 647	1 347	

Post 02 Ymse inntekter

Miljøverndepartementet har hatt en ordning med kompetansehevede tiltak overfor tilsatte i miljøvernforvaltningen (etatsopplæring) og 0,103 mill. kr er tidligere budsjettet på posten som refusjon fra underliggende etater i forbindelse med dette. Ordningen er avviklet, og posten er redusert med tilsvarende beløp. Den øvrige reduksjonen på posten skyldes at 0,6 mill. kr i refusjon fra Utenriksdepartementet i forbindelse

med utgifter til medlemskap i Den internasjonale naturvernunionen (IUCN) som utgiftsføres over kap. 1470 post 71, er omdisponert til kap. 4470 post 02.

Post 09 Internasjonale oppdrag

Midlene er refusjoner knyttet til utgifter i forbindelse med oppdrag innen miljørettet bistand. Beløpet er overført til kap. 4470 post 09.

Kap. 1401 Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	8 660	9 829	7 329
70	Driftstilskudd til frivillige miljøvernorganisasjoner	24 765	27 165	27 550
	Sum kap 1401	33 425	36 994	34 879

Nedgangen på post 01 skyldes blant annet at et omfattende utviklingsarbeid på Internett er ferdig, og omleggingen til Nye Odin er slutført.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter til departementets egen informasjonsvirksomhet med særlig vekt på klima, Barentssamarbeidet, helse- og miljøfarlige kjemikalier, friluftsliv, biologisk mangfold og kulturminner. Det vil også bli avsatt midler til oppfølging av planlovutvalgets arbeid. I tillegg vil midlene bli bruk til elektronisk og papirbasert publikasjonsvirksomhet, nyhetsformidling via ODIN/Internett, og departementets bibliotek og intranettarbeid. Det vil også bli lagt vekt på prosjekter med særlig relevans til departementets lokal Agenda 21 satsing. Arbeidet med miljølære

vil fortsette i nært samarbeid med Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Post 70 Driftstilskudd til frivillige miljøvernorganisasjoner

Posten omfatter alle driftstilskudd til frivillige miljøvernorganisasjoner som gis over Miljøverndepartementets budsjett. Det foreslås ingen endringer i størrelsen på driftstilskuddene for de organisasjonene som fikk slik støtte i år 2000. Posten omfatter nå tre organisasjoner som ikke var med i forrige budsjett, nemlig Norsk Vannforening, WWF-Norges Medlemsforening og Norsk Soppforening. Norsk Vannforening har tidligere fått støtte fra denne posten, men har de siste årene fått støtten over budsjettet til Statens forurensningstilsyn. Støtte til foreningen foreslås nå i stedet gitt fra kap 1401 post 70 igjen. WWF-

Norges Medlemsforening er formelt etablert som medlemsorganisasjon, og fyller kriteriene for driftstilskudd. Foreningen har ca. 3 500 medlemmer. Norsk Soppforening har bl.a. som formål å øke kunnskapen om soppenes betydning i naturens mangfold og deres samspill med andre organismer. Foreningen fyller kriteriene for støtte på linje med de øvrige fagbiologiske foreningene på denne posten. Soppforeningen har ca. 1 100 medlemmer.

Mål:

Tilskuddsordningen skal bidra til å opprettholde en bredde av demokratisk oppbygde, landsomfattende organisasjoner med miljøvern som hoved-

arbeidsfelt, for å sikre frivillig engasjement og styrke medvirkningen i miljøvernspørsmål lokalt og sentralt, basert på faglig innsikt. Fastsetting av størrelsen på driftstilskuddene bygger bl.a. på en vurdering av organisasjonenes aktivitetsnivå sentralt og lokalt, deres økonomi og alternative finansieringsmuligheter, og ikke på medlemstall alene. Det gis ikke driftsstøtte til private stiftelser over denne posten.

Oppfølging og kontroll

Oppfølging og kontroll foregår ved generell formalia- og rimelighetskontroll av innsendte årsmeldinger og revisorbekreftede regnskap.

Tabell 18.1 Driftstilskudd til frivillige miljøvernorganisasjoner (i 1000 kr)

Organisasjon	Regnskap 1999	Vedtatt budsjett 2000	Forslag 2001
Miljøheimevernet	6 750	6 850	6 850
Norges Naturvernforbund	3 400	3 500	3 500
Framtiden i våre hender	1 180	1 280	1 280
Den Norske Turistforening	2 125	2 325	2 325
Norges Jeger- og fiskerforbund	3 150	3 250	3 250
Fortidsminneforeningen	1 825	2 025	2 025
Friluftslivets fellesorganisasjon	1 500	1 600	1 600
Norges Velforbund	1 000	1 500	1 500
Norsk Ornitologisk Forening	900	975	975
Norsk forening for fartøyvern	700	775	775
Forbundet Kysten	715	865	865
Natur og Ungdom	605	650	650
Norsk forening mot Støy	475	520	520
Norsk Vannforening	-	-	145
Kulturvernets fellesorganisasjon	235	435	435
Samarbeidsrådet for biologisk mangfold	50	300	300
WWF-Norges Medlemsforening	-	-	200
Norges Miljøvernforbund	30	45	45
Norsk Biologforening	25	60	60
Norsk Zoologisk Forening	25	40	40
Norsk Entomologisk Forening	25	60	60
Norsk Botanisk Forening	25	60	60
Foreningen Våre Rovdyr	25	50	50
Norsk Soppforening	-	-	40
Sum	24 765	27 165	27 550

Kap. 1406 Miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 4406)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	174 024	172 790	
70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	111 470	110 100	
	Sum kap 1406	285 494	282 890	

Midlene som tidligere ble budsjettert under kap. 1406 foreslås fra 2001 budsjettert på andre budsjettkapitler i statsbudsjettet. Dette som følge av at Regjeringen har valgt å slå sammen de tre budsjettkapitlene under hhv. Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet som til og med 2000 finansierte fylkesmannsembetenes virksomhet. Landbruksdepartementets kap. 1102 og Miljøverndepartementets kap. 1406 utgår, og bevilgningen til lønn- og drift av fylkesmannsembetene er overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementets kap. 1510 Fylkesmannsembetene. Formålet med den budsjettekniske endringen er å forenkle budsjett- og rapporteringsrutinene for fylkesmannsembetene, samt bidra til mer effektiv styring av ressursene internt i embetene. Det vises til egen omtale av budsjettendringen under kap. 1510 i St.prp. nr. 1 (2000-01) for Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Endringen medfører at hoveddelen av midlene under kap. 1406 post 01 Driftsutgifter, som tidligere har dekket vanlige lønns- og driftsutgifter for miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene, foreslås flyttet til kap. 1510 Fylkesmannsembetene. En mindre del av midlene som tidligere ble budsjettert under kap. 1406 post 01 til øremerkede prosjekterrelaterte og faglige oppgaver og oppdrag samt overvåking innenfor biologisk mangfold og forurensning, foreslås omdisponert til andre kapitler under Miljøverndepartementets budsjettområde, herunder til kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking post 21, til kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 01 og til kap. 1441 Statens forurensningstilsyn post 01. Det vises til egen omtale under disse postene.

Post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål foreslås flyttet til kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning ny post 70 og kap. 1410 ny post 21. Det vises til egen omtale av dette under de to postene.
og gjenvinning, 7 Klimaendringer, luftforurensning

Nærmere om Fylkesmannens rolle og oppgaver innenfor miljøvernområdet:

Den regionale miljøforvaltning er lagt til fylkesmennene som skal påse at nasjonale miljømål omsettes til regionale mål og tiltak og skal bidra til og samordne den regionale staten. Fylkesmannen forvalter dessuten deler av lovverket på miljøvernområdet.

Fylkesmannen har en sentral rolle i den løpende oppfølging av kommunenes og sektorenes arbeid med miljøvern, bl.a. ved å formidle nasjonale miljømål til lokalt og regionalt nivå samt dokumentere og presentere statlige interesser på miljøvernområdet. Fylkesmannen er en viktig premissgiver og medspiller i kommunenes og sektorenes planlegging etter plan- og bygningsloven og sektorlovverket, bl.a. gjennom formidling av arealdokumentasjon som beslutningsgrunnlag. Fylkesmannen utfører også sentrale oppgaver i arbeidet med å redusere og forhindre forurensning samt viktige oppgaver knyttet til avfall og gjenvinning, lokal luftforurensning og støy, samt kontroll og tilsyn.

Fylkesmannen har ansvaret for gjennomføringen av verneplanarbeidet og for forvaltningen av vernede og fredede områder, samt forvaltning av statlig sikrede friluftsområder. Fylkesmannen arbeider også med forvaltning av vilt og ferskvannsfisk, plan- og inngrepssaker, og registrering og overvåking av verneverdige naturforekomster.

Alle fylkesmannsembetene er tillagt det samme myndighetsområde, men prioriteringen av innsatsen vil variere fra fylke til fylke avhengig av de regionale miljøutfordringene. Sikring av det biologiske mangfoldet og arbeidet med samferdsel og avfallshåndteringen står sentralt.

Samlet sett er Fylkesmannens innsats innenfor miljøvernområdet i hovedsak rettet mot resultatområdene 1 Bruk og vern av biologisk mangfold, 2 Friluftsliv, 4 Overgjødning og oljeforurensning, 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier, 6 Avfalling og støy og 9 Regional planlegging.

Det vises også til omtalen under kap. 1510 i St.prp. nr. 1 (2000-01) for Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Administrative og faglige ansvarsforhold

Den faglige instruksjonsmyndigheten er delegert til Statens forurensningstilsyn (SFT) og Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Post 01 Driftsutgifter

Midlene under posten foreslås fra 2001 i hovedsak budsjettert under kap. 1510 Fylkesmannsembetene, jf. St.prp. nr. 1 (2000-01) for Arbeids- og administrasjonsdepartementet. En mindre del av midlene, til sammen 18,3 mill. kr, som bl.a. dekker spesielle miljøvernaglige oppgaver samt overvåking innenfor biologisk mangfold og forurensning, foreslås fra 2001 budsjettert på andre kapitler

under Miljøverndepartementets budsjettområde, herunder kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking post 21, kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 01 og kap. 1441 Statens forurensningstilsyn post 01. Det vises til egen omtale under disse postene.

Post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, kan overføres

Hoveddelen av midlene under posten er fra 2001 foreslått budsjettert under kap. 1427 ny post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål. En mindre andel av midlene, til sammen 9,4 mill. kr, foreslås budsjettert på kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking. Dette er midler som tidligere har vært brukt til miljøovervåking i tilknytning til pågående og nye kalkingsprosjekter. Det vises for øvrig til omtalen under kap. 1410 og kap. 1427 post 70.

Kap. 4406 Miljøvernavingdelingene ved fylkesmannsembetene (jf. kap. 1406)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
02	Ymse inntekter	3 348	8 587	
03	Oppdragsinntekter	3 916		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 307		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 712		
70	Refusjon av kalkingsutgifter	2 339		
	Sum kap 4406	12 621	8 587	

Post 02 Ymse inntekter

Inntektene under post 02 er foreslått flyttet til kap. 4510 Fylkesmannsembetene ny post 02, jf. St.prp. nr. 1 (2000-01) for Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 4410)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
21	Miljøovervåking og miljødata			76 555
50	Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	83 610	83 610	85 910
51	Forskningsprogrammer mm	94 074	101 752	112 214
52	Rekrutteringsstipend til kvinnelige miljøvernforskere	3 200	3 200	2 100
53	Internasjonalt miljøvernforskningssamarbeid	5 000	5 000	5 000
60	Kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold, <i>kan overføres</i>			4 000
70	Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	22 151	22 151	22 151
71	Miljøforskningsavtale Norge-EU	11 800		
79	Diverse tilskudd	6 000	6 000	6 000
	Sum kap 1410	225 835	221 713	313 930

Årsaken til økningen på kap. 1410 skyldes i hovedsak inkludering av miljøovervåking på samme kapittel som miljøvernforskning. Finansieringen av miljøovervåking var tidligere spredt på 10 poster under Miljøverndepartementets budsjett. Med en samling av disse midlene på ett kapittel og to poster (post 21 og 60), ønsker departementet å oppnå en bedre synliggjøring og mer systematisk presentasjon av miljøovervåkingen for Stortinget. Dette vil også gi mulighet for en bedre strategisk styring av overvåkingsmidlene gjennom en felles prioritering mellom ulike overvåkingsaktiviteter.

Kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking omhandler basisbevilgninger og andre tilskudd til miljøforskningsinstituttene, forskningsprogrammer m.m., rekrutteringsstipendier for kvinnelige miljøvernforskere, midler til forskningssamarbeid med EU og kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold i tillegg til miljøovervåking og miljødata. Kapitlet omhandler alle resultatområder.

Budsjettforslaget innebærer en økning i bevilgningene til forskningsprogrammer m.m. med 10,5 mill. kr, og en økning i basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene på 2,3 mill. kr ift. saldert budsjett 2000. Andre bevilgninger innenfor forskning videreføres på samme nominelle nivå.

Når det gjelder miljøovervåking betyr budsjettforslaget en økning på 2,5 mill. kr i forhold til saldert budsjett 2000. Økningen omfatter i hovedsak overvåking av radioaktivitet i hav- og landområdene i nord. Dette gjelder styrking av det overført 0,8 mill. kr til overvåking innenfor

igangværende aktivitet, etablering av nye aktiviteter og oppbygging av kompetanse.

Post 21 Miljøovervåking og miljødata

Posten dekker utgifter til miljøovervåking og innhenting av data og miljøstatistikk knyttet til de miljøvernpolitiske resultatområdene, herunder utgifter til resultatdokumentasjon og standardisering. Posten dekker også formidling av resultatene som oppnås, blant annet informasjon om miljøstatus for Norge på Internett. Midler til overvåking av høstbare vilt- og fiskeressurser, dekkes over andre poster på Miljøverndepartementets budsjett.

Midlene er lagt på en 21-post fordi overvåking avviker fra utgiftstypene som budsjetteres under 01-poster. Utgiftene består i hovedsak av kjøp av varer og tjenester fra forskningsinstitutt mfl. som gjennomfører den praktiske innsamlingen og behandlingen av overvåkingsdata.

Til denne posten er det overført i alt 9,4 mill. kr av bevilgningen som tidligere ble budsjettert under kap. 1406 post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål. Som tidligere vil disse midlene bli brukt til overvåkingsaktiviteter knyttet til pågående og nye kalkingsprosjekter. Fra samme kapittel, post 01, er det overført 0,4 mill. kr til lakseovervåking. Fra kap. 1427 post 01 er det overført 4,8 mill. kr til bestandsregistreringsprogrammet for store rovdyr. Det er videre overført 0,2 mill. kr fra kap. 1426 post 01 til annen overvåking av biologisk mangfold. Fra kap. 1429 post 01 er kulturminner og kulturmiljøer.

Det er overført 1,7 mill. kr fra kap. 1442 post 70 Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk. Dette er midler som brukes til kjøp av tjenester fra Norsk Allmennstandardisering. Fra kap. 1443 post 01 er det overført 44,6 mill. kr. Dette er overvåkingsmidler som benyttes i forbindelse med hav- og vannforurensning, helse- og miljøfarlige kjemikalier, langtransporterte forurensninger, lokale luftforurensninger og støy. Fra kap. 1470 post 01 er det overført 7,0 mill. kr og fra kap. 1471 post 01 er det overført 4,5 mill. kr.

I tillegg betyr budsjettforslaget en økning på 2,5 mill. kr i forhold til saldert budsjett 2000. Økningen omfatter i hovedsak overvåking av radioaktivitet i hav- og landområdene i nord. Dette gjelder styrking av igangværende aktivitet, etablering av nye aktiviteter og oppbygging av kompetanse.

Kravene til dokumentasjon og bedring av beslutningsgrunnlaget øker både nasjonalt og internasjonalt. Miljøovervåking og miljøstatistikk gir kunnskap om miljøtilstanden og endringer i den, og er et nødvendig grunnlag for å gjennomføre en effektiv miljøvernpolitikk. Norge er forpliktet gjennom en rekke internasjonale miljøvernavtaler til å dokumentere utviklingen i miljø og de faktorene som påvirker miljøtilstanden, og deltar i en rekke internasjonale overvåkingsprogrammer. Resultatene fra disse overvåkingsprogrammene er det viktigste grunnlaget for revisjon av eksisterende internasjonale avtaler og etablering av nye. Miljøovervåking og miljøstatistikk gir videre grunnlag for å vurdere graden av måloppnåelse i forhold til de nasjonale miljømålene og miljø- og helsevirkninger av virkemiddelbruk og tiltak. Økt vektlegging av resultatoppfølging og sektoransvar i miljøvernpolitikken gjør det nødvendig med mer systematisk bruk av miljøstatistikk enn tidligere. Det er i den sammenheng inngått en samarbeidsavtale med Statistisk Sentralbyrå.

Endringer i miljøtilstanden skjer gradvis og over lang tid. For å få den nødvendige informasjon må overvåkingsprogrammene derfor gå over flere år.

Faren for radioaktiv forurensning både fra militær og sivil virksomhet vil være et vedvarende problem. I tillegg er det fortsatt tydelige spor i det terrestre miljø fra nedfallet etter ulykken i Tsjernobyl. Overvåking av radioaktiv forurensning foreslås derfor styrket for 2001. Overvåking av annen forurensning, av det biologiske mangfoldet og av kulturminnene foreslås samlet sett i å videreføres.

Post 50 Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene

Midlene under posten dekker de fleste resultatområder, Bevilgningen for 2001 er prisjustert i forhold til saldert budsjett 2000 .

Mål:

Miljøinstituttene er sentralinstitutter innen sine områder av miljøvernforskningen. De skal fungere som nasjonale kompetansesentra og ha en kunnskapsstrategisk rolle overfor miljøvernforvaltningen, og skal tilfredsstille samfunnets behov for problemløsning på kort og lang sikt innen sine områder.

Posten dekker basisbevilgninger til de fem miljøforskningsinstituttene, herunder en andel av basisbevilgningen til JORDFORSK. Norges forskningsråd gir råd om fordeling av midlene. Basisbevilgningene blir kanalisert gjennom Norges forskningsråd. Basisbevilgningen omfatter grunnbevilgning og bevilgning til strategiske instituttprogrammer, jf. område 11 i resultatområdetetabellen. Posten inkluderer også 5,0 mill. kr til nasjonal brukerfinansiering av EU-prosjekter ved miljøinstituttene.

Oppfølging og kontroll:

Det mottas årsrapporter og reviderte regnskapsoversikter for bevilgningene, og kontroll foretas ved generell formalia- og rimelighetskontroll. For oppfølging av årsrapporten vil det avholdes møter med det enkelte institutt for drøftinger av miljøforvaltningens kunnskapsbehov. Norges forskningsråds instituttpolitikk medfører at alle instituttene skal evalueres ca. hvert 6. år. For miljøinstituttene er dette arbeidet igangsatt, og evaluering av NILU var ferdig våren 1997 og evaluering av NIVA og JORDFORSK høsten 1998. Evaluering av NIKU var ferdig våren 1999. En samlet vurdering av felles problemer og samarbeidsområder mellom disse institutter var ferdig høsten 1999. Det ble bl.a. konkludert med at basisbevilgningen har stor betydning for instituttenes kompetanseutvikling. Grunnbevilgningen er fortsatt et sentralt virkemiddel for å sikre nødvendig kunnskapsbasis til å utvikle sentrale fagområder som forventes å være av betydning for forvaltningen.

Post 51 Forskningsprogrammer m.m.

Midlene under posten er rettet mot alle resultatområder unntatt resultatområde 10 Kart og geo-

data. Hovedvekt er lagt på forskning innen klimaendringer, hvor økning i budsjettet i all hovedsak går til utvikling av CO₂-fri gasskraftproduksjon (jf. nærmere omtale under resultatområde 7: Klimaendringer, luftforurensning og støy, og til forskning på biologiske og samfunnsmessige endringer som følge av klimaendringer. Forskning innen biologisk mangfold og helse- og miljøfarlige kjemikalier blir også prioritert. I 2000 ble 18 forskningsprogrammer finansiert over Miljøverndepartementets budsjett, hvorav 17 var samfinansiert, hovedsakelig med midler fra andre departementers budsjetter. Forskning er et viktig virkemiddel og er derfor nærmere omtalt under de enkelte resultatområder.

Mål:

Mål for miljøvernforskningen er å bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget for et effektivt miljøvernarbeid og for en bærekraftig ressursforvaltning og samfunnsplanlegging. Miljøvernforskningen skal gi et godt kunnskapsunderlag for nasjonale forvaltningsoppgaver, for beslutninger i politikkutforming og som grunnlag for internasjonalt miljøvernssamarbeid.

Oppfølging og kontroll:

Det mottas årsrapporter fra Norges forskningsråd som er utarbeidet på bakgrunn av innspill fra programstyrene. I tillegg er representanter fra miljøvernforvaltningen valgt inn i programstyrer.

Post 52 Rekrutteringsstipend til kvinnelige miljøvernforskere

Midlene under posten er for 2001 redusert med 1,1 mill. kr i forhold til saldert budsjett 2000, med henblikk på en styrt nedtrapping av stipendprogrammet.

Mål:

Målet er å styrke kvinnerekutteringen til miljøvernforskningen.

Oppfølging og kontroll:

Miljøverndepartementet deltar på de årlige forskersamlingene som arrangeres av Norges forskningsråd. Ved evaluering av stipendprogrammet i 1997 ble det konkludert at programmet har bidratt til å øke kvinneandelen i miljøvernforskningen og derfor kan sies å ha hatt en god mål-

oppnåelse. Programmet kunne vise til en meget god gjennomføringsgrad for doktorgradsstipendiatene.

Post 53 Internasjonalt miljøvernforskningssamarbeid*Mål:*

Målet med tilskuddet er medlemskap i International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA).

Oppfølging og kontroll:

Kontingenten overføres Norges forskningsråd som ivaretar det norske medlemsskapet.

Post 60 Kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og dekker tilskudd til kommuner for kartlegging og verdiklassifisering av biologisk mangfold. Midlene ble tidligere budsjettert under kap. 1427 post 60 Kommunal naturforvaltning.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å stimulere til et bredt kommunalt engasjement og ansvar innen naturforvaltning.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottaker leverer sluttrapport. Det foretas en generell formalia og rimelighetskontroll av rapportene.

Post 70 Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene

Posten omfatter alle miljøinstituttene. Det gis tilskudd til tilrettelegging av grunnlagsinformasjon for forvaltning og forskning som rådgivning, møtegodtgjørelser, nasjonale databaser og bibliotekfunksjoner m.m., til sammen 22,2 mill. kr. Det mottas reviderte regnskapsoversikter for bevilgningene, og kontroll foretas ved generell formalia- og rimelighetskontroll. Det skal avholdes årlige møter med det enkelte institutt for drøftinger av de nasjonale oppgaver.

Post 79 Diverse tilskudd**Underpost 79.1 Finansieringstilskudd til
nybygg for Norsk institutt for luftforskning**

Posten dekker 5,0 mill. kr i finansieringsstøtte til
nybygg for NILU i 2001.

Underpost 79.2 Etableringstilskudd til NIKU

Posten dekker etableringstilskudd til NIKU med
1,0 mill. kr i forbindelse med etableringen av kul-
turminneforskningsvirksomheten.

Kap. 4410 Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf. kap. 1410)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
50	Refusjon fra diverse fond		5 868	5 868
	Sum kap 4410		5 868	5 868

Beløpet gjelder den andelen av basisbevilgning-
en til NINA-NIKU som finansieres ved ret-
ningslinjer fra Viltfondet og Statens fiskefond.

Programkategori 12.20 Biomangfold, friluftsliv og kulturminner

Utgifter under programkategori 12.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	8 550	12 679	11 709	-7,7
1425	Vilt- og fisketiltak (jf. kap. 4425)	88 996	90 500	82 645	-8,7
1426	Statens naturoppsyn (jf. kap. 4426)	60 131	64 065	71 937	12,3
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)	309 999	280 701	408 738	45,6
1429	Riksantikvaren (jf. kap. 4429)	180 623	179 199	194 151	8,3
Sum kategori 12.20		648 300	627 144	769 180	22,6

Utgiftene under programkategori 12.20 kan i hovedsak henføres til fire ulike resultatområder; 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold, 2 Friluftsliv, 3 Kulturminner og kulturmiljøer,

samt 11 Områdeovergripende virkemidler og fellesoppgaver. Det vises til innledningen i del 2 for redegjørelse av budsjettmessige endringer i 2001 innenfor de ulike resultatområdene.

Kap. 1422 Biomangfold, friluftsliv og kulturminner

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	8 550	12 679	11 709
Sum kap. 1422		8 550	12 679	11 709

Kap. 1422 omfatter midler til gjennomføring av departementets oppgaver som sentral forvaltningsmyndighet innenfor resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold, 2 Friluftsliv og 3 Kulturminner og kulturmiljøer.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningsforslaget under post 01 dekker utgifter til enkelte midlertidige stillinger i tilknytning til faglige prosjekter. Posten dekker også utgifter til departementets kjøp av tjenester knyttet til faglige prosjekter, herunder utrednings- og utviklingsarbeid, samt mindre adminis-

trative kostnader forbundet med gjennomføringen av disse. Posten nyttes også til dekning av utgifter knyttet til kurs- og konferansevirksomhet, kompetanseutviklingstiltak samt reiser knyttet til departementets oppgaver som overordnet forvaltningsmyndighet.

Budsjettforslaget for 2001 innebærer et generelt driftskutt i departementets utgifter. Forslaget viderefører 2 mill. kr til dekning av utgifter for det regjeringsoppnevnte utvalget som utreder mål og virkemidler innenfor kulturminneforvaltningen samt 2 mill. kr til styrking av fylkesmannens arbeid med økt tilgjengelighet for allmenheten i strandsonen.

Kap. 1425 Vilt- og fisketiltak (jf. kap. 4425)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	35 566	36 812	33 000
60	Tilskudd til kommunal fiskeforvaltning, <i>kan overføres</i>	22 902	14 000	4 500
61	Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>			5 000
65	Fallvilt, <i>kan overføres</i>	6 965	8 000	8 000
70	Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	6 154	8 500	11 000
71	Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	14 551	20 395	21 145
72	Erstatninger for hjorteviltskader, <i>kan overføres</i>	2 858	2 793	
	Sum kap. 1425	88 996	90 500	82 645

Kap. 1425 Vilt- og fisketiltak omfatter utgifter der tilsvarende inntekter refunderes fra Viltfondet og Statens fiskefond, jf. kap. 4425 Refusjoner Viltfondet og Statens fiskefond. Midlene under kap. 1425 er i sin helhet knyttet til forvaltningen av vilt- og fiskeressursene, og er hovedsakelig rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Viltfondet og Statens fiskefond synliggjør at norsk vilt- og fiskeforvaltning for en stor del er basert på brukerfinansiering gjennom pålagte avgifter og gebyrer. Lønn og godtgjørelser til fast ansatte innen det statlige virksomhetsområdet dekkes ikke over kap. 1425, men kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning og kap. 1510 Fylkesmannsembetene.

I budsjettet for 2001 foreslås det gjennomgripende endringer i forvaltningen av de avgifter som kreves inn fra jegerene. Det vises til Ot.prp. nr. 37 (1999-2000), samt behandlingen av denne, jf. Besl. O. nr. 92 (1999-2000).

Endringene innebærer i hovedtrekk følgende momenter av betydning for statsbudsjettet:

- Kommunene får ansvar for inntekter og utgifter ved fallviltarbeidet.
- Erstatningsordningen for hjorteviltskader oppheves.
- Ordningen med statlig finansiering av drift i de kommunale viltorganer oppheves, men det etableres mulighet for å styrke kommunale tiltak.
- Kommunene får ansvaret for innkreving og bruk av fellingsavgifter for elg og hjort.
- Fellingsavgifter betales etterskuddsvis for felte elg, hjort og villrein.
- Jegeravgiften foreslås differensiert slik at hjorteviltjegerene betaler en høyere avgift enn småviltjegerene. Den differensierte jegeravgiften nyttes til FoU og overvåking på hjortevilt.

Endringene er en del av et strategisk arbeid for å sikre at kommunene har et tilstrekkelig virkemiddelapparat for å ivareta viltinteressene på kommunalt nivå.

I budsjettet for 2001 er de samlede refusjonene til statsbudsjettet fra Viltfondet og Statens fiskefond foreslått redusert med til sammen 7,855 mill. kr i forhold til 2000, jf. kap. 4425 Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond. Forslaget er basert på anslag over forventede inntekter i fondene i 2001, og bruk av kapitaliserte inntekter i fondene fra tidligere år.

Driftsutgifter ved Jegerregisteret utgiftsføres over kap. 0462 Registerenheten i Brønnøysund med 3,5 mill. kr. Tilsvarende inntekter refunderes over kap. 3462 fra Viltfondet. Det vises også til omtale i St.prp. nr. 1 (2000-01) for Justisdepartementet.

Stortinget har tidligere forutsatt at ca. halvparten av refusjonene fra Viltfondet og Statens fiskefond skal gå til lokale tiltak. I forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 1999 presiserte imidlertid Stortinget at fondsmidlene skal disponeres til lokale vilt- og fisketiltak i nært samarbeid med bruker- og interesseorganisasjoner. Denne intensjonen om lokal bruk av fondsmidlene er i all hovedsak oppfylt. Det vises her til at både bevilgningsforslagene under tilskuddspostene og store deler av bevilgningsforslaget under post 01 går til formål som er viktige for den lokale vilt- og fiskeforvaltningen.

Den videre utviklingen på dette området må for øvrig ses i nær sammenheng med det strategiske arbeidet som fortsetter med å styrke den lokale vilt- og fiskeforvaltningen basert på bl.a. driftsplaner. Omleggingen vil gi grunnlag for enklere rollefordeling mellom forvaltning-

snivåene og et tettere samarbeid mellom den statlige forvaltningen, kommunene, rettighetshaverne og interesseorganisasjonene om bruken av fondsmidlene.

I Budsjett-innst. S. nr. 9 (1998-99) ba Stortinget om at spørsmålet om etterskuddsvis innbetaling av fellingsavgiftene ble vurdert og lagt fram for Stortinget. Regjeringen har vurdert dette spørsmålet i sammenheng med de øvrige endringer i viltforvaltningen. De endringene som nå gjennomføres vil bl.a. innebære at inntektene fra fellingsavgiftene på elg og hjort beholdes i kommunene, og tilføres kommunale viltfond. Regjeringen foreslo at spørsmålet om avgiftens størrelse og innkrevingsform burde overlates til den enkelte kommune innenfor øvre rammer fastsatt i budsjettet. I Innst. O. nr. 80 (1999-2000) har Stortinget bedt om at prinsippet om etterskuddsvis innkreving gjennomføres samtidig som ordningen med fellingsavgifter for elg og hjort overføres til kommunene. Slik etterskuddsvis innkreving er derfor innarbeidet for de aktuelle hjorteviltartene elg, hjort og villrein. Overgangen til etterskuddsvis innkreving vil føre til et redusert inntektsgrunnlag for kommunene dersom ikke avgiftene skal økes utover dagens nivå. De øvre rammer kommunene kan kreve i form av fellingsavgift for felte dyr er gitt under omtalen til kap. 4425.

Ansvar for ivaretagelse av fallvilt av hjortevilt foreslås i sin helhet overført til kommunene, slik at inntekter og utgifter under kap. 1425 post 65 som vedrører hjortevilt blir et kommunalt ansvar fra 2001. Dagens ordning innebærer imidlertid at kommunene forskutterer utgiftene til ivaretagelse av fallvilt, og søker refusjon året etter at utgiftene er pådratt. Regjeringen foreslår derfor å beholde post 65 også i 2001, for å kunne dekke opp de kostnader kommunene hadde med fallviltarbeidet i 2000. Post 65 opphører etter dette i år 2002.

Det foreslås videre at kommunene selv må dekke sine administrative kostnader til viltarbeidet, jf. Ot.prp. nr. 37 (1999-2000). Post 60.1 er derfor foreslått opphevet i 2001. Det er likevel nødvendig å beholde muligheten til å stimulere og styrke kommunale viltforvaltningstiltak. Det er derfor foreslått opprettet ny post 61, som en kommunal tilskuddspost, der fylkesmannen tildeler midler til kommunene i tråd med regionalt og kommunalt prioriterte arbeidsoppgaver og tiltak.

Når fellingsavgiftene på elg og hjort tilfaller de kommunale viltfond, vil finansieringsgrunnlaget for sentrale tiltak endres. En helt nødvendig forutsetning for de rolle- og funksjonsendringer det legges opp til, er at en kan beholde og videreut-

vikle overvåking og FoU knyttet til forvaltningen av hjorteviltressursene, samt ha mulighet for å iverksette FoU som er nødvendig for at kommunene skal kunne ha en faglig velfundert hjorteviltforvaltning. For å sikre nødvendig finansiering av slike sentrale oppgaver innen hjorteviltforvaltningen fremmes derfor forslag om differensiering av jegeravgiften i tråd med den ordningen som praktiseres i dag innen fiskeforvaltningen. Den differensierte jegeravgiften skal imidlertid ikke føre til et økt samlet avgiftsnivå for hjorteviltjegerene.

Viltfondet og Statens fiskefonds mål:

Viltfondet:

Viltlovens §40 fastsetter at «den som vil drive jakt eller fangst etter denne lov, skal betale jegeravgift etter satser og regler som Kongen fastsetter» og at «for hvert dyr som tillates felt eller felles av elg, hjort og villrein skal det betales en fellingsavgift etter satser og regler som Kongen fastsetter».

Gjennom behandlingen av statsbudsjettet for 1989 fastsatte Stortinget følgende retningslinjer for bruken av viltfondsmidlene:

- Viltfondet skal brukes til forvaltningstiltak som kommer viltet og allmennheten til gode, herunder viltforvaltning i kommunene, lokale, regionale og sentrale vilttiltak, viltforskning, forebyggende tiltak mot og erstatninger for skader forvoldt av hjortevilt, jegerregister og jegerservice
- Den årlige fordelingen av midler mellom formålene som er nevnt over, skal fremgå av Miljøverndepartementets budsjettproposisjon. Ved budsjetteringen forutsettes det at ca. halvparten av jegeravgiftsmidlene skal gå til vilttiltak i distriktene og at fellingsavgiftene som er knyttet til villrein skal nyttes i villreinforvaltningen
- Viltfondets kapital forvaltes av Finansdepartementet. Utgiftene og fordelingen av midler budsjetteres over Miljøverndepartementets budsjett. Den årlige rammen skal normalt tilsvare fondets antatte inntekter samme år. Eventuelle overskytende inntekter skal overføres og kapitaliseres i fondet

Statens fiskefond:

I lov om laksefisk og innlandsfisk mv. § 30, heter det at den som er fylt 16 år og vil fiske etter anadrome laksefisk eller innlandsfisk skal betale avgift til fiskefondet. Det er gitt visse unntak, bl.a.

for fiske i henhold til reindrifftslovgivningen og i undervisnings- eller behandlingsøyemed. Gjennom behandlingen av statsbudsjettet for 1989 fastsatte Stortinget følgende retningslinjer for bruken av Statens fiskefondsmidler:

- Statens fiskefonds inntekter består av fiskeravgift, verdien av inndratt fisk og renter av fondets kapital
- Statens fiskefond skal brukes til fiskeforvaltningstiltak som kommer samfunnet og allmennheten til gode, herunder lokale fiskestelltiltak og investeringer, spesielle driftsutgifter til fiskefremmende formål og fiskeforskning
- Den årlige fordelingen av midlene mellom formålene som nevnt over, skal fremgå av Miljøverndepartementets budsjettproposisjon. Ved budsjetteringen forutsettes det at omlegging av halvparten av fondets inntekter skal gå til lokale fiskestelltiltak
- Statens fiskefonds kapital forvaltes av Finansdepartementet. Utgiftene og fordelingen av midler budsjetteres over Miljøverndepartementets budsjett. Den årlige rammen skal normalt tilsvare fondets antatte inntekter samme år. Eventuelle overskytende inntekter skal overføres og kapitaliseres i fondet

Post 01 Driftsutgifter

Midlene under posten er i hovedsak rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Bevilgningen er forutsatt å skulle dekke utgifter til faglige prosjekter og utredninger samt administrative kostnader knyttet til disse prosjektene. Midlene skal brukes til å tilrettelegge for en langsiktig og bærekraftig utnyttelse av jakt- og fiskeressursene, samt allmennhetens adgang til disse. Midlene dekker også utgifter til lønn og godtgjørelser for midlertidige ansatte knyttet til gjennomføringen av prosjekter og spesielle utredninger mv.

Bevilgningen på posten må sees i lys av at vilt- og fiskeressursene er et fellesgode. En må derfor sikre at disse ressursene forvaltes på en forsvarlig måte, og innenfor rammen av en bærekraftig høstingspolitikk. Det overordnede ansvaret for dette tilligger Direktoratet for naturforvaltning som fagdirektorat. Direktoratet må derfor sørge for at sentralt drevne overvåkingsprogrammer, FOU og utredninger, gir fylkesmenn, kommuner, rettighetshavere, organisasjoner og andre aktører et godt grunnlag for forvaltningen av arter og bestander.

For 2001 foreslås det en reduksjon i bevilgningen under posten grunnet reduserte inntekter i det sentrale viltfondet som følge av ovennevnte endring i viltloven.

Post 60 Kommunal fiskeforvaltning, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Det forutsettes ikke kommunale egenandeler under tilskuddsordningen. Midler som tidligere ble bevilget på kap. 1425 post 60.1 til kommunene til administrasjon og drift av det kommunale viltarbeidet foreslås ikke videreført i 2001. Postbetegnelsen er derfor endret. Endringen er et ledd i arbeidet med omlegging av virkemiddelapparatet, og må sees i sammenheng med forslag om opprettelse av ny post 61.

For 2001 foreslås bevilgningen på posten redusert da posten kun skal dekke utgifter som er forbundet med kommunenes myndighet og oppgaver etter lakse- og innlandsfiskloven. Det kan gis tilskudd til kartlegging av fiskeressursene og fiskeinteressene i kommunen, innarbeiding av fiskeinteressene i kommunale planer, opprettelse og drift av lokale samarbeidsråd, deltakelse i rettighetshavernes driftsplanarbeid og andre oppgaver som følger av kommunenes myndighet etter lakse- og innlandsfiskloven.

Mål:

Målet for tilskuddsordningen er å bidra til en god gjennomføring av fiskeforvaltningen i kommunene.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter og regnskap og eventuelt fremdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Post 61 Tilskudd til kommunale vilttiltak, kan overføres

Posten skal dekke utgifter til tiltak innen den lokale viltforvaltningen, og må sees i sammenheng med det omleggingsarbeidet som gjennomføres vedr kommunenes rolle i viltforvaltningen, jf. Ot.prp. nr. 37 (1999-2000) Om lov om endring i viltloven. I budsjettet for 2001 foreslås posten bud-

sjettert med 5 mill. kr som følge av at posten i 2001 kun skal dekke deler av kommunenes utgifter til tiltak, jf. forslaget om kommunal innkreving av fellingsavgifter for elg og hjort. Midlene forutsettes tildelt kommunene fra fylkesmannen, og prioritert i forhold til kommuner som selv har et begrenset inntektsgrunnlag gjennom felling-savgiftene, dvs kommuner som har fåtallige hjorteviltbestander, og der de kommunale viltfond bør tilføres midler til prioriterte tiltak via denne tilskuddsposten. Det kan gis tilskudd til kartlegging av viltressursene og viltinteressene i kommunene, innarbeiding av viltinteressene i kommunale planer, opprettelse og drift av driftsplanområder, deltagelse i rettighetshavernes driftsplanarbeid og andre oppgaver som følger av kommunenes myndighet etter viltloven. Det kan ikke ytes tilskudd til å dekke administrative kostnader i kommunene. Det skal særlig legges vekt på å styrke interkommunale fellesprosjekter, der kommuneovergripende viltbestander omfattes. Tildeling foretas på bakgrunn av søknader og meldte behov fra kommunene, samt fordelingsnøkler av objektiv karakter.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til en god gjennomføring av lokale vilttiltak i kommunene.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer gjennom generell formalia- og rimelighetskontroll av rapporter fra tilskuddsmottakere.

Post 65 Fallvilt, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Posten skal dekke utgifter til ivaretagelse av fallvilt i kommunene. Posten må imidlertid sees i sammenheng med forslaget om at inntekter og utgifter knyttet til ivaretagelse av fallvilt skal være et kommunalt ansvar, jf. Ot.prp. nr. 37 (1999-2000), samt behandlingen av denne, jf. Besl. O. nr. 92 (1999-2000). Dette iverksettes ved årsskiftet 2000/2001, slik at inntektene fra fallvilt i 2001 vil tilfalle kommunene, jf. også kap. 4425. Den eksisterende ordningen med fallvilt baserer seg imidlertid på at kommunene forskutterer utgiftene, og at disse refunderes året etter. Foreslått bevilgning på posten dekker derfor kostnader som er pådratt i kommunene i år 2000, men som kommer til refusjon først i 2001. Posten foreslås bevilget på samme nivå som i 2000 basert på tidligere års erfaringer knyttet til kommunenes utgifter i forbindelse med ivaretagelse av fallvilt. Fra år 2002 vil ansvaret ligge i sin helhet på kommuneleddet, og posten vil opphøre. Tildeling skjer i form av full kostnadsdekning i henhold til refusjonskrav fra kommunene. Blant utgifter som dekkes er lønn til jaktlag og utgifter til ivaretagelse av fallvilt.

Mål:

Målet med ordningen er å bidra til at fallvilt ivaretas i henhold til viltlovens krav.

Oppfølging og kontroll:

Den enkelte kommune blir fulgt opp ved stikkprøvekontroller av påløpte utgifter ved bilagsskontroll.

Post 70 Tilskudd til fiskeformål, kan overføres

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
70.1	Tilskudd til sentralt styrte tiltak	6 154	4 250	5 500
70.2	Tilskudd til lokalt styrte tiltak		4 250	5 500
	Sum post 70	6 154	8 500	11 000

Tilskuddsordningen er rettet mot resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og 2 Friluftsliv. I budsjettet for 2001

foreslås bevilgningen økt med 2,5 mill. kr i forhold til 2000. Dette som følge av at det er ønskelig å øke innsatsen knyttet til rettighetshav-

ernes arbeid med å utarbeide og gjennomføre driftsplaner. Tilskudd gis til tiltak i regi av lag og organisasjoner etter søknad. Det kan gis tilskudd til kultiveringstiltak, tilrettelegging for og stimulering til fritidsfiske, informasjon om fiskemuligheter, organisering av fiskekortområder, FoU og forvaltningsrelaterte utredningsprosjekter.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å sikre og utvikle lokale bestander av laks, sjørret, sjørøye og innlandsfisk, samt å motivere til og å bedre mulighetene for fritidsfiske med basis i lokale fiskebestander. Tilskuddsordningen skal under-

støtte den lokale fiskeforvaltningen med særlig vekt på gjennomføring av tiltak i henhold til driftsplaner.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter og regnskap og eventuelt fremdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene. Tilskudd til FoU blir kontrollert spesielt i forhold til de forventninger som er gitt i tilsagnet eller kontrakten.

Post 71 Tilskudd til viltformål, kan overføres

(i 1 000 kr)				
Underpost	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
71.1	Hjortevilttiltak		7 000	7 000
71.2	Villreintiltak		2 950	1 700
71.3	Lokale vilttiltak m.v.	14 551	10 445	6 445
71.4	Viltovervåking			6 000
	Sum post 71	14 551	20 395	21 145

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Bruken av tilskuddsmidlene forutsettes endret i 2001 som en følge av omleggingen av arbeidet i forhold til kommunene, jf. Ot.prp. nr. 37 (1999-2000) samt Besl. O. nr. 92 (1999-2000). Kommunene skal i henhold til forslaget kreve inn og disponere fellingsavgiftene for elg og hjort som en del av et kommunalt viltfond. For 2001 forutsettes derfor søknader om tilskudd til tiltak som har rent kommunal karakter henvist til de kommunale viltfond som finansieres med fellingsavgifter, midler fra post 61, samt eventuelt egne kommunale midler. Tiltak av regional karakter forutsettes ivaretatt ved at deler av bevilgningen fordeles til fylkesmennene. På bakgrunn av søknader innenfor prioriterte satsingsområder må fylkesmannen ha virkemidler som kan stimulere til regionale utviklingsoppgaver, og som understøtter kommunale og interkommunale prioriterte tiltak, herunder tiltak som stimulerer til et større engasjement i driftsplanarbeidet blant rettighetshavere, samt støtter opp under bedre tilrettelegging for allmennhetens jaktmuligheter.

Midlene som fordeles til fylkesmennene fordeles i henhold til fordelingsnøkler basert på bla. innbetalt jegeravgift, antall jegere i fylket, felte vilt m.m. Fylkesmennene fordeler midlene til vilttiltak etter søknad.

I budsjettet for år 2001 foreslås bevilgningen økt med 0,750 mill. kr i forhold til 2000. Det er videre foreslått opprettet en ny underpost 71.4 Viltovervåking. Forslaget bygger på et behov for å synliggjøre kontinuitet og kvalitet i sentralt innsamlede overvåkingsdata som er nødvendig for iverksettelse av tiltak på alle forvaltningsnivåer. For post 71.2 Villreintiltak vil oppgavene fremdeles være knyttet til de statlige villreinnemndene, fylkesmannen eller direktoratet. Underposten er redusert med 1,250 mill. kr som forventet effekt av reduserte inntekter ved overgang til etterskuddsvis innkreving av fellingsavgifter for villrein.

Tiltak som kan gis tilskudd er kartlegging av viltressursene/viltets leveområder, kartlegging av viltinteressene i kommuner og regioner, innarbeiding av viltets leveområder og viltinteressene i kommunale planer etter plan- og bygningsloven,

kartlegging og iverksetting av tiltak med formål å bedre bestandsoversikter, opprettelse og drift av lokale samarbeidsråd, deltakelse i rettighetshaveres driftsplanarbeid, FoU og studentoppgaver, organisasjoner, lag og foreninger som ønsker å iverksette tiltak, og andre prioriterte viltformål. Det kan også gis tilskudd til tilrettelegging, organisering og informasjon om jakt og jaktmuligheter.

Mål:

Målet for tilskuddsordningen er å bidra til en god gjennomføring av viltforvaltningsoppgaver og tiltak i regi av sentrale og regionale myndigheter, samt enkeltpersoner, lag og organisasjoner der tiltaket har en regional, interkommunal eller sentral karakter..

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter og -regnskap og eventuelt fremdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Underpost 71.1 Hjortevilttiltak

Underposten skal dekke tiltak knyttet til handlingssplan for forvaltning av hjortevilt som er utarbeidet i samarbeid mellom forvaltningen og organisasjonene i 1995. Underposten skal også dekke de sentrale overvåkingsprogrammene for bestandsutvikling og sammensetning, samt helseovervåkingsprogrammet for hjortevilt. Midler benyttes også i hjorteviltforvaltningen til tiltaksrettede undersøkelser, metodeutvikling, tilskudd til praktiske tiltak, bidrag til løsning av oppgaver og stimulerings- og informasjonstiltak i regi av organisasjoner m.m., samt forvaltningsrettet FoU og sentrale utviklingstiltak som er nødvendig for senere å kunne sette i verk praktiske tiltak.

Underpost 71.2 Villreintiltak

Underposten skal dekke tiltak i villreinforvaltningen som drift av villreinområdene, bestandstel-

linger, overvåking, driftsplaner, arbeid med sikring av leveområdene, forvaltningsrettede FoU- og sentrale utviklingstiltak som er nødvendig for senere å kunne sette i verk praktiske tiltak.

Underpost 71.3 Lokale vilttiltak mv.

Midlene benyttes til vilttiltak og prosjekter i regi av regionale og landsomfattende organisasjoner, forvaltningsrettet FoU knyttet til dokumentasjon og overvåking av biologisk mangfold, og sentrale utviklingstiltak som er nødvendig for senere å kunne sette i verk praktiske tiltak i distriktene.

Underpost 71.4 Viltovervåking

Midlene benyttes til overvåkingsoppgaver som skal sikre en løpende oversikt over bestandsstatus og utvikling av arter og artsgrupper av vilt, som ikke er dekket over post 71.1 eller 71.2. De sentrale overvåkingsprosjektene skal gi et årlig oppdatert datagrunnlag for iverksettelse av både sentrale, regionale og lokale forvaltningstiltak og justering av virkemidler, samt avdekke kunnsksbehov.

Post 72 Erstatninger for hjorteviltskader, kan overføres

Posten har tidligere dekket erstatninger for hjorteviltskader, forebyggende tiltak og uforutsette ekstraordinære behov. Erstatningsordningen har vært budsjettstyrt, og ingen har hatt rettskrav på erstatning for slike skader. For 2001 foreslås posten nedlagt da omleggingsarbeidet overfor kommunene fører til at fellingsavgiftene for elg og hjort tilfaller kommunene. Kommunene har samtidig hånd om de forvaltningsmessige virkemidler vedrørende bestandsutviklingen, og det forutsettes at kommunene tilpasser hjorteviltbestandene til næringsgrunnlaget slik at skadepresset blir begrenset. Skadeforebyggende tiltak kan eventuelt også søkes dekket gjennom de kommunale viltfond.

Kap. 4425 Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf. kap. 1425)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
51	Viltfondet		66 500	55 645
52	Statens fiskefond		24 000	27 000
	Sum kap. 4425		90 500	82 645

Under dette kapitlet budsjetteres hoveddelen av refusjonene til statsbudsjettet basert på de årlige forventede inntektene i Viltfondet og Statens fiskefond. Eventuelle overskytende inntekter i fondene skal i henhold til retningslinjene overføres og kapitaliseres fondene og gir grunnlag for eventuelle større refusjoner kommende år. Refusjonene under kap. 4425 gir grunnlag for tilsvarende utgifter som budsjetteres under kap. 1425 Vilt- og fisketiltak.

Refusjonene til statsbudsjettet under kap. 4425 fra Viltfondet og Statens fiskefond foreslås i budsjettet for 2001 redusert med 7,855 mill. kr i forhold til 2000. Dette ved at refusjonene til statsbudsjettet fra Viltfondet reduseres med 10,855 mill. kr som følge av lavere forventede inntekter i Viltfondet grunnet de vedtatte endringene i viltloven, jf. omtalen under kap. 1425. Videre foreslås en økning av refusjonene fra Statens fiskefond på 3 mill. kr med bakgrunn i de forventede inntektene i fondet i 2001 samt noe inntektsføring av positiv fondskapital.

Til sammen 5,868 mill. kr av inntektene i Viltfondet og Statens fiskefond refunderes under kap. 4410 post 50 og gir grunnlag for tilsvarende utgifter under kap. 1410 post 50 Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene. Disse utgiftene dekker vilt- og fiskeforskning i regi av NINA-NIKU.

I budsjettet for 2001 foreslås det å videreføre ordningen med å inntektsføre 3,5 mill. kr i refusjoner fra Viltfondet under kap. 3462 Registerenheten i Brønnøysund. Dette til dekning av driftsutgifter til Jegerregisteret der disse utgiftene dekkes under kap. 0462 Registerenheten i Brønnøysund.

Post 51 Viltfondet

Viltfondets inntekter har tidligere kommet fra jegeravgiften, fellingsavgiften, fallvilt og renter av fondskapitalen. Jegeravgiften har vært Viltfondets største inntektskilde. Omkring 190000 personer betalte jegeravgift i jaktåret 1999/2000. I Jegerregisteret er det registrert omkring 335000

personer. I mars 1999 overtok Registerenheten i Brønnøysund ansvaret for driften av Jegerregisteret, jf. omtalen under kap. 1425 post 01. Det er i dag et krav at fellingsavgifter for hjortevilt skal være betalt inn innen 10 dager før jakttidens start for at det skal foreligge gyldig fellingstillatelse. Hovedinntektene knyttet til fallvilt kom tidligere fra omsetning av kjøtt fra påkjørt vilt. Tilsvarende utgifter ble budsjettert under kap. 1425 post 65. De årlige inntekter og utgifter varierer både geografisk, bl.a. med klima- og snøforhold det enkelte år og med bestandsnivå, og er derfor vanskelig å forutsi eksakt.

Om inntektene i Viltfondet i 2001:

Inntektene i Viltfondet i 2001 må sees i lys av omleggingen av ordningen med fellingsavgifter for elg og hjort. Deler av inntektene som tidligere tilfalt Viltfondet vil fra 2001 tilfalle kommunene. Dette gjelder både inntekter fra fallvilt av hjortevilt og bever, samt inntekter fra fellingsavgiftene for elg og hjort. Samtidig som inntektssiden endres vil også utgiftenes størrelse og fordelingen av disse på ulike forvaltningsnivå endres, jf. postomtalen under kap. 1425.

Selv om kommunene etter omleggingen får et mer entydig ansvar for hjorteviltforvaltningen, og virkemidler for å styrke lokale vilttiltak generelt, vil det fremdeles være nasjonale oppgaver innen hjorteviltforvaltningen som må løses. Ettersom slike sentrale FOU-tiltak og overvåking av hjortevilt fortsatt skal dekkes av det sentrale Viltfondet, foreslår Regjeringen å differensiere jegeravgiften. Forslaget innebærer at hjorteviltjegerene betaler et tillegg til jegeravgiften, og på denne måten bidrar særskilt til nødvendige nasjonale oppgaver. Samtidig er det et mål at avgiftsnivået for hjorteviltjegerene totalt sett ikke skal øke. Fellingsavgiftene for elg, hjort og villrein foreslås derfor uendret i forhold til 2000. Overgangen til etterskuddsvis innkreving av fellingsavgiftene fører til at det betales avgift for et mindre antall dyr. Inntektene i det sentrale Viltfondet og de kommunale viltfond vil bli redusert som følge av endringen, og det

samlede avgiftsnivået for hjorteviltjegerene reduseres gjennom dette.

For 2001 vil Viltfondet refundere forskning og utvikling som vedrører viltforvaltning, vilttiltak, ivaretagelse av viltet i arealplanleggingen, villreinemndenes administrative utgifter, påløpte utgifter til fallvilt mv. i kommunene i 2000, og administrasjon av jegerregisteret og jegerservice.

Om fallviltarbeidet:

Ivaretagelse av fallvilt vil i 2001 i hovedsak være et kommunalt ansvar, der både inntekter og utgifter tilfaller kommunene. Det er likevel fortsatt et behov for å gjennomføre analyser av individer som gjenfinnes som fallvilt eller avlives av ulike årsaker. Slike analyser er et sentralt ansvar, og utgiftene til dette arbeidet er budsjettert under kap. 1425 post 01, jf. postomtalen. Det vil også i 2001 kunne være et begrenset inntektspotensiale for det sentrale Viltfondet, primært knyttet til salg av omsettbare deler av vilt som fortsatt tilfaller Viltfondet, eksempelvis skrotter av bjørn.

I 2001 vil også Viltfondet refundere kommunenes utgifter med ivaretagelse av fallvilt i 2000, der kommunene fremmer refusjonskrav i 2001. Dette vil være et engangstilfelle, som bortfaller i 2002. For å sikre at disse refusjonene kan dekkes i 2001 uten at det går ut over andre prioriterte viltoppgaver, foreslås det at deler av den positive fondskapitalen i Viltfondet benyttes til dette formål.

Om avgiftsendringer som følger av lovendringer:

Omleggingen i forhold til kommunene fører til at avgifter som før ble benyttet sentralt, regionalt og lokalt til tiltak heretter vil tilfalle kommunene direkte. Samtidig er det et særlig behov for å opprettholde sentral overvåking og FoU i tilknytning til bestandene av elg og hjort, jf.

merknadene til kap. 1425. Det foreslås derfor innført en differensiert jegeravgift, slik at hjorteviltjegerene spesifikt dekker kostnadene med sentral overvåking og FoU ved å betale et tillegg til jegeravgiften på kr 60. Ved innføring av etter-skuddsvis fellingsavgift vil det samlede avgiftspotensialet for kommunene reduseres, og avgiftsnivået for hjorteviltjegerene samlet bli redusert med ca. 7,0 mill. kr. Den avgiftsøkning som følger av den differensierte jegeravgiften utgjør i underkant av 5,0 mill. kr. Netto reduksjon i avgifter for hjorteviltjegere er anslått til ca. 2,0 mill. kr. Fellingsavgiftene i 2000 for voksen elg var kr 400, voksen hjort kr 300 og voksen rein kr 210. Avgiftene for elgkalv, hjortekalv og villreinkalv var henholdsvis kr 230, kr 180 og kr 120. Disse foreslås opprettholdt som øvre rammer for 2001.

Endringene i Viltloven gir adgang til å gebyrbelegge manglende innlevert jegerstatistikk for det påfølgende jaktår. Departementet forutsetter at denne ordningen etter hvert vil omfatte et fåtall jegere, men mener at et slikt gebyr bør settes til kr 150 for å stimulere til god innlevering av statistiske data.

Om avgiftsendringer som følger av prisjusteringer:

Jegeravgiften har vært uendret siden 1994, da avgiften ble øket fra kr 200 til kr 210. I perioden 1994-2000 har kostnadene ved både kjøp av tjenester og tilskuddsfinansiert aktivitet økt. Selv om det økte kostnadsnivået delvis har vært kompensert gjennom et økt antall betalende jegere, mener Regjeringen at jegeravgiften bør følge den vanlige kost- og prisøkning. For å dekke opp behovene for ulike tiltak innen viltforvaltningen foreslås derfor jegeravgiften økt til kr 240 i 2001.

Gebyret som innkreves for utsending av ekstra jegeravgiftskort foreslås ikke endret fra 2000, og holdes fortsatt på kr 50.

Avgiftene foreslås etter dette endret slik:

Tabell 18.2 Avgifter i 2001:

Type avgift:	Avgiftens størrelse i 2001 i kr:	Estimerte antall innbetalinger:	Forventet innbetalt totalbeløp:	Inntektsføres:
Jegeravgift generelt	240	192 000	46 080 000	Viltfondet
Jegeravgiftstillegg hjortevilt	60	80 000	4 800 000	Viltfondet
Gebyr manglende innlevering av jaktstatistikk	150	10 000	0 *	Viltfondet
Gebyr ekstra jegeravgiftskort	50	4 600	230 000	Viltfondet
Fellingsavgift voksen rein	210	6 768	1 421 000	Viltfondet
Fellingsavgift reinkalv	120	2 224	267 000	Viltfondet
Fellingsavgift voksen elg	400	26 664	10 666 000	Kommunene
Fellingsavgift elgkalv	230	12 759	2 935 000	Kommunene
Fellingsavgift voksen hjort	300	17 079	5 124 000	Kommunene
Fellingsavgift hjortekalv	180	4 984	897 000	Kommunene

* Innkreving av gebyret vil først skje etterskuddsvis, og eventuelle inntekter vil først komme i 2002

Tabell 18.3 Samlede refusjoner fra Viltfondet i 2001:

Formål:	Refusjoner (i 1 000 kr):
Sentrale fallviltutgifter (kap. 1425.01):	1 000
Prosjekter, administrasjon mv. (kap. 1425.01):	20 500
Kommunal viltforvaltning (kap. 1425.61):	5 000
Fallviltutgifter i kommunene i 2000 (kap. 1425.65):	8 000
Hjortevilttiltak (kap. 1425.71.1):	7 000
Villreintiltak (kap. 1425.71.2):	1 700
Lokale vilttiltak (kap. 1425.71.3):	6 445
Viltovervåking (kap. 1425.71.4):	6 000
Erstatninger og forebyggende tiltak (kap. 1425.72):	0
Sum refusjon fra Viltfondet under kap. 1425:	55 645
Viltforskning, NINA (kap. 1410.50):	3 000
Drift av Jegerregisteret (kap. 0462):	3 500
Sum refusjon fra Viltfondet i 2001:	62 145

Post 52 Statens fiskefond

Statens fiskefonds inntekter består av fiskeravgift, verdien av inndratt fisk og renter av fondets kapital. Fondet refunderer utgifter til fiskeforvaltningstiltak og fiskeforskning. For 2000 er refusjonene fra fondet foreslått økt med 3 mill. kr. Dette med bakgrunn i forventede inntekter i fondet i 2001 samt noe inntektsføring av positiv fondskapital.

Innbetalt fiskeravgift i 1999 er økt i forhold til 1998. Totalt var det 227000 innbetalinger i 1999. Det var ca. 7000 flere som betalte fiskeravgift for fiske etter laks, sjøaure og sjørøye i 1999 enn i 1998. For fiske etter innlandsfisk var det imidlertid en nedgang på ca. 3500 kort. Antall årsavgiftskort for innlandsfiske for enkeltpersoner har hatt en nedgang på 7500 kort, mens innbetaling av ukekort og familiekort har økt med over 4000 innbetalinger. Det betyr at antallet fiskere som har løst avgift for innlandsfiske totalt antas å være ganske stabilt. Det er økningen i antall innbetalinger for fiske etter anadrom fisk som har ført til en inntektsøkning på totalt ca. 1 mill. kr fra 1998 til 1999.

Tabell 18.4 Samlede refusjoner fra Statens fiskefond i 2001:

Formål:	Refusjoner (i 1000 kr)
Prosjekter, administrasjon mv. (kap. 1425. 01):	11 500
Kommunal fiskeforvaltning (kap. 1425.60):	4 500
Tilskudd til fiskeformål (kap. 1425. 70):	11 000
Sum refusjon fra Statens fiskefond under kap. 1425	27 000
Fiskeforskning, NINA (kap. 1410.50):	2 868
Sum refusjon fra Statens fiskefond i 2001	29 868

Fiskeravgiften for fiskeåret 2001/2002 foreslås opprettholdt på dagens nivå. For fiske etter anadrome laksefisk (laks, sjørret og sjørøye) i vassdrag foreslås årsavgiften opprettholdt på kr 180. Årsavgiften for fiske etter innlandsfisk og kreps foreslås opprettholdt med kr 90 mens uke-

avgiften foreslås opprettholdt med kr 45. Prisen for familiekort som kan benyttes av ektefeller/samboere og barn i alderen 16 til 20 år, foreslås også opprettholdt med kr 160 for ett år og kr 60 for en uke. Familiekort kan kun benyttes ved fiske etter innlandsfisk og kreps.

Kap. 1426 Statens naturoppsyn (jf. kap. 4426)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	38 286	40 617	46 489
30	Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	2 524	2 500	2 500
31	Tiltak i naturvern- og friluftsområder, <i>kan overføres</i>	9 174	10 613	10 613
32	Skjærgårdsparker m.v., <i>kan overføres</i>	9 876	9 835	11 835
70	Tilskudd til naturoppsyn, <i>kan overføres</i>	272	500	500
Sum kap. 1426		60 131	64 065	71 937

Kap. 1426 Statens naturoppsyn inkluderer midler til etablering og drift av Statens naturoppsyn (SNO) og midler til tiltak i natur- og friluftsområder.

Statens Naturoppsyns rolle og oppgaver:

Statens naturoppsyn (SNO) ble etablert i 1997 med hjemmel i lov om statlig naturoppsyn av 21.06.96, jf. Ot.prp. nr. 30 (1995-96). SNO er under utvikling og arbeider for å etablere et samlet grep om statens oppsynsinnsats. Hovedoppgavene er informasjon og veiledning, i tillegg til bl.a. kontroll, registrering, dokumentasjon, skjøtsel og drift. I dette inngår også viktige oppgaver innen rovviltforvaltningen. SNO har også et overordnet ansvar for oppfølgingen av skjærgårdstjenesteordningen. Det legges stor vekt på å etablere godt samarbeid med de andre aktørene innen naturoppsyn, og særlig er samordning med poli-

tiet viktig når det gjelder kontrollmessige oppgaver. En viktig utfordring for oppsynet er å skape forståelse og respekt for regelverket som finnes på dette området. Den nasjonale ledelsen er lagt til Direktoratet for naturforvaltning og består av en liten, administrativ enhet, mens hovedtyngden av arbeidet skjer lokalt i områder der behovet for styrket oppsyn er størst. Virksomheten er basert dels på eget felpersonale og dels på kjøp av tjenester og samarbeid med andre oppsynsordninger lokalt og regionalt. Det heltidsansatte oppsynet er tilsatt i Direktoratet for naturforvaltning, men har arbeidssted lokalt tilknyttet et definert, geografisk område.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønns- og driftsutgifter til Statens naturoppsyn. Posten dekker også lønn til engasjementer i den sentrale enheten i Direktoratet for

naturforvaltning, samt engasjement av statspensjonister (politi).

Posten dekker videre utgifter til ulike råd og utvalg, utgifter til IT- og sambandsutstyr, feltutstyr, uniform/arbeidstøy, opplæringstiltak, informasjonsmateriell, naturveiledningstiltak mv., samt utviklingskostnader. Posten dekker også utgifter knyttet til salg av nasjonalparkprodukter, samt oppdragsvirksomhet der de tilsvarende inntektene budsjetteres på kap. 4426 post 01.

For 2001 foreslås posten økt. Det foreslås en økning på 5 mill. kr til dekning av SNOs arbeid med skadedokumentasjon i forbindelse med rovdyrskader på bufe og tamrein, i tråd med Stortingets tidligere merknader. 2,5 mill. kr av disse var tidligere budsjettert under kap. 1406 post 01. Videre foreslås det i tråd med Stortingets tidligere merknader, en økning av posten på 2 mill. kr til dekning av SNOs utgifter i forbindelse med statlig jegerkorps. Utover dette foreslås posten også noe redusert gjennom en generell reduksjon i driftsutgiftene til Statens naturoppsyn samt at en reduksjon med bakgrunn i tilsvarende reduksjon i inntektene under kap. 4426 post 01. Videre er 0,2 mill. kr som tidligere er benyttet til miljøovervåking overført til kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking.

Post 30 Tiltak i nasjonalparkene, kan overføres

Posten dekker statlige investeringsutgifter i forbindelse med forvaltningen av nasjonalparkene og tilliggende verneområder i tråd med godkjent forvaltningsplan og andre styringsdokumenter. Videre dekker posten utgifter til tilretteleggingstiltak av ulike slag i forbindelse med styringen av ferdselen inntil og i nasjonalparkene.

Post 31 Tiltak i naturvern- og friluftslivsområder, kan overføres

Posten dekker utgifter til ulike praktiske tiltak som følger av statlig erverv av nasjonalt eller regionalt viktige friluftslivsområder, eller varige servituttavtaler for sikring av allmennhetens friluftssinteresser i slike områder. Posten dekker også feltmessige utgifter i naturområder fredet ved kgl. res. Dette er bl.a. utgifter til opparbeidelse av stier, tilrettelegging for publikum, uteinformasjonstiltak mv.

Post 32 Skjærgårdsparker mv., kan overføres

Posten er primært rettet mot resultatområde 2 og dekker utgifter til den praktiske forvaltningen av skjærgårdsparker samt utgifter knyttet til drift av skjærgårdstjenesten i Oslofjorden. Begge disse type ordninger er etablert med bakgrunn i statlige initiativ. Posten skal også dekke utgifter til forvaltningsoppgaver/områdeforvaltning, herunder nødvendig merke- og oppsynsoppgaver i forbindelse med skjærgårdsparkene og andre friluftslivsområder i kystsonen som sikres av staten.

For 2001 foreslås posten økt med 2 mill. kr til styrket forvaltning av skjærgårdsparkene og friluftsområder i strandsonen. Dette skyldes utvidelse av skjærgårdsparken i Vest-Agder, større engasjement i Vestkystparken og behov for oppgradering av skjøtselen i de eldste parkene.

Post 70 Tilskudd til naturoppsyn, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Posten var ny i forbindelse med 1999-budsjettet og dekker støtte til oppsynsaktiviteter i regi av frivillige organisasjoner. Dette fungerer som et viktig supplement til aktiviteter som utføres av Statens naturoppsyn (SNO). Spesielt vil det være aktuelt å gi tilskudd til forebyggende tiltak mot faunakriminalitet. Tilskudd gis til tiltak i regi av kompetente organisasjoner etter søknad. Tilskudd kan bl.a. gis til planlegging og gjennomføring av arbeid i felt og oppsynsrelevante kurs-, opplærings- og informasjonsvirksomhet innen de aktuelle organisasjonene.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å støtte opp om oppsynsaktiviteter i regi av frivillige organisasjoner der dette vil fungere som et viktig supplement til aktiviteter som utføres av Statens naturoppsyn.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter og –regnskap og eventuelt framdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Kap. 4426 Statens naturoppsyn (jf. kap. 1426)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
01	Ymse inntekter		491	206
16	Refusjon av fødsels- og adopsjonspenger	9		
	Sum kap. 4426	9	491	206

Post 01 Ymse inntekter

På posten føres ulike inntekter for Statens naturoppsyn, herunder inntekter fra salg av nasjonalparkprodukter, inntekter fra oppdragsvirk-

somhet o.l. For år 2001 forventes inntektene å bli noe redusert. De tilsvarende utgiftene under kap. 1426 post 01 er redusert tilsvarende. Eventuelle mindreinntekter på posten medfører tilsvarende mindreutgifter under kap. 1426 post 01.

Kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	84 637	89 646	100 183
30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	10 829	12 785	22 785
31	Tiltak i naturvern- og friluftsområder, <i>kan overføres</i>	18		
32	Statlige erverv, fylkesvis verneplaner, <i>kan overføres</i>	20 105	19 500	18 500
33	Statlige erverv, barskogvern, <i>kan overføres</i>	46 924	26 154	30 154
34	Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	982	1 000	2 000
60	Kommunal naturforvaltning, <i>kan overføres</i>	11 551	7 212	2 012
62	Tilskudd til interkommunal friluftsråd, <i>kan overføres</i>	3 300	3 300	
70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>			96 700
72	Erstatninger for rovviltskader, <i>overslagsbevilgning</i>		80 702	80 702
73	Forebyggende tiltak mot rovviltskader og omstillingstiltak, <i>kan overføres</i>	119 353	28 000	40 000
74	Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i>	4 623	4 670	4 670
75	Internasjonale avtaler og medlemskap	827	832	832
76	Tilskudd til kulturlandskapstiltak, <i>kan overføres</i>	1 451	1 500	1 500
77	Tilskudd til naturinformasjonssentra, <i>kan overføres</i>	5 400	5 400	5 400
78	Friluftsrådenes landsforbund og interkommunale friluftsråd, <i>kan overføres</i>			3 300
	Sum kap. 1427	309 999	280 701	408 738

Total bevilgning på kap. 1427 har økt med 128 mill. kr. Av tabellen over fremgår det at økningen hovedsakelig skyldes overføring av post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål fra kap.

1406 til kap. 1427. I tillegg er bevilgningene til bl.a. rovviltforvaltning (post 73) og båndlegging av friluftsområder (post 30) økt vesentlig.

Direktoratet for naturforvaltnings rolle og oppgaver:

Direktoratet for naturforvaltning er Miljøverndepartementets sentrale rådgivende og utøvende fagorgan innen naturforvaltningen. Direktoratet for naturforvaltning har tverrfaglig kompetanse med basis i kunnskap om økologi, arealforvaltning og friluftsliv, og er temasenter for økologi og biologi. Direktoratet for naturforvaltning skal ha bred oversikt over naturtilstanden og skal kunne rapportere løpende om dette. Innenfor Direktoratet for naturforvaltnings ansvarsområde har direktoratet faglig instruksjonsmyndighet overfor miljøvernavdelingene ved fylkesmannsembetene. Direktoratet for naturforvaltning er også delegert ansvar for økonomi- og overordnede personalsaker for disse.

De konkrete miljømålene Direktoratet for naturforvaltning arbeider mot er gjengitt under resultatområdeomtalen. Disse oppsummeres i Direktoratet for naturforvaltnings overordnede mål som er: å bevare biologisk mangfold og å verne og styrke allemannsretten. Direktoratet for naturforvaltnings hovedstrategier for å nå målene er:

- Sikre variasjonsbredden i norsk natur og landskap og opprettholde den naturlige produksjonsevnen
- Sørge for at hensynet til en langsiktig disponering av naturressursene legges til grunn ved areal- og vassdragsplanlegging og planer om naturinngrep
- Fremme mulighetene for å bruke naturen til friluftsliv, opplæring og høsting
- Fremskaffe og formidle kunnskap som grunnlag for en aktiv og forebyggende naturforvaltning

Direktoratet for naturforvaltning er godt igang med utvikling av serviceerklæringer for sine brukere.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn til faste og midlertidig ansatte, samt driftsutgifter for Direktoratet for naturforvaltning. Posten dekker videre husleie og driftsutgifter knyttet til Direktoratet for naturforvaltnings bygg på Tungasletta, samt husleie og driftsutgifter til Kongsvold Fjeldstue og Songli Forsøksgård. Posten dekker også driftsutgifter knyttet til de faglige resultatkrav og oppdrag der ansvaret for resultatoppnåelsen tillegges Direktoratet for naturforvaltning, herunder reiser,

engasjementer, FoU-prosjekter, kjøp av tjenester, trykking av rapporter etc. Dette gjelder alle Direktoratet for naturforvaltnings fagområder med unntak av naturoppsyn (dekkes over kap. 1426) og prosjekter som kan dekkes over kap. 1425 Vilt og fisketiltak.

Direktoratets strandsoneprosjekt foreslås videreført med 2,8 mill. kr, jf. Budsjett-innst. S. nr. 9 (1999-2000). Disse midlene nyttes til forsterket innsats for å ta vare på strandområder bl.a. ved juridisk bistand til kommunene.

Posten foreslås økt i budsjettet for 2001. Det foreslås 7 mill. kr til arbeidet med å styrke de ville laksebestandene i samsvar med Regjeringens oppfølging av villaksutvalgets innstilling, jf. St.meld. nr. 8 og 33 (1999-2000). Disse midlene kommer i tillegg til de 3 mill. kr som ble vedtatt i budsjettet for 2000 og som foreslås videreført i budsjettet for 2001. Tiltak mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris og etablering av et eget forskningsprogram for villaksen vil bli særlig prioritert. Det vil også bli avsatt midler til tiltak knyttet til oppdrettsnæringen og til forbedring av det faglige grunnlaget for reguleringene i laksefisket. Arbeidet med å bekjempe Gyrodactylus salaris vil bli lagt opp i samsvar med resultatene av Miljøverndepartementets og Landbruksdepartementets behandling av et nylig fremlagt forslag til handlingsplan mot parasitten. Regjeringen vil komme nærmere tilbake til det langsiktige bekjempelsearbeidet i budsjettproposisjonen for 2002.

Posten foreslås også økt med 0,5 mill. kr til dekning av nødvendige tiltak for å bevare fjellreven, jf. Energi- og miljøkomiteens merknader om dette i Budsjett-innst. S. nr. 9 (1999-2000). Tiltakene omfatter innfanging og avl av fjellrev for senere utsetting og kommer i tillegg til overvåking av arten.

Videre foreslås posten økt som følge av budsjettekniske endringer knyttet til sammenslåingen av kapitlene som finansierer fylkesmannsembetene, jf. omtale under kap. 1406. Til sammen er om lag 9 mill. kr som tidligere ble budsjettet under kap. 1406 post 01 til faglige tidsavgrensede prosjekter overført kap. 1427 post 01. Bruken av midlene vil i hovedsak være den samme, og utgjøres bl.a. av 3 mill. kr til arbeidet med gjennomføringen av Nasjonalparkplanen, 0,8 mill. kr til miljølære og om lag 3,2 mill. kr til ulike faglige prosjekter i hovedsak innenfor resultatområde 01 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold der Direktoratet for naturforvaltning har et særlig resultatansvar sammen med fylkesmannen. Videre vil 2 mill. kr av de overførte midlene bli

disponert til arbeidet med å rullere Samlet plan for vassdrag, jf. St.meld. nr. 29 (1998-99) og Innst. S. nr. 122 (1999-2000), samt St.meld. nr. 33 (1999-2000). Disse midlene har tidligere vært benyttet til fylkesmannens arbeid med drift av Samlet plan og kartlegging av verneverdiene i vernede vassdrag.

I tillegg er det innarbeidet en økning på om lag 1,9 mill. kr som følge av økte lønnsutgifter i 2001 på grunn av lønnsoppgjøret i 2000 samt noe økte utgifter tilsvarende økte inntekter under kap. 4427.

Ut over dette er midlene på posten redusert ved at det foreslås et generelt kutt på 2 mill. kr i Direktoratet for naturforvaltnings driftsutgifter. Det foreslås også overført 4,75 mill. kr fra posten knyttet til direktoratets arbeid med bestandsregistrering av store rovdyr. Disse midlene foreslås fra 2001 budsjettert på kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking som ledd i å samle alle budsjettmidler til miljøovervåking på ett og samme budsjettkapitel under Miljøverndepartementet, jf. omtalen under kap. 1410. Posten er også noe redusert som følge av at direktoratets ansvar for formannskapet i CAFF opphører i 2001.

Post 30 Statlig erverv, båndlegging av friluftsområder, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 2 Friluftsliv. Staten har det økonomiske ansvaret for å sikre særskilte friluftsområder av nasjonal og regional betydning som f.eks. skjærgårdsparker (jf. kap. 1426 post 32). Staten investerer også i kommunal sikring av lokalt viktige friluftsområder i byer og tettsteder gjennom bidrag til sikring mot tinglyst båndlegging av arealbruken til allment friluftsliv.

Sikringen gjennomføres ved erverv eller ved servituttavtale med grunneier, fortrinnsvis på frivillig grunnlag, men i enkelte tilfeller også ved ekspropriasjon, ved bruk av forkjøpsrett, ved konsesjon eller ved vilkår til konsesjon. I tillegg til sikring av friluftsområder skal midlene også dekke andre utgifter som er knyttet til gjennomføring av disse oppgavene som f.eks. forhåndstakster, plan- og oppmålingsarbeider, fagbistand, trykking av plandokument, rapporter mv.

Investeringsmidlene utbetales når Direktoratet for naturforvaltning har mottatt formell dokumentasjon på at hjemmel eller rettighet er overført og at statens vilkår er oppfylt.

I budsjettet for 2001 foreslås posten økt med 10 mill. kr i forhold til 2000. Rammen for nye tilsagn for 2001 foreslås økt tilsvarende og med-

fører at aktiviteten knyttet til sikring av nye friluftsområder i byer og tettsteder og langs kysten blir vesentlig høyere sammenliknet med 2000. Innenfor rammen av posten foreslås det for 2001 videreført 2 mill. kr til arbeidet med sikring og vern av friluftsliv- og naturområder langs Oslofjorden, jf. omtale under resultatområde 2 Friluftsliv.

Post 32 Statlige erverv, fylkesvise verneplaner, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Posten skal dekke utgifter til erstatning av eiers og rettighetshaveres økonomiske tap ved vernetiltak etter naturvernloven, jf. erstatningsreglene i loven. Erstatninger fastsettes ved minnelige avtaler eller ved rettslige skjønn. Posten skal også dekke kjøp av områder som er vernet eller forutsettes vernet etter naturvernloven. Foruten erstatning og vederlag ved kjøp, skal midlene på denne posten også dekke andre utgifter som er knyttet til gjennomføring av verneplanene, som trykking av verneplaner, grensemerking, utarbeidelse av skjøtselsplaner når dette er nødvendig for fastsettelse av skjønnsforutsetningene, annonsering mv.

I budsjettet for år 2001 foreslås posten redusert med 1 mill. kr i forhold til 2000. Dette i tråd med behovet for midler som forutsettes å komme til utbetaling på tidligere gitte tilsagn knyttet til tidligere vedtatt vern. Gjennomføringen av fylkesvise verneplaner vil i 2001 følge tidligere fastsatt vernetempo, dvs. en slutføring av arbeidet med gjenværende fylkesvise verneplanene i løpet av 2005. Ut fra dagens kostnadsanslag gir dette behov for en ramme for nye tilsagn på til sammen 21,9 mill. kr og en tilsagnsfullmakt på til sammen 78,513 mill. kr. Det vises for øvrig til nærmere omtale av verneplanarbeidet under resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Post 33 Statlig erverv, barskogvern, kan overføres

Midlene under posten er i hovedsak rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Posten skal dekke utgifter til erstatning av eiers og rettighetshaveres økonomiske tap ved barskogvern etter naturvernloven, jf. erstatningsreglene i loven. Erstatninger fastsettes ved minnelige forhandlinger eller ved rettslige skjønn. Posten skal også dekke kjøp av barskogsområder

som er vernet eller forutsettes vernet etter naturvernloven, samt utgifter som staten som grunneier har i forbindelse med forvaltningen av innkjøpte eiendommer. Vederlagsordningen på 5,0 mill. kr for kompensasjon til grunneiere som har områder på bruttolisten for barskogvern skal også dekkes av posten.

Foruten erstatning og vederlag ved kjøp, skal midlene på denne posten også dekke andre utgifter som er knyttet til gjennomføring av barskogplanene, som utgifter i tilknytning til make-skifte, herunder utgifter til eiendomsforvaltning i den perioden staten er grunneier, trykking av verneplaner, grensemerking, utarbeidelse av forvaltningsplaner når dette er nødvendig for fastsettelse av skjønnsforutsetningene, annonsering mv.

Regjeringen legger stor vekt på å gjennomføre barskogvernet i tråd med Stortingets behandling av stortingsmeldingen om barskogvern, jf. St.meld. nr. 40 (1994-95). Det legges til grunn at målsettingene knyttet til areal vernet barskog står fast. Gjennomføringen har imidlertid vist seg dyrere enn tidligere beregnet noe som innebærer at slutføringen av arbeidet med verneplan for barskog planlegges ferdigstilt i 2002, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) for Miljøverndepartementet. Ut fra dagens kostnadsanslag gir dette behov for en ramme for nye tilsagn på til sammen 133,8 mill. kr og en tilsagnsfullmakt på til sammen 173,844 mill. kr. Framdriften vil bli nærmere omtalt i de årlige budsjettproposisjoner. I budsjettet for år 2001 foreslås posten økt med 4 mill. kr i forhold til 2000. Dette er i tråd med anslaget for midler som kommer til utbetaling på tidligere gitte tilsagn knyttet til vedtatt barskogvern.

Det vises for øvrig til nærmere omtale av verneplanarbeidet under resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Post 34, Statlige erverv, nasjonalparkplanen, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Posten skal dekke utgifter til erstatning av eiers og rettighetshaveres økonomiske tap ved vernetiltak etter naturvernloven, jf. erstatningsreglene i loven. Erstatninger fastsettes ved minnelige avtaler eller ved rettslige skjønn.

Foruten erstatning og vederlag skal midlene på denne posten også dekke andre utgifter som er knyttet til gjennomføring av nasjonalparkplanen, som utgifter i tilknytning til trykking av verneplanutkast, grensemerking, utarbeidelse av for-

valtningsplaner når dette er nødvendig for fastsettelse av skjønnsforutsetningene, annonsering mv.

I budsjettet for år 2001 foreslås posten økt med 1 mill. kr i forhold til 2000. Dette er i tråd med anslaget for midler som kommer til utbetaling på tidligere gitte tilsagn knyttet til gjennomføringen av Nasjonalparkplanen. Gjennomføringen av Nasjonalparkplanen vil i 2001 følge tidligere fastsatt vernetempo, dvs. en framdrift som sikrer at Nasjonalparkplanen er sluttført i år 2010. Ut fra dagens kostnadsanslag gir dette behov for en ramme for nye tilsagn på til sammen 7,5 mill. kr og en tilsagnsfullmakt på til sammen 8,447 mill. kr for 2001. Det vises for øvrig til nærmere omtale av verneplanarbeidet under resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold. Det vises også til kap. 1427 post 01, der bevilgningsforslaget for 2001 inkluderer en videreføring av 3 mill. kr, som i budsjettet for 2000 var budsjettert under kap. 1406 post 01, til dekning av driftsutgifter knyttet til gjennomføringen av Nasjonalparkplanen.

Post 60 Kommunal naturforvaltning, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og 2 Friluftsliv.

Posten dekker midler til utbetaling av tidligere gitte tilsagn i forbindelse med tilskudd til Aksjon vannmiljø. Det gis ikke lenger nye tilsagn i forbindelse med Aksjon Vannmiljø, og bevilgningen dekker kun utbetalinger til tidligere gitte tilsagn. For 2001 er posten foreslått redusert med til sammen 5,2 mill. kr, ved at 4 mill. kr i tilskudd til kommuner for igangsetting av kartlegging og verdiklassifisering av biologisk mangfold foreslås overført til kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking, ny post 60, som ledd i å samle alle budsjettmidler til miljøovervåking på ett og samme budsjettkapitel under Miljøverndepartementet, jf. omtalen under kap. 1410. Videre foreslås en budsjettreduksjon på 1,2 mill. kr. Reduksjonen vil medføre at tidligere tilskuddsordning til kommuner rettet mot særskilte tiltak i friluftsområder opphører.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakeren leverer sluttrapporter og –regnskap og eventuelt framdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og

rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Post 62 Tilskudd til interkommunal friluftsråd, kan overføres

Midlene under posten er i budsjettet for 2001 foreslått flyttet til ny post 78. Dette med bakgrunn i at midlene ikke er et tilskudd til kommunene, men dekker driftstilskudd til Friluftsrådene Landsforbund og de interkommunale friluftsrådene.

Post 70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, kan overføres

Tilskuddsordningene under denne posten retter seg mot resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og deler av resultatområde 7 Klimaendringer, luftforurensing og støy. Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål ble tidligere budsjettet under kap. 1406 post 70. Forslaget for 2001 innebærer at til sammen 9,4 mill. kr overføres til kap. 1410. Dette er midler som tidligere har vært brukt til overvåkingsaktiviteter i tilknytning til pågående og nye kalkingsprosjekter. Midlene er foreslått flyttet som ledd i å samle alle budsjettmidler til miljøovervåking på ett og samme budsjettkapitel under Miljøverndepartementet, jf. omtalen under kap. 1410. Foruten denne budsjettekniske endringen foreslås en reduksjon på til sammen 4 mill. kr. Budsjettreduksjonen vil medføre at det må foretas enkelte tilpasninger i kalkingsvirksomheten. I samsvar med Budsjett-innst. S. nr. 9 (1999-2000) vil det ikke bli benyttet midler til tiltak mot Gyrodactylus salaris over denne posten, jf. for øvrig omtalen under kap. 1427 post 01.

I tråd med dette må tilskuddsordningen bl.a. sees i sammenheng med den handlingsplan som er utarbeidet i fellesskap av Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Miljøverndepartementet for styrking av de ville laksebestandene, jf. også omtale under resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og kap. 1427, post 01.

Mål:

Målsettingen med tilskuddsordningen er å redusere negative effekter på det biologiske man-

gfoldet i vassdrag som følge av sur nedbør og andre alvorlige menneskeskapte trusler. Videre skal tilskuddsordningen brukes til å klarlegge behov for nye tiltak eller gi grunnlag for innsats som kan redusere behovet for kalking i Norge. Tilskuddsordningen forvaltes dels av Direktoratet for naturforvaltning og dels av fylkesmennene.

Tildelingskriterier:

Tilskudd kan gis prosjekter i områder der tålegrensen for menneskeskapt forurensing er overskredet. I tillegg vil bl.a. forekomst av forurensningsfølsomme organismer og fiske-interesser bli vurdert ved prioritering av prosjekter. Prosjekter som er inkludert i forslag til nasjonal handlingsplan for kalking og/eller fylkesvise planer for kalkingsvirksomheten prioriteres. Tilskudd kan bl.a. gis til kjøp, transport og spredning av kalk samt nødvendige installasjoner. Det gis også tilskudd til fiskekultiveringstiltak og andre tiltak for å styrke fiskebestandene i kalkede vassdrag samt til utprøving av kalking og alternative tiltak i terrenget. Posten dekker også informasjon om effekter av utførte tiltak samt veiledning om kalking i vann og vassdrag. Deler av tilskuddsordningen er bundet i langsiktige tiltak.

Tilskuddsmottakere er organiserte lag som jeger- og fiskerforeninger, fiskelag, grunneierlag o.l., samt kommuner.

Ved tildeling av midler settes det vanligvis vilkår om at fiske i området blir åpnet for allmenheten og at søkeren bidrar med en viss felles egeninnsats. Egeninnsatsen kan være delfinansiering, dugnadsarbeid, kultiveringstiltak o.a.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved oppfølgende undersøkelser av vannkvalitet og fiskebestander.

Det utføres i tillegg en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapporter fra tilskuddsmottakere om gjennomføring av tiltak og ressursforbruk. Til rapporteringen er utviklet et eget databaseverktøy (limnobasen), som ajourføres av fylkesmennene.

Post 72 Erstatninger for rovviltskader, overslagsbevilgning

(i 1 000 kr)

Under- post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
72.1	Erstatninger for tap av bufe		55 702	55 702
72.2	Erstatninger for tap av tamrein		25 000	25 000
	Sum post 72		80 702	80 702

Posten omfatter erstatninger for tap av bufe og tamrein. Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold.

Innen rovviltforvaltningen vil oppfølging av St.meld. nr. 35 Om rovviltforvaltning, jf. Innst. S. nr. 301 (1996-97) bli gitt høy prioritet også i 2001. Det vil bli lagt særlig vekt på å utarbeide en egen forskrift for erstatning for rovviltskader på tamrein.

Bevilgningen på post 72 dekker erstatninger for rovviltskader på bufe og tamrein forårsaket av store rovdyr. Erstatningene kan variere fra år til år, bl.a. på grunn av naturgitte forhold. Bevilgningsbehovet er således vanskelig å forutsi, og posten er derfor budsjettert som overslagsbevilgning. Dokumentasjonen av skadene er bedret etter hvert som innsatsen med bestandsregistrering og skadedokumentasjon er trappet opp i fylkene. Det vises for øvrig til Innst. O. nr. 88 (1998-99) der Stortingets Energi- og miljøkomite ber Miljøverndepartementet vurdere alternative organisasjonsmodeller for arbeidet med skadedokumentasjon. Departementet har iverksatt et slikt arbeid for å effektivisering og videreutvikling av skadedokumentasjon i regi av Statens naturoppsyn. I 2000 er skadedokumentasjon i regi av Statens naturoppsyn gjennomført i 7 fylker.

For 2001 foreslås bevilgningene til dekning av utbetalinger til rovvilterstatninger videreført på samme nivå som for 2000

Mål:

Målet med ordningen er å sikre full erstatning for dokumenterte og sannsynliggjorte rovviltskader på bufe og tamrein slik dette er nedfelt i viltloven.

Oppfølging og kontroll:

Det foretas en gjennomgang av erstatnings-søknadene for å sikre at vilkårene for erstatning er oppfylt.

Underpost 72.1 Erstatninger for tap av bufe

Bevilgningen dekker erstatninger for skader på husdyr forårsaket av store rovdyr. Erstatninger utbetales i henhold til forskrift fastsatt i medhold av lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, § 12 a. Det vises til "Forskrift om erstatning for tap og følgeskader når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt", fastsatt 2. juli 1999.

Underpost 72.2 Erstatninger for tap av tamrein

Bevilgningen dekker erstatninger for skader på tamrein forårsaket av store rovdyr, jf. Lov av 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, §12 a. Erstatninger utbetales i henhold til regler fastsatt av Miljøverndepartementet 21. mars 1997.

Post 73 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og omstillingstiltak, kan overføres

(i 1 000 kr)

Under- post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
73.1	Erstatninger for tap av bufe	119 353		
73.3	Forebyggende tiltak mot rovviltskader		20 000	32 000
73.4	Omstillingstiltak		8 000	8 000
	Sum post 73	119 353	28 000	40 000

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og omfatter forebyggende tiltak og omstillingstiltak mot rovviltskader. I budsjettet for 2001 foreslås posten økt med totalt 12 mill. kr i forhold til saldert budsjett for 2000. Dette innebærer en fortsatt stor satsing på forebyggende tiltak og omstilling. Midler til bestandssregistrering av store rovdyr foreslås fra og med budsjettet for 2001 budsjettert under kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking og for 2001 foreslås det videreført 4,75 mill. kr til dette formål.

For 2001 vil det bli lagt særlig vekt på en videreføring av arbeidet med forebyggings- og omstillingstiltak med utgangspunkt i målsettingen om en differensiert virkemiddelbruk i rovviltforvaltningen, jf. St.meld. nr. 35 Om rovviltforvaltning, jf. Innst. S. nr. 301 (1996-97).

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å finansiere tiltak som kan forebygge rovviltskader.

Oppfølging og kontroll:

For tilskudd til forebyggende tiltak og omstilling gis særlige vilkår i hvert enkelt tilfelle. Det utføres en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapporter fra tilskuddsmottakere om gjennomføring av tiltak og ressursforbruk. Når tilskudd gis til bl.a. FoU-tiltak, blir i tillegg kvaliteten på produktet kontrollert i forhold til de forventninger som er gitt i tilsagnet eller kontrakten.

Underpost 73.3 Forebyggende tiltak

Bevilgningen dekker forebyggende tiltak for å begrense rovviltskader. Midlene vil som tidligere bli benyttet til tiltak og prosjekter i regi av enkeltbrukere og lokale, regionale og landsomfattende organisasjoner. Deler av midlene vil også bli benyttet til forvaltningsrettet FoU. Slikt utviklingsarbeid er nødvendig for å kunne utvikle effektive og målrettede forebyggende tiltak. Hoveddelen av bevilgningen tildeles fylkesmannen etter fylkesvise planer og prioriteringer. Den endelige fordelingen av midler til konkrete tiltak i fylkene skjer i de regionale rovviltutvalg eller forsøksnemnder slik Stortinget har bedt om. Midler tildeles etter søknad, og det kreves rapportering av tapsreduserende eller konfliktdempende effekt. Den del av bevilgningen som nyttes i Direktoratet for naturforvaltning, benyttes til fellesoppgaver for

distriktene som det ikke er mulig eller hensiktsmessig å håndtere på fylkesnivået.

Underpost 73.4 Omstillingstiltak

Bevilgningen skal dekke kostnader knyttet til frivillig omstilling fra rovviltutsatte produksjoner til annen type virksomhet for brukere som er spesielt utsatt. Bevilgningen må sees i sammenheng med virkemidler innenfor landbruket, herunder avsetningen av særlig melkekvote for rovviltutsatte brukere.

Post 74 Tilskudd til friluftslivstiltak, kan overføres

Midlene under posten er rettet mot resultatområde 2 Friluftsliv. Tilskudd kan gis til lokale lag og organisasjoner samt Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) og eventuelle andre sammenslutninger av landsdekkende frivillige organisasjoner med friluftsliv som arbeidsområde.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til stimuleringstiltak og holdningsskapende arbeid for friluftsliv, herunder tiltak som styrker allmenhetens interesser.

Oppfølging og kontroll:

Tilskuddsmottaker følges opp i forhold til at midlene brukes som forutsatt og at tiltak blir gjennomført. Kontrollen overfor tilskuddsmottaker foregår gjennom generell formalia- og rimelighetskontroll av innsendte rapporter.

Post 75 Internasjonale avtaler og medlemskap

Tilskuddsordningen er primært knyttet til en rekke arbeidsmål på resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold, men flere arbeidsmål under resultatområde 8 er også relevante. Posten skal dekke utgifter i forbindelse med Direktoratet for naturforvaltnings medlemskap i relevante internasjonale organisasjoner, herunder:

- Federation of Nature and National Parks of Europe (FNNPE)
- Conseil International de La Chasse (CIC)
- Verdens naturvernunion - The World Conservation Union (IUCN)
- Wetlands International (WI)
- BirdLife International (BI)

- Nordisk kollegium for viltforskning (NKV)
- Den nord-atlantiske laksevernorganisasjon - North Atlantic Salmon Conservation Organisation (NASCO)

Posten skal også dekke utgifter forbundet med avtalefestede oppfølgingsprosjekter i tilknytning til medlemskapet.

Mål:

Målet for tilskuddsordningen er å bistå ovennevnte organisasjoner i deres arbeid internasjonalt for vern av biologisk mangfold og bærekraftig bruk av biologiske ressurser, og å gjøre Direktoratet for naturforvaltning og andre deler av miljøforvaltningen i stand til å delta i det faglige internasjonale nettverket disse organisasjonene utgjør. Det foretas kontinuerlig en vurdering av organisasjonens målsettinger og hvilken nytte Direktoratet for naturforvaltning kan ha av medlemskapet.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging skjer hovedsakelig i form av deltakelse i møter i organisasjonenes styrende organer, hvor beslutninger fattes bl.a. om budsjetter, kontingenter og økonomisk styring. Oppfølging av spesielle prosjekter skjer gjennom deltakelse i referanse-, arbeids- eller styringsgrupper, ved kontakt med slike grupper, eller ved direkte kontakt med prosjektet.

Kontrollen skjer i hovedsak gjennom generell formalia- og rimelighetskontroll av innsendte prosjektrapporter og årsmeldinger, samt revisorbekreftede årsregnskap fra organisasjonene. I tillegg deltar Direktoratet for naturforvaltning på møter i organisasjonenes styrende organer, hvor beslutninger fattes bl.a. om budsjetter, kontingenter og økonomisk styring.

Post 76 Tilskudd til kulturlandskapstiltak, kan overføres

Midlene under denne posten er rettet mot resultatområde 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og 3 Kulturminner og kulturmiljøer. Tilskudd gis etter søknad til grunneiere og andre som forvalter spesielle og marginale områder der det er særlige grunner til å ivareta biologisk mangfold, og der dette ikke skjer gjennom landbrukets virkemidler. Det kan gis tilskudd til opprettholdelse av drift/driftsform,

skjøtsel og vedlikehold, samt restaurering og etablering av arealer/nøkkelområder.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å ta vare på verdifulle kulturlandskap med særlig verdi for biologisk mangfold, som f.eks. gamle kulturmarker. Det vises for øvrig til kap. 1429 post 72.5 Kulturlandskap og målet for denne tilskuddsordningen.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter, sluttrekskap og eventuelt framdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Post 77 Tilskudd til naturinformasjonssentre, kan overføres

Tilskuddsordningen er i hovedsak rettet mot resultatområdene 1 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold og 2 Friluftsliv. Bevilgningen på posten foreslås videreført på samme nivå som for 2000 og dekker utgifter til forprosjektering og etableringskostnader for nye nasjonalparksentra, medvirkning i gjeldssanering ved to eksisterende sentra og opptrapping av informasjonsformidlingstiltak ved eksisterende nasjonalparksentra. I budsjettet for 2001 er det øremerket 2,5 mill. kr under Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, til etablering av nye nasjonalparksentra.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å sikre etablering og drift av nasjonalparksentre ved 13 eksisterende og framtidige nasjonalparker jf. omtale under resultatområde 1. Nasjonalparksentrenes hovedfunksjon er å formidle informasjon om natur- og kulturverdier og bidra til en god forvaltning av nasjonalparkene.

Oppfølging og kontroll:

Resultatkontroll og oppfølging skjer ved at tilskuddsmottakerne leverer sluttrapporter og regnskap og eventuelt framdriftsrapporter med regnskap. Det foretas en generell formalia- og rimelighetskontroll av rapportene og regnskapene.

Stikkprøvekontroll bl.a. gjennomsyn av utstillinger og informasjonsmaterieil som det er gitt støtte til, blir også benyttet.

Post 78 Friluftsrådernes landsforbund og interkommunal friluftsråd, kan overføres

Posten er ny for 2001, og midlene ble tidligere bevilget under kap. 1427 post 62. Midlene under posten rettet mot resultatområde 2 Friluftsliv. Posten dekker driftstilskudd til Friluftsrådernes Landsforbund som er en paraplyorganisasjon for de interkommunale friluftsrådene.

Friluftsrådernes Landsforbund og de interkommunale friluftsrådene står for en effektiv organisering av arbeid med sikring, tilrettelegging og skjøtsel av friluftslivsområder på vegne av det offentlige. Friluftsrådernes Landsforbund ble opprettet 1988/89 og har i dag 17 tilsluttede interkommunale friluftsråd som til sammen

dekker ca. 135 kommuner med ca. 60 % av landets befolkning.

Mål:

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til å styrke arbeidet i Friluftsrådernes Landsforbund og de interkommunale friluftsrådene. Tiltak som styrker allmennhetens interesser for friluftslivet vil bli prioritert.

Oppfølging og kontroll:

Tilskuddsmottaker følges opp i forhold til at midlene brukes som forutsatt og at tiltak blir gjennomført. Kontrollen overfor tilskuddsmottaker skjer ved gjennomgang av rapporter som leveres til fastsatte tidspunkt. Rapportering i forhold til bruk av tilskuddsmidler tas også opp i årlige møter med Friluftsrådernes Landsforbund.

Kap. 4427 Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 1427)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Ymse inntekter	7 106	8 522	7 607
09	Internasjonale oppdrag	2 357	514	1 700
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	44		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 614		
54	Gebyrer	2 571	2 300	2 300
	Sum kap. 4427	13 692	11 336	11 607

Post 01 Ymse inntekter

Under posten føres bl.a. inntekter ved salg av Direktoratet for naturforvaltnings rapporter og andre produkter samt oppdragsinntekter. I budsjettet for 2001 foreslås inntektene noe redusert ved at inntekter som tidligere ble budsjettert under post 01 nå budsjetteres under post 09. Dette for å få en mer korrekt budsjettering av inntektene. De tilsvarende utgiftene budsjetteres under kap. 1427 post 01. Eventuelle mindreinntekter i forhold til budsjett medfører tilsvarende mindreutgifter under kap. 1427 post 01.

Post 09 Internasjonale oppdrag

Inntektene under posten skal finansiere de tilsvarende utgiftene til virksomhet tilknyttet kompetansenettverket i forbindelse med miljøret-

tet bistand. For 2001 er inntektene forslått noe økt ved at inntekter som tidligere ble budsjettert under post 01 nå budsjetteres under post 09. Dette for å få en mer korrekt budsjettering av inntektene. De tilsvarende utgiftene budsjetteres på kap. 1427 post 01. Eventuelle mindreinntekter medfører tilsvarende mindreutgifter under kap. 1427 post 01.

Post 54 Gebyrer

Inntektene på denne posten skal dekke utgiftene til den obligatoriske jegerprøven som ble satt i verk fra 01.04.86. Hver jeger som går opp til prøven må betale et eksamensgebyr på kr 200. Gebyrinntektene skal dekke de tilsvarende utgiftene under kap. 1427 post 01 til å drive eksamensordningen. Det budsjetterte beløpet er basert på den årlige forventede tilgang av nye

jegere. Eventuelle mindreinntekter i forhold til budsjett medfører tilsvarende mindreutgifter på kap. 1427 post 01.

Kap. 1429 Riksantikvaren (jf. kap. 4429)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	70 533	69 311	77 093
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1429 postene 72 og 73</i>	38 027	17 021	18 021
33	Statlig erverv/erstatninger, tiltak, <i>kan overføres</i>	351		
60	Regionale kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	22 362	23 700	8 000
72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 postene 21 og 60</i>	46 749	61 814	83 684
73	Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 post 21</i>	1 536	6 453	6 453
75	Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 065	900	900
	Sum kap. 1429	180 623	179 199	194 151

Riksantikvarens rolle og oppgaver:

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvaltningen og Miljøverndepartementets rådgivende og utøvende faginstans for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer. Riksantikvaren har ansvar for å gi faglige bidrag til departementets arbeid med kulturminnevern som en integrert del av miljøvernpolitikken. Riksantikvaren har også en rådgivende funksjon overfor annen offentlig forvaltning, allmennheten og næringslivet. I saker der Riksantikvaren utøver myndighet etter særlov, skal både kulturminnefaglige og andre samfunnsmessige hensyn legges til grunn for avgjørelsene. Riksantikvaren har ansvaret for at den statlige kulturminnepolitikken blir gjennomført, og har i denne sammenheng et overordnet ansvar for fylkeskommunenes, forvaltningsmuseenes, Sysselmannens og Samisk kulturminneråds arbeid som regionale kulturminnemyndigheter. Riksantikvaren skal gjennom tilretteleggings- og stimulerings tiltak bidra til at kommunene tar nødvendig hensyn til kulturminner og kulturmiljøer som viktige elementer og ressurser i sine omgivelser. Riksantikvaren skal formidle kontakt mellom norske og internasjonale fagmiljøer, representere norske myndigheter i relevante internasjonale organer og påse at folkerettslig bindende avtaler om kulturminnevern blir etterlevd.

De konkrete miljømålene Riksantikvaren arbeider mot er gjengitt under resultat-områdeomtalen. Riksantikvarens hovedstrategi for å nå målene er:

- sikre at kulturminner og kulturmiljøer brukes og forvaltes slik at verdiene i dem bevares og aktiviseres som bidrag til en bærekraftig utvikling
- påse at vernet av kulturminner og kulturmiljøer har stor geografisk, sosial, etnisk og tidsmessig bredde
- sikre at kulturminner og kulturmiljøer gir premisser for bruk av arealer og for utformingen av steder og aktuelle anleggs-, ombygging- og utbyggingstiltak
- delta i internasjonalt samarbeid for å bidra til å sikre kulturelle rettigheter, utveksle kunnskap og etablere kulturminnevern som en viktig del av et sektorovergripende miljøvern

Riksantikvaren er godt igang med utvikling av serviceerklæringer for sine brukere.

Post 01 Driftsutgifter

Midlene på post 01 dekker ordinære lønns- og driftsutgifter hos Riksantikvaren. Dette gjelder lønn og godtgjørelser til faste og midlertidige ansatte samt faste og variable driftsutgifter som husleie, oppvarming, IT kontorservice mv. Posten

dekker også et begrenset kjøp av tidsbegrensede konsulenttjenester som er nødvendig for Riksantikvarens arbeid. Dette omfatter bl.a. bistand til faglige prosjekter/utredninger og informasjonstiltak. Videre dekker posten lønns- og driftskostnader til Nordic World Heritage Office, utgifter knyttet til salg av rapporter mv., utgifter i tilknytning til oppdragsvirksomheten og til deltakelse i kompetansenettverket for miljørettet bistand samt øvrig oppdragsvirksomhet. De tilsvarende inntekter føres under kap. 4429 hhv. post 02 og 09.

Posten foreslås økt i budsjettet for 2001. Det foreslås om lag 8 mill. til dekning av utgifter i forbindelse med økte oppgaver og ansvar for Riksantikvaren i forbindelse med vedtatte endringer i kulturminneloven og nye vedtatte forskrifter og rundskriv. Bl.a. er myndighet til å dispensere fra automatisk fredete kulturminner flyttet fra de arkeologiske landsdelsmuseene til Riksantikvaren og det er etablert et klarere skille mellom utøving av forvaltningsmyndighet og forskning. 6,6 mill. kr av økningen på post 01 utgjøres av overførte midler fra kap. 1429 post 60. I tillegg er det innarbeidet en økning på om lag 1,9 mill. kr som følge av økte lønnsutgifter i 2001 i forbindelse med lønnsoppgjøret for 2000 samt en mindre økning i utgiftene som følge av tilsvarende økte inntekter under kap. 4429.

Videre foreslås det bl.a. et generelt kutt på 1 mill. kr i Riksantikvarens driftsutgifter. Utover dette foreslås det overført 0,75 mill. kr til kap. 1410 Miljøvernforskning og miljøovervåking som ledd i å samle alle budsjettmidler til miljøovervåking på ett og samme budsjettkapitel under Miljøverndepartementet, jf. omtalen under kap. 1410.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1429 post 72 og 73

Post 21 skal dekke utgifter til tiltak for gjennomføring av konkrete vernetiltak på fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, herunder bygninger og anlegg, kulturlandskap, arkeologiske kulturminner, kystkultur og fartøyvern, viktige nasjonale konserveringsoppgaver, nasjonale oppgaver knyttet til kulturminner på UNESCOs Verdensarvliste samt brannsikring og beredskapstiltak, jf. omtale under kap. 1429, postene 72 og 73. Posten dekker også utgifter knyttet til nødvendig kunnskapsinnhenting og utviklingssarbeid, bl.a. bergkunst, samisk kulturminnevern og by- og tettstedsutvikling. Midlene nyttes til kjøp av tjenester fra de arkeologiske landsdelsmu-

seene, sjøfartsmuseene og NIKU. I tillegg dekker posten utgifter til utvikling og etablering av en nasjonal kulturminnedatabase basert på ulike eksisterende kulturminneregistre. En slik database er avgjørende for at kulturminneforvaltningen skal kunne arbeide effektivt. I tillegg nyttes posten til internasjonalt arbeid. Det foreslås at 0,8 mill. kroner nyttes til utredningsvirksomhet i regi av det Nordiske verdensarvkontoret.

Ved større sikringstiltak innenfor kulturminneforvaltningen er det ofte hensiktsmessig og økonomisk gunstig at Riksantikvaren står som tiltakshaver, fremfor at en tilskuddsmottaker gjennomfører tiltaket. Dette for å sikre kvaliteten og en effektiv gjennomføring av tiltakene, for eksempel i forhold til kulturminnetiltak hvor det ikke eksisterer et forberedende og utførende ledd utenfor Riksantikvaren til å gjennomføre tiltakene. F.eks. har ruiner ofte uklare eierforhold og ingen naturlig tilskuddsmottaker. I slike tilfeller må Riksantikvaren kjøpe tjenester før tiltak iverksettes. Iverksettelsen av selve tiltakene kan også bære preg av tjenestekjøp. Vernetiltak som gjennomføres etter en slik modell, skal i sin helhet budsjetteres på driftspost. Midlene på post 21 dekker i denne sammenheng utgifter til prosjekter og tiltak innen kulturminneforvaltningen i regi av Riksantikvaren. Midlene må også ses i sammenheng med midlene som budsjetteres under tilskuddspostene 72, 73 og 75.

I budsjettet for 2001 foreslås bevilgningen under post 21 økt med 1 mill. kr i forhold til 2000. Dette som ledd i den generelle styrkingen av arbeidet med kulturminneforvaltningen, jf. omtalen under resultatområde 3.

Post 60 Regionale kulturminnetiltak, kan overføres

Midlene under posten retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og brukes til tilskudd til private som eier fredete kulturminner og kulturmiljøer. Midlene nyttes til sikring og istandsetting og fordeles av fylkeskommunene. Fylkeskommunene kan selv initiere viktige tiltak innenfor særlige satsingsområder. Posten kan også nyttes til forsøksprosjekter i kommuner og fylkeskommuner angående endret ansvarsfordeling innen kulturminneforvaltningen.

I budsjettet for 2001 foreslås at 5,7 mill. kr fra post 60 overføres det generelle rammetilskuddet til fylkeskommunene under Kommunal og regionaldepartementets budsjett. Dette er i samsvar med målsettingen om å styrke den kommunale handlefriheten og et ledd i arbeidet med å effek-

tivisere og forenkle tilskuddsordningen til private eiere av fredete kulturminner og kulturmiljøer, jf. bestemmelsene i Kulturminneloven og fylkeskommunenes tidligere delegerte myndighet innenfor kulturminneforvaltningen. Videre foreslås til sammen 10 mill. kr fra posten overført til andre budsjettposter under kap. 1429 Rikantikvaren. Av dette er 6,6 mill. kr overført post 01, jf. omtalen under denne posten. Videre er 4,4 mill. kr teknisk flyttet til post 72.2. Disse midlene vil fortsatt bli benyttet til tilskudd til private eiere av fredete kulturminner.

Mål:

Tilskuddsordningen skal bidra til sikring og istandsetting av kulturminner og kulturmiljøer.

Oppfølging og kontroll:

Fylkeskommunene står for løpende oppfølging og kontroll med bruken av midlene og rapporterer om dette til Riksantikvaren i henhold til fastsatte rutiner. Riksantikvarens kontroll skjer ved en generell formalia- og rimelighetskontroll av sluttrapport og -regnskap fra fylkeskommunene

Post 72 Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 postene 21 og 60

(i 1 000 kr)

Under-post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
72.0	Særskilt tilskudd i kulturminneåret 1997	46 749		
72.2	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige bygninger og anlegg		8 483	30 353
72.3	Vern og sikring av middelalderbygninger og anlegg		5 457	5 457
72.4	Kystkultur og fartøyvern		20 154	20 154
72.5	Kulturlandskap		1 550	1 550
72.6	Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner		7 308	7 308
72.7	Samisk kulturminnevern		1 000	1 000
72.8	Tekniske og industrielle kulturminner		11 502	11 502
72.9	World Heritage List, nasjonale oppgaver		6 360	6 360
	Sum post 72	46 749	61 814	83 684

I budsjettet for 2001 foreslås bevilgningen under posten økt med om lag 21,8 mill. kr i forhold til 2000. Av økningen er om lag 4,4 mill. kr teknisk overført fra post 60. Budsjettøkningen på posten er et første skritt i en langsiktig, systematisk opptrapping av innsatsen knyttet til bevaring og istandsetting av Norges kulturminner og kulturmiljøer, jf. Energi- og miljøkomiteens merknader til behovet for økt innsats i Budsjettinnst. S. nr. 9 (1999-2000). Den endelige fordelingen av den økte budsjettsatsingen for 2001, jf. kap. 1429, må vurderes nærmere i lys av en ytterligere kontretisering av behovet. Budsjettøkningen for 2001 er derfor teknisk plassert på kap. 1429 post 72.2 som sikrer nødvendig fleksibilitet for bruk av midlene på de prioriterte områdene ovenfor. Det vises for øvrig til nærmere omtale av satsingen under resultatområde 3.

Posten nyttes til vern og sikring av fredete bygninger og anlegg gjennom tilskudd til eiere av slike kulturminner og kulturmiljøer.

Ved større tiltak er det ofte både hensiktsmessig og økonomisk mest gunstig at Riksantikvaren eller fylkeskommunene står for iverksetting og gjennomføring av tiltakene i stedet for eier av bygningen eller anlegget. Det skjer ved at Riksantikvaren eller fylkeskommunene kjøper tjenestene og følger opp arbeidet. Tiltaket kommer i disse tilfellene eieren til gode, men kostnadene regnskapsføres som driftsutgifter over post 21 eller som tilskudd over post 60, jf. omtale under post 21. Det kan være vanskelig på forhånd å vurdere hvorvidt Riksantikvaren eller eier skal være tiltakshaver, og i en del tilfeller vil denne type kost-

nader bli belastet post 72, jf. stikkordet "kan nyttes under kap. 1429, postene 21 og 60" under post 72.

Underpost 72.2 Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige bygninger og anlegg

Midlene nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeider på kulturminner av nasjonal verdi. Riksantikvaren kan selv prioritere og initiere oppgaver og tiltak innenfor særlig satsingsfelt. Det blir lagt vekt på utvikling av håndverkskompetanse og videreføring av tradisjonell håndverksteknikk og materialbruk. Målgruppen er eiere og forvaltere av fredete eller bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer.

Mål:

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og skal bidra til vern og sikring av fredete og bevaringsverdige bygninger og anlegg.

Oppfølging og kontroll:

Kontrollen skjer ved en generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottakeren. I spesielle tilfeller er det også aktuelt med kontroll på stedet av Riksantikvaren eller fylkeskommunen for å påse at tiltaket er gjennomført etter antikvariske retningslinjer og andre forutsetninger for tilskuddet.

Underpost 72.3 Vern og sikring av middelalderbygninger og anlegg

Mål:

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og skal bidra til å verne og sikre automatisk fredete bygninger og ruiner fra middelalderen, herunder stavkirkene.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging og kontroll skjer ved en generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottakeren. I enkelte tilfeller også ved kontroll av om kulturminnet er sikret og istandsatt etter antikvariske retningslinjer.

Underpost 72.4 Kystkultur og fartøyvern

Mål:

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og er todelt:

A: Sikre og istandsette et representativt utvalg faste kulturminner langs kysten og et representativt utvalg fartøyer.

B: Bidra til drift av utvalgte fartøyvernssentra slik at disse kan utøve virksomheten etter formålet.

Oppfølging og kontroll:

A: Kontrollen skjer ved generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport med fotografier fra tilskuddsmottakeren. I spesielle tilfeller er det også aktuelt med kontroll på stedet av Riksantikvaren eller fylkeskommunen for å påse at kulturminnet er sikret og istandsatt etter antikvariske retningslinjer.

B: Antall fartøyer som istandsettes ved fartøyvernssentrene og antall læringer/faglærte er viktige oppfølgingskriterier. Riksantikvaren kontrollerer videre revidert årsregnskap og årsmelding fra fartøyvernssentrene.

Underpost 72.5 Kulturlandskap

Mål:

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljø og skal bidra til å ivareta, skjøtte og sikre verdifullt kulturlandskap.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging og kontroll skjer gjennom kontroll av at faglige vilkår/-kriterier i forhold til det enkelte prosjekt er oppfylt. Videre ved generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottakeren. Fylkeskommunens kulturretat og eventuelt Samisk kulturminneråd er ofte tillagt et faglig oppfølgingsansvar. For større samarbeidsprosjekter følges prosjektene opp med regelmessige møter og/eller rapporteringer. Disse prosjektene blir ofte gjenstand for evaluering underveis og ved prosjektavslutning.

Underpost 72.6 Skjøtsel av automatisk fredete kulturminner*Mål:*

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer. Midlene nyttes til å dekke tilskudd til tiltakshavere iht. kulturminneloven § 10, samt skjøtsel av arkeologiske kulturminner herunder sikring av bergkunst.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging av tiltaket skjer ved kontroll av om tiltak gjennomføres iht. faglige kriterier for tilskuddet. Videre ved generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottakeren.

Underpost 72.7 Samisk kulturminnevern*Mål:*

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og skal ivareta de overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samiske kulturminner og kulturmiljøer, samt samisk bygningsvern.

Oppfølging og kontroll:

Sametinget kontrollerer rapporter, regnskap, og de faglige oppfølgingskriterier relatert til tiltakenes art. Riksantikvaren blir løpende orientert om faglige begrunnelser og disposisjoner, og mottar skriftlig rapport fra Sametinget ved årets slutt. Sametinget krever rapport fra tilskuddsmottaker når tiltaket er utført. Sametinget sender Riksantikvaren tertialrapporter over framdrift og forbruk i henhold til etablerte rutiner og praksis.

Underpost 72.8 Tekniske og industrielle kulturminner.*Mål:*

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og er todelt:

- Sikre og istandsette et representativt utvalg tekniske og industrielle kulturminner.
- Bidra til drift av utvalgte anlegg slik at disse kan utøve virksomheten etter formålet.

Oppfølging og kontroll:

a) Oppfølging og kontroll skjer gjennom kontroll av om kulturminnet er sikret og istandsatt etter antikvariske retningslinjer. Videre gjennom generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport med fotografier fra tilskuddsmottakeren. I spesielle tilfeller er det også aktuelt med kontroll på stedet av Riksantikvaren eller fylkeskommunen.

b) Oppfølging og kontroll skjer gjennom kontroll av om driften ved anlegget utøves etter formålet. Riksantikvaren kontrollerer videre revurdert årsregnskap og årsmelding samt rapporter/uttalelser fra fylkeskommunene.

Underpost 72.9 World Heritage List, nasjonale tiltak*Mål:*

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 3 Kulturminner og kulturmiljøer og skal sikre og istandsette World Heritage områder i tråd med UNESCOs internasjonale retningslinjer.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging skjer gjennom møter og fagsamlinger som gjennomføres i henhold til avtalt arbeidsprogram. Kontrollen skjer ved generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottakeren. Fysisk kontroll fra Riksantikvaren kan også være aktuelt for kontroll av at konkrete restaureringstiltak gjennomføres på faglig akseptabelt nivå.

Post 73 Brannsikring og beredskapstiltak, kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 post 21

Midlene under posten nyttes til tilskudd til etablering av sikring eller drift av sikringsanlegg i utvalgte kulturminner og kulturmiljøer. Drift, vedlikehold og oppgradering av sikringsanlegg ved stavkirkene og tilskudd til prosjekter som har relevans for brannsikring av andre verdifulle kulturminner og kulturmiljøer blir særlig prioritert. Målgruppen er eiere og forvaltere av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer.

Mål:

Sikre utvalgte kulturminner og kulturmiljøer mot plutselig ødeleggelse.

Oppfølging og kontroll:

Oppfølging og kontroll skjer gjennom generell formalia- og rimelighetskontroll av regnskap og sluttrapport fra tilskuddsmottaker. Fysisk kontroll fra Riksantikvaren kan også være aktuell, herunder kontroll av om sikringstiltak, sikringsarbeid eller drift av sikringstiltak er gjennomført på et faglig akseptabelt nivå.

Post 75 Internasjonalt samarbeid, kan overføres

Riksantikvaren ivaretar norsk representasjon i ulike internasjonale organisasjoner og er engasjert i flere prosjekter. Posten dekker tilskudd, medlemsavgifter, utgifter knyttet til samarbeidsavtaler og utredningsarbeid, herunder det norsk-russiske miljøvernssamarbeidet under den bilaterale miljøvernavtalen.

Mål:

Tilskuddsordningen retter seg mot resultatområde 8 Internasjonalt miljøvernssamarbeid, -bistand, nord- og polarområdene, og er todelt:

a) Få internasjonalt samarbeid på kulturminnevernfeltet styrt i en retning som sammenfaller med norske politiske og fagpolitiske interesser, markere Norge som viktig bidragsyter til nøkkelorganisasjoner innen Riksantikvarens fagfelt, og markere Norge som et land med særlig kompetanse på bevaring av kulturminner i tre.

b) Sikre drift av den norske del av ICOMOS, fagfeltets fremste NGO, og eventuelle internasjonale spesialkomiteer som Norge tar et driftsansvar for.

Oppfølging og kontroll:

a) Kontroll og oppfølging av om konkrete restaureringstiltak gjennomføres på faglig akseptabelt nivå. Videre gjennom kontroll av rapport fra tilskuddsmottager vedrørende anvendelse av tilskuddet eller at Riksantikvaren utøver eget tilsyn. Møter og fagsamlinger gjennomføres i henhold til avtalt arbeidsprogram når det er praktisk mulig.

b) Organisasjonens virksomhet utøves etter formålet. Riksantikvaren kontrollerer revidert årsregnskap og årsmelding for organisasjonens virksomhet.

Kap. 4429 Riksantikvaren (jf. kap. 1429)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
02	Refusjoner og diverse inntekter	4 355	3 884	2 722
09	Internasjonale oppdrag	769	714	2 014
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	962		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	426		
17	Refusjon lærlinger	16		
	Sum kap. 4429	6 527	4 598	4 736

Post 02 Refusjoner og diverse inntekter

Posten gjelder refusjoner og innbetalte midler fra oppdragsvirksomhet for andre institusjoner mv., jf. omtale under kap. 1429, post 01. Under posten budsjetteres også inntekter ved salg av Riksantikvarens rapporter og andre produkter. I budsjettet for 2001 foreslås posten noe redusert ved at inntekter som tidligere ble budsjettet under post 02 nå budsjetteres under post 09. Dette for å få en mer korrekt budsjettering av inntektene. Eventuelle mindreinntekter i forhold til budsjett, skal

utgiftene under kap. 1429 post 01 reduseres tilsvarende.

Post 09 Internasjonale oppdrag

Midlene på posten skal finansiere de tilsvarende utgiftene til virksomhet tilknyttet kompetansenettet i forbindelse med miljørettet bistand, jf. omtale under kap. 1429, post 01. I budsjettet for 2001 er posten foreslått økt noe ved at inntekter som tidligere ble budsjettet under post 02 nå budsjetteres under post 09. Dette for å få en mer

korrekt budsjettering av inntektene. Ved eventuelle mindreinntekter i forhold til budsjett, skal de tilsvarende utgiftene under kap. 1429 post 01 reduseres tilsvarende.

Programkategori 12.30 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet

Utgifter under programkategori 12.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1441	Statens forurensningstilsyn, (jf. kap. 4441)	634 292	581 715	639 870	10,0
1442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet	80 249	54 587	71 910	31,7
1443	Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning	54 203	92 808	41 933	-54,8
2422	Statens miljøfond	36 558	151 200	62 000	-59,0
	Sum kategori 12.30	805 302	880 310	815 713	-7,3

Utgiftene under programkategori 12.30 kan i hovedsak henføres til fem ulike resultatområder; 4 Overgjødning, oljeforurensning og akutte utslipp, 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier, 6 Avfall og gjenvinning, 7 Klima, luftforurensning

og støy, samt 11 Områdeovergripende virkemidler og fellesoppgaver. Det vises til innledningen i del 2 for redegjørelse av budsjettmessige endringer i 2001 innenfor de ulike resultatområdene.

Kap. 1441 Statens forurensningstilsyn, (jf. kap. 4441)

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	222 124	178 988	194 262
39	Opprydningstiltak, <i>kan overføres</i>	18 967	20 400	22 400
62	Lokal Agenda 21, tilskudd til utvikling av miljøvennlige lokalsamfunn, <i>kan overføres</i>	5 333		
63	Tilskudd til kommunale avløpstiltak, <i>kan overføres</i>	102 771	79 613	129 613
64	Aksjon Jærvassdraget, <i>kan overføres</i>	3 226	3 462	
70	Tilskudd til utvikling av miljøteknologi i næringslivet, <i>kan overføres</i>	4 336		
72	Tilskudd til utvikling av mer miljøeffektive produkter og bygg, <i>kan overføres</i>	6 923	9 000	
73	Tilskudd til biloppsamlingssystemet	78 944	88 100	91 443
75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	155 117	136 152	136 152
76	Refusjonsordninger	36 551	66 000	66 000
Sum kap. 1441		634 292	581 715	639 870

Forslaget viser en nettoøkning på kr 58 155 000 fra 2000 til år 2001. Dette skyldes i stor grad et rammetilskudd på 63-posten på 50 mill. kr for å nedbetale påløpte kostnader i forbindelse med tilskudd til kommunale avløpstiltak. Videre skyldes økningen priskompensasjon på enkelte poster, samt en overføring av faglige IT-midler til FMVA fra kap. 1406.

Statens forurensningstilsyns ansvar er å delta og bidra sentralt i arbeidet med å skape en bærekraftig utvikling. Statens forurensningstilsyn skal arbeide for en forsvarlig miljøkvalitet slik at forurensning, produkter og avfall ikke fører til helseskade, går utover trivselen eller skader naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Statens forurensningstilsyns roller for å nå målene er:

- overvåke og informere om miljøutviklingen
- utøve myndighet for å opprettholde og forbedre miljøet gjennom reguleringer, kontrolltiltak og prosesser som kan understøtte miljøarbeidet regionalt og lokalt (lokal Agenda 21)
- tydeliggjøre de ulike samfunnssektorenes ansvar for å oppfylle miljøvernpolitiske mål
- utrede og gi råd overfor Miljøverndepartementet
- styre fylkesmennenes miljøvernnavdelinger innen Statens forurensningstilsyns ansvarsområde
- delta i det internasjonale miljøvernssamarbeidet og bistandsarbeidet
- ha beredskap og aksjonere overfor akutt forurensning

Statens forurensningstilsyn har ansvar for å fremlegge faglige beslutningsgrunnlag for departementet i arbeidet med forurensningsspørsmål. I tillegg har Statens forurensningstilsyn et utøvende ansvar når det gjelder:

- pålegg og kontroll vedrørende tiltak mot industriforurensninger
- akutt forurensning
- kjemiske stoffer og produkter
- overvåking av forurensningstilstanden i luft og vann

Innenfor Statens forurensningstilsynet ansvarsområde har Statens forurensningstilsyn instruksjonsmyndighet overfor miljøvernnavdelingene ved fylkesmannsembetene og faglig instruksjonsmyndighet overfor Sysselmannen på Svalbard innen bl.a. forurensninger, avfall og produkter.

De konkrete miljømålene Statens forurensningstilsyn arbeider for er gjengitt i resultatområdet.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker lønn til faste og midlertidige ansatte samt driftsutgifter for Statens forurensningstilsyn. Posten dekker videre midler knyttet til forskning, utredninger, informasjon, internasjonalt arbeid og formidling relatert til:

- arbeidet innen overgjødning og oljeforurensning
- arbeidet innen helse- og miljøfarlige kjemikalier
- arbeidet innen avfall og gjenvinning
- arbeidet innen klimaendringer, luftforurensninger og støy
- bistandsarbeidet i henhold til avtalen til NORAD

Mindreinntekter under kap. 4441 postene 01, 04 og 09 medfører tilsvarende mindreutgifter under posten.

Post 39 Oppryddingstiltak, kan overføres

Posten er knyttet til resultatområdene 4 Overgjødning og oljeforurensning, 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier og 6 Avfall og gjenvinning.

Posten nyttes til å dekke utgifter til undersøkelser og gjennomføring av oppryddingstiltak i gamle avfallsdeponier, forurenset grunn og forurensete sedimenter og for å hindre forurensning fra skipsvrak samt eventuelt fjerning av skipsvrak. Posten foreslås styrket for at arbeidet med oppryddingstiltak og tiltaksrettede undersøkelser i områder med forurensete sedimenter skal kunne forseres.

Målet for tiltakene er å hindre at tidligere tiders feildisponering av spesialavfall o.l. eller utslipp fra skipsvrak skal medføre fare for alvorlig forurensning, eller annen betydelig miljøuleppe, jf. resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning, og resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier. Utgiftene til opprydding skal i utgangspunktet dekkes av den eller de som etter forurensningsloven er ansvarlig for å motvirke eller rydde opp i forurensning. Ansvar kan påhvile private, kommuner eller en statlig sektor. Men dersom en ansvarlig ikke kan identifiseres, ikke er betalingsdyktig og heller ikke vurderes skikket til å stå for en betryggende opprydding, eller dersom staten ved miljøvernforvaltningen etter forurensningsloven er den ansvarlige,

dekkes utgiftene til undersøkelser og påkrevd opprydding av miljøvernforvaltningens midler. Miljøvernforvaltningen kan også forskuttere undersøkelser og/eller delfinansiere oppryddingsprosjekt i tilfeller der en delfinansiering er nødvendig for å utløse oppryddingstiltak.

Posten dekker også midler til tiltak for å hindre miljøulempe, i første rekke forurensning fra skipsvrak, og midler brukt til dette vil variere fra år til år utfra behov.

Post 63 Tilskudd til kommunale avløpstiltak, kan overføres

Tilskuddsordningen må ses i sammenheng med myndighetenes pålegg om rensing av avløp som et ledd i arbeidet for å nå målene under resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning. Det vil ikke bli gitt nye tilsagn under ordningen i 2001, men bevilgningen opprettholdes slik at staten får utbetalt tidligere gitte tilsagn. Utbetalingerne vil foregå etter hvert som prosjektene i kommunene som er gitt tilsagn ferdigstilles. Oppfølging og kontroll skjer etter økonomireglementets krav:

De investeringer det er gitt tilskudd til, restfinansieres gjennom kommunal egeninnsats og avløpsgebyrer.

Kommunen skal gi en sluttrapport sammen med revisorbekreftet regnskap til fylkesmannen når prosjektet er ferdigstilt. Ellers rapporterer samtlige kommuner årlig til fylkesmannen vedrørende utslippsdata og kostnader. Med utgangspunkt i kommunenes årlige rapporter utarbeider Statistisk sentralbyrå statistikk over utslippsdata og kostnader pr. abonnent.

Oppfølgingskriteriene er kapasitet og belastning på renseanleggene, vannmengder og analyseverdier til et forurensningsregnskap, slammengde og disponering av slam. Fosfor er valgt som parameter i forurensningsregnskap for avløpssektoren.

Det er gitt rammetilskudd på posten på 50 mill. kr for å nedbetale påløpte kostnader ifm. tidligere gitte tilsagn til tilskudd til kommunale avløpsanlegg.

Post 64 Aksjon jærvassdraget, kan overføres

Mange av tiltakene som gjenstår kan gjennomføres ved hjelp av midler fra andre eksisterende tilskuddsposter. Posten foreslås derfor nedlagt.

Post 72 Tilskudd til utvikling av mer miljøeffektive produkter og bygg, kan overføres

Tilskuddsordningen ble opprettet for å stimulere til et mer miljøeffektivt produksjons- og forbruksmønster, med særlig vekt på utvikling og bruk av produkter og bygg, samt teknologi som forebygger og/eller reduserer miljøproblemer.

Ordningen foreslås nedlagt fra år 2001.

Post 73 Tilskudd til biloppsamlingssystemet

Oppsamlingssystemet for bilvrak og beltemotorsykler har til formål å sikre forsvarlig og miljøvennlig innsamling og behandling av bilvrak fra hele landet. Ordningen skal være selvfinansierende, dvs. at inntekter og utgifter skal balansere over tid. Inntektene kommer fra vrakpantavgiften på førstegangsregistrerte kjøretøy, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og fra inntekter ved salg av stålet i vrakene. Vrakpantavgiften fastsettes på bakgrunn av prognoser for forventet nybilsalg og antall pantevrak, jf. kap. 1441 post 75. Driftstilskuddet til biloppsamlingsplassene er økt som følge av prisjustering og pålegg om å fjerne kvikksølvinnholdig brytere fra vrakene. Driftstilskuddet er økt fra kr 337 pr. vrak til kr 355. Vrakpantavgiften videreføres på 1300 kr, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Utgiftene må ses i sammenheng med inntektene under kap. 4441, post 08.

- Det gis driftsstøtte på 355 kr pr. mottatt vrak til godkjente oppsamlingsplasser for å sikre gjennomføring av de miljøvernoperasjonene de er pålagt å utføre i forbindelse med mottak av vrak. Driftstilskuddet utbetales av Oslo distriktstollsted etter mottak av en vrakpantkvittering for at bilvraket er mottatt for behandling.
- Det gis transportstøtte til presse- og transportoperatørene til dekning av kostnadene for pressing og frakt av vrakene fra oppsamlingsplassene til behandlingsanleggene. Transportstøtten skal sikre at ingen deler av landet faller utenom oppsamlingsordningen på grunn av høye transportutgifter. Størrelsen på tilskuddet er bl.a. avhengig av hva som kan oppnås ved salg av bilvrakene til fragmenteringsverkene, jf. kap. 4441 post 08. Tilskuddet innebærer en plikt for tilskuddsmottaker til å samle inn vrak fra de godkjente oppsamlingsplassene.
- Posten dekker også utgifter til ulike utredninger og tiltak som miljøvernmyndighetene trenger for å administrere ordningen.

EU kom den 23.05.2000 til politisk enighet om et direktiv om utrangerte kjøretøyer. Direktivet legger opp til at det er produsenter og importører av kjøretøyer som i fremtiden skal ha ansvaret for håndteringen av avfallet fra kasserte kjøretøyer. Dette fraviker fra vårt offentlige pante- og avgiftsbaserte system. Regjeringen vil vurdere hvorvidt det norske systemet bør endres og hvorvidt innføring av utvidet produsentansvar for avfallet fra biler er hensiktsmessig, og komme tilbake til Stortinget angående dette. I forbindelse med denne utredningen vil det også vurderes om en mulig vrakpantordning for tyngre kjøretøyer vil være hensiktsmessig.

Post 75 Utbetaling av pant for bilvrak, overslagsbevilgning

Formålet med ordningen er å anspore bileier til å levere utrangerte biler til godkjent biloppsamlingsplass slik at bilvraket kan tas hånd om på en forsvarlig måte og gjenvinnes.

Posten dekker utbetaling av vrakpant, samt kostnader ved overføring av vrakpanten til bileieren. Vrakpanten foreslås holdt uendret på kr 1 500 pr. bilvrak i 2001. Det forventes at ca. 90 000 biler vrakes i 2001.

Vrakpanten utbetales av Oslo distriktstollsted mot kvittering for at bilvraket er levert til godkjent biloppsamlingsplass for behandling. For å sikre at bilvraket er berettiget til vrakpant, kontrolleres kvitteringen mot det sentrale motorvognregisteret. Kontrollen foregår for øvrig ved kontroll av oppsamlingsplassenes lager og regnskap med bilag.

Post 76 Refusjonsordninger

Refusjon av smøreoljeavgiften

Smøreolje, med unntak av enkelte anvendelser, ble ilagt smøreoljeavgift, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, kap. 5542 post 71. Spillolje er brukt smøreolje, og er klassifisert som spesialavfall. Tilskuddsordningen ble innført i 1994 og formålet med ordningen er å stimulere til økt innlevering av spillolje til godkjent behandling. Ordningen har bidratt til å øke innsamlingen av spillolje fra 50-60% før 1993 til ca. 75% i 1998. For å sikre en høyere innsamlingsgrad ble det i 1999 bestemt at det fra og med år 2000 skulle utbetales refusjon med lik sats for all spillolje som samles inn, uavhengig av om det stammer fra

avgiftspliktig eller avgiftsfri smøreolje. Et unntak er spillolje som stammer fra større skip (større enn 250 fot) i internasjonal sjøfart. Foreløpige erfaringer tyder på at det vil bli samlet inn mer spillolje i år 2000 enn tidligere. Refusjonssatsen for år 2001 videreføres på 1,65 kr pr. liter, mens smøreoljeavgiften er 1,46 kr pr. liter, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, kap. 5542, post 71.

Posten dekker også utgifter til informasjon og administrasjon av ordningen.

Oppfølgingen ivaretas gjennom statistikk over årlig innsamlet spillolje. Refusjonen utbetales til større mottaksanlegg (tankanlegg) med forhåndstilsagn fra Statens forurensningstilsyn. I tilsagnet er det fastsatt en del vilkår som refusjonsmottaker er forpliktet til å følge. Utbetalingsanmodning kontrolleres i forhold til forhåndstilsagnet.

Refusjon av avgift på Trikloretten (TRI)

Formålet med ordningen er å hindre utslipp til miljøet av Trikloretten (TRI) fra TRI-holdig avfall, og er et virkemiddel som skal bidra til at avgiftssystemet virker optimalt.

TRI, som er et løsemiddel som først og fremst brukes til avfetting i industrien, ble fra 01.01.2000 ilagt avgift, jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. TRI er en miljøgift, og bruk og utslipp skal reduseres vesentlig. Refusjonsordning for innbetalt TRI-avgift ble innført samtidig.

TRI-holdig avfall kan leveres til godkjent spesialavfallsmottak eller godkjent gjenvinningsbedrift, og man vil motta delvis refusjon av den innbetalte avgiften for den mengde TRI som finnes i avfallet. For å redusere kostnadene ved refusjonssystemet og for å stimulere til raskere utfasing av bruken av TRI ble refusjonssatsen satt til 25 kr/kg, mens avgiftssatsen er 50 kr/kg. En refusjonssats på dette nivået gir tilstrekkelige incentiver til å oppnå en høy grad av avfallsinnsamling.

Omfanget av refusjonsutbetalingene er anslått til 6,0 mill. kr. i år 2001. Posten dekker utbetaling av refusjon og utgifter til informasjon og administrasjon av ordningen. Utbetalingene vil falle i årene fremover i takt med at forbruket av TRI reduseres som resultat av avgiften. Oppfølgingen ivaretas gjennom statistikk over årlig innsamlet mengde TRI. Spesialavfallsmottaket og gjenvinningsvirksomheten skal være godkjent av Statens forurensningstilsyn.

Kap. 4441 Statens Forurensningstilsyn (jf. kap. 1441)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
01	Refusjon av kontrollutgifter	6 167	6 158	6 343
02	Inntekter, SFTs beredskaps- og kontrollavdeling i Horten	1 191	2 020	2 081
04	Gebyrer	13 818	13 259	13 259
05	Leieinntekter	1 842	1 242	1 279
08	Inntekter fra salg av bilvrak	25 877	27 756	28 589
09	Internasjonale oppdrag	11 029	5 942	6 120
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 434		
17	Refusjon lærlinger	25		
	Sum kap. 4441	61 383	56 377	57 671

Post 01 Refusjon av kontrollutgifter

I henhold til konsesjonsvilkår fastsatt ved kgl. res. av 31. mai 1974 skal de selskaper som står for driften av de petrokjemiske anlegg i Bamble være med å finansiere kontroll- og luftovervåkingsordningen i Grenlandområdet etter nærmere bestemmelser fra miljøvernmyndighetene. Kontrollordningen er i første rekke forårsaket av Hydro Porsgrunns eksisterende anlegg på Herøya og den petrokjemiske industri i Bamble. Følgende bedrifter inngår i kontrollordningen og deltar i finansieringen: Hydro Porsgrunn Industripark, Hydro Rafnes, Borealis, Norcem Brevik, Elkem Mangan – PEA, Union Bruk og NOAH, Brevik.

Post 02 Inntekter, SFTs Beredskaps- og kontrollavdeling i Horten

Inntektene gjelder kurs for beredskapspersonell, utleie av oljevernutstyr, utleie av testanlegg, samt utprøving av oljevernutstyr. Inntektene dekker bl.a. utgifter til drift, vedlikehold mv. av testanlegg, jf. kap. 1443 post 01.

Post 04 Gebyrer

I samsvar med prinsippet om at forurenseren skal betale, er det innført gebyrer på forurensende virksomhet. Posten omfatter gebyrinntekter fra konsesjonsbehandling og kontroll av industrien ved systemrevisjon og verifikasjon.

Videre omfatter posten gebyrinntekter fra tilsyn og kontroll med kjemiske stoffer og produkter.

Inntekter (registreringsgebyr) fastsatt i avfallsregistreringsforskrift, jf. resultatområde 6 Avfall og gjenvinning, og inntekter fastsatt i forskrift om forhåndsmeldinger av nye kjemiske stoffer, jf. resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier, føres også under denne posten.

Posten omfatter også gebyrinntekter ifm. ny forskrift om plikt til å betale gebyr til SFT ved levering og deklarerer av spesialavfall.

Post 05 Leieinntekter

Inntektene omfatter Statens forurensningstilsyns leieinntekter i forbindelse med utleie av noe kontorlokaler og utleie av konferansesenteret.

Post 08 Inntekter fra salg av bilvrak

Bevilgningen på 27,0 mill. kr er beregnet under forutsetning av levering av 90 000 bilvrak til fragmentering, jf. utgifter kap. 1441, post 73.

Post 09 Internasjonale oppdrag

Inntektene er knyttet til oppdrag i forbindelse med Statens forurensningstilsyns samarbeid med NORAD bl.a. gjennomgang og evaluering av miljøprosjekter og institusjonsbygging i samarbeidsland. Dette samarbeidet vil bli videreutviklet og trappet opp, jf. kap. 1441, post 01. Eventuelle mindreinntekter under posten vil medføre tilsvarende mindreutgifter under kap. 1441, post 01.

Kap. 1442 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 4442)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	14 266	15 487	19 985
70	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal agenda 21, <i>kan overføres</i>	36 365	39 100	51 925
73	Oppfyllelse av garantiansvar for miljøvern lån	28 308		
74	Tilskudd til tiltak for miljødatasamordning	1 309		
	Sum kap. 1442	80 249	54 587	71 910

Forslaget for år 2001 på kap. 1442 har en økning i budsjettet for 2001 i forhold til 2000. Dette skyldes bl.a. at enhet for lokal Agenda 21 er flyttet fra programkategori fra 12.50 til programkategori 12.30.

Post 01 Driftsutgifter

Posten nyttes først og fremst til å dekke departementets kjøp av tjenester knyttet til faglige prosjekter, herunder utrednings- og utviklingsarbeid for å utløse tiltak og virkemidler for å nå de nasjonale resultatmålene på forurensningsområdet og til arbeidet i kommunene bl.a. gjennom lokal Agenda 21. Posten dekker utgifter til informasjon om kjemikalier, støtte til Produktregisteret og midler til et offentlige utvalg. Posten dekker utgifter til enkelte midlertidige stillinger i tilknytning til faglige prosjekter samt administrative kostnader i denne forbindelse. Posten nyttes også til dekning av utgifter knyttet til kurs- og konferansevirksomhet, kompetanseutviklingstiltak samt reiser knyttet til departementets oppgaver som overordnet forvaltningsmyndighet.

Post 70 Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal Agenda 21, kan overføres

Midler fra tidligere kap. 1463 post 74 Lokal Agenda 21 er lagt inn under denne posten fra 2001. Overføringen utgjør 19 mill. kr.

A. Drifts- og prosjekttilskudd til spesifiserte ikke-statlige virksomheter

Formålet med ordningen er å påvirke produksjons- og forbruksmønsteret og støtte opp under lokal Agenda 21 arbeidet ved å bygge opp og formidle kompetanse om miljøvennlig produksjon og

forbruk, og stimulere til bærekraftig praksis i husholdninger og i private og offentlige virksomheter. Helse- og miljøfarlige kjemikalier og avfallshåndtering vil være særlig viktige områder. Fra 2001 gis det driftsstøtte til Stiftelsen Idébanken over denne posten. Ordningen omfatter:

- drifts- og prosjekttilskudd til Stiftelsen for bærekraftig produksjon og forbruk, GRIP Senter, som skal bidra til bærekraftig produksjon og forbruk ved å utvikle og formidle kunnskap om metoder som forener økt verdiskapning med redusert ressursbruk og miljøbelastning. Senteret har også blitt tildelt oppgaven å være et nasjonalt informasjons- og kompetansesenter for helse- og miljøfarlige kjemikalier, og har fått en sentral rolle i satsingen på lokal Agenda 21. GRIP Senter er sekretariat for bransjeutviklingsprogrammet "ØkoBygg" som skal stimulere til mer miljøeffektive boliger og bygg. ØkoBygg gis også støtte fra andre departementer bl.a. Kommunal- og regionaldepartementets budsjett prp. Kap. 581, post 73 Bolig- og bomiljøtiltak
- driftstilskudd til stiftelsen Miljømerking i Norge, som skal stimulere næringslivets satsing på å utvikle mer miljøvennlige produkter og bistå forbrukerne til valg av disse (ordningen er nærmere omtalt i Barne- og familiedepartementets budsjettproposisjon)
- tilskudd til Norsk almenstandardisering (NAS) er overført til kap. 1410, post 21 miljøovervåking, da dette er å anse som kjøp av tjenester
- driftstilskudd til GRID Arendal. GRID Arendal ble etablert i 1989 som en stiftelse tilknyttet til FNs miljøprogram (UNEP). Hovedoppgavene til GRID Arendal er å være et internasjonalt informasjonssenter for miljøinformasjon og støtte UNEPs aktiviteter på dette området. I henhold til avtale mellom Norge og UNEP bid-

- rar Norge med 4,0 mill. kr til grunnfinansiering av GRID Arendal, som gis over denne posten
- drifts- og prosjekttilskudd til Stiftelsen Idébanken. Stiftelsen har som formål å fremme praktiske, lokale forsøk på å realisere en bærekraftig utvikling og har både kommuner, næringsliv og frivillige organisasjoner som målgruppe. Idébanken har en sentral rolle i satsingen på lokal Agenda 21 med særlig vekt på IKT som redskap i arbeidet med kartlegging, erfaringsinnhenting og formidling

Drifts- og prosjekttilskudd gis på bakgrunn av årlige søknader, vedlagt spesifiserte planer og budsjetter (fra henholdsvis GRIP Senter, stiftelsen Miljømerking i Norge, og GRID Arendal og Stiftelsen Idébanken). Prosjekttilskudd gis på bakgrunn av konkrete prosjektsøknader. Tilskudd gis kun til prosjekter som er i tråd med formålet for ordningen.

B. Tilskudd til stimulering av lokal Agenda 21.

Formålet med tilskuddsordningen er å utvikle samarbeid og nettverk for å omsette lokalt engasjement til bærekraftig praksis i tråd med Fredrikstad-erklæringen. Ordningen omfatter utvikling av lokal Agenda 21 møteplasser og samarbeidsnettverk i regi av frivillige organisasjoner og andre, og dekker herunder avtale med Kommunenes Sentralforbund og Sametinget.

C. Tilskudd til miljøvennlig produksjon og avfall mv.

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å bygge opp kompetanse på prioriterte områder innenfor miljøvennlig produksjon og avfall mv.

Miljøverndepartementet og Landbruksdepartementet opprettet våren 2000 et 5-årig program for økt gjenvinning av våtorganisk avfall og slam - Orio. Programmet skal bidra til at miljøproblemene forårsaket av våtorganisk avfall og slam reduseres og at næringsstoffene og det organiske materialet utnyttes og tilbakeføres til naturens kretslop på en samfunnsøkonomisk og ressursmessig god måte. Regjeringen vil gi støtte til programmet over denne posten også i 2001. Det er tidligere gitt regelmessige tilskudd over denne

posten til Norsk kompetansesenter for avfall og gjenvinning (Norsas AS). Imidlertid har Miljøverndepartementet som er hovedaksjonær i selskapet sammen med de øvrige eierne, NHO, LO og HSH, besluttet å overdra virksomheten i Norsas helt eller delvis til andre interessenter, jf. omtale under resultatområde 6 avfall og gjenvinning og kap. 4442 post 90. Det vil således i utgangspunktet ikke bli gitt nye tilskudd til selskapet. Regjeringen vil sørge for at viktige funksjoner Norsas har ivaretatt på avfallsfeltet blir videreført på hensiktsmessig måte. I denne forbindelse vil det kunne bli aktuelt å yte tilskudd til annen informasjonssatsing fra næringsliv og kommuner når det gjelder kildesortering og gjenvinning av avfall.

Post 73 Oppfyllelse av garantiansvar for miljøvernlån

Ordningen med statsgaranterte miljøvernlån i Industribanken (nå Statens nærings- og distriktutviklingsfond, SND) samt garanti gitt av Industribanken på vegne av staten til pålagte rensetiltak ble avvirket fra og med 1991. I 1991 ble det innført en ny ordning med statsgaranterte miljøvernlån for investeringer i gjenvinnings-, spesialavfalls- og miljøteknologitiltak i industrien. Denne ble avvirket fra og med 1997.

Lånene er sikret mot pant eller med tilsvarende sikkerhet, eksempelvis ved negativ pantstillelserklæring. I tilfelle gjeldssaneringer, konkurser mv. gjøres statens garantiansvar effektivt når den sikkerhet som er etablert ikke eller bare delvis gir dekning for miljøvernlånene. Under frivillige og offentlige gjeldsforhandlinger opptre Miljøverndepartementet som en vanlig kreditor innenfor rammene av Lov om gjeldsforhandlinger og konkurs. Under en klar forutsetning om at Miljøverndepartementet likebehandles med andre, reelt likestilte kreditorer, har Miljøverndepartementet fullmakt til å akseptere og gjennomføre gjeldsforhandlingsløsninger hvor gjeldssanering, rentefritak, renteakkumulering eller avdragsutsettelse kan inngå i løsningen. Departementet har ikke fullmakt til å medvirke til gjeldsforhandlingsløsninger som bygger på en ufordelaktig forskjellsbehandling av våre garanterte lån.

Tabell 18.5 Garantifullmakter under kap. 1442 post 70

I Garanti for lån i SND (i 1000 kr)		
a)	Tap i 1999	1 627
b)	Garantiansvar 31.12.99	107 002
c)	Fullmakt, nye tilsagn i 2000	0
d)	Forslag til fullmakt, nye tilsagn i 2001	0
e)	Totalramme i 2001	107 002

Det årlige bevilgningsbehovet kan ikke forutses, og det føres ikke opp noe bevilgningsforslag. Posten nyttes til å innfri garantier som er gitt i henhold til tidligere garantifullmakt. For at dette skal kunne skje på en praktisk måte, og for at staten ikke skal pådra seg unødige rentekostnader, har departementet fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning fastslåtte tap forutsatt at det så snart det er hensiktsmessig fremmes bevilgningsforslag for Stortinget. Denne fullmakten foreslås opprettholdt i 2001. I 1999 var det et samlet tap på 26,3 mill. kr under disse garantiordningene. Garantiansvaret for de tre ordningene som er avvirket, men hvor staten fortsatt sitter med garantiansvar, er samlet sett redusert fra om lag 385,7 mill. kr pr. 31. desember 1998 til omlag 380,4 mill. kr ved utgangen av 1999.

II Garanti fra SND til andre private kredittinstitusjoner på vegne av staten (i 1000 kr)

a)	Tap i 1999	0
b)	Garantiansvar 31.12.99	8 204
c)	Fullmakt, nye tilsagn i 2000	0
d)	Forslag til fullmakt, nye tilsagn i 2001	0
e)	Totalramme i 2001	8 204

III Statsgaranterte lån i private kredittinstitusjoner og SND (i 1000 kr)

a)	Tap i 1999	26 281
b)	Garantiansvar 31.12.99	*123 809
c)	Fullmakt, nye tilsagn i 2000	0
d)	Forslag til fullmakt, nye tilsagn i 2001	0
e)	Totalramme i 2001	123 809

* herav "ikke utstedte" garantier på 27.500.000

IV Garanti for lån til aksjeselskap for behandling av spesialavfall (i 1000 kr)

a)	Tap i 1999	0
b)	Garantiansvar 31.12.99	**141 389
c)	Fullmakt, nye tilsagn i 2000	0
d)	Forslag til fullmakt, nye tilsagn i 2001	0
e)	Totalramme i 2001	

** ovf. Nærings- og handelsdept. Fra 01.01.2000. Herav "ikke utstedte" garantier på 13 750 000

Kap. 4442 Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 1442)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Ymse inntekter	1 274		
90	Salg av aksjer			500
	Sum kap. 4442	1 274		500

Post 90 Salg av aksjer

Posten består av inntekter i forbindelse med salg av aksjer i Norsas A/S, jf. omtale under kap. 1442 post 70. Inntektene ved salg av aksjer er usikre. Posten budsjetteres derfor med Miljøverndepar-

tementets aksjeandels pålydende på kr 500 000. Ved overdragelse vil det bli lagt vekt på hensynet til de ansatte, virksomheten som sådan og eiernes interesser, jf. omtale resultatområde 6 Avfall og gjenvinning.

Kap. 1443 Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	44 534	81 850	30 877
21	Spesielle driftsutgifter	3 970	3 215	3 313
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 699	7 743	7 743
Sum kap. 1443		54 203	92 808	41 933

Staten har ansvaret for større tilfeller av akutt forurensning som ikke er dekket av den private eller kommunale beredskap.

I 2000 gjennomfører miljøvernmyndigheten en risiko- og beredskapsanalyse for å kunne dimensjonere den statlige beredskapen enda bedre enn tidligere. De interkommunale utvalgene mot akutt forurensning har en viktig rolle i den statlige beredskapen. Miljøvernmyndighetene vil i arbeidet som nå pågår også vurdere status for kommunenes beredskap som bidrag til statens beredskapsansvar. Miljøverndepartementet vil legge frem endringsforslag basert på analysen i forslag til statsbudsjettet for 2002. Det vil i tiden fremover være behov for å se nærmere på den samlede organiseringen av beredskapen mot akutt forurensning i Norge.

Kapitlet har en nedgang i bevilgning ift. 2000-budsjettet. Dette skyldes at midler til miljøovervåking er overført til ny post 21 under kap. 1410, hvor all miljøovervåking nå er samlet.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker driftsutgifter til den statlige beredskapen mot akutt forurensning, jf. resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning og resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier.

I tillegg til lønns- og reiseutgifter i tilknytning til beredskapen skal posten dekke leie- og vedlikeholdsutgifter for depotene, øvelser og beredskapsavtaler, samt vedlikehold av beredskapsutstyr.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten dekker utgifter til aksjoner for bekjempelse av akutt forurensning, jf. resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning og resultatom-

råde 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier. I tilfeller av akutt forurensning kan det raskt bli behov for midler til aksjoner som staten setter i gang, eller for garantier til kommuner som setter i gang aksjoner med vesentlige utgifter, og som selv ikke er i stand til å dekke utgiftene før erstatningsbeløpet er innbetalt. Aksjoner for bekjempelse av akutt forurensning omfatter også tiltak som Sjøfartsdirektoratet i forkant iverksetter for å forhindre akutt forurensning av sjøen fra skip eller flyttbare innretninger. Disse tiltak omfatter bl.a. bruk av taubåt, nødlossing, nødreparasjoner eller forflytting av skip eller innretning når det er uklart om ansvarlig har forsikring eller andre forutsetninger for å betale kostnadene i forbindelse med tiltaket. Ved oljesøl fra skip vil det i en del tilfeller være uklart hvem som er ansvarlig for sølet, eller det oppstår tvist om ansvaret for å betale opprenskningsutgiftene. For at ikke de lokale myndighetene skal bli sittende igjen med det økonomiske tapet som skyldes forurensninger som rammer tilfeldig, bevilger staten midler eller står for aksjonene selv. Refusjoner blir såvidt mulig innkrevet fra skadevolderne. I slike saker tar det ofte lang tid før det offentlige får refundert utgiftene fra skadevolder.

I spesielle tilfeller kan posten brukes til å dekke utgifter offentlige myndigheter har til å fjerne spesielle typer avfall, f.eks. olje- og kjemikalliesanering, massedød av sild i steng, aksjoner i forbindelse med algeoppblomstring, ilanddrevne sel- og hvalkadavre, eierløst spesialavfall eller spesialavfall fra konkursbo.

Ved akutt forurensning har Kongen fullmakt til å disponere midler utover gitte bevilgninger så sant tiltaket må treffes uoppholdelig og ikke kan forelegges Stortinget på forhånd.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten dekker utgifter i forbindelse med arbeidet med å bekjempe akutt forurensning, jf. resultatområde 4 Overgjødning og oljeforurensning og resultatområde 5 Helse- og miljøfarlige kjemika-

lier. Hovedtypene av utgifter er ny- og gjenanskaffelse av beredskapsmateriell, avtaler om beredskap og test, utprøving og eventuell opplæring vedrørende slikt utstyr. I påvente av gjennomføring av risiko- og beredskapsanalysen er det ikke foreslått økninger på posten for 2001.

Kap. 2422 Statens miljøfond

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
70	Statens miljøfond, rentestøtte		1 200	1 000
90	Statens miljøfond, lån, <i>kan overføres</i>	36 558	150 000	61 000
	Sum kap. 2422	36 558	151 200	62 000

Statens miljøfond ble etablert i 1998 som en låneordning med formål å sikre finansiering av prosjekter som bidrar til å redusere utslipp av klimagasser og andre miljøskadelige utslipp, jf. resultatområdene 4 Overgjødning og oljeforurensning, 5 Helse- og miljøfarlige kjemikalier, 6 Avfall og gjenvinning og 7 Klimaendringer, luftforurensninger og støy. Fondet har vært med å delfinansiere prosjekter som bl.a. bidrar til reduksjoner av utslipp i størrelsesorden 600 000 tonn CO₂-ekvivalenter pr. år. I løpet av 2000 forventes det å være gitt tilsagn for hele den totale utlånsrammen på 250,0 mill. kr. Denne rammen foreslås ikke utvidet og det kan dermed ikke gis nye tilsagn til prosjekter over ordningen. Hensynet til miljø skal integreres og videreføres i SNDs generelle virkemiddelapparat, jf. Nærings- og handelsdepartementets budsjettproposisjon og sektorvise miljøhandlingsplan. Det vil bli vurdert om det skal foretas evaluering av ordningen i løpet av 2001 eller 2002.

Post 70 Statens miljøfond, rentestøtte

Rentestøtten forventes å utgjøre 1,0 mill. kr i 2001. Rentestøtten utgjør differansen mellom tidligere gitte lån med lav rente og gjennomsnittsrenten på 5-års statsobligasjoner.

Post 90 Statens miljøfond, lån, kan overføres

I 1998 ble rammen for utlånskapitalen fastsatt til 250,0 mill. kr gitt som en bevilgning og den delen av lånerammen som ikke kom til utbetaling i løpet av et budsjettår, skulle gjenbevilges i senere budsjettår. For å oppnå en mer realistisk budsjettering i form av at bevilgningene baseres på prognoser av utbetalingene ble budsjetteringen av posten lagt om i 2000-budsjettet, jf. St.prp. nr. 61 (1999-2000) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000. Utbetalinger av gitte tilsagn forventes i 2001 å beløpe seg til 61,0 mill. kr.

Kap. 5322 Statens miljøfond, avdrag

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
90	Tilbakeføring av lånemidler fra SND	7 833		
91	Innbetaling av avdrag		5 000	5 000
	Sum kap. 5322	7 833	5 000	5 000

Post 90 Tilbakeføring av lånemidler fra SND

Posten ble opprettet i 1999 i forbindelse med tilbakebetaling av midler fra SND.

Post 91 Innbetaling av avdrag

Innbetalinger av avdrag på gitte lån forventes å utgjøre 5,0 mill. kr i 2001.

Kap. 5621 Statens miljøfond, renteinntekter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
80	Renteinntekter	631	5 000	5 000
	Sum kap. 5621	631	5 000	5 000

Post 80 Renteinntekter

Renteinntekter på gitte lån forventes å utgjøre 5,0 mill. kr i 2001.

Programkategori 12.50 Regional planlegging, areal og kartpolitikk

Utgifter under programkategori 12.50 fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1463	Regional og lokal planlegging	59 619	68 393	28 852	-57,8
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	315 292	326 977	318 030	-2,7
2465	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	22 176	12 000	12 000	0,0
Sum kategori 12.50		397 088	407 370	358 882	-11,9

Utgiftene under programkategori 12.50 kan i hovedsak henføres til resultatområdene 9 Regional planlegging og 10 Kart og geodata.

Det vises til innledningen i del 2 for redegjørelse av budsjettmessige endringer i 2001 innenfor de ulike resultatområdene.

Kap. 1463 Regional og lokal planlegging

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	24 863	26 937	28 852
63	Lokal Agenda 21 og bærekraftig by- og tettstedsutvikling, <i>kan overføres</i>	12 372	19 456	
71	Tilskudd til GRID, kan overføres	4 000		
74	Lokal Agenda 21, <i>kan overføres</i>	18 384	22 000	
Sum kap. 1463		59 619	68 393	28 852

Kap. 1463 viser en nedgang på 39,5 mill. kr sammenlignet med vedtatt budsjett for 2000. Dette skyldes delvis et effektiviseringskutt under post 63 og delvis budsjettekniske justeringer i forbindelse med at arbeidet med lokal Agenda 21 er overført fra programkategori 12.50 til programkategori 12.30. Dette innebærer at midler fra postene 01 og 74 omdisponeres fra kap. 1463 til kap. 1442 postene 01 og 70.

Post 01 Driftsutgifter

Endringene over posten skyldes bl.a. en omdisponering fra post 63 til post 01 på nærmere 7,5

mill. kr til å styrke arbeidet med utvikling av bærekraftige byer og tettsteder, jf. omtalen under post 63. Flyttingen av LA-21 arbeidet medfører at midlene som er foreslått til informasjonstiltaket "miljøpolitikken i et nytt årtusen" på 2 mill. kr og driftsmidler på omlag 4,5 mill. kr føres over til kap. 1442.

Midlene er knyttet til forskning, utredninger, informasjon og formidling relatert til:

- Utvikling av plan- og bygningsloven
- By- og tettstedsutvikling
- Samarbeidsforum for storbyutvikling
- Oppfølging av kjøpesenterstoppen
- Planenhet på etatsnivå

Post 63 Lokal Agenda 21 og bærekraftig by og tettstedsutvikling, kan overføres

Tilskuddsposten er avviklet i samsvar med regjeringsbehandling av kommuneøkonomiproposisjonen, jf. St.prp. nr. 62 (1999-2000).

En vesentlig del av midlene har vært knyttet til miljøbyprogrammet, som ble avsluttet høsten 2000. Videre har midlene også vært knyttet til kommunesatsingen på klima- og energiplaner, lokal Agenda 21, tettstedsutvikling i distriktene og oppfølging av den midlertidige etableringsstoppen for kjøpesentra lokalisert utenfor byer og tettsteder. Nærmere 7,5 mill. kr av tilskuddsmi-

dlene er overført til driftsposten for å dekke videreutvikling av politikk for bærekraftige byer og tettsteder, herunder oppfølging av etableringsstoppen for kjøpesentra.

Post 74 Lokal Agenda 21, kan overføres

På bakgrunn av reorganiseringen av arbeidet med lokal Agenda 21 er tilskuddsmidlene under denne posten blitt flyttet til programkategori 12.30, kap. 1442 post 70 Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal Agenda 21.

Kap 1465 Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
21	Betaling for statsoppdraget	315 292	326 977	318 030
	Sum kap. 1465	315 292	326 977	318 030

Kapitlet dekker Statens kjøp av tjenester gjennom statsoppdraget i Statens kartverk. Dette betraktes som en inntekt for Kartverket, slik at tilsvarende beløp inntektsføres under kap. 2465 Statens kartverk, post 24.1 Driftsinntekter.

Statsoppdraget er redusert med 8,947 mill. kr i forhold til 2000. Virksomheten har fått et generelt rammekutt på 7 mill. kr. Satsingen på arealdokumentasjon er redusert med 4,5 mill. kr. Resten av endringene gjelder lønnskompensasjon og omlegging til refusjonsordningen av sykepenges. Totalt 5,5 mill. kr over denne posten går til finansiering av resultatområde 9, og resten finansierer resultatområde 10.

Post 21 Betaling for statsoppdraget

Hovedoppgaven for Statens kartverk er å bygge og vedlikeholde en nasjonal geografisk infrastruktur, og sørge for at brukerne får enkel og effektiv tilgang til stedfestet informasjon. Det er en målsetting at ny teknologi skal komme alle innbyggerne i Norge til gode. Med den pågående utbygging av bredbånd og nye kommunikasjonskanaler i Norge vil Kartverket bli en stadig viktigere leverandør av data for en rekke tjenester i det norske velferdssamfunnet. Som infrastrukturleverandør må Kartverket ligge i forkant av den fornying som skjer i offentlig sektor. Det krever omstillinger i Kartverkets organisasjon og omfattende arbeider

med tilrettelegging av digitale data tilpasset den akselererende teknologiske utvikling.

Som statens fagorgan innen kart og stedfesting skal Kartverket ivareta de forvaltningsoppgaver som følger med, herunder arbeid med standarder og regelverk samt samordning med andre land på området. Kartverket skal dessuten delta i forskning og utvikling av kartteknologi, og samarbeide med norsk industri og kartbransje, bl. a. om eksportrettede tiltak. Kartverket skal sørge for at geografisk informasjon etaten forvalter blir sikret for ettertiden.

Statsoppdraget sikrer en samlet finansiering av denne hoveddelen av Kartverkets virksomhet og oppgaven som statens fagmyndighet på kartområdet. Kartverket utarbeider spesifiserte produksjonsmål og aktiviteter som grunnlag for departementets styring og kontroll av statsoppdraget.

På enkelte områder forseres basisproduksjonen utover det statsoppdraget gir grunnlag for gjennom tilskudd fra brukere eller samarbeid om felles geodataprosjekter. Det regnes med at slik samfinansiering holder seg på omtrent samme nivå i 2001 som i 2000. Flere av Kartverkets produksjonsmål forutsetter at budsjetterte samfinansieringsprosjekter kan realiseres.

Kartverkets indirekte utgifter, så som husleie, administrasjon o.l. dekkes med en forholdsmessig andel over statsoppdraget.

Basisproduksjonen omfatter i hovedsak følgende oppgaver:

- Etablering og drift av nasjonalt geodetisk grunnlag
- Bidrag til etablering av geodetisk grunnlag, samt drift og etablering av kartgrunnlag i kommunene
- Drift og utvikling av nasjonal kontrolltjeneste for satellittposisjonering
- Etablering og drift av geografiske primærdatabaser, bl.a. administrative grenser, eiendomskartverk, GAB (Grunneiendoms-, adresse- og bygningsregisteret), sentralt stedsnavnregister og veidatabase
- Sjøkartlegging
- Etablering og drift av nasjonale kartserier, bl.a. hovedkartserien for land og sjø i trykt og digital form
- Program for kartlegging av rasutsatte fareområder

- Drift av arkiv og databasetjenester, herunder sikring av historisk informasjon
- Norsk bidrag til global geodesi og kartlegging
- Utarbeiding av standarder og faglig veiledning
- Samordning av geodatavirksomheten i fylkene
- Forvaltningsoppgaver, bl.a. vedrørende administrative grenser, eiendomsregistrering og stedsnavn
- Beredskapsoppgaver
- Drift av miljøreferansedatabasen "REFSYS"

Kartverket administrerer dessuten et eget program for utvikling av bedre dokumentasjon om bruk av landets arealressurser, herunder etablering av arealinformasjonssystemet "Arealis" i alle fylker. Det var opprinnelig et 4-årig prosjekt som skulle løpe ut år 2000. Arealdokumentasjonsprogrammet har vært så vellykket at departementet går inn for at det kan videreføres som et program.

Kap. 2465 Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
24	Driftsresultat, <i>overslagsbevilgning</i>	1 797	-4 000	-4 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 379	16 000	16 000
	Sum kap. 2465	22 176	12 000	12 000

Kartverket vil i årene framover fokusere på sin rolle som dataforvalter, mens datainnsamling og dataformidling i større grad kan settes bort eller utføres i samarbeid med andre. Tradisjonelle trykte kart markedsføres og selges gjennom forhandlere, særlig bokhandlere. Kartverket har hittil i det alt vesentlige levert digitale data direkte til bruker. Det legges opp til en økt formidling av data via forhandlere. Kartverket vil fortsatt arbeide med å gjøre sine produkter lettere tilgjengelig gjennom bedre bestillings- og distribusjonssystemer. Det vil bli lagt vekt på å få fram flere produkter for bruk i enkle og billigere kartsystemer.

Selv om mange kartbrukere nå ønsker digital informasjon, vil det fortsatt være behov for trykte

kart til mange formål. Kartverket utgir også faste tabeller over tidevann, farvannsbeskrivelser og andre publikasjoner for sikker sjøfart.

Kartverket har, og forutsettes å ha, en viss andel konkurranseutsatt virksomhet i form av verdikende produksjon, salg og tjenesteytende aktiviteter. Det er verken nødvendig eller formålstjenlig at denne virksomheten øker innenfor forretningsområder som private firma kan ivareta på en bedre måte. Kartverket bør begrense sin konkurranseutsatte virksomhet til det som har en naturlig sammenheng med oppgavene som forvalter av den nasjonale geodatainfrastrukturen, og som nasjonalt fagorgan innen geodata, geodesi, kart og matrikkel. Konkurranseutsatt virksomhet skal skilles ut som egen divisjon fra 2001.

Post 24 Driftsresultat, overslagsbevilgning

(i 1 000 kr)

Under- post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
24.1	Driftsinntekter	-507 585	-496 977	-506 030
24.2	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	465 389	469 005	482 088
24.3	Avskrivninger	29 074	20 250	16 631
24.4	Renter av statens kapital	4 313	3 722	3 311
24.5	Til reguleringsfondet	10 606		
Sum post 24		1 797	-4 000	-4 000

Vesentlige deler av Kartverkets virksomhet kan anses som en produksjonsbedrift. Den interne økonomistyring i Kartverket er derfor basert på bedriftsøkonomiske regnskapsprinsipper. Til statsbudsjettet og statsregnskapet rapporterer Kartverket i henhold til kontantprinsippet. Det beste budsjettanslaget på det kontante driftsresultatet er anslaget for det bedriftsøkonomiske driftsresultatet. Det kontante driftsresultatet under post 24 Driftsresultat budsjetteres derfor til samme beløp som det bedriftsøkonomiske overskuddskravet. Bedriftsøkonomisk resultat var i 1999 et underskudd på 9,8 mill. kr (et overskudd på 3,2 mill. kr før ekstraordinære kostnader).

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Kartverkets driftsinntekter fordeler seg som følger:

Samfinansieringen med andre statsetater og kommuner vil svinge med interessen for felles datainnsamlingsprosjekter og Kartverkets kapasitet til å gå inn i slike prosjekter.

Kartverkets standardprodukter er utformet ut fra generelle krav til innhold og anses å ha særlig stor samfunnsmessig betydning.

Salgsinntektene vil svinge med den faktiske etterspørselen etter Kartverkets produkter og tjenester. Salgsinntektene skal dekke kostnadene forbundet med uttak av basisdata, spesialbearbeiding, mangfoldiggjøring, markedsføring, lagerhold og distribusjon, samt forholdsmessig andel av indirekte kostnader (husleie o.l.). 62% av Kartverkets salg av produkter og tjenester går til offentlige brukere.

Tabell 18.6 Kartverkets basisproduksjon (i mill. kr)

Basisproduksjon	Regnskap 1999	Plan 2000	Plan 2001
Betaling for statsoppdraget	315	327	318
Samfinansiering, belastningsfullmakter o.l.	85	80	96
Sum basisproduksjon	400	407	414

Tabell 18.7 Kartverkets salgs og oppdragsvirksomhet (i mill. kr)

Salgs- og oppdragsvirksomhet	Regnskap 1999	Plan 2000	Plan 2001
Formidling av standard kart og geografiske data	43	40	38
Framstilling av spesialserier av kart og geografiske data samt spesialoppdrag av varer og tjenester	46	50	54
Sum salgs- og oppdragsinntekter	89	90	92

Tabell 18.8 Karverkets driftsinntekter (i mill. kr)

	Regnskap 1999	Plan 2000	Plan 2001
Sum driftsinntekter	489	497	506

Regnskap 1999 er ført opp i samsvar med Kartverkets bedriftsøkonomiske regnskap. Plan 2000 refererer seg til St.prp. nr. 1 (1999-2000).

budsjetterte driftsresultatet vil være terminforskyvninger i de kontante inn- og utbetalinger. Pr. 31.12.1999 var reguleringsfondet på 17,1 mill. kr.

Underpost 24.2 Driftsutgifter, overslagsbevilgning

Posten omfatter utgifter til lønn og andre løpende driftsutgifter, samt etablering og oppgradering av Kartverkets databaser og øvrige geografiske infrastruktur.

Underpostene 24.3 Avskrivninger og 24.4 Renter av statens kapital

Avskrivninger og renter av statens kapital er budsjettert ut i fra en forventet bokført kapital på 60 mill. kr pr. 31.12.00.

Underpost 24.5 Til reguleringsfondet

Et eventuelt avvik mellom budsjettert beløp under post 24 Driftsresultat og det regnskapsførte beløpet under posten skal reguleres ved overføringer fra/til reguleringsfondet. En vesentlig årsak til avvik mellom det faktiske driftsresultatet og det

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Kartverkets produksjonsutstyr er sterkt edb-basert. Produksjonsvirksomheten omfatter behandling av store datamengder fra oppmåling av sjø og land, edb-basert kartreproduksjon mv. Dersom Kartverket skal utnytte effektivitetsgevinstene i ny teknologi i sin produksjon, og møte etterspørselen etter nye produkter, må Kartverket løpende fornye og forbedre sin utstyrspark. Det budsjetterte investeringsnivået tilsvarer likevel ikke mer enn ca. 3,3 % av totalomsetningen.

Posten omfatter alle varige investeringer over kr 100 000.

De fleste ordinære økonomiske nøkkeltall er lite egnet til å karakterisere Kartverkets drift siden driftsoverskuddet kun skal genereres på basis av den salgs- og oppdragsfinansierte delen av driften. Kartverket skal ikke beregne overskudd på basisproduksjonen.

Tabell 18.9 Kartverkets økonomiske nøkkeltall

	1998	1999	2000 Antatt	2001 Antatt
Totalrentabilitet (bedriftsøkonomisk resultat inkl. finansinntekter, i prosent av gjennomsnittlig totalkapital)	0,2%	0,9%	7,1%	6,0%
Soliditet (gjennomsnittlig egenkapital i prosent av gjennomsnittlig totalkapital)	-10,7%	-19,1%	-22,5%	-22,9%
Resultatgrad for den resultatgenererende delen av virksomheten (bedriftsøkonomisk resultat inkl. forholdsmessig andel av finanskostnader, i prosent av resultatgenererende driftsinntekter)	-0,8%	0,4%	9,0%	7,1%

Tabell 18.10 Kartverkets kapitalbalanse (i mill. kr)

	Regnskap 31.12.98	Regnskap 31.12.99	Antatt 31.12.00	Antatt 31.12.01
EIENDELER				
Omløpsmidler ¹⁾				
Kassebeholdning og innskudd	0,2	0,0	0,0	0,0
Kundefordringer	19,5	21,4	21,4	21,4
Andre kortsiktige fordringer	15,9	17,4	17,4	17,4
Varebeholdning, varer i arbeid	15,7	18,8	18,8	18,8
Sum omløpsmidler	51,3	57,6	57,6	57,6
Anleggsmidler:				
Aksjer	0,0	0,0	0,0	0,0
Driftsmidler	72,1	63,4	60,1	59,5
Sum anleggsmidler	72,1	63,4	60,1	59,5
SUM EIENDELER	123,3	121,0	117,7	117,1

¹⁾ Omløpsmidler. Det gjøres ikke overslag over omløpsmidlene før regnskapsavslutning. Omløpsmidlene føres derfor opp uendret i budsjettåret. Omløpsmidlene regnskapsføres i samsvar med Kartverkets bedriftsøkonomiske regnskap.

Tabell 18.11 Kartverkets gjeld og egenkapital

<i>Kortsiktig gjeld</i> ¹⁾				
Leverandørgjeld	16,2	16,8	16,8	16,8
Annen kortsiktig gjeld	76,6	91,1	91,1	91,1
Mellomværende med statskassen	-21,9	-23,4	-23,4	-23,4
Sum kortsiktig gjeld	71,0	84,5	84,5	84,5
<i>Langsiktig gjeld</i> ²⁾				
Statens rentebærende kapital	72,1	63,4	60,1	59,5
Sum langsiktig gjeld	72,1	63,4	60,1	59,5
<i>Egenkapital</i> ³⁾				
Reguleringsfond	6,5	17,1	17,1	17,1
Annen egenkapital	-26,2	-44,0	-44,0	-44,0
Sum egenkapital	-19,7	-26,9	-26,9	-26,9
SUM GJELD OG EGENKAPITAL	123,3	121,0	117,7	117,1

¹⁾ Kortsiktig gjeld. Det gjøres ikke overslag over kortsiktig gjeld før regnskapsavslutning. Kortsiktig gjeld føres derfor opp uendret i budsjettåret. Kortsiktig gjeld regnskapsføres i samsvar med Kartverkets bedriftsøkonomiske regnskap.

²⁾ Langsiktig gjeld. Kartverket finansierer alle anleggsmidler fullt ut som "lån" i statskassen. Statens rentebærende kapital fungerer derfor som motpost til anleggskapitalen. Den rentebærende kapitalen er fordelt på 5 ulike "lån".

³⁾ Egenkapital. Posten fremkommer som en differanse mellom eiendeler og gjeld. Eventuelt avvik mellom regnskapsført driftsresultat (etter føringer til eller fra reguleringsfondet) og Kartverkets bedriftsøkonomiske resultat, motregnes mot egenkapitalen.

Programkategori 12.60 Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene

Utgifter under programkategori 12.60 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001	Pst. endr. 00/01
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)	68 221	68 513	73 607	7,4
1471	Norsk Polarinstitutt (jf. kap. 4471)	128 176	117 286	112 619	-4,0
	Sum kategori 12.60	196 397	185 799	186 226	0,2

Utgiftene under programkategori 12.60 kan henføres til tre ulike resultatområder; 7 Klima, luftforurensning og støy, 8 Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene, samt 11 Områdeovergripende virkemi-

idler og fellesoppgaver. Det vises til innledningen i del 2 for redegjørelse av budsjettmessige endringer i 2001 innenfor de ulike resultatområdene

Kap. 1470 Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	20 893	19 947	24 941
70	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	2 200	2 200	2 200
71	Internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	30 722	30 585	30 885
72	Miljøverntiltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	9 499	9 000	8 000
75	Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak, <i>kan overføres</i>	4 907	6 781	7 581
	Sum kap. 1470	68 221	68 513	73 607

Kap. 1470 omfatter midler til gjennomføring av departementets oppgaver innenfor resultatområde 7 Klimaendringer, luftforurensning og støy og resultatområde 8 Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningsforslaget skal dekke lønnsutgifter for korttidsengasjementer og midlertidige stillinger i tilknytning til faglige prosjekter.

Midlene dekker også utgifter til departementets kjøp av tjenester knyttet til faglige prosjekter, utrednings- og utviklingsarbeid samt administrative kostnader forbundet med gjennomføringen av disse. I 1999 ble midlene brukt bl.a. til prosjekter hos Sysselmannen på Svalbard og Svanhøvd miljøsenter i Finnmark, utredninger i forbindelse med spørsmål om bl.a. klima og WTO samt etablering av fagsentre på miljøbistand. Posten dekker videre miljøverntiltak i nordområdene, utgifter i forbindelse med samarbeidet med Russland, Øst-

Europa og oppfølging av bilaterale miljøavtaler. Posten nyttes også til kurs- og konferansevirksomhet, kompetanseutviklingstiltak samt reiser knyttet til departementets oppgaver som overordnet forvaltningsmyndighet.

Post 70 Tilskudd til AMAP, kan overføres

Mål:

Målet med bevilgningen er å sikre videreføring av det arktiske miljøovervåkingsprogrammet (AMAP), gjennom tilskudd til drift av stiftelsen AMAP. Bevilgningen bidrar til å oppnå målene på resultatområde 8.

Stiftelsen ble opprettet av Miljøverndepartementet 24. juni 1997. Det internasjonale miljøvernssamarbeidet under den arktiske miljøvernstrategien (AEPS) tok sikte på å redusere negative miljøvirkninger av den økende økonomiske aktiviteten i området. AEPS-samarbeidet er nå integrert i det bredere samarbeidet i Arktisk Råd. Miljøovervåkingsprogrammet AMAP utgjør den klart viktigste delen av samarbeidet. I juni 1997 la AMAP fram en omfattende tilstandsrapport for miljøet i Arktis, «Arctic Pollution Issues: A State of the Arctic Environment Report». Rapporten gir et godt grunnlag for opprydding og forebygging av forurensningsproblemer i Arktis.

Oppfølgingskriterier og kontroll:

Det mottas årsrapporter og reviderte regnskapsoversikter i tillegg til faglig kontakt med stiftelsen.

Post 71 Internasjonale organisasjoner, kan overføres

Midlene under denne posten gjelder samtlige resultatområder, unntatt resultatområde 11 (Områdeovergrepene virkemidler og fellesoppgaver). Bevilgningen skal dekke obligatoriske bidrag til internasjonale organisasjoner som Norge deltar aktivt i. Bevilgningen under denne posten er en direkte følge av at Stortinget har ratifisert avtaler med budsjettbindinger eller Regjeringen har vedtatt norsk medlemskap.

Mål:

Målsettingen med bevilgningen er å bidra til å opprettholde driften av organisasjoner som gjør et

viktig miljørettet arbeid av betydning for Norge. Følgende internasjonale organisasjoner mottar bidrag:

- FNs miljøfond (UNEP)
- Den internasjonale hydrografiske organisasjon (IHO)
- Den internasjonale naturvernunion (IUCN)
- Fellessekretariat for Oslo- og Pariskonvensjonene samt Bonnnavtalen (oljeforurensning)
- Interimsekretariat for Ramsarkonvensjonen (beskyttelse av våtmarker)
- Konvensjonen vedrørende internasjonal handel med truede arter (CITES)
- Konvensjonen vedrørende trekkende arter av ville dyr (Bonnkonvensjonen)
- Konvensjonen om beskyttelse av ozonlaget (Wienkonvensjonen)
- Protokoll om stoffer som reduserer ozonlaget (Montrealprotokollen).
- Sekretariatet for Laksekonvensjonen
- Biodiversitetskonvensjonen
- Internasjonalt studiesenter for bevaring og restaurering av kulturminnesmerker (ICCROM)
- Det europeiske overvåkingsprogram for langtransport av luftforurensninger (EMEP)
- Konvensjonen om kontroll med grenseoverskridende transport av farlig avfall (Baselkonvensjonen)
- Miljøverndepartementets andel av det norske bidraget til grunnkapital i Det nordiske miljøfinansieringsselskap (NEFCO)
- Det europeiske miljøvernbyrået (EEA)
- FNs klimapanel (IPCC)
- FNs Rammekonvensjon om klimaendringer (UNFCCC)
- Seas at Risk

Kontroll overfor tilskuddsmottaker:

Kontroll skjer ved generell formalia- og rime-lighetskontroll av reviderte regnskaper og årsrapporter.

Post 72 Miljøverntiltak i nordområdene, kan overføres

Midlene under denne posten er rettet mot resultatområde 8. Bevilgningen er opprettet for å styrke miljøvernkompetansen rettet mot nordområdene.

*A: Tilskudd til drift av Polarmiljøsenteret A/S***Mål:**

Målet med ordningen er utvikling av Polarmiljøsenteret A/S i Tromsø.

Kontroll overfor tilskuddsmottaker:

I tillegg til faglig kontakt mottas årsrapporter og reviderte regnskapsrapporter fra tilskuddsmottaker. Kontroll foretas ved generell formalia- og rimelighetskontroll av årsrapport og regnskap, ved kontroll av tilskuddsmottakers faktiske etablering i senteret samt ved at tre av departementets direktorater er deltakere i selskapets styre.

*B: Tilskudd til FOU-virksomhet***Mål:**

Målet med tilskuddsordningen er å styrke miljøvernkompetansen rettet mot nordområdene. Målgruppen for tilskuddsordningen er samarbeidende forskningsinstitutter som er deltakere av Polarmiljøsenteret.

Oppfølgingskriterier:

Forskningsinstituttene og andre som mottar tilskudd rapporterer på antall iverksatte og avsluttede FoU-prosjekter, mengden av publiserte og solgte publikasjoner, herunder også ved internasjonal referee.

Kontroll overfor tilskuddsmottaker:

Det mottas årsrapporter og reviderte regnskapsoversikter for tilskuddene. Kontroll foretas ved generell formalia- og rimelighetskontroll av de innsendte rapporter.

Post 73 Miljøtiltak til nikkilverkene på Kola, kan overføres

Tilsagnsfullmakten under denne posten gjelder resultatområde 8.

Det har blitt lagt ned et stort arbeid fra miljøvernmyndighetenes side for å bidra til å realisere et prosjekt for modernisering av nikkilverket i Petsjenga. Det har samtidig vært iverksatt overvåking av luftutslipp og tiltak for å minske forurensning på Kola generelt. Regjeringen har tidligere gitt signaler til russiske myndigheter om tilskudd på inntil 300 mill. kr for miljøtiltak på Kola i tilknytning til et renseprosjekt ved

nikkelverket i Petsjenga. Av dette er 30 mill. kroner brukt i en tidlig fase til planlegging og prosjektering. Formålet er å oppnå en akseptabel reduksjon av utslipp av svovel og tungmetaller fra nikkilverket. Den ustabile politiske og økonomiske situasjonen samt skiftende eierforhold har gjort at en ennå ikke har fått gjennomført moderniseringsprosjektet.

I juni 2000 fremmet Norilsk Nickel forslag om bruk av ny russisk teknologi for modernisering av smelteverket. Foreløpige vurderinger fra Nordisk investeringsbank (NIB) og Statens forurensningstilsyn (SFT) er positive når det gjelder miljøeffektene ved bruk av denne teknologien. Styret i det russiske konsernet Norilsk Nickel som eier nikkilverkene i Petsjenga vedtok i slutten av juli 2000 en utviklingsplan for Petsjenganikels gruve og metallurgisk virksomhet som skal gjelde frem til 2015. Ifølge NIB er dette første gang det foreligger styrevedtak om investeringer til modernisering av bedriften som vil ha stor betydning for miljøet. Vedtaket innebærer en oppgradering av Petsjenganikels smelteverk og svovelsyrefabrikken. I tillegg skal Norilsk Nickel foreta betydelige investeringer i gruvedriften, så som åpning av nye felt, og investeringer i modernisering av oppredningsanleggene.

NIB og tekniske eksperter fra Boliden Contec og SFT vurderer nå det nye prosjektets tekniske og økonomiske sider i samarbeid med Norilsk Nickel. Prosjektforslaget vil deretter bli fremmet for styret i NIB, sannsynligvis tidlig i 2001. Regjeringen vil avvente resultatet av styrebehandlingen i NIB og SFTs vurdering av miljøeffektene av tiltaket.

Stortingets energi- og miljøkomite ber i Innstilling til Stortinget nr. 256 (1999-2000) og med henvisning til Budsjett-innst. S. nr. 9 (1998-1999) om at Miljøverndepartementet vurderer to alternativer til modernisering av Petsjenganikel. Det første alternativet er å etablere et investeringsfond for ombygging og rensing av smelteverket i Monchegorsk på Kolahalvøya. Det andre er å flytte pengene til et miljøinvesteringsfond for norsk næringsliv i Nordvest-Russland.

Smelteverket i Monchegorsk inngår i Norilsk Nickel konsernet, videreforedler halvfabrikata blant annet fra Petsjenganikel og er svært nedslitt. Det er behov både for opprustning av produksjonsutstyr og av eventuelt eksisterende renseanlegg. Om en skal vedta et investeringsfond for ombygging og rensing av dette smelteverket, bør det derfor gjøres grundigere vurdering av verkets grenseoverskridende miljøvirkning. En antar at påvirkningen er liten på grunn av avstanden til

Norge og at dominerende vindretning er bort fra Norge.

Når det gjelder forslaget om etablering av et miljøinvesteringsfond for norsk næringsliv i Nordvest-Russland, vil dette også kreve nøye utredninger før tiltaket eventuelt kan iverksettes. Spørsmål som i såfall bør avklares er blant annet behovet for et slikt fond i dag, hvilke potensiale som antas å være i Nordvest-Russland for kjøp av norsk teknologi og kostnadseffektiviteten ved et slikt tiltak.

Regjeringen vurderer utviklingen i saken om modernisering av nikkilverket i Petsjenga som positiv, og foreslår derfor å opprettholde tilsagnsfullmakten på 270 mill. kr for år 2001. Under forutsetning av et positivt styrevedtak i NIB og at den miljømessige vurderingen av tiltaket er tilfredsstillende, vil Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen proposisjon med forslag om utløsning av fullmakten.

Post 75 Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak, kan overføres

Midlene under denne posten gjelder resultatområdene 7 og 8.

Mål:

Målet med ordningen er å styrke arbeidet med miljøspørsmål som er av særlig betydning for Norge, og å få gjennomslag for norske miljøvernpolitiske prioriteringer internasjonalt. Ordningen skal også bidra til at Norge gjennom nasjonale tiltak oppfyller sine internasjonale forpliktelser vedr. klimaendringer, ozonnedbrytende stoffer og grenseoverskridende luftforurensninger.

Oppfølging og kontroll:

Årsrapporter og reviderte regnskap fra frivillige organisasjoner og regnskap for andre gjennomførte prosjekter danner grunnlaget for en generell formalia- og rimelighetskontroll.

Kap. 4470 Internasjonalt arbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 1470)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
02	Ymse inntekter			642
09	Internasjonale oppdrag			643
	Sum kap. 4470			1 285

Post 02 Ymse inntekter

Det er budsjettet med kr 642 000 i refusjon fra Utenriksdepartementet i forbindelse med utgifter til medlemskap i Den internasjonale naturvernunionen (IUCN) som utgiftsføres over kap. 1470 post 71. Posten er overført fra kap. 4400 post 02.

Post 09 Internasjonale oppdrag

Midlene er refusjoner knyttet til utgifter i forbindelse med oppdrag innen miljørettet bistand. Eventuelle mindreinntekter medfører tilsvarende mindreutgifter under kap. 1470 post 01. Posten er overført fra kap. 4400 post 09.

Kap. 1471 Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert budsjett 2000	Forslag 2001
01	Driftsutgifter	123 898	112 288	112 121
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 501	4 500	
50	Stipend	478	498	498
90	Utbetaling av lån	1 300		
	Sum kap. 1471	128 176	117 286	112 619

Norsk Polarinstituts rolle og oppgaver:

Norsk Polarinstitut er den sentrale statsinstitusjon for kartlegging, miljøovervåking og forvaltningsrettet forskning i Arktis og Antarktis, jf. St.meld. nr. 42 (1992-93), og faglig og strategisk rådgiver overfor den sentrale forvaltning i polarspørsmål.

Norsk Polarinstitut skal også bistå Direktoratet for naturforvaltning, Statens forurensningstilsyn, Riksantikvaren og Sysselmannen som faglig rådgiver, og skal opprettholde bred miljøforvaltningskompetanse innen viltforvaltning, område- og habitatvern, klimaovervåking og forurensningsproblematikk. Norsk Polarinstitut har ansvar for topografisk og geologisk kartlegging av landområdene på Svalbard og norsk biland og territorialkrav i Antarktis. Norsk Polarinstitut skal i samarbeid med de andre miljødirektoratene og Sysselmannen iverksette og videreutvikle et miljøovervåkingssystem for Svalbard og Jan Mayen (MOSJ). Norsk Polarinstitut skal gjennom å gi norske og utenlandske forskere tilgang til infrastruktur som forskningsstasjoner, feltstyr og transportmiddel, stimulere til økt nasjonal og internasjonal miljørettet forskning på Svalbard. Norsk Polarinstitut skal bidra til å utvikle Ny-Ålesund til den sentrale polare forskningsplattformen i Europa.

Norsk Polarinstitut er myndighetsorgan for oppfølging og gjennomføring av norsk miljølovgivning i Antarktis og skal gjennom ekspedisjonsvirksomheten ivareta forvaltningens kunnskapsbehov og utøve nødvendig kontroll. Norsk Polarinstitut deltar som faglig representant i den norske delegasjonen i Antarctic Treaty Consultative Meeting.

Norsk Polarinstitut skal, sammen med de øvrige miljødirektoratene, fremme miljøforskning og forvaltningsrådgivning innen Barentsregionsamarbeidet og det bilaterale norsk-russiske miljøvernsamarbeidet. Norsk

Polarinstitut har ansvar for å lede og koordinere arbeidet i havmiljøgruppa og deltar som faglig instans i de andre faggruppene. En viktig målsetting er å bidra til å etablere et bedre miljøforvaltningsregime på russisk side, bl.a. gjennom opprettelsen av et felles norsk russisk miljøovervåkingssystem for de nordlige havområdene (MONRA).

Norsk Polarinstitut vil fokusere forskningen sin på prosesser som forklarer regionale klimaendringer, effektene av disse på biota samt økotosikologi. Norsk Polarinstitut skal utforske og overvåke det marine miljø i iskantsonen i Barentshavet pga. den betydning dette har for pattedyrbestander og fiskebestander i området. Forskning på isbjørn og andre aktuelle arter skal følges opp for å overvåke effekter av forurensning og klimaendringer.

Norsk Polarinstitut skal bidra til den nasjonale og internasjonale klimaforskningen gjennom å fremskaffe kunnskap om hvordan samspillet mellom atmosfære, hav og is påvirker klimaet i den europeiske del av Arktis. Norsk Polarinstitut skal også følge opp den paleoklimatiske forskningen på de store isavsetningene i Antarktis og på breer og marine sedimenter på Svalbard. Norsk Polarinstitut skal være sekretariat for Miljøverndepartementet i Arctic Climate Impact Assessment (ACIA) under Arktisk Råd.

Som nasjonal sentralinstitusjon for polarforskning skal Norsk Polarinstitut representere Norge i internasjonale samarbeidsfora og være et internasjonalt kontaktpunkt i polarsaker og formidle kontakt mellom norske og internasjonale fagmiljøer. Norsk Polarinstitut skal være den sentrale aktør i Polarmiljøsenteret og styrke dette som et internasjonalt tyngdepunkt innen polarforskning og polar miljøforvaltning. Norsk Polarinstitut skal aktivt arbeide for å styrke forskningssamarbeidet i senteret. Norsk Polarinstitut skal også utvikle samarbeidet med de andre forskningsinstituttene.

tusjonene i Tromsø og i Nord-Norge for øvrig og drive utadrettet informasjon om polarområdene bl.a. gjennom samarbeid med Polaria.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker utgifter som Norsk Polarinstitut har til lønn og godtgjørelser for faste og midlertidige ansatte. Videre dekker posten ordinære driftsutgifter og utgifter knyttet til instituttets samlede forsknings- og ekspedisjonsvirksomhet. Bevilgningen på posten omfatter videre:

- sekretariat for International Arctic Science Committee og Svalbardkurset.
- vitenskapelig samarbeid i Antarktis hvor midlene gjelder deltakelse i det internasjonale Antarktissamarbeidet

Posten dekker også utgifter knyttet til salgs- og oppdragsvirksomhet, samt utgifter knyttet til drift av polarforskningsfartøyet R/V "Lance" og utgifter knyttet til leie og drift av Polarmiljøsen-teret. De tilsvarende inntektene føres under kap. 4471 hhv. postene 01, 03 og 04. Dersom inntektene blir mindre enn budsjettert under kap. 4471, skal utgiftene under denne posten reduseres tilsvarende.

Post 45 større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Posten er foreslått nedlagt fra 2001 og midlene er overført kap. 1471 post 01.

Post 50 Stipend

Midlene under denne posten er rettet mot resultatområde 8 Internasjonalt miljøvernssamarbeid og miljøvern i polarområdene. Midlene tildeles etter en anbefaling av Norges Forskningsråd på bakgrunn av Rådets fastsatte kriterier om stipendtil- deling.

Mål:

Stipendmidlene skal øke kompetansen innenfor den norske polarforskningen. Midlene er et viktig og effektivt virkemiddel for å stimulere norsk polarforskning på Svalbard. Støtte gis fortrinnsvis til norske hovedfags- og doktorgradsstudenter. Støtten skal dekke ekstrautgifter ved opphold i felt.

Oppfølging og kontroll:

Det kreves innsendt en regnskapsoversikt og en kort faglig rapport vedrørende gjennomføringen.

Kap. 4471 Norsk Polarinstitut (jf. kap. 1471)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1999	Saldert bud- sjett 2000	Forslag 2001
01	Salgsinntekter og utleieinntekter	7 203	2 382	15 527
03	Inntekter fra diverse tjenesteyting	18 503	10 308	10 617
04	Refusjon fra Svalbardbudsjettet	2 950	3 135	3 229
05	Inntekter fra utleie av M/S Lance	8 233	7 393	
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	124		
	Sum kap. 4471	37 014	23 218	29 373

Post 01 Salgsinntekter og utleieinntekter

Salgsinntektene gjelder salg av kart, flybilder og publikasjoner, mens utleieinntektene gjelder utleie av feltutstyr, transportmidler, herunder utleie av forskningsfartøy, husleieinntekter og andre inntekter, jf. kap. 1471 post 01.

Post 03 Inntekter fra diverse tjenesteyting

Oppdragsinntektene gjelder inntekter fra eksterne oppdrag for andre offentlige instanser og fra det private næringsliv samt posteringsfullmakter, jf. kap. 1471 post 01.

Post 04 Refusjon fra Svalbardbudsjettet

Posten gjelder refusjon fra Svalbardbudsjettet som i hovedsak gjelder kartleggingsutgifter og andre tjenester Norsk Polarinstitut yter overfor Svalbardsamfunnet, jf. kap. 1471 post 01.

Post 05 Inntekter fra utleie av M/S Lance

Posten er foreslått nedlagt i 2001 og midlene er overført kap. 4471 post 01.

Miljøverndepartementet

tilrår:

1. I St. prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2001 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a.	Sum utgifter under kap 1400-1471, 2422 og 2465	Kr	2 603 539 000
b.	Sum inntekter under kap 4400-4471, 5322 og 5621	Kr	203 891 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2001, kapitlene 1400-1471, 2422 og 2465, 4400-4471, 5322 og 5621

I Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr
Fellesoppgaver, forskning og informasjon			
1400	Miljøverndepartementet (jf kap. 4400)		
	01 Driftsutgifter	124 729 000	124 729 000
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner		
	01 Driftsutgifter	7 329 000	
	70 Driftstilskudd til frivillige miljøvern-organisjoner	27 550 000	34 879 000
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf kap. 4410)		
	21 Miljøovervåking og miljødata	76 555 000	
	50 Basisbevilgninger til miljøforskningsinstituttene	85 910 000	
	51 Forskningsprogrammer mm	112 214 000	
	52 Rekrutteringsstipend til kvinnelige miljøvern-forskere	2 100 000	
	53 Internasjonalt miljøvernforskningssamarbeid	5 000 000	
	60 Kommunal overvåking og kartlegging av biologisk mangfold, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	70 Nasjonale oppgaver ved miljøforsknings-instituttene	22 151 000	
	79 Diverse tilskudd	6 000 000	313 930 000
	Sum Fellesoppgaver, forskning og informasjon		473 538 000
Biomangfold, friluftsliv og kulturminner			
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner		
	01 Driftsutgifter	11 709 000	11 709 000
1425	Vilt- og fisketiltak (jf kap. 4425)		
	01 Driftsutgifter	33 000 000	
	60 Tilskudd til kommunal fiskeforvaltning, <i>kan overføres</i>	4 500 000	
	61 Tilskudd til kommunale vilttiltak, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	65 Fallvilt, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	70 Tilskudd til fiskeformål, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	71 Tilskudd til viltformål, <i>kan overføres</i>	21 145 000	82 645 000

Kap.	Post	Kr	Kr
1426	Statens naturoppsyn (jf kap. 4426)		
	01 Driftsutgifter	46 489 000	
	30 Tiltak i nasjonalparkene, <i>kan overføres</i>	2 500 000	
	31 Tiltak i naturvern- og friluftsområder, <i>kan overføres</i>	10 613 000	
	32 Skjærgårdsparker m.v., <i>kan overføres</i>	11 835 000	
	70 Tilskudd til naturoppsyn, <i>kan overføres</i>	500 000	71 937 000
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf kap. 4427)		
	01 Driftsutgifter	100 183 000	
	30 Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder, <i>kan overføres</i>	22 785 000	
	32 Statlige erverv, fylkeswise verneplaner, <i>kan overføres</i>	18 500 000	
	33 Statlige erverv, barskogvern, <i>kan overføres</i>	30 154 000	
	34 Statlige erverv, nasjonalparker, <i>kan overføres</i>	2 000 000	
	60 Kommunal naturforvaltning, <i>kan overføres</i>	2 012 000	
	70 Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål, <i>kan overføres</i>	96 700 000	
	72 Erstatninger for rovviltskader, <i>overslagsbevilgning</i>	80 702 000	
	73 Forebyggende tiltak mot rovviltskader og omstillingstiltak, <i>kan overføres</i>	40 000 000	
	74 Tilskudd til friluftslivstiltak, <i>kan overføres</i>	4 670 000	
	75 Internasjonale avtaler og medlemskap	832 000	
	76 Tilskudd til kulturlandskapstiltak, <i>kan overføres</i>	1 500 000	
	77 Tilskudd til naturinformasjonssentra, <i>kan overføres</i>	5 400 000	
	78 Friluftsrådenes landsforbund og interkommunale friluftsråd, <i>kan overføres</i>	3 300 000	408 738 000
1429	Riksantikvaren (jf kap. 4429)		
	01 Driftsutgifter	77 093 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1429 postene 72 og 73</i>	18 021 000	
	60 Regionale kulturminnetiltak, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	72 Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 postene 21 og 60</i>	83 684 000	
	73 Brannsikring og beredskapstiltak, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 post 21</i>	6 453 000	
	75 Internasjonalt samarbeid, <i>kan overføres</i>	900 000	194 151 000
	Sum Biomangfold, friluftsliv og kulturminner		769 180 000
	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet		
1441	Statens forurensningstilsyn, (jf kap. 4441)		
	01 Driftsutgifter	194 262 000	

Kap.	Post		Kr	Kr
	39	Opprydningstiltak, <i>kan overføres</i>	22 400 000	
	63	Tilskudd til kommunale avløpstiltak, <i>kan overføres</i>	129 613 000	
	73	Tilskudd til biloppsamlingssystemet	91 443 000	
	75	Utbetaling av pant for bilvrak, <i>overslagsbevilgning</i>	136 152 000	
	76	Refusjonsordninger	66 000 000	639 870 000
1442		Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf. kap. 4442)		
	01	Driftsutgifter	19 985 000	
	70	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal agenda 21, <i>kan overføres</i>	51 925 000	71 910 000
1443		Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning		
	01	Driftsutgifter	30 877 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 313 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 743 000	41 933 000
2422		Statens miljøfond		
	70	Statens miljøfond, rentestøtte	1 000 000	
	90	Statens miljøfond, lån, <i>kan overføres</i>	61 000 000	62 000 000
		Sum Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet		815 713 000
Regional planlegging, areal- og kartpolitikk				
1463		Regional og lokal planlegging		
	01	Driftsutgifter	28 852 000	28 852 000
1465		Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk		
	21	Betaling for statsoppdraget	318 030 000	318 030 000
2465		Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)		
	24	Driftsresultat		
		1 Driftsinntekt	-506 030 000	
		2 Driftsutgift, <i>overslagsbevilgning</i>	482 088 000	
		3 Avskrivning	16 631 000	
		4 Renter av statens kapital	3 311 000	-4 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 000 000	12 000 000
		Sum Regional planlegging, areal- og kartpolitikk		358 882 000
Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene				
1470		Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)		
	01	Driftsutgifter	24 941 000	

Kap.	Post	Kr	Kr
	70	Tilskudd til AMAP, <i>kan overføres</i>	2 200 000
	71	Internasjonale organisasjoner, <i>kan overføres</i>	30 885 000
	72	Miljøverntiltak i nordområdene, <i>kan overføres</i>	8 000 000
	75	Støtte til internasjonale miljøtiltak og nasjonale energitiltak, <i>kan overføres</i>	7 581 000
1471		Norsk Polarinstitut (jf kap. 4471)	73 607 000
	01	Driftsutgifter	112 121 000
	50	Stipend	498 000
		Sum Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene	186 226 000
		Sum departementets utgifter	2 603 539 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr
Fellesoppgaver, forskning og informasjon			
4410		Miljøvernforskning og miljøovervåking (jf kap. 1410)	
	50	Refusjon fra diverse fond	5 868 000
		Sum Fellesoppgaver, forskning og informasjon	5 868 000
Biomangfold, friluftsliv og kulturminner			
4425		Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf kap. 1425)	
	51	Viltfondet	55 645 000
	52	Statens fiskefond	27 000 000
4426		Statens naturoppsyn (jf kap 1426)	
	01	Ymse inntekter	206 000
4427		Direktoratet for naturforvaltning (jf kap. 1427)	
	01	Ymse inntekter	7 607 000
	09	Internasjonale oppdrag	1 700 000
	54	Gebyrer	2 300 000
4429		Riksantikvaren (jf kap. 1429)	
	02	Refusjoner og diverse inntekter	2 722 000
	09	Internasjonale oppdrag	2 014 000
		Sum Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	99 194 000
Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet			
4441		Statens Forurensningstilsyn (jf kap. 1441)	
	01	Refusjon av kontrollutgifter	6 343 000
	02	Inntekter, SFTs beredskaps- og kontrollavdeling i Horten	2 081 000

Kap.	Post	Kr	Kr
	04	Gebyrer	13 259 000
	05	Leieinntekter	1 279 000
	08	Inntekter fra salg av bilvrak	28 589 000
	09	Internasjonale oppdrag	6 120 000
4442		Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf kap 1442)	57 671 000
	90	Salg av aksjer	500 000
5322		Statens miljøfond, avdrag	500 000
	91	Innbetaling av avdrag	5 000 000
5621		Statens miljøfond, renteinntekter	5 000 000
	80	Renteinntekter	5 000 000
		Sum Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet	68 171 000
		Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene	
4470		Internasjonalt arbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 1470)	
	02	Ymse inntekter	642 000
	09	Internasjonale oppdrag	643 000
4471		Norsk Polarinstitut (jf kap. 1471)	1 285 000
	01	Salgsinntekter og utleieinntekter	15 527 000
	03	Inntekter fra diverse tjenesteyting	10 617 000
	04	Refusjon fra Svalbardbudsjettet	3 229 000
		Sum Internasjonalt samarbeid, klima, nord og polarområdene	29 373 000
		Sum departementets inntekter	30 658 000
			203 891 000

II

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2001 kan gi tilsagn utover bevilgning for inntil følgende beløp:

Kap	Post	Betegnelse	Beløp i 1000 kr
1427		Direktoratet for naturforvaltning (jf kap 4427)	
	30	Statlig erverv, båndlegging av friluftsområder, kan overføres	11 222
	32	Statlig erverv, fylkesvise verneplaner, kan overføres	78 513
	33	Statlig erverv, barskogvern, kan overføres	173 844
	34	Statlig erverv, nasjonalparker, kan overføres	8 447
	77	Tilskudd til naturinformasjonsentra, kan overføres	2 000
1429		Riksantikvaren (jf. kap. 4429)	
	72	Vern og sikring av fredete og bevaringsverdige kulturminner og kulturmiljøer, kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 postene 21 og 60	6 500
	73	Brannsikring og beredskapstiltak, kan overføres, kan nyttes under kap. 1429 post 21	2 000
1441		Statens foruresningstilsyn (jf kap 4441)	
	63	Tilskudd til kommunale avløpstiltak, kan overføres	78 546
1442		Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet (jf kap 4442)	
	70	Tilskudd til kompetanseformidling og informasjon om miljøvennlig produksjon og forbruk og lokal agenda 21, kan overføres	7 506
1470		Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf kap 4470)	
	73	Miljøtiltak i nikkerverkene på Kola, kan overføres	270 000
2422		Statens miljøfond	
	90	Statens miljøfond, lån	69 900

III

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2001 kan overskride bevilgninger mot tilsvarende merinntekter under følgende kapitler og poster:

Fullmakt til å overskride bevilgninger under	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 1427 post 01	Kap. 4427 post 01
Kap. 1427 post 01	Kap. 4427 post 02
Kap. 1427 post 01	Kap. 4427 post 09
Kap. 1427 post 01	Kap. 4427 post 54
Kap. 1429 post 01	Kap. 4429 post 02
Kap. 1429 post 01	Kap. 4429 post 09
Kap. 1441 post 01	Kap. 4441 post 09
Kap. 1441 post 01	Kap. 4441 post 04
Kap. 1442 post 01	Kap. 4442 post 01
Kap. 1471 post 01	Kap. 4471 post 01
Kap. 1471 post 01	Kap. 4471 post 03
Kap. 1471 post 01	Kap. 4471 post 04

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2001 kan:

- foreta bestillinger for inntil kr 1 800 000 utover bevilgning på kap. 1441 post 39 Oppryddingstiltak, *kan overføres*.
- foreta bestillinger for inntil kr 3 000 000 utover bevilgning på kap 1443 post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*.

V

Fullmakt til utgiftsføring uten bevilgning

Stortinget samtykker i at det under kapittel 1442 post 73 kan utgiftsføres uten bevilgning fastslåtte

tap på garantier for lån til miljøverntiltak og energi-økonomiseringsformål som staten er juridisk forpliktet til å dekke.

VI

Andre romertallsvedtak

Stortinget samtykker i at

- Statens kartverk i 2001, uten framlegg for Stortinget og såfremt det kan dekkes av reguleringsfondet, kan avvike sitt driftsbudsjett
- Statens kartverk i 2001 kan inngå avtaler om kjøp av sjømålingsdata og kartgrunnlag for inntil 80 mill kroner utover bevilgning under kap 1465 post 21 Betaling for statsoppdraget